زبان و
ادبیات فارسی

ای استخدام
e-estekhdam

بخش اول: اصل سوالات زبان و ادبیات فارسی (برگزار شده توسط سازمان سنجش)

۱- در کدام عبارت، زمان فعل «مضارع مستمر» است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) هفته آینده، در جلسه بزرگداشت سعدی شرکت می کنم.
۲) شرح حال بزرگان ادب را دارم می‌نویسم.
۳) بهتر است، هرچه زودتر به کلاس درس بروم.
۴) درباره اتفاق دیروز، برای دوستانم داشتم سخن می گفتم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: واژه "دارم می نویسم" مضارع مستمر می‌باشد. پس گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۲- آرایه شاخص بیت زیر، کدام است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

گلستان کند آتشی بر خلیل   گروهی بر آتش برد زآب نیل

۱) تشبیه ۲) تمثیل ۳) تلمیح ۴) تضمین

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. تلمیح: یعنی در عبارت یا بیت اشاره ای به حدیث، آیه و یا روایتی داشته باشیم که در اینجا به شکافتن رود نیل توسط موسی (ع) اشاره شده است.

۳– در عبارت زیر، "ورد" به کدام معناست؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

در فصل ربیع که صولت برد آرمیده بود و ایام دولت ورد رسیده

۱) اردیبهشت ۲) فروردین ۳) گل سرخ ۴) دعا

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۴-معنی واژه‌های "سائل و دُرج" به ترتیب کدام اند؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) گدا، صندوقچه ۲) پرسنده، درجه دار ۳) گدا، درجه بندی ۴) سعی کننده، صندوقچه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. سائل در لغت به معنای فقیر، گدا، متکدی و دُرج به معنای صندوقچه جواهرات می‌باشد.

۵ – در کدام بیت، شاعر توصیه به «ترک تعلقات دنیوی» می کند؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) یکی پند گویم تو را از نخست — دل از مهر گیتی ببایدت شست

۲) به گردن فتد سرکش تندخوی — بلندیت باید بلندی مجوی

۳) به دریا مرو گفتمت زینهار — وگر می روی تن به توفان سپار

۴) حریص و جهانسوز و سرکش مباش — ز خاک آفریدندت آتش مباش

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت گزینه اول اشاره به این مطلب دارد که نباید به زرق و برق دنیا دل بست.

۶- معنی کدام واژه، در مقابل آن «غلط» آمده است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) مسخّر: دشوار — ۲) گردون: فلک

۳) کنام: محل زندگی جانوران وحشی — ۴) فرتوت: پیر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مسخر یعنی تسخیر شده، تصرف شده، رام و مطیع.

۷- معنی واژه‌های «وصلت – شب‌رو» به ترتیب، کدام است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) ارتباط – نگهبان — ۲) محکم – شب‌بیدار

۳) پیوند – کشیک — ۴) پیوستگی – راهزن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. وصلت یعنی پیوند، پیوستگی و ازدواج – شبرو یعنی دزد، طرار.

۸- در کدام گروه کلمه «غلط املایی» یافت می‌شود؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) مضامین بدیع – عزلت و انزوا — ۲) تأثیرگزاری و تأثیرپذیری

۳) درخواست المثنی – قواعد و ضوابط — ۴) طبقهٔ مرفه – تعهد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. شیوه صحیح تأثیرگزاری، تأثیرگذاری است.

۹- در کدام عبارت «غلط املایی» وجود دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) گفت ای سفید، شتر را با تو چه مناسبت است و تو را بدو چه مشابهت.

۲) در این هفته که مژده سلامت حجاج برسید از بند گرانم خلاص کرد.

۳) در آن قربت، مرا با طایفه‌ای یاران اتفاق سفر افتاد.

۴) پس مصلحت آن بینم که ملک قناعت را هراست کنی و ترک ریاست گویی.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. هراست اشتباه است، شیوه نگارش صحیح آن: حراست است.

۱۰-معنی واژه‌های " مَقدم و انوشه" به ترتیب کدام است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) قدم نهادن، ماندگار ۲) باز آمدن از سفر، جاوید

۳) پیش افتاده، باقی ۴) وقت آمدن، باقیمانده

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. معنای واژگان مقدم و انوشه به ترتیب بازآمدن از سفر و جاوید می‌باشد.

۱۱- معنی واژه‌های «امارت، تمکین، زاد، لوا»، به ترتیب در کدام مورد، درست آمده است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) آباد کردن، بزرگداشت، زیاد بودن، درفش ۲) پادشاهی، جا و مکان، تولد، علم

۳) حکومت، احترام، توشه، پرچم ۴) سلطنت، محل اقامت، زیادی، سایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در لغت، امارت: حکومت، قلمروی پادشاهی، تمکین: پیروی کردن، احترام، توشه: توشه، خوراک - لوا: پرچم، بیرق معنا شده است.

۱۲- مفهوم "شهادت پله عروج مردان حق است" از کدام بیت دریافت می‌شود؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) هر سری در خور اقبال کلاهی دارد سایه دار فنا تاج سر مردان است

۲) در عشق اگر دمی قرارت باشد با صحبت این و آن چه کارت باشد

۳) سخن سرا شود چون بریده شد سر او اگر چه هیچ سخن سر بریده نسراید

۴) پاکدل را زیان به تن نرسد ور رسد جز به پیرهن نرسد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مفهوم این جمله از بیت اول که از آثار صائب تبریزی می‌باشد، دریافت می گردد.

۱۳- پیش از نقل قول از کدام یک از علائم نگارشی استفاده می شود؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

۱) ویرگول ۲) نقطه ویرگول ۳) دو نقطه ۴) گیومه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. استفاده از دو نقطه در این موارد صحیح است: الف) قبل از نقل قول؛ ب) هنگام بر شمردن اجزای یک چیز؛ ج) جلوی کلماتی که می‌خواهیم آن‌ها را معنی کنیم.

۱۴-در بیت زیر معنای "دم در کشیدن" کدام است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

"مرا مگوی که خاموش و دم در کش   که در چمن نتوان یافت مرغ را خاموش"

۱) فراموش کردن ۲) صبور بودن ۳) سکوت کردن ۴) بیقراری نکردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. دم در کشیدن به معنای سکوت کردن ساکت شدن خاموش گشتن می‌باشد.

۱۵-منظومه "مروارید مهر " از سروده‌های کیست؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) سهراب سپهری ۲) رهی معیری ۳) حمید سبزواری ۴) فریدون مشیری

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. منظومه مروارید مهر از آثار فریدون مشیری می‌باشد.

۱۶-از نظر نگارش فارسی، به کار بردن کدام کلمه، درست است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) پیشنهادات ۲) تاثیرات ۳) فرمایشات ۴) گزارشات

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. کلمات پیشنهاد، فرمایش و گزارش که فارسی هستند برای جمع بستند نباید با "ات" جمع شوند ولی تاثیر چون کلمه ای عربی است و از ریشه اثر می‌باشد. می تواند با "ات" جمع شود.

۱۷- مفهوم کدام بیت، با سایر ابیات، متفاوت است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) کنون باید این مرغ را پای بست   نه آن گه که سر رشته بردت ز دست

۲) سر گرگ باید هم اول برید   نه چون گوسفندان مردم درید

۳) مگو مرغ دولت ز قیدم بجست   هنوزش سر رشته ای به دست

۴) کنون کوش کاب از کمر در گذشت   نه وقتی که سیلابت از سر گذشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در بقیه گزینه ها اشاره به موضوع پیشگیری قبل از درمان دارد.

۱۸ – آرایه‌های بیت زیر کدامند؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

یک عمر همچو غنچه در این بوستان سرا   خون خورده ایم تا گره از دل گشاده ایم

۱) تشبیه –استعاره ۲) تشبیه – تلمیح ۳) کنایه – ابهام ۴) استعاره – تلمیح

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. «بوستان سرا» استعاره از دنیاست. ۲- تشبیه انسان به غنچه «یم» (ما) در « خورده ایم» مشبه و «غنچه» مشبه به است؛ ۳- خون خوردن کنایه از تحمل رنج و سختی بسیار و گره از دل گشادن کنایه از برطرف کردن مشکلات است. ۴- مراعات نظیر بین غنچه و بوستان.

۱۹ – بیت زیر، با کدام بیت قرابت معنایی دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«حجاب چهره جان می‌شود غبار تنم   خوشا دمی که از آن چهره پرده بفکنم»

۱) دل رمیده ما را که پیش می گیرد   خبر دهید به مجنون خسته از زنجیر

۲) میان عاشق و معشوق هیچ حایل نیست   تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز

۳) گداخت جان که شود کار دل تمام و نشد   بسوختیم در این آرزوی خام و نشد

۴) یاری اندر کس نمی بینیم یاران را چه شد   دوستی کی آخر آمد دوستداران را چه شد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح است. جان آدم حجابی برای رسیدن به دیدار خود است با مرگ این حجاب برداشته می‌شود و انسان به دیدار خداوند نائل می‌آید.

۲۰ – اگر بیت زیر، اولین بیت از یک شعر ده بیتی باشد، آن شعر در کدام قالب سروده شده است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

آب حیات من است خاک سرکوی دوست   گردو جهان خرمی است ما و غم روی دوست

۱) قطعه   ۲) مثنوی   ۳) قصیده   ۴) غزل

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. در ادب فارسی به قالبی از شعر سنتی فارسی غزل می گویند. در قالب غزل که معمولاً بین ۵ تا ۱۴ بیت دارد، مصراع‌های نخست با مصراع‌های زوج هم قافیه هستند. موضوع اصلی غزل بیان عواطف و احساسات، ذکر زیبایی و کمال معشوق و شکوه از روزگار است و ابیات غزل فارسی از لحاظ مضمون دارای استقلال‌اند.

۲۱-در کدام گروه کلمه، غلط املایی وجود دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) هرم آفتاب – بختر و خودخواهی   ۲) نسیان و غفلت – فلق و شفق

۳) غمین و محزون – آراسته و متین   ۴) قرب و بُعد – جذر ومدّ

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. املای صحیح واژه جذرومد، جزرومد می‌باشد.

۲۲- معنای کلمات "تفرغ – سخته" در کدام گزینه صحیح است.؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

۱) پرداختن از کاری – سنجیده   ۲) جدایی – نسنجیده

۳) پراگنده شدن – سنجیده گفتن   ۴) واپرداختن – آسودگی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. معنای کلمات تفرغ و سخته در لغت به ترتیب به معنای: از کاری فارغ شدن؛ دست از کار کشیدن و سنجیده و وزن شده می‌باشد.

۲۳- برای جدا کردن جمله‌هایی که از جهت ساختمان و مفهوم، مستقل به نظر می رسند.ولی در یک عبارت طولانی، با یکدیگر وابستگی معنایی دارند،از کدام علامت نگارشی استفاده می‌شود؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) خط فاصله ۲) ویرگول ۳) نقطه ویرگول ۴) سه نقطه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می باشد. نشانه نقطه ویرگول، نشانه مکثی بیشتر از ویرگول و کمتر از نقطه است. و برای جدا کردن جمله‌هایی که از جهت ساختمان و مفهوم، مستقل به نظر می‌رسند.

۲۴ – کدام عبارت، به ویراش نیاز دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) استاد، با او دیدار کرد و به گفتگو نشست.

۲) صائب، بزرگ ترین شاعر سبک هندی، به شمار می آید.

۳) نتایجی را که امروز به دست آمد، گزارش می کنم.

۴) وظیفه خود را به عنوان داور، انجام می دهد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. بعد از «سبک هندی» نیاز به ویرگول نداریم و قرار دادن ویرگول عبارت را دچار کج‌خوانی می کند.

۲۵-مفهوم کنایی "سیر را از گرسنه چه غم" در کدام بیت نهفته شده است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) ما عبث در سینه دریا نفس را سوختیم / گوهر مقصود در دامان ساحل بوده است

۲) جان و هر چه در او هست با نعیم بهشت / نه نعمتی است که باز آورد فقیر از دوست

۳) ملامت گوی عاشق را چه گوید مردم دانا؟ / که حال غرقه در دریا ندارد خفته بر ساحل

۴) ستایش سرایان نه یار تواند / ملامت کنان دوستدار تواند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. با توجه به معنای بیت سوم خواهیم دید که کنایه از غفلت مردمان مرفه از حال مردمان زیردست و فقیر می‌باشد.

۲۶-داستان "دیوار" از آثار مشهور کدام نویسنده معاصر است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) صادق چوبک ۲) جمال میرصادقی ۳) صادق هدایت ۴) تقی پورنامداریان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. داستان دیوار از آثار صادق هدایت می‌باشد.

۲۷ – بیت زیر، با کدام عبارت قرابت مفهومی دارد؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

«کریمان را به دست اندر درم نیست   خداوندان نعمت را کرم نیست»

۱) آن که بردیناردسترس ندارد، در همه دنیا کس ندارد.

۲) عالم بی عمل درخت بی بر است و زاهد بی علم خانه، بی در.

۳) درویش را دست قدرت بسته است و توانگر را پای ارادت شکسته.

۴) تلمیذ بی ارادت عاشق بی زرست و رونده، بی معرفت مرغ بی پر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. معنای بیت و گزینه سوم هر دو به این موضوع اشاره دارد که: بخشندگان پولی دردست ندارند وثروتمندان بخششی ندارند.

۲۸ – در کدام گروه از واژه‌ها، پدیده «ابدال» صورت می گیرد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) بدو – می بخشد – اجتماع   ۲) شنبه – بر می خیزد – آیین

۳) نامه – نمی آید – سنبل   ۴) سپید – نگفت – برو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. ابدال: برخی از واج‌هایی که در کنار هم قرار می گیرند، به دلیل هم نشینی ویژگی‌های هم را می گیرند و یکسان می شوند. نامه: نامِ؛ نَمی آید: نمی آیِد؛ سُنبل: سُمبل.

۲۹- مصراع« رنگ رخسار خبر می دهد از سر ضمیر» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) نیکم نظر افتاد بر آن منظر مطبوع / کاول نظرم هر چه وجود از نظر افتاد

۲) در سوخته پنهان نتوان داشتن آتش / ما هیچ نگفتیم و حکایت به درافتاد

۳) با هر که خبر گفتم از اوصاف جمیل / مشتاق چنان شد که چو من بی خبر افتاد

۴) صاحب نظران این نفس گرم چو آتش / دانند که در خرمن من بیشتر افتاد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۳۰- در بیت زیر به ترتیب" ایهام و ایهام تناسب" کدام است؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

"نوای نغمه ی عشاق از اصفهان چه خوش آید / مرا که میل عراقست و شاهدان عراقی"

۱) نوا- اصفهان   ۲) عشاق-اصفهان   ۳) عشاق – نوا   ۴) نغمه – شاهد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۳۱-در متن زیر املای کدام واژه غلط است؟ " تا دفع مضرت خصم به نعمت می توان کرد، خصومت روا نباشد که خون از مال شریف تر، مصاف وقتی روا باشد که تدبیر و حزم دیگر نماند. به حزیمت پشت دادن به که باشمشیرمشت زدن. " (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) حزیمت ۲) حزم ۳) مصاف ۴) مضرت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. املای صحیح حزیمت، هزیمت می‌باشد. که به معنای شکست و پراکندگی لشکر می‌باشد.

۳۲-در کدام عبارت غلط املایی وجود دارد؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) صحرا که معرکه وحوش و طیور را بر بساطی شده.

۲) خارکنی را دیدم گفتمش به مهمانی حاتم چرا نروی که خلقی بر بساط او گرد آمده‌اند.

۳) او چون سورت آن شیران و صولت آن دلبران مشاهده کرد انگشت ندامت گزیدن گرفت.

۴) عابدان جزای طاعت خواهند و بازرگانان بهای بظاعت من بنده امید آورده ام نه طاعت و بدریوزه آمده ام نه به تجارت.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. در گزینه چهارم واژه بظاعت غلط بوده و املای صحیح آن "بضاعت" می‌باشد.

۳۳ – ساختمان واژه‌های کدام گروه، یکسان هستند؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) باایمان – بی علاقه – ناکام ۲) کردار – جویا – باغبان

۳) نادار – تهرانی – خیاطی ۴) لاله زار – خیریّه – عروسک

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۳۴- کدام مورد زیر، نام یکی از آثار معروف «عبید زاکانی» است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) زن زیادی ۲) یکی بود، یکی نبود

۳) موش و گربه ۴) امیر ارسلان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. صرفنظر از این‌که عبید شاعر بوده‌است، همگان نام او را با طنز عجین و اغلب عامه او را به لطایفش می‌شناسند. در این میان منظومه موش و گربه شهرت بسیار داشته و ریش نامه و صد پند از همه لطیف ترند. مانند بسیاری از طنزپردازان متقدم مانند سعدی شیرازی، طنز به یکسان در لطایف او راه یافته‌است. دیوان لطایف او شامل بخش‌های زیر است:

رساله اخلاق الاشراف – ریش نامه – صد پند – ترجیع بند ج... – تضمینات و قطعات – رباعیات – رساله دلگشا – تعریفات ملا دو پیاز – منظومه موش و گربه – منظومه سنگتراش – رساله تعریفات ملا دو پیازه.

۳۵- کدام اثر، از «نادر ابراهیمی» است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) آتش بدون دود ۲) فارسی شکر است ۳) دهکدهٔ پر ملال ۴) نفرین زمین

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. ابراهیمی در زمینه ادبیات کودکان، جایزه نخست براتیسلاوا، جایزه نخست تعلیم و تربیت یونسکو، جایزه کتاب برگزیده سال ایران و چندین جایزه دیگر را هم دریافت کرده‌است. او همچنین عنوان «نویسنده برگزیده ادبیات داستانی ۲۰ سال بعد از انقلاب» را به‌خاطر داستان بلند و هفت جلدی «آتش بدون دود» به‌دست آورده‌است.

۳۶- واژه‌های قافیه در بیت زیر کدام است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

«احوال گل ز خار بپرس و ز من مپرس نالیدن از هزار بپرس و ز من مپرس»

۱) من مپرس – من مپرس ۲) بپرس – بپرس

۳) خار – هزار ۴) ز من مپرس – ز من مپرس

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. بپرس و ز من مپرس، ردیف بیت است و خار و هزار، جزء قافیه‌های بیت محسوب می‌شود.

۳۷- ابیات زیر، در چه قالبی سروده شده‌اند؟ (قوه قضاییه ۹۶)

«ما باده عزت و جلالت نوشیم در راه شرف از دل و از جان کوشیم

گر در صف رزم جامه بر تن پوشیم آزاده را به بندگی نفروشیم»

۱) دوبیتی ۲) رباعی

۳) چهارپاره ۴) قطعه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۳۸-مفهوم بیت زیر با کدام بیت تناسب دارد؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«که گفته در رخ زیبا نظر خطا باشد خطا بود که نبیند روی زیبا را»

۱) پیر دردی کش ما گرچه ندارد زر و زور / خوش عطابخش و خطاپوش خدایی دارد

۲) ای که گفتی نه صواب است نظر به رخ خوبان / از صواب اهل نظر باز شناسد خطا را

۳) ما چون نشانه پای به گل در بمانده ایم / خصم آن حریف نیست که تیرش خطا رود

۴) خطای بنده نگیری که مهتران ملوک / شنیده اند نصیحت ز کهتران خدم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۳۹ -هنگام آوردن کلمه یا عبارت یا جمله ای برای توضیح بیشتر آن رعایت کدام علایم نگارشی توصیه می گردد؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

۱) کمانک ۲) قلاب ۳) گیومه ۴) ممیّز

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. کمانک یا همان پرانتز در این موارد استفاده می‌شود: الف) معنی و معادل یک کلمه؛ ب) توضیح بیشتر؛ ج) ذکر تاریخ، شهرت، تخلص، نام سابق و....

۴۰ -در بیت زیر کدام فعل نا گذر است؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

«تو هیچ عهد نبستی که عاقبت نشکستی مرا بر آتش سوزان نشاندی و ننشستی»

۱) نبستی ۲) نشکستی ۳) نشاندی ۴) ننشستی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. فعل ناگذر، فعلی است که فقط به نهاد نیاز دارد و معنای آن کامل می‌شود و نیازی به مفعود، متمم و مسند ندارد. فعل نشستن، ناگذر است.

۴۱-آرایه‌های بیت زیر کدامند؟ "کاکل مشک فشان بر مه شب پوش مپوش .... سنبل غالیه سا بر گل خود روی مسای" (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) تشبیه، حسن تعلیل ۲) استعاره، واج آرایی ۳) جناس، تلمیح ۴) مجاز، حسن تعادل

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. آرایه‌های استعاره و واج آرایی در بیت مورد نظر بکار رفته اند.

۴۲- کدام عبارت، فاقد غلط نگارشی است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) مس سر و پا از اعمال وضو است. ۲) او روز گذشته از طرف خود استیفا داد.

۳) عدّه ای با خرید نان بیش از حد افراط می کنند. ۴) همه بچه‌های کلاس به او احسن گفتند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. کلمات مسح، استعفا و احسنت به ترتیب در گزینه های ۱،۲ و ۴ دارای غلط نگارشی می باشند.

۴۳- کدام واژه‌ها « صفت نسبی» هستند؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) زیبایی-خواب آلوده ۲) گذشته – فراموشکار ۳) گل اندود – آبدیده ۴) آسمانی – دروغین

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. صفت نسبی آن است که نسبت به چیزی یا محلی را برساند و علامت‌های آن عبارت است از:

۱- «ی» در آخر کلمه مانند: آسمانی، زمینی، آتشی، هوایی، خاکی، پارسی، اصفهانی، نیشابوری «ی» نسبت همواره به مفرد پیوسته می‌شود و کلماتی از قبیل: کاویانی، خسروانی، کیانی، پهلوانی، نادر است و بر آن قیاس نمی‌توان کرد.

۲- «ه» مخفی و غیرملفوظ: دوروزه، یکشبه، یکساله، صده، دهه، هزاره و این «ه» غالباً در ترکیبات عددی استعمال می‌شود؛ و گاهی تنهایی در غیر این مورد استعمال شده‌است، مثل: نبرده

۳- «ین» و این در آخر اسم‌ها درمی‌آید: سفالین، جوین، گندمین، بلورین، گلین؛ و گاهی این ادات را با «ه» جمع می‌کنند و در آخر کلمه می‌آورند: بلورینه، زرینه، سیمینه، پشمینه

۴- «گان» مانند: گروگان، پدرگان

۴۴- لقمه چیدن کنایه از چیست؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

۱) کناره گرفتن ۲) لقمه برداشتن ۳) تکدی کردن ۴) کار عجیب کردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. لقمه چیدن کنایه از گدایی کردن است. تکدی یعنی گدایی.

۴۵-بیت زیر فاقد کدام آرایه ی ادبی است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

"دست از مس وجود چومردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی"

۱) تشبیه ۲) کنایه ۳) استعاره ۴) ایهام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۴۶- در کدام بیت، آرایه‌های "تشبیه، تلمیح و جناس تام" یافت می‌شود؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) کنون که می دمد از بوستان نسیم بهشت من و شراب فرح‌بخش و یار حور سرشت

۲) نه من از پرده تقوا به در افتادم و بس پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت

۳) عالم بهشت گشته عنبر سرشت گشته کاشانه زشت گشته صحرا چو روی حورا

۴) قیامت کسی بینی اندر بهشت که معنی طلبد کرد و دعوی بهشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. پرده تقوا: تشبیه؛ بهشت اول و بهشت دوم: جناس تام؛ مصراع دوم تلمیح دارد.

۴۷- کدام عبارت به ویرایش نیاز دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) هنر، آدمی را به شناخت، چشمه زیبایی‌ها فرا میخواند.

۲) از فرمایشات جناب عالی در طول سال،بسیار بهره بردیم.

۳) نوع بیماری پس از تحقیقات و آزمایش‌های متعدد،شناخته شد.

۴) گاهی که دوست فاضلی را می بینم از او برای همکاری،شخصا دعوت می کنم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲صحیح می‌باشد.

۴۸- کتاب "در خدمت وخیانت روشنفکران" اثر کیست؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

۱) صادق هدایت ۲) زرین کوب ۳) ملک الشعرای بهار ۴) جلال آل احمد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. کتاب "در خدمت و خیانت روشنفکران" کتابی از جلال آل احمد است که در سال ۱۳۴۳ نوشته شد و نخستین بار در سال ۱۳۵۸ شمسی منتشر گردید.

۴۹- معنی واژه‌های «ساری - شاذ» به ترتیب کدام است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) بانشاط – تیز ۲) نفوذ کننده – نادر ۳) مسرور – طرب جوی ۴) سروری – تیزی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: معنی لغات ساری و شاذ به ترتیب نفوذ کننده و نادر می‌باشد. پس گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۵۰- در بیت زیر، معنای«صدزبان» کدام است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

«صاحب سری عزیزی صدزبان گر بدی آنجا بداری صلحشان»

۱) معترض و گله مند ۲) سخن چین و حراف ۳) فصیح و بلیغ ۴) فتنه انگیز و جاسوسی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: واژه "صدزبان" به معنای فصیح و بلیغ می‌باشد. پس گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۵۱- آرایه‌های بیت زیر، کدام اند؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«بار هجران، تن چون پاره کوهی خواهد من تن و بال تنک چون پرکاهی دارم»

۱) کنایه-تضاد-تلمیح ۲)کنایه-تشبیه-تضمین ۳)تشبیه-جناس-تضاد ۴)تلمیح-تشبیه-جناس

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است. تشبیه هجران به بار،جناس بین کاه و کوه، تضاد بین کاه و کوه.

۵۲-کدام بیت فاقد آرایه پارادوکس (متناقض نما) است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) اگر پنهان بود پیدا من آن پیدای پنهانم وگر نادان بود دانا من آن دانای نادانم

۲) من آن هشیار سرمستم که نبود بی قدح دستم نگویم نیستم هستم بلی هم این و هم آنم

۳) ز معنی نیستم خالی بهر صورت که می‌بینم بصورت نیستم مایل بهر معنی که می‌دانم

۴) برو از کفر و دین بگذر مرا از کفر دین مشمر که هم ایمان من کفرست و هم کفرست ایمانم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. متناقض‌نما یا تناقض ظاهری آوردن دو واژه یا دو معنی که به ظاهر متناقض و متضاد به نظر می‌رسند مانند: غم شیرین، جک جدی. در تمامی گزینه ها به جز گزینه سوم این آرایه بکار رفته است. "پیدای پنهان"، "هشیار سرمست"، "کفر دین".

۵۳-کدام بیت، دارای آرایه متناقض نما (پارادوکس) است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) شادی ندارد آنکه ندارد به دل غمی آن را که نیست عالم غم نیست عالمی

۲) کی شود این روان من ساکن این چنین ساکن روان که منم

۳) ز خاک من اگر گندم برآید از آن گر نان پزی مستی فزاید

۴) بشوی ای خردمند از آن دوست دست که با دشمنانت بود هم نشست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. متناقض‌نما یا تناقض ظاهری آوردن دو واژه یا دو معنی که به ظاهر متناقض و متضاد به نظر می‌رسند مانند: ساکن روان.

۵۴-داستان "گاو" و "جزیره سرگردانی"، به ترتیب ازآثار کدام یک از نویسندگان بزرگ است؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

۱) صادق هدایت-غلام حسین یوسفی
۲) غلام حسین ساعدی-سیمین دانشور
۳) صادق هدایت-جلال آل احمد
۴) صادق چوبک- سیمین دانشور

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. داستان گاو نوشته غلامحسین ساعدی می‌باشد. و جزیره سرگردانی نام رمانی نوشته خانم سیمین دانشور است که در سال ۱۳۷۲ از سوی انتشارات خوارزمی در تهران به چاپ رسیده است.

۵۵- کدام عبارت،فاقد حشو (تکرار زاید) است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) دکتر محمد معین، در سن پنجاه سالگی بدرود حیات گفت.
۲) آخرین مسابقه فینال را در خانه دوستم مشاهده کردم.
۳) در شب لیلة القدر،دو رکعت نماز حاجات به جای آوردم.
۴) کودک،با کوشش فراوان،بوته ذرت را از زمین کند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. در دستور زبان حشو به کلمه یا عبارت زایدی گفته می‌شود که جمله از جهت معنی به آن نیازی ندارد و تعادل لفظ و معنی را در جمله به هم می‌زند و گاه می‌تواند باعث فساد معنی شود. مانند واژه ی "سن" در عبارت اول، "آخرین مسابقه" در عبارت دوم و"دو رکعت" در عبارت سوم

۵۶ – کدام اثر، از ملک الشعری بهار است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) شرح مثنوی مولوی
۲) تصحیح کلیات سعدی
۳) تصحیح جوامع الحکایات
۴) سبک شناسی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. سبک‌شناسی یا تاریخ تَطَوُّر نثر فارسی نام مجموعه کتابی است که محمدتقی بهار، شاعر، نویسنده و روزنامه‌نگار معاصر، آن را در سه جلد تدوین کرد.

۵۷-مفهوم کنایی "کلاه از سر کودک عقل می افتد" چیست؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) حسرت خوردن عقل
۲) تحیر و سرگشتگی خرد
۳) بازماندن خردسال از تعقل
۴) برحذر بودن خردمند از کودک

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. همانطور که در درس چهاردهم ادبیات پیش دانشگاهی خواندیم "کلاه از سر کودک عقل می‌افتد" یعنی عقل در برابر عظمت تو عاجز و حیران می‌شود و در واقع همان معنای تحیر و سرگشتگی خرد را می‌رساند.

۵۸- با توجه به بیت زیر کدام واژه معنای " ایهامی" دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

«گفتم غم تو دارم، گفتا غمت سر آید گفتم که ماه من شو، گفتا اگر بر آید»

۱) ماه
۲) غم
۳) سرآید
۴) براید

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۵۹- در بیت زیر، کدام واژه «ایهام» دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

مسکین دلم به زحمت مردم رضا نبود» «دوشم نخفت دیده به بالین دل ولی

۱) رضا
۲) دیده
۳) دوش
۴) مردم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. رضا به دو شکل رضایت و نام شخص مطرح می‌شود.

۶۰- آرایه‌های بیت زیر کدامند؟ (قوه قضاییه ۹۶)

«تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار»

۱) کنایه – تشبیه – تضاد
۲) استعاره – پارادوکس – ایهام
۳) تشبیه – پارادوکس – کنایه
۴) ایهام – کنایه – تضاد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. سر غلفت در پیش گرفتن، کنایه است. همچون بنفشه، تشبیه است. خواب و بیدار تضاد دارد.

۶۱- در بیت زیر، «آب از چشم گرفتن» کنایه از چیست؟ (قوه قضاییه ۹۶)

«مرد گزیده گر رمد از خلق دور نیست چشم تو آب چشم ز آهو گرفته است»

۱) ترساندن
۲) کار بیهوده کردن
۳) نهایت بدبختی
۴) گریستن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. آب چشم گرفتن، کنایه از به گریه در آوردن و وادار به گریه کردن.

۶۲- کدام بیت، مفهومی نظیر بیت زیر دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

«غوّاص گر اندیشه کند کام نهنگ   هرگز نکند در گرانمایه به چنگ»

۱) ای دل غمدیده حالت به شود دل بد مکن   وین سر شوریده باز آید به سامان غم مخور

۲) دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت   دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور

۳) هان مشو نومید چون واقف نه‌ای از سر غیب   باشد اندر پرده بازی‌های پنهان غم مخور

۴) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم   سرزنش‌ها گر کند خال مغلیان غم مخور

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر سوال، به مفهوم این می باشد که وقتی دست‌هایی انسان را یاری نماید، دیگر نباید غصه اتفاقات بد را خورد. بیت گزینه سوم، نزدیک‌ترین مفهوم را به مفهوم بیت سوال دارد

۶۳- بیت زیر، با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«دریاب کنون که نعمتت هست به دست   کاین دولت و ملک می رود دست به دست»

۱) توانگرا چو دل و دست کامرانت هست   بخور، ببخش که دنیا و آخرت بردی

۲) توانگران که به جنب سرای درویشند   ضرورت است که گاهی از او بیندیشند

۳) هزاران توان یافت خنجر به دانش   یکی علم نتوان گرفتن به خنجر

۴) توانگر شد آن کس که خرسند گشت   ازو آز و تیمار در بند گشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۶۴ – دفتر شعری و ادبی "تو را ای کهن بوم و بر دوست دارم"سروده کدام شاعر معاصر است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) اخوان ثالث   ۲) سلمان هراتی   ۳) شفیعی کدکنی   ۴) هوشنگ ابتهاج

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. دفتر شعری و ادبی "تو را ای کهن بوم و بر دوست دارم" سروده مهدی اخوان ثالث می‌باشد.

۶۵- کدام اثر، از آثار «فریدون مشیری» است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) آه باران   ۲) سو ته دلان   ۳) کرامت آبی   ۴) از این اوستا

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: مجموعه آه باران از آثار فریدون مشیری می‌باشد. که در سال ۱۳۶۷ منتشر شد. پس گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۶۶- معنی واژه‌های «صفیر- عظت»، به ترتیب چیست؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

۱) بانگ وصدا – پند دادن
۲) فرستاده- نصیحت کردن
۳) فغان و فرساد- بزرگ شمردن
۴) فرستاده – عظیم دانستن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. معنای واژه‌های «صفیر- عظت» به ترتیب بانگ، صدا، آوا –پند دادن نصیحت کردن می‌باشد.

۶۷-عبارت «پروردگارا، از خصلت طمع که دنائت آورد و آبرو ببرد، به درگاه تو پناه می آورم» با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) دست طمع چو پیش کسان می کنی دراز — پل بسته ای که بگذری از آبروی خویش
۲) عدل سلطان گر نپرسد حال مظلومان خویش — گوشه گیران را ز آسایش طمع باید گسیخت
۳) پیش راه حرص پیری چوب نتواند گذاشت — بیشتر دست طمعکار از عصا گردد بلند
۴) طمع در آن لب شیرین نکردنم اولی است — ولی چگونه مگس از پی شکر نرود

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت اول با عبارت مورد نظر به لحاظ مفهوم نزدیک می‌باشند.

۶۸-بیت «افتادگی آموز اگر طالب فیضی / هرگز نخورد آب، زمینی که بلند است» با کدام بیت ارتباط مفهومی دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) صبوری کن در این غم روزکی چند — نماند هیچ کس جاوید در بند
۲) افسری کان نه دین نهد بر سر — خواهش افسر شمار و خواه افسار
۳) افکنده همچو سفره مباش برای نان — همچو تنور گرم مشو از پی شکم
۴) مضمون سرنوشت دو عالم جز این نبود — آن سر که خاک شد به ره از آسمان گذشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر با گزینه چهارم به لحاظ مفهوم ارتباط دارد؛ چرا که هر دو در مدح فروتنی، خشوع و افتادگی صحبت می کنند.

۶۹ – کدام اثر از «آلبر کامو» است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) محاکمه ۲) سوء تفاهم ۳) وداع با اسحله ۴) مسخ

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. سوء تفاهم نمایشنامه‌ای است که در سال ۱۹۴۳ توسط آلبر کامو نوشته شده است.

۷۰- «شهری چون بهشت – نفرین زمین»، به ترتیب از آثار چه کسانی است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) سیمین دانشور–جلال آل احمد
۲) جلال آل احمد–صادق چوبک
۳) سیمین دانشور–جمال میرصادقی
۴) جمال زاده–صادق هدایت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. «شهری چون بهشت – نفرین زمین» به ترتیب از آثار سیمین دانشور، جلال آل احمد می‌باشند.

۷۱- در کدام بیت آرایه «پارادوکس» مشهود است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) آن که روی دوست دید او را به کفر و دین چه کار — وان که مست عشق گشت از باده و جامش بگو مگو
۲) ورق تا نگرداند باد خزانی — غنیمت شمر نو بهار جوانی
۳) چرخ مردم خوار اگر روزی دو مردم پرورست — نیست از شفقت مگر پروازی او لاغرست
۴) همین که چشم تو صف‌های غمزه بر هم زد — نخست قلب سلیم شکستگان بشکست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. متناقض‌نما (پارادوکس) آوردن دو واژه یا دو معنی که به ظاهر متناقض و متضاد به نظر می‌رسند، مانند: غم شیرین که در بیت سوم کلمات پرور (به معنای چاق و فربه) و لاغر در بیت آمده است.

۷۲-کدام عبارت فاقد عیب نگارشی است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) در بین دوستان، محمد از نظر علمی، اعلم تر است.
۲) خانم مدیره محترمه، در جلسه حضور بهم رسانید.
۳) مبارزه برای آزادی، پیشینه تاریخی دارد.
۴) روز جمعه، تلفناً از دوستم دلجویی کردم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۷۳- بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«من تورا مانم به عینه تو مرا مانی درست — هر دو جانسوزیم اما دوستار انجمن»

۱) زان جا که رسم و عادت عاشق کشی توست — با دشمنان قدح کش و با ما عتاب کن
۲) سوختم تا گرم شد هنگامه دل‌ها ز من — بر جهان بخشودم و بر خود نبخشودم چو شمع
۳) ذره خاکم و در کوی توام جای خوش است — ترسم ای دوست که بادی ببرد ناگاهم
۴) به نیم بوسه دعایی بخر ز اهل دلی — که کید دشمنت از جان و جسم دارد باز

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۷۴- با توجه به بیت زیر، معنی کلمات «تا-نوا»، به ترتیب کدام است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب　　جان عزیز خود به نوا می فرستمت»

۱) آگاه باش – شعر و غزل　　۲) برای اینکه – آواز

۳) تا وقتی که – گروگان　　۴) برای اینکه- گروگان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. معنی بیت: برای اینکه لشکر غم تو کشور دلم ویران نکند، جان عزیز خود را به عنوان گروگان برایت می‌فرستم.

۷۵ - «برکشیدن»، در عبارت زیر به کدام معناست؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«یعقوب آن قوم را که بدو تقرب کرده بودند، فرو گرفت و هرچه داشتند بستند وبراند و این سر برکشید و اعتمادها کرد در اسباب ملک»

۱) زندانی نمود　　۲) به پایگاه بلند رسانید　　۳) اعدام کرد　　۴) احضار کرد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۷۶- نگارش کدام مورد صحیح نیست؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

۱) حسن به برادرش گفت که مقاله ات منتشر شده است.　　۲) شاعری را از نوجوانی آغاز و تا پایان عمر ادامه داد.

۳) من به او گواهی می دهم.　　۴) فکر خود را به انچه می بیند، می‌سپارد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. شیوه نگارش صحیح جمله گزینه دوم به این شکل است: شاعری را از نوجوانی آغاز کرد و تا پایان عمر ادامه داد.

۷۷-«طاعون» از آثار مهم کدام نویسنده است؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

۱) ارنست همینگوی　　۲) فرانس فانون　　۳) هرمان هسه　　۴) آلبرکامو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. طاعون از آثار نویسنده فرانسوی آلبر کامو می‌باشد.

۷۸-بیت زیر، با کدام بیت، تناسب مفهومی دارد؟ «در نیابد حال پخته هیچ خام / پس سخن کوتاه باید والسّلام» (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) درد بی درمان عشقم کشت و کرد آسوده خاطر　　هم ز تاثیر مداوا و هم ز تدبیر طبیبم

۲) سینه نهادم به دم تیغ عشق　　دیده گشادم به تماشای تو

۳) ای شهسوار چالاک احوال ما چه دانی　　کز حالت پیاده غافل بود سواره

۴) منم آن عاشق دیوانه که از غایت شوق　　خم زنجیر تو را بر دل شیدا زده ام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. بیت سوم با بیت مورد نظربه لحاظ مفهوم تناسب دارد.

۷۹- کدام بیت، فاقد مفهوم عبارت زیر است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«با بی‌خردان هرگز دوستی مکن که بی‌خرد از دشمن باخرد بتر بود»

۱) خصم دانا که دشمن جان است　　بهتر از دوستی که نادان است

۲) زنادان نیابی جز از بدتری　　نگر سوی بی دانشان ننگری

۳) دوستی ابله بتر از دشمنی است　　او به حیله که دانی راندنی است

۴) دوست خواهی که تا بماند دوست　　آن سخن گو که طبع و عادت اوست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. همه گزینه های ۱، ۲ و ۳ اشاره به این مطلب دارد که نباید نادان را به دوستی خود در آورد.

۸۰- متن زیر از کیست و از چه نوع سخنوری می‌باشد.؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

«عبارتی است که گوینده را در آن مقصد و مرادی به جز بیانی ساده و ادای قصدی خالی از احساسات و هیاجانات درونی نباشد»

۱) فروغ الزمان فرخزاد – سخن منظوم　　۲) ملک الشعرای بهار – نثر

۳) جلال الدین همای – نثر مسجع　　۴) زرین کوب – سخن منظوم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. این متن برگرفته از کتاب سبک شناسی نوشته ملک الشعرای بهار بهار می‌باشد. که در تعریف نثر ساده می‌باشد.

۸۱- کدام یک از شعرای نامبرده، حسبیه سراست؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) عبید زاکانی　　۲) خواجوی کرمانی　　۳) مسعود سعد سلمان　　۴) فخرالدین عراقی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: از شعرای بنام حسبیه سرا (زندان نامه) مسعود سعد سلمان می‌باشد. پس گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۸۲- در ذکر عنوان مقاله‌ها، رساله‌ها، اشعار، روزنامه‌ها، آثار هنری و بخش‌های مختلف یک کتاب یا نوشته معمولا از کدام عبارت نگارشی استفاده می‌شود؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

۱) گیومه　　۲) خط فاصله　　۳) ستاره　　۴) قلاب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. گیومه («») نمادی در نشانه‌گذاری است که برای دو منظور به کار می‌رود: سخنی که به طور مستقیم از جایی یا کسی نقل شود (نقل قول مستقیم) - اسم‌ها، لغات و واژگان خاص، عنوان‌ها، اصطلاحات فنی و یا علمی (فقط برای بار اول)

۸۳-مصراع «کاشکی قیمت انفاس بدانند خلق» چه نوع جمله ای است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) امری ۲) پرسشی ۳) خبری ۴) عاطفی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۸۴- کدام بیت، با بیت زیر، ارتباط مفهومی دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«حجاب راه تویی حافظ از میان برخیز خوشا کسی که در این راه بی‌حجاب رود»

۱) زهستی پری زان تهی می روی تهی آی تا پر معانی روی

۲) چشمت به غمزه خانه مردم خراب کرد مخموریت مباد که خوش مست می کند

۳) ای نسیم کوی معشوق این چه باد خرم است تا کجا بودی که جانم تازه می گردد به بوی

۴) گر بیارند کلید همه درهای بهشت جان عشق به تماشاگه رضوان نرود

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. معنای بیت صورت سوال: ای حافظ! وجود مادّی (جسم) تو مانعی است برای رسیدن به معشوق؛ پس بلند شو و این جسم مادی را فنا کن. خوشا به حال کسی که در راه عشق بی حجاب و مانع رود.

۸۵- درکدام مورد نوع ترکیب متفاوت است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) غمزه جانسوز – اختر سیار ۲) چشم کوکب – شیشه دل

۳) خاموشی زبان- اصلاح تن ۴) غرور دلیران – چهره مقصود

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. اولی ترکیب وصفی و دومی ترکیب استعاری می‌باشد.

۸۶- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات، تفاوت دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) نخواستم که بگویم حدیث عشق و چه حاجت که آب دیده سر خم بگفت و چهره زردم

۲) ای بی‌نشان محض نشان از که جویمت گم گشت در تو هر دو جهان از که جویمت

۳) چه حاجت است به اظهار عشق پیش تو ما را که اشک گوید و رخسار زرد و رنگ پریده

۴) سر سودای تو در سینه بماندی پنهان چشم تر دامن اگر فاش نکردی رازم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در همه گزینه‌ها به این مفهوم اشاره شده است که رنگ رخسار خبر می‌دهد از سر ضمیر، اما گزینه دوم مفهومی متفاوت با سه گزینه دیگر دارد.

۸۷- بیت زیر با کدام بیت ارتباط مفهومی دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

«دود اگر بالا نشیند کسر شأن شعله نیست　　جای چشم ابرو نگیرد گر چه او بالاتر است»

۱) سعدی از سرزنش غیر نترسد هیهات　　غرقه در نیل چه اندیشه کند باران را

۲) بر سیه دل چه سود خواندن وعظ　　نرود میخ آهنین بر سنگ

۳) نه هر که صدرنشین شد عزیز شد که غبار　　اگر به دیده رسد توتیا نخواهد شد

۴) باغ را بین چه غم که شاخ شکست　　باغبان راست غصه‌ای گر هست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مفهوم بیت سوال این است که هیچ جزئی در یک سیستم نمی‌تواند جای دیگر اجزاء بنشیند و همان کار را انجام دهد، بلکه هر جزء منحصر به فرد است که در این صورت بیت گزینه سوم نیز به همین مفهوم، اشاره می‌کند.

۸۸- کدام عبارت، نیاز به ویرایش دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) آخرین مسابقه فینال را دیدم.　　۲) هنگام مد، آب دریا بالاتر است.

۳) او هیچ‌وقت دست از پا خطا نمی‌کند.　　۴) خورشید هنوز برنیامده است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. فینال به معنای آخرین می‌باشد، گزینه اول حشو دارد.

۸۹- کدام عبارت، نیاز به ویرایش دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) زبان متون ادبی گذشته، اندکی دشوار است.　　۲) زبان نوشته، باید ساده و قابل فهم باشد.

۳) او روز گذشته، از سمت خود استیفا داد.　　۴) تعدنامه از اسناد رسمی است که بین دو نفر یا بیشتر منعقد می‌گردد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. بجای استیفا بایستی از استعفا استفاده کرد.

۹۰-کدام عبارت نیاز به ویرایش دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) در هنگام مطالعه، باید مطالب موردنظر را به دقّت مورد بررسی قرار دهیم.

۲) ملّت ایران، علیه رژیم سلطنتی، قیام کرد.

۳) شعر، آفرینش زیبایی به وسیله ی رنگ و سنگ و فلز است.

۴) گاها دوست فاضلی را که می بینم از او برای همکاری، شخصاً دعوت می کنم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. عبارت چهارم نیازمند ویرایش می‌باشد.

۹۱- کدام جمله به ویرایش نیاز دارد؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

۱) نوع بیماری پس از تحقیقات و آزمایش‌های متعدد، شناخته شد.
۲) ابتکار شما را در انتشار این نشریه که می تواند در رشد تحقیقات نقشی به سزا داشته باشد، تحسین می‌کنم.
۳) گزارشهای دریافتی از پیشرفت تحسین برانگیز برنامه و درخور توجه بودن آن حکایت دارد.
۴) نتایجی را که امروز به دست آمد گزارش می‌کنم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. جمله گزینه سوم، کژتابی دارد و مبهم است. بایستی به صورت روان به نگارش در آید: گزارش‌ها حاکی از پیشرفت تحسین برانگیز برنامه دارد و درخور توجه است.

۹۲- در کدام مورد، «غلط املا یی» یافت می‌شود؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) قلب و فؤاد، لاغر و نحیف، متألم و دردمند، اسف و اندوه

۲) سفاهت و نادانی، تلطیف ذهن، ابتر و ناقص، اعزاز و اکرام

۳) تضّاد و طباق، قصد و عزیمت، سپاس گزاری و تقدیر، تواضع و افتادگی

۴) آماده سازی و تعبیه، بذل و بخشش، سیلی و قفا زدن، رزیلت‌های اخلاقی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. در دسته چهارم املای صحیح واژه رزیلت بصورت: «رذیلت» می‌باشد.

۹۳- کدام عبارت، نیاز به ویرایش دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) برای نوشتن مقاله، نخست باید موضوع مناسب و جالبی پیدا کرد.

۲) وقتی شما یکی از روزنامه‌های عصر را باز می کنید، ده‌ها مقاله کوتاه و بلند در آن می بینند.

۳) با شعارهای روزنامه نویسان و فرمایشات خطیبان حرفه ای هیچ کاری نمی توان انجام داد.

۴) آثار ادبی ایران، آیینه اندیشه‌ها، باورها، هنرمندی‌ها و عظمت روحی و معنوی ملت ایران است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. نشانه جمع عربی «ات»، نباید با کلمه فارسی «فرمایش» جمع بسته شود و شیوه صحیح آن «فرمایش‌ها» است.

۹۴- کدام عبارت نیاز به ویرایش دارد؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

۱) ممکن است، بسیاری از واژه‌های گزیده شده، نامأنوس باشد.

۲) آنچه آینده، زبان فارسی را تهدید می کند از درون است نه از بیرون.

۳) در غرب، داستان‌های کوتاهی که قهرمانان آنها، جانوران هستند را فابل می نامند.

۴) معمولا قصه‌ها را با این عبارت برای کودکان آغاز می کنند: « یکی بود، یکی نبود»

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۹۵ – نقش واژه‌های خطا و پنجه به ترتیب در بیت زیر کدام است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

«به بازوان توانا و قوت سر دست   خطاست پنجه مسکین ناتوان بشکست»

۱) نهاد – مستند   ۲) مسند – مفعول   ۳) مسند – متمم   ۴) نهاد – مفعول

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. مسند به سوال (چه چیزی و چه کسی) پاسخ می‌دهد و مفعول به سوال (چه چیزی را) و (چه کسی را). مصراع دوم به این شکل خواهد بود: پنجه مسکین ناتوان را شکستن، خطا است. پنجه مفعول است و خطا، مسند.

۹۶-ساختمان کدام واژه، متفاوت است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) فرهنگ نامه   ۲) وحشی گری   ۳) کودکستان   ۴) چشمه سار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۹۷-در کدام عبارت، «غلط املایی» یافت می‌شود؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

۱) جباری که در فطرت کاینات به وزیر و مشیر و معونت و مظاهرت محتاج نگشت.

۲) برای هدایت و ارشاد رسولان فرستاد تا خلق را از ظلمت جهل و ظلالت برهانیدند.

۳) اکنون شمتی از محاسن عدل که پادشاهان را سمین تر حلیتی است، یاد کرده شود.

۴) درود و سلام و تحیت و صلوات ایزدی بر ذات معظم مصطفی و اصحاب و اتباع و یاران.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. سمین تر = ثمین تر

۹۸- صورت املایی کدام یک از موارد زیر صحیح است.؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) هر سر موی مرا با تو هزاران کار است ما کجاییم و ملامتگر بیکار کجاست؟

۲) مرید پسر مغانم زمن مرنج ای شیخ چرا که وعده تو کردی واو بجا آورد

۳) حافظ ار بر صدر نشیند زعالی مشربی است عاشق دردی کش اندر بند مال و جاه نیست

۴) زاهد شراب کوثر و حافظ پیاله خواست تا در میانه خواسته کردگار چیست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۹۹ –در کدام مورد، املای واژه با توجه به معنی مقابل آن، غلط است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) معلوف: خو گرفته ۲) سباع: درندگان ۳) نقض: شکستن ۴) نعت: وصف کردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. واژه مألوف به معنای خو گرفته و الفت گرفته است.

۱۰۰–واژه‌های کدام مورد، «صفت لیاقت» محسوب می شوند؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

۱) بی خردی، دشمنی ۲) پوشیدنی، خوابیدنی ۳) پاکدامنی، بزرگی ۴) نویسندگی، تشنگی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. صفت لیاقت: صفتی است که شایستگی و قابلیت موصوف را می رساند. مصدر+ ی: خوردنی/ پوشیدنی.

۱۰۱–در کدام گروه کلمه، ساختمان واژه‌ها متفاوت است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) هنرستان، سروستان ۲) نمکزار، لاله زار ۳) سازگار، آفریدگار ۴) سحرگاه، خوابگاه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۰۲- در کدام گروه کلمه، غلط املایی یافت می‌شود؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) عجز و لابه- واثق و معتمد ۲) محمل و کجاوه- زنجیر و مسلسل

۳) گزیر و گریز- مذلت و خواری ۴) باطن و ضمیر- مهمل و بیهوده

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: مَحمل با (ح) و فتحه م اول، به معنای کجاوه می‌باشد. و مُهمل با (ه) و ضمه میم اول به معنای سخن بیهوده و یاوه می‌باشد. پس گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۰۳ – در کدام گروه کلمه، غلط املایی وجود دارد؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) حشر و رستخیز– طره سنبل
۲) صحیفه و دفتر – مقهور و مقلوب
۳) رقت و نازکدلی – نسیان و فراموشی
۴) تعارض و تفاوت – سیره و فاخته

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در گزینه دوم املای صحیح واژه مقلوب: «مغلوب»، که به معنای شکست خورده و خوار شده می‌باشند.

۱۰۴– در کدام عبارت، «کژتابی» وجود دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) با خواندن هر متن داستانی، باید به درون مایه و محتوای آن بیاندیشیم.
۲) دخترک مانند پدرش، تصویری از چهره مادرش کشید.
۳) جوانان نیک بخت، اندرز خیرخواهان را می پذیرند.
۴) ادبیات داستانی، همه آثار روایی را در بر می گیرند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ادبیات داستانی، نهاد مفرد است و فعل آن باید به شکل مفرد نوشته شود.

۱۰۵ – کاربرد کدام پسوند، با همه واژه‌های (بو، گل، تاک) مناسب و معمول است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) ستان
۲) زار
۳) کده
۴) گاه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بوستان، گلستان و تاکستان، به صورت رایج و معمول استفاده می‌شود.

۱۰۶-درکدام گروه اسمی، «غلط املایی» وجود دارد؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

۱) صله، ارحام، خواستگاه اجتماعی
۲) انیس و مالوف، قصر امل
۳) ابا و امتناع، غلیان درونی
۴) ساطع و درخشان، محظور و رودربایستی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. املای صحیح خواستگاه اجتماعی بصورت خاستگاه اجتماعی می‌باشد.

۱۰۷– در بیت زیر، نقش واژه‌های «خدا، تو، مردانه» به ترتیب کدام اند؟ (آموزش و پرورش سال ۹۵)

«خدا یار تو باشد در دو عالم ‌ ‌ ‌ چو مردانه در این ره می زنی دم»

۱) نهاد، مضاف الیه، قید
۲) مسند، نهاد، متمم
۳) نهاد، مسند، قید
۴) مسند، مضاف الیه، متمم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۰۸- در کدام بیت غلط املایی وجود دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) چون موسم حج رسید برخاست — اشتر طلبید و محمل آراست

۲) ز هر جای خواهشگران خاستند — ز زایل مر او را همی خاستند

۳) از خون رگ خویش است گر رنگ به رخ دارم — مشاطه نمی خواهد،زیبایی رخسارم

۴) بر ساقه خود ثابت فارغ ز مدد کارم — نی در طلب یارم، نی در غم اعیارم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در مصرع دوم از بیت دوم زایل غلط می‌باشد و در واقع «زابل» است.

۱۰۹- ساختمان واژه‌های کدام گروه متفاوت است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) سروستان — لارستان ۲) گلستان — بهارستان ۳) هنرستان — نیستان ۴) دادستان – جان ستان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. دادستان: مکانی که عدل برقرار می‌شود ؛ جان ستان: شخصی که جان را می‌گیرد.

۱۱۰ – کدام عبارت نگارشی، برای نشان دادن اسامی و عناوین و اصطلاحات علمی یا فنی کاربرد دارد؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) ستاره * ۲) کمانک () ۳) قلاب [] ۴) گیومه «»

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. از گیومه به منظور نشان دادن اسامی، عناوین و اصطلاحات علمی یا فنی استفاده می‌کنیم.

۱۱۱- کدام عبارت، کژتابی دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) آفتاب روشن در پرده نخواهد ماند.

۲) هیچ دورانی از آدم‌های بزرگ خالی نیست.

۳) برترین نیروی آدمی، توانایی شناخت دنیاست.

۴) به دوست همسایه‌ام، سلام کردم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. عبارت گزینه چهارم کژتابی دارد، زیرا به دو شکل معنی می‌شود: ۱. به همسایه‌ام که دوست من است سلام کردم؛ ۲. به کسی که دوست همسایه‌ام می‌باشد، سلام کردم.

۱۱۲- ساختمان کدام دو واژه، با سایر واژگان تفاوت دارد؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) پایمرد - خزانه‌دار
۲) شاخسار – دانشکده
۳) شهیر - گلاب‌پاش
۴) یکدل – جنگجو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. شهیر صفت است و گلاپ‌پاش اسم جا و مکان است. در گزینه‌های دیگر، هر دو واژه قید شده در گزینه‌ها با از نظر ساختمان واژه با هم متناسب هستند.

۱۱۳- رابطه معنایی کدام واژه‌ها، متفاوت است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) فرتوت و پیر – رزق و روزی
۲)کهین و مهین – بعید و قریب
۳) فروزان و تابان – گرانمایه و باارزش
۴) مهر و خورشید – لطیف و نیکو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در همه گزینه‌ها معنای واژه‌ها با هم مترادف است اما در گزینه دوم، بین واژه‌ها تضاد معنایی وجود دارد.

۱۱۴ – در کدام گروه، واژه‌های هم‌خانواده «غلط» آمده است؟ (قوه قضاییه ۹۶)

۱) عزت و عزیز
۲) مبصر – بصیرت
۳) تقریر – قرائت
۴) غنی – مغنم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. غنی به معنای سرشار و مغنم به معنای غنیمت می‌باشد.

۱۱۵- در کدام عبارت غلط املایی یافت می‌شود؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) خطیبی کریه الصوت خود را خوش آواز پنداشتی و فریاد بیهده برداشتی.

۲) جوانی خردمند از فنون فضایل حظی وافر داشت و طبعی نافر.

۳) ملوک و اغنیا را در چشم همت او شوکت و هیبت نمانده.

۴) گفتم: عقل نفیست را چه شد تا نفس خسیس قالب آمد؟ زمانی به فکرت فرو رفت.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. در گزینه چهارم واژه قالب غلط می‌باشد و املای صحیح آن «غالب» می‌باشد.

۱۱۶- در همه عبارات زیر،غلط ویراشی یافت می‌شود، به جز عبارت........ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) سارق را دستگیر کردند و به زندان بردند.
۲) کفشی که برادرم خریده بود را پدرم پسندید.
۳) بسته سفارشی پدرم را به وسیله پست، برایش فرستادم.
۴) گلستان و بوستان،توسط شیخ اجل،سعدی شیرازی، نوشته شد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. همه عبارات به جز مورد اول نیاز به ویرایش دارند.

۱۱۷- در کدام گزینه غلط املایی وجود دارد؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

۱) راحت عاجل به تشویش محنت اجل منقص کردن خلاف رأی خردمند است.

۲) دیدم که نصیحت نمی پذیرد و دم گرم من در آهن سرد او اثر نمی کند، ترک مناصحت گرفتیم.

۳) فسق و فجور آغاز کرد مبذّری پیشه گرفت فی الجمله نماند از سایر معاصی منکری که نکرد و مسکری که نخورد.

۴) فکیف مرا که در صدر مروت نشسته ام و عقد فتوت بسته و ذکر انعام در افواه عوام افتاده.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. در گزینه اول املای صحیح واژه منقص بصورت منغص می‌باشد.

۱۱۸- با توجه به بیت زیر، معنی «قدوم» در مصراع اول و «گوهر» در مصراع دوم کدام است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«زرش داد و گوهر به شکر قدوم   بپرسیدش از گوهر و زاد بوم»

۱) آمدن-خاندان   ۲) قدمها – سرزمین   ۳) گام‌ها – اصل و نسب   ۴) گام‌ها –جواهر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. قدوم: برگشتن از سفر، باز آمدن؛ گوهر: یکی از معنای آن اصل و خاندان است. از معنای دیگر گوهر، می‌توان به سنگی قیمتی و یا ذات و سرشت نام برد.

۱۱۹ – کدام عبارت نیاز به ویرایش دارد؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) حاصل پریشان فکری، بی‌گمان، پریشان گویی است.

۲) آنها برای پیشبرد اهداف خود، خیلی وقت صرف کرده‌اند.

۳) نوع بیماری، پس از تحقیقات و آزمایشات متعدد، شناخته شد.

۴) زبان علمی، صرفا برای انتقال مستقیم مفاهیم دقیق علمی، به کار می‌رود.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. آزمایش یک کلمه فارسی است که نبایستی آن را با (ات) که شیوه جمع عربی است، جمع بست.

۱۲۰- در کدام بیت، غلط املایی وجود دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) بر سر کوت گر از باد اجل خاک شوم   شعله آتش عشق تو زند عظم رمیم

۲) گرچه از بهشت نگارم عنان بگرداند   به روز حشر من و دوزخ و عذاب علیم

۳) اگرچه پشه نیارد شدن ملازم باز   مرا به منزل طاووس رغبت است عظیم

۴) من از این ورطه هجران نبرم جان به کنار   زان که غرقاب غم عشق تو بحری است عظیم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: الیم با (الف)، به معنای دردآور و دردناک می‌باشد و علیم با (ع) به معنای دانا و دارای علم بسیار می‌باشد. پس گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۲۱–کدام عبارت به ویرایش نیاز دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) کفشی را که خریده بودی، پسندیدم. ۲) منطق الطیر، توسط عطار نیشابوری سروده شد.

۳) دیدگاه او با دیدگاه روان شناسان، متفاوت است. ۴) در کلاس، هم میز هست و هم تخته.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۲۲– در کدام مصراع، واژه مرکب وجود دارد؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) هم صفیر و خدعه مرغان تویی ۲) ای زبان، تو بس زیانی مر مرا

۳) مرد غرقه گشت جانی می کند ۴) ای دریغا مرغ خوش الحان من

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: (خوش + الحان) پس گزینه ۴ صحیح است.

۱۲۳– کدام واژه‌ها، «صفت مفعولی» هستند؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) پرتابی – نهایی ۲) روشنی – تاریکی

۳) بی خردی – ناپدری ۴) پاکدامنی – تنهایی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: واژه‌های پرتابی و نهایی صفت مفعولی می‌باشند. پس گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۲۴ – بیت زیر، با کدام، قرابت مفهمومی دارد؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

«فراوان سخن باشد آگنده گوش نصحیت نگیرد مگر در خموش»

۱) نباید سخن گفت ناساخته نشاید بریدن نینداخته

۲) کمال است در نفس انسان سخن تو خود را به گفتار، ناقص مکن

۳) چو خواهی که گویی نفس برنفس نخواهی شنیدن مگر گفت کس

۴) از آن مرد دانا دهان دوخته ست که بیند که شمع از زبان سوخته ست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۲۵– آرایه‌های بیت زیر کدامند؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

«به بیستون همه نقشی زبان شیرینی است چرا که بر لبشان داستان فرهاد است»

۱) کنایه، تضاد، مجاز ۲) تلمیح، ابهام، مجاز

۳) تشبیه، کنایه، پارادوکس ۴) تلمیح، پارادوکس، تشبیه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. آرایه‌های تلمیح، ابهام و مجاز هر یک به نوعی در بیت مورد نظر بکار رفته‌اند.

۱۲۶ – مفهوم بیت زیر، در کدام است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

«اندرون توست آن طوطی نهان   عکس او را دیده تو بر این و آن»

۱) مبارزه و مخالفت با هوای نفس
۲) نادیده گرفتن استعدادهای خود و دیگران
۳) غفلت از اسرار جهان هستی
۴) عدم شناخت انسان از خویشتن خویش

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. مولانا در این مثنوی اشاره به طوطی درون و در واقع خویشتن انسان و عدم شناخت انسان از خود، دارد.

۱۲۷–در عبارت زیر، قبل از «با شکوه و عظمتی» کدام نشانه را باید گذاشت؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«غروب ده در کویر با شکوه و عظمتی به یاد ماندنی فرا می رسد»

۱) دو نقطه
۲) نقطه
۳) نقطه ویرگول
۴) ویرگول

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. ویرگول یا درنگ نما، میان عبارت‌ها یا جمله‌های غیر مستقلّ که در مجموع، یک جمله کامل را تشکیل می‌دهد.

۱۲۸- کدام گروه کلمه‌ها، فاقد "غلط املایی" است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) جملات تاثیرگذار – افراط و تفریط – سلاست و روانی
۲) حظّ زیبایی شناسی – بیت معمور ادب – مظهر اعتدال
۳) اغتنام فرصت – حسن خطام – مخلّ فصاحت
۴) مدح و زم – تفقّد و دل جویی – آرایش صّوری

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۲۹- در بیت زیر، نقش واژه‌های «زیبایی»، «گم»، «وطن»، به ترتیب کدام است؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

«گم شد زنظر آن همه زیبایی و آثار   وین حال فرایاد من آورد وطن را»

۱) نهاد، مفعول، متمم
۲) نهاد، مسند، مفعول
۳) متمم، مسند، مفعول
۴) متمم، نهاد، متمم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۳۰- آرایه‌های بیت زیر کدام اند؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

«ای حلقه زدی افعی مشکین تو بر دوش   وی خنده زده شکر شیرین تو بر نوش»

۱) استعاره – جناس   ۲) ایهام – مراعات نظیر

۳) تشبیه – حسن تعلیل   ۴) مجاز – حسن تعلیل

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: در بیت مورد نظر آرایه‌های مجاز و حسن تعلیل بکار رفته است. پس گزینه ۴ صحیح است.

۱۳۱ – مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) به یک نا تراشیده در مجلسی   برنجد دل هوشمندان بسی

۲) تو نیکو روش باش تا بدسگال   به نقض تو گفتن نیاید محال

۳) شنیدستی که گاوی در علفزار   بیالاید همه گاوان ده را

۴) اگر برکه ای پر کنند از گلاب   سگی در وی افتد کند منجلاب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. گزینه های یک، سه و چهار اشاره به این موضوع دارد که یک بدی، منجر به خراب شدن خوبی‌ها می‌شود؛ اما در گزینه دوم پیشنهاد به انجام روش نیک دارد.

۱۳۲- معنی آیه "ان مع العسر یسرا"، از کدام بیت دریافت می‌شود؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

۱) بس گره، کاو کلید پنهانی است   بس درشتی که در وی آسانی است

۲) چون تو عهد خدای نشکنی   عهده برمن کز این و آن رستی

۳) خویشتن را چو خضر بازشناس   تا خوری آب زندگانی به قیاس

۴) عهد خود را با خدای محکم دار   دل ز دیگر علاق بی غم دار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. با توجه به ترجمه آیه که می فرماید: به یقین با (هر) سختی آسانی است! مفهوم بیت گزینه یک دریافت می گردد.

۱۳۳- سروده ی زیر چند جمله است؟ «آه ای زندگی منم که هنوز   با همه پوچی از تو لبریزم»

۱) چهار   ۲) یک   ۳) دو   ۴) سه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر چهار جمله دارد.

۱۳۴- با توجه به فرم و صورت غزل، کدام یک از موارد زیر میتواند از ابیات آغازی این قالب باشد؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) باشه ایران زآزادی سخن گفتن خطاست کار ایران با خداست

۲) جز نام چیز دیگر مانند در این جهان با نام نیز می رود از یاد روزگار

۳) کی شعر ترانگیزد خاطر که حزین باشد یک نکته ازاین معنی گفتم و همین باشد

۴) محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت ای دوست این پیراهن است افسار نیست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در قالب شعری غزل، مصراعهای نخست با مصراع‌های زوج هم قافیه هستند بنابراین گزینه سوم صحیح می‌باشد.

۱۳۵- در کدام عبارت، املای "گزاردن" غلط است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) هرکه صلت دهد حق مهتری گزارد.
۲) از قضا عفو خواست و به حج رفت و حج گزارد.
۳) فرمانی که خدای تعالی بر تو کرده بود، نگزاردی.
۴) دوستی را که به عمری فرا چنگ آرند به یک خطا نگزارند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. گزاردن یعنی انجام دادن و بیان کردن؛ در گزینه چهارم باید به صورت گذاردن نوشته شود. گذاردن یعنی قرار دادن.

۱۳۶ – محور اندیشه شاعر در بیت زیر کدام است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

«باور مکن که صورت او عقل من ببرد عقل من آن ببرد که صورت نگار اوست»

۱) ناتوانی عقل ۲) رخسار عاشق ۳) آفرینش عقل ۴) زیبا آفرین

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. صورت نگار، یعنی خالق؛ در این بیت اشاره دارد به این مطلب که شاعر نسبت به خلق بی تفاوت است و تمرکز خود را معطوف به خالق دانسته است.

۱۳۷- تکیه مفهوم بیت زیر، بر کدام مطلب است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

«فیض روح القدس ار باز مدد فرماید دیگران هم بکنند آنچه مسیحا می کرد»

۱) تلاش عاشق ۲) شفاعت جبرئیل ۳) تعالی روح ۴) عنایت معشوق

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: . گزینه ۲ صحیح می‌باشد. اگر آن فیض وحی جبرئیل که شامل حال حضرت عیسی شد شامل حال دیگران هم می شد آنها هم همان کارهایی را که حضرت مسیح انجام داد از قبیل بینا کردن نابینایان، زنده کردن مردگان، درخواست مائده آسمانی و اجابت آن و معجزات دیگر، انجام می‌دادند.

۱۳۸ – معنی کلمه‌های زیر به ترتیب کدام است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«دیر – پس افکند – دهشت – ستردن»

۱) عبادت گاه –دور افتاد – حیرت – زیر پا گذاشتن
۲) مسجد – میراث- سختی – تمییز دادن
۳) مسجد – عقب ماندن – خشم – پای مال کردن
۴) صومعه – میراث – حیرت – پاک کردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. معنای کلمات مورد نظر به ترتیب صومعه، میراث، حیرت، پاک کردن می‌باشد.

۱۳۹–درکدام عبارت، «صفت مبهم» بکار رفته است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) ورود هشتمین پیشوای بزرگ شیعه، موجی از رضایت در میان ایرانیان ایجاد کرد.

۲) هر شاعری در دوره مشروطه می کوشید تا آتش انقلاب را افزون‌تر کند.

۳) تاریخ به چه بازی‌ها که دست نمی زند ! چه مردانی که در خود نمی پرورد!

۴) کدام شاعر را می شناسید که همچون ناصرخسرو، شعر برایش سلاح مبارزه باشد؟

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. صفت مبهم: همه، فلان، بهمان، چند، چندم، چندمین، هیچ اند، دیگر، دگر، هر، "هر شاعری در دوره مشروطه می کوشید تا آتش انقلاب را افزون تر کند."

۱۴۰- در بیت زیر، کدام واژه "ایهام" دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«چشم چپ خویشتن بر آرم تا روی نبیندت به جز راست»

۱) چشم
۲) راست
۳) چپ
۴) روی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. راست در اینجا به دو معنی تلقی می‌شود: ۱) سمت راست؛ ۲) راه درست.

۱۴۱ – مفهوم کدام بیت «پرهیزاز جاه دنیوی و بی اعتنایی به نام و ننگ» است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) هر سرموی مرا با تو هزاران کار است ما کجاییم و ملامت گر بیکار کجاست؟

۲) مرید پیر مغانم زمن منرج ای شیخ چرا که وعده تو کردی و او بجاآورد

۳) حافظ ار برصدر ننشیند زعالی مشربی است عاشق دردی کش اندر بند مال و جاه نیست

۴) زاهد شراب کوثر و حافظ پیاله خواست تا در میانه خواسته کردگار چیست؟

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در معنای بیت این چنین می خوانیم که اگر حافظ، صدرنشین مجالس و در رأس امورنیست از بلندنظری و فروتنی اوست. او عاشق دردی‌کشی است که در بند مال و جاه نمی‌باشد. و از ان مفهوم "پرهیزاز جاه دنیوی و بی اعتنایی به نام و ننگ" را در می یابیم.

۱۴۲ – «مسند» در مصراع زیر، کدام است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«زنده برگشتن زکوی دوست شرط عشق نیست»

۱) زنده برگشتن ۲) شرط عشق ۳) شرط عشق نیست ۴) کوی دوست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. روش پیدا کردن مسند: به اول فعل‌های اسنادی، [فعل‌های اسنادی عبارتند از: «است، بود، شد، گشت، گردید، شود، باشد، باد، هست، نیست»] کلمه‌های «چگونه؟» یا «چی؟» اضافه می کنیم و مسند را به دست می آوریم؛ چی نیست؟ شرط عشق

۱۴۳ – معنی واژه «استمالت» کدام است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) برانگیختن ۲) بی نیازی ۳) دل جویی ۴) زیاده روی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. استمالت در لغت به معنای دل جویی، نوازش و میل کردن به سویی می‌باشد.

۱۴۴- آرایه‌های بیت زیر کدامند؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«آن کس که به دینار و درم خیر نیندوخت سر عاقبت اندر سر دینار و درم کرد»

۱) جناس تام – مجاز ۲) کنایه – تشبیه ۳) تشبیه – استعاره ۴) تلمیح – کنایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. سر جناس تام دارد و دینار و درم مجاز از زرق و برق دنیاست.

۱۴۵ – در بیت زیر کدام واژه ایهام دارد؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

«گل است باده گلرنگ باده خوار آن را مدام فصل بهار است میگساران را»

۱) مدام ۲) گل ۳) باده ۴) بهار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. – ایهام یا توریه یا آوردن واژه‌ای است با حداقل دو معنی که یکی نزدیک به ذهن و دیگری دور از ذهن باشد. مقصود شاعر گاه معنی دور و گاه هر دو معنی است. در ایهام، واژه یا عبارت به گونه‌ای است که ذهن بر سر دوراهی قرار می گیرد و نمی‌تواند در یک لحظه یکی از دو معنی را انتخاب کند. گرچه دریافتن اینکه کدام معنی اصلی است و کدام فرعی، بسته به رابطهٔ کل کلمات مصرع یا بیت با کلمهٔ مورد ایهام است. این انتخاب، کاری آسان نیست و این حالت روانی عموماً باعث التذاذ ادبی می‌شود. زمانی خواننده می‌تواند آرایه ایهام را دریابد که از معانی مختلف واژه‌ها و عبارات آگاه باشد.

۱۴۶ – کدام عبارت، از نظر نگارش غلط است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) معلم و دانش آموزان در جلسه شرکت کردند.
۲) معلم با دانش آموز، اردوی مطالعاتی را ترک کردند.
۳) معلم و دانش آموزان به عیادت مدیر مدرسه رفتند.
۴) معلم با دانش آموز به اردوی چند روزه رفت.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۴۷ – ساخت دستوری کدام کلمه، با کلمه‌های دیگر تفاوت دارد؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) زدو خورد
۲) سوز و گداز
۳) دادو ستد
۴) نشست و برخاست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در سه گزینه دیگر کلمات بصورت متضاد با هم آمده اما در گزینه دوم بصورت مترادف.

۱۴۸– نقش «کمند»، «دوتا» در مصراع زیر، به ترتیب کدام است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)
«قامتم شد چون کمند زلف مهرویان دو تا»

۱) مسند – نهاد
۲) مضاف الیه – مسند
۳) متمم – مسند
۴) مسند – مضاف الیه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. متمم: اسم یا گروه اسمی که بعد از حرف اضافه بیاید متمم نام دارد. بعضی از حروف اضافه از این قرار است: از.به.با.برای.در.مثل.به جز. به غیر از. بی. بر. چون ... .

روش پیدا کردن مسند: به اول فعل‌های اسنادی، [فعل‌های اسنادی عبارتند از: «است، بود، شد، گشت، گردید، شود، باشد، باد، هست، نیست» کلمه‌های «چگونه؟» یا «چی؟» اضافه می کنیم و مسند را به دست می آوریم؛ چگونه شد؟ دوتا

۱۴۹–در کدام گروه واژه‌ها، نوع واژه‌ها متفاوت اند؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر سوم سال ۹۵)

۱) بی‌سواد، نشکن، ناکام
۲) با ادب، ناشکر، نسوز
۳) سپیده، کشتی بان، نمایشگاه
۴) تهرانی، خواندنی، پوشیدنی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۵۰– آرایه‌های بیت زیر کدامند؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«هان تا لب شیرین نستاند دلت از دست کان کز غم او کوه گرفت از کمر افتاد»

۱) مراعات نظیر – تشبیه – تلمیح
۲) تلمیح - مراعات نظیر – اسلوب معادله
۳) کنایه – استعاره – ایهام
۴) لف و نشر – تلمیح – مجاز

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. آرایه‌های لف و نشر، تلمیح و مجاز در بیت مورد نظر وجود دارند.

۱۵۱- به کار گرفتن پوند، با همه واژ ه‌های "سرو، قلم، هنر" مناسب و معمول است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) ستان ۲) دان ۳) زار ۴) گاه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. "ستان" پسوندی فارسی است که به معنای «جا، مکان، یا سرزمین» است. این پسوند در زبان فارسی بسیار پرکاربرد است و برای نامیدن جاهای گوناگونی به کار می‌رود.

۱۵۲ – بیت زیر، چند جمله است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

«قضا گفت گیر و قدر گفت ده فلک گفت احسنت مه گفت زه»

۱) پنج ۲) شش ۳) هفت ۴) هشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۱۵۳– در کدام مصرع، حذف فعل به قرینه ی معنوی صورت گرفته است؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) قضا روزگاری زمن درربود
۲) گر آن باد پایان برفتند تیز
۳) جوانا ره طاعت امروز گیر
۴) من آن روز را قدر نشناختم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه صحیح وجود ندارد.

۱۵۴- کدام بیت، بیانگر مفهوم «کم گوی و گزیده گوی چون دُر» است؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

۱) تا ندانی که سخن عین صواب است مگوی وآنچه دانی که نه نیکوش جوابست مگوی
۲) دین ورز و معرفت که سخندان سجع گوی بر در سلاح دارد و کس در حصار نیست
۳) سخن گفت و دامان گوهر فشاند به نطقی که شاه آستین برفشاند
۴) ز صاحب غرض تا سخن نشنوی که گر کار بندی پشیمان شوی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت گزینه اول اشاره دارد به سخنانی اندک اما درست، صحیح و نیکو.

۱۵۵ – کدام مصرع فاقد کنایه است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) دریغا که بگرفت راه نفس
۲) تسبیح هزار دانه بر دست مپیچ
۳) تا ندانی که سخن عین صواب است مگوی
۴) روی طمع از خلق بپیچ ار مردی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. روی طمع از خلق پیچیدن کنایه از طمع نورزیدن است.

۱۵۶ – معنی واژه‌های «مغبر – عشا»، به ترتیب کدام است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) تیرگی – درماندگی
۲) تیره بخت – شامگاه
۳) غبارآلوده – پوشیدگی
۴) تیره – خوراک شبانه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. معنای واژه‌های مغبر و عشا به ترتیب تیره و خوراک شبانه می‌باشد.

۱۵۷- مفهوم بیت "بر در شاهم گدایی نکته ای در کار کرد / گفت بر هر خوان که بنشستم خدا رزاق بود" با کدام یک هم معنی است؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

۱) بزن که قوت بازوی سلطنت داری — که دست همت مردانت می دهی یاری
۲) بی مگس هرگز نماند عنکبوت — رزق را روزی رسان پر می دهد
۳) روزی نگر که طوطی جانم سوی لبت — بر بوی پسته آمد و بر شکر اوفتاد
۴) قانع به خیالی زتو بودیم چو حافظ — یا رب چه گدا همت و بیگانه نهادیم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر و بیت گزینه دوم هر دو به مفهوم روزی رساندن خداوند اشاره دارند.

۱۵۸- نوع «ی» در عبارت زیر، کدام است؟ (دستیاران ستادی سال ۹۴)

«نگه کنید که قانعی و طامعی به مردم چه رساند.»

۱) نسبت
۲) مفعولی
۳) لیاقت
۴) مصدری

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۱۵۹- بیت زیر چند جمله است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

« ای صبا با بلبل خوشگوی کوی — مینماید لاله خود روی روی»

۱) سه
۲) چهار
۳) پنج
۴) دو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۶۰- بیت زیر، فاقد کدام آرایه ادبی است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

«در عشق چو قربان شوی از کیش برون آی   ور لاف انا الحق زنی از دار میندیش»

۱) تشبیه ۲) تلمیح ۳) مراعات نظیر ۴) ایهام تناسب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: منظور از آرایه مراعات نظیر یا تناسب (آوردن واژه‌هایی از یک دسته است که با هم هماهنگی دارند. این هماهنگی می‌تواند از نظر جنس، نوع، مکان، زمان و یا همراهی باشد) می‌باشد. که در بیت مورد نظر بکار نرفته است. پس گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۶۱- رمان "صد سال تنهایی" از آثار کدام نویسنده مکتب واقع گرایی است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

۱) ماکسیم گورکی ۲) گابریل گارسیا مارکز ۳) لئون تولستوی ۴) ویلیام فاکنر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. صد سال تنهایی نام رمانی به زبان اسپانیایی نوشته گابریل گارسیا مارکز که چاپ نخست آن در سال ۱۹۶۷ در آرژانتین منتشر شد.

۱۶۲- قالب شعری ابیات زیر چیست؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

«منشین با بدان که صحبت بد   گر چه پاکی،تو را پلید کند

آفتابی بدین بزرگی را   پاره ای ابر ناپدید کند»

۱) دو بیتی ۲) رباعی ۳) چهار پاره ۴) قطعه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. قطعه: شعری است حداقل دو بیت که مصراع‌های زوج آن هم قافیه است .محتوای قطعه بیشتر اخلاقی، اجتماعی، آموزشی و تعلیمی، مدح و هجو است.

۱۶۳- کدام مورد مفهوم عبارت زیر را در بر دارد؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

«هر صناعت که تعلق به فکر دارد، صاحب صناعت باید که فارغ دل و مرفه باشد»

۱) وقت شناسی در تفکر ۲) دور اندیشی در امور
۳) مناعت طبع ۴) تفکر بدون آسوده خاطری ممکن نیست.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. صناعت یعنی هنر و مرفه یعنی آسایش و آسودگی. معنی جمله: هر هنر که نیاز به تفکر دارد، هنرمند باید خاطر او آسوده باشد.

۱۶۴- در عبارت زیر، بعد از "دید"، کدام علامت نگارشی، کاربرد دارد؟ (فراگیر چهارم و آموزش و پرورش سال ۹۶)

«هنگام نگارش باید خوب دید یعنی، دقت داشت و هوشیار بود»

۱) ویرگول ،
۲) نقطه ویرگول ؛
۳) دو نقطه :
۴) نقطه .

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. نقطه ویرگول برای دو منظور استفاده می‌شود: الف) برای جدا کردن جمله‌هایی که از جهت ساختمان و مفهوم مستقل به نظر می‌رسند ولی در یک عبارت طولانی، با یکدیگر همبستگی معنایی دارند. ب) در بیان توضیح و مثال پیش از کلمه‌های «مثلاً»، «فرضاً» و....

۱۶۵- کدام مورد می تواند مکمل جمله زیر باشد؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

«دیدم که دم گرم من در آهن سرد او اثر نمیکند»

۱) من سرد و گرم زندگی را بسیار چشیده‌ام.
۲) ترک مناصحت گرفتم و روی از مصاحبت بگردانیم.
۳) پسر از لذت نای و نوش این سخن در گوش نیاورد و بر قول من اعتراض کرد.
۴) از چگونگی حالش خبر پرسیدم گفتند به زندان شحنه دَرست.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. معنی جمله: وقتی دیدم صحبت گرم من در او اثری ندارد، از نصیحت کردن خودداری کردم و همنشینی با او را ترک کردم.

۱۶۶- مفهوم عبارت زیر از چه چیزی حکایت می کند؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

«جبه صوف خود را به موی ستر بخشید تا برگ عروسی کند و خود برهنه ماند»

۱) ملاطفت و مهربانی
۲) خشوع، فروتنی و افتادگی
۳) سخاوت و ایثار
۴) قناعت و خرسندی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۶۷- املای کدام کلمه با توجه به معنی مقابل آن صحیح نیست؟ (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور سال ۹۳)

۱) بارقه: جلوه
۲) متفرع: وابسته
۳) غیض: خشمگین
۴) خدعه: دستان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. غیظ یعنی خشمگین؛ غیض یعنی قلیل و اندک.

۱۶۸–مفهوم بیت زیر، با کدام مورد، ارتباط معنایی دارد؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«زخاک آفرید خداوند پاک پس ای بنده افتادگی کن چو خاک»

۱) به بد گفتن خلق، چون دم زدی اگر راست گویی سخن هم بدی

۲) تو گرشکر کردی که با دیده ای وگرنه تو هم چشم پوشیده ای

۳) نداند کسی قدر روز خوشی مگرروزی افتد به سختی کشی

۴) طریقت جز این نیست درویش را که افگنده دارد تن خویش را

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. مفهوم بیت مورد نظر بر لزوم افتادگی و فروتنی انسان اشاره دارد که با بررسی ابیات، گزینه چهارم با این بیت ارتباط معنایی دارد.

۱۶۹ – معنی واژه‌های «خاستگاه، عزا، نژاده» به ترتیب کدام است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) مبدا، پیکار، اصیل
۲) تقاضا کردن، سرنوشت، با اصل و نسب
۳) محل پیدایش، تقدیر، نجیب
۴) اراده نمودن، جنگ کردن در راه خدا، نجیب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. خواستگاه یعنی منشأ و مبدأ، عزا یعنی پیکار و نژاده یعنی اصیل و نجیب.

۱۷۰ – کدام اثر از آثار محمد حجازی است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) سفر در مه
۲) تماشا گه راز
۳) روزها
۴) آیینه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. آیینه اثر محمد حجازی است.

۱۷۱– مفهوم مصرع اول بیت «کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد / یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد» کدام گزینه است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) شعر ناب کی می تواند خاطر افسرده را شاد کند.

۲) شعر تر و تازه کی می تواند خاطر غمناک را تسکین دهد.

۳) خاطری که غمگین و محزون است کی می تواند شعر روان با طراوت بسراید.

۴) شعر خوب قادر است خاطر افسرده و غمگین را شاد کند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. معنای مصرع مورد نظر به این صورت می‌باشد: خاطری که

غمگین و محزون است کی می تواند شعر روان با طراوت بسراید.

۱۷۲- معنی مصرع دوم بیت: «آن کس نه آدمی است گرگ است / آهو کشی آهویی بزرگ است» کدام گزینه است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) کشتن آهو کاری بزرگ است.
۲)کشتن آهو بسیار ناپسند است.
۳) کشتن آهو عیب و گناه بزرگی است.
۴) آهوی فربه را کشتن خطاست.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مفهوم بیت زیر در مذمت آسیب رساندن به حیوانات (که در اینجا اشاره به آهو دارد) می‌باشد.

۱۷۳-در عبارت «در شط حادثات برون آی از لباس» چه نوع اضافه ای بکار رفته است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) استعاری
۲) تشبیهی
۳) بیانی
۴) اقترانی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. اگر گوینده ادعا کند که مضاف الیه شبیه به مضاف است – یا مضاف شبیه مضاف الیه است، مانند لبِ لعل – آن ترکیب اضافه ی تشبیهی است، در اینجا «شط حادثات» که گوینده ادعا می کند مشکلات و حوادث مانند شط و رودخانه‌ای است.

۱۷۴- از نظر دستوری عالم خاک چه نوع ترکیبی است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) وصفی
۲) صفت و موصوف
۳) متمم
۴) اضافی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. اگر بعد از اسم، اسم دیگری اضافه شود، این ترکیب، مضاف و مضاف الیه یا ترکیب اضافی است: مانند: سروداران یا عالم خاک.

۱۷۵ – در کدام عبارت غلط املایی وجود دارد؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) عزّت و اوقات نماز را نگاه دارد و به هیچ از ملاهی و مناهی در آن وقت مشغول نشود.

۲) نخست اندیشه کند پس مشورت پس چون غالب ظنّش ثواب نماید ابتدا کند به نای خدای

۳) تفویض کارهای بزرگ به مردم نا آزموده نکند که پشیمانی آرد.

۴) قطع دزدان قصاص خونیان به شفاعت دوستان در نگذارد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. ثواب در گزینه دوم بایستی به صورت صواب نوشته شود.

۱۷۶- مفهوم بیت زیر، با کدام بیت یکسان است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

«از بهر دفع غم به کسی گر بری پناه — هم غم به جای ماند و هم آبرو رود»

۱) به دست من و توست نیک ختری — اگر بد نجوییم نیک اختریم

۲) آدمی گرچه بر زمانه مه است — ز آدمی خام دیو پخته به است

۳) دست طمع چو پیش کسان می کنی دراز — پل بسته ای که بگذری از آبروی خویش

۴) به دشمن رسد هر چه باشد به گنج — بده تا روانت نباشد به رنج

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: بیت «دست طمع چو پیش کسان می کنی دراز / پل بسته ای که بگذری از آبروی خویش» به لحاظ معنایی و مفهوم با بیت مورد نظر یکسان است. پس گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۷۷-در عبارت «بوسهل را صفرا بجنبید و بانگ برداشت» صفرا بجنبیدن کنایه از چیست؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) برخاستن ۲) تکان خوردن ۳) خشمگین شدن ۴) به هم خوردن مزاج

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در این عبارت صفرا بجنبیدن کنایه از خشمگین شدن می‌باشد.

۱۷۸- ساختمان واژه در گروه کلمات زیر به ترتیب کدام است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) مشتق – مرکب – مشتق – مرکب

۲) ساده – مشتق – مرکب – مرکب

۳) ساده–مشتق – مشتق مرکب

۴) ساده- مرکب – مشتق مرکب - مشتق مرکب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. . ساختمان واژه در گروه کلمات بصورت ساده–مشتق – مشتق مرکب می‌باشد.

۱۷۹-فرق دوبیتی با رباعی در چیست؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) وزن ۲) قافیه بندی ۳) تعداد ابیات ۴) ردیف

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. در تفاوت دوبیتی و رباعی گفته‌اند: دوبیتی همان رباعی است جز اینکه وزنش با وزن رباعی فرق دارد و غالباً بر وزن مفاعیلن مفاعیل است.

۱۸۰ – معنی کدام واژه در مقابل آن، غلط آمده است؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) کافه: همه ۲) زی: شیوه ۳) طوع: سرپیچی ۴) خبر: جا و مکان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. چون طوع یعنی رغبت و میل

۱۸۱- نوع شعر ابیات زیر را مشخص کنید؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

«دوست مشمار آنگه در نعمت زند   لاف یاری و برادر خواندگی

دوست آن باشد که گیرد دست دوست   در پریشان حالی و درماندگی»

۱) غزل   ۲) مستزاد   ۳) قصیده   ۴) قطعه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. قطعه: زیرا قافیه‌های مصراع‌های دوم یا به اصطلاح زوج یکی می‌باشد. و موضوع آن اخلاق محور می‌باشد.

۱۸۲-برای قرائت درست جمله: «دو چیز طیره عقل است، دم فرو بستن به وقت گفتن و گفتن به وقت خاموشی» به چند علامت «،» نیاز دارد؟ (آموزش و پرورش سال ۹۴)

۱) یک   ۲) دو   ۳) سه   ۴) چهار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. «دو چیز طیره عقل است: دم فرو بستن، به وقت گفتن و گفتن به وقت خاموشی»

۱۸۳-در کدام یک از ابیات زیر آرایه "تلمیح" به کار نرفته است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) به مهلتی که سپهرت دهد ز راه مرو   تو را گفت که این زال ترک دستان گفت

۲) که گفت حافظ از اندیشه تو آمد باز   من این نگفته ام آن کس که گفت بهتان گفت

۳) شنیده ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت   فراق یار نه آن میکند که بتوان گفت

۴) گره به باد مزن گرچه برمراد رود   که این سخن به مثل باد با سلیمان گفت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. تلمیح در لغت یعنی: به گوشه چشم اشاره کردن) که در آن نویسنده یا گوینده در ضمن نوشتار یا گفتار خودش به آیه، حدیث، داستان، یا مثل معروفی اشاره داشته باشد. در اینجا هر کدام از ابیات به موضوعی اشاره دارد به جز گزینه ۲.

۱۸۴-به کارگیری حرف نشانه «را» در کدام گزینه درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) رونوشت نامه ی شما را که به رئیس آموزشگاه نوشته بودید، به دقت خواندیم.

۲) گزارش ارسالی از معاونت آموزشی که درباره کاهش افت تحصیلی دانش آموزان بود را دیدم.

۳) ماکت مدرسه که ساخت آن دیروز تمام شد را دیدم.

۴) تمام مطالبی که درباره آیین نگارش اداری گردآوری کرده بودید را با خود به مدرسه بردم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۸۵ – در بیت زیر، معنای کنایی، «دست به دندان گزیدن» چیست؟ (دیوان محاسبات سال ۹۴)

«حذر کن زآنچه دشمن گوید آن کن   که بر دندان گزی دست تغابن»

۱) اقدام نکردن   ۲) پشیمان شدن   ۳) نیازمند بودن   ۴) متحیر شدن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. "دست به دندان گزیدن" در لغت به معنای دریغ و افسوس خوردن و در اینجا نیز به معنای پشیمان شدن می‌باشد.

۱۸۶-وزن شعری در کدام مورد، با دیگر گزینه ها متفاوت است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

۱) به کمند سر زلفت نه من افتادم و بس   که به هر حلقه زلف تو گرفتاری هست

۲) پیرزنی را ستمی در گرفت   دست زد و دامن سنجر گرفت

۳) خانه من جست که خونی کجاست؟   ای شه! ازین پیش زبونی کراست؟

۴) کای ملک آزرم تو کم دیده ام   وز تو همه ساله ستم دیده ام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. ابیات گزینه ۲و۳و۴ همگی برای مثنوی "پیر زن با سلطان سنجر" سروده نظامی گنجوی می باشند ولی گزینه اول از غزلیات سعدی شیرازی می‌باشد.

۱۸۷-بکار بردن نشانه نقطه «.» در کدام گزینه درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) وقتی باران بارید. سیل جاری شد.   ۲) افسوس که این عمارت ویران شده است.

۳) محل کار شما کجاست.   ۴) صبح زود در محل کار حاضر شوید.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۸۸ – در کدام گروه کلمه، غلط املایی وجود دارد؟ (وزارت نیرو سال ۹۶)

۱) خلط مبحث – افراد ثقه
۲) فقر و فاقه – عادت معلوف
۳) مرشّح و آماده – زرق و افترا
۴) جدال و مناقشت – رفیع و وضیع

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. معلوف اشتباه است و بایستی به صورت مألوف نوشته شود.

۱۸۹ – معنی صحیح عبارت زیر در کدام مورد آورده شده است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«دمنه گفت: همچنین است، و فرط اکرام ملك این بطر بدو را داده است.»

۱) دمنه گفت: چنین است و زیادی بزرگداشت پادشاه باعث بی باکی و گردن کشی او شده است

۲) دمنه گفت: چنین است و کوتاهی پادشاه در گرامی داشت او باعث ناخوشی اش گشته است.

۳) دمنه گفت: این شبیه است به اکرام پادشاه وقتی اورا در خوشی غرق میبینی.

۴) دمنه گفت: چنین است و بخشندگی پادشاه باعث خجالت او گردیده.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. معنای عبارت مورد نظر در گزینه یک آورده شده است: "دمنه گفت: چنین است و زیادی بزرگداشت پادشاه باعث بی باکی و گردن کشی او شده است."

۱۹۰- کدام عبارت، یک جمله «اسنادی» است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر دوم سال ۹۴)

۱) از مردم روزگار، درس‌های مفید می آموزیم.
۲) انسان، از عدالت، بسیار سخن گفته است.
۳) شهادت، برترین معراج عشق است.
۴) هاله ای از نور، کلمه شهید را فرا گرفته است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: درجمله چهارم "است" از افعال اسنادی می‌باشد. پس گزینه ۴ صحیح است.

۱۹۱- معنی واژه میغ، در بیت زیر چیست؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

«ریش برمیکند و می گفت: ای دریغ کآفتاب نعمتم شد زیر میغ»

۱) ابر سیاه
۲) خورشید
۳) رنگین کمان
۴) سایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. میغ در لغت به معنای ابر، سحاب و غمام می‌باشد.

۱۹۲- متن زیر معرف کدام شخصیت ادبی است؟ (دستگاههای اجرایی - فراگیر اول سال ۹۴)

«مورخ و نویسنده بزرگ معاصر که در سال ۱۳۰۱ در بروجرد به دنیا آمد. وی در شهریور ۱۳۷۸ دار فانی را وداع گفت. از آثار مشهورش (نقد ادبی، سرنی، پله پله تا ملاقات خدا) و..... را می توان نام برد.»

۱) عبدالحسین زرین کوب
۲) سید جعفر شهیدی
۳) غلامحسین یوسفی
۴) غلامحسین ساعدی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. متن مورد نظر معرف نویسنده بزرگ معاصر عبدالحسین زرین کوب می‌باشد.

۱۹۳- کدام عبارت نیاز به ویرایش دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) کمیت آثار او زبان زد خاص و عام است و از نظر کیفی هم جایگاه والایی دارد.

۲) در عشق هم ایثار است هم اخلاص، به عشق حقیقی روی آرید تا کامیاب شوید.

۳) برای همکاری با این سازمان، تلاش شبانه روزی او نتیجه بخش بود.

۴) کسی که به تراوشات ادبی او توجه نداشت و از آن استفاده نمیکرد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. تراوشات

۱۹۴- در متن زیر چند مورد غلط نگارشی وجود دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

"ارجح تر، آن است که آدمیت را فراموش نکنیم و برای بقای بشریت بکوشیم، قلبا و درونا در حقیقت روی آریم و از شیاطین بپرهیزیم"

۱) دو ۲)یک ۳)چهار ۴)سه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. چهار غلط ، ارجح باید بدون "تر" باشد، انسانیت باید به جای ادمیت باشد، قلبا و درونا بدون تنوین و در نهایت ۴ غلط در متن وجود دارد

۱۹۵- در کدام عبارت «غلط املایی» یافت میشود؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) اندر وقت دو غلامِ سرایی به راه کرد با فرمان ها به شحنگان نواحی تا ضیاع و عقارآن مرد باز دادند.

۲) تو را نتوانم گفتن که به سیم سخی باش، باری دون همّت مباش و جهد کن تا از صبوح پادشاهی مست نگردی.

۳) حکیمان گفته اند: چشمه امارت و خرّمیِ عالم پادشاه دادگر است و چشمه دژمی عالم، پادشاه بیدادگر است.

۴) بعد از آن کس را زهره نبود که بر فرمان کار نکردی و امرها نافذ گشت و مردمان در راحت افتادند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. ، کلمه "عمارت" باید به جای "امارت" قرار گیرد چون در جمله عمارت به معنی آبادانی معنادار است.

۱۹۶- کدام بیت، دارای آرایه پارادوکس (متناقض نما) است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) کار دوران چیست جمعیّت پریشان ساختن   سیل مجبور است در معموره ویران ساختن

۲) شمع دل دمسازم بنشست چو او برخاست   افغان ز نظربازان برخاست چو او بنشست

۳) این که گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را   روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع

۴) شادی ندارد آن که ندارد به دل غمی   آن را که نیست عالم غم نیست عالمی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۱۹۷- بیت زیر فاقد کدام آرایه ادبی است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«گفتم ز دل خویش دهان سازمت ای ماه   گفتا نتوان ساخت ز یک نقطه دهانی»

۱) تشبیه   ۲) استعاره

۳) اغراق   ۴) اسلوب معادله

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. ، آرایه "اسلوب معادله" در بیت وجود ندارد.

۱۹۸- در بیت زیر، مفهوم کنایی «پیراهن در نیل زدن» کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«یوسف از غیرت آن نرگس نیلوفر رنگ   رفت تا مصر که در نیل زند پیراهن»

۱) مقام یافتن   ۲) سوگواری کردن   ۳) زندانی شدن   ۴) عشق ورزیدن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. ، "پیراهن در نیل زدن" به معنی "لباس را به رنگ تیره درآوردن" می باشد (نیل: رنگ تیره)

۱۹۹- نوشتن نقش نمای اضافه، در کدام گروه واژه ها الزامی است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) اسب سواری – شعر شاعر   ۲) لب تشنه – توپ بازی

۳) قد بلند – حقوق کار   ۴) سخن معلّم – جنابعالی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. ، چون واژه های "لب تشنه" و "توپ بازی" بدون کسره دو معنا دارد

۲۰۰- معنی واژه های «خایب - مشحون - ایما»، به ترتیب کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)بی بهره- افزایش- کنایه ۲)ناامید- مملو- رمز

۳)سرگشته- پر- اشاره ۴)بی نصیب- سرشار- اکنون

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۲۰۱- در مصراع زیر، معنی واژه «جری» کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«سزد گر ببری زبان جری را»

۱)گستاخ ۲)دروغین

۳)تزویر ۴)متملّقانه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.، قصیده ی ناصر خسرو در مدح دانش و ذم مدح و ثنا

۲۰۲- کدام آثار زیر، از غلامحسین یوسفی است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)داستان من و شعر- از رنجی که می بریم ۲)چشمه روشن- سه تار

۳)دیداری با اهل قلم- کاغذ زر ۴)برگ هایی در آغوش باد- خسی در میقات

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۲۰۳- مصراع زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟ «پاک شو اوّل و پس دیده بر آن پاک انداز» (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) او را به چشم پاک توان دید چون هلال هر دیده جای جلوه آن ماه پاره نیست

۲) دور از رخ تو دم به دم از گوشه چشمم سیلاب سرشک آمد و طوفان بلا رفت

۳) دیده امید را کردی سفید از انتظار دوستان را خود نبود این چشم از دلداریت

۴) آب چشمم که بر او منّت خاک در توست زیر صد منّت او خاک دری نیست که نیست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۲۰۴- مفهوم عبارت «همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال» از کدام بیت دریافت می‌شود؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) هرکه در او جوهر دانایی است — بر همه چیزش توانایی است

۲) در میان جاهل و عاقل بود فرقی سلیم — مدعی گر با تو بد باشد تو با او خوب باش

۳) گر از بسیط زمین عقل منعدم گردد — به خود گمان نبرد هیچکس که نادانم

۴) آز خود را به زیر پای درآر — عقل را جوی و جهل را بگذار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. (حکایت گلستان سعدی است.

۲۰۵- برای نشان دادن مفهوم «تردید یا استهزا» کدام علامت نگارشی کاربرد دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) تعجّب (!) ۲) نقطه ویرگول (؛) ۳) دو نقطه (:) ۴) سؤال (؟)

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۲۰۶- در متن زیر چند «غلط نگارشی» یافت می شود؟ « بی شک و تردید، شما خود در زندگی بارها نیاز برای نوشتن را احساس کرده اید. حتی شاید برایتان پیش آمده باشد که به قول معروف، نیاز به درد دل پیدا کرده باشید و شاید از شدت ناراحتی، بر علیه کسی، نامه ای محرمانه نوشته باشید.» (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) دو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. (چهار غلط نگارشی) می باشد، بی شک و تردید (حشو و تکرار) – بعد از عبارت "به قول معروف" باید ضرب المثل یا شعر معروفی آورده شود – "باشید" اول به قرینه حذف می شود – ("بر" علیه) غلط و "علیه" درست است.

۲۰۷- در کدام عبارت، «غلط املایی» یافت می شود؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)پیر را از مال و مودّت فرزند در کار آورد تا جانب دین و مروّت مهمل گذاشت.

۲)پادشاهان حازم، بسیار کس را که با ایشان ال بیشتر ندارند، برای هنر و اخلاص نزدیک گردانند.

۳)اگر از روی دین و همیّت، کوششی پیوسته آید برکات و ثواب های آن را نهایت صورت نبندد.

۴)برائت ساخت و فرط مناصحت و صدق اشارت و برکت دیدار من معلوم خواهد شد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. واژه "هازم" باید به جای "حازم" قرار گیرد.

۲۰۸- کدام بیت، فاقد «غلط املایی» است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)به قدر غیرت همکار گیرد اوج هر کاری ز من دارند صائب عندلیبان خوش سفیری را

۲)چون سایه که سر در قدم سرو گزارد محو است سرا پا به سرا پای تو ما را

۳)بیار باده که عمری است تا من از سر امن به کنج عافیت از بحر عیش ننشستم

۴)عشق سازد حسن عالم سوز را در خون دلیر ذوالفقار شمع باشد بال و پر پروانه را

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۲۰۹- در بیت زیر، نقش واژه های «شکنج- باد- پریشان» به ترتیب، کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«شکنج زلف پریشان به دست باد مده مگو که خاطر عشاق گو پریشان باش»

۱)مفعول- مضاف الیه- مسند ۲)نهاد- مضاف الیه- مسند

۳)مفعول- مسند- مضاف الیه ۴)نهاد- مفعول- مسند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۲۱۰-در کدام عبارت غلط املایی وجود دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) همه شب در لجه لجاج خویش غوطه ندامت و غصه آن حالت میخورد.

۲) خوش آوازی که به حنجره داوودی آب از جریان و مرغ از تیران باز دارد.

۳) به عذر ماضی در قدمش فتادند و بوسه چندی به نفاق بر سر و چشمش دادند.

۴) گروهی مردمان را دید، هر یک به قراضه ای در معبر نشسته و رخت سفر بسته.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. واژه " طیران " درست می باشد، نه " تیران "

۲۱۱- آرایه های بیت زیر کدامند؟ "خشت وجود مرا خرد کن ای غم چو کرد تا بکنم همچو گرد گرد سوارم طواف" (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)تشبیه، حسن تعلیل، تشخیص، جناح ۲) تشبیه، جناس، کنایه، تشخیص

۳) کنایه، مجاز، حسن تعلیل، استعاره ۴) استعاره، تشبیه، تلمیح، مجاز

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.خشت وجود (تشبیه) گرد (جناس) گرد سوار طواف کردن (کنایه از اظهار محبت) ای غم (تشخیص) می باشد.

۲۱۲- با توجه به بیت زیر، کدام واژه «ایهام» دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«چشمم آن دم که ز شوق تو نهد سر به لحد تا دم صبح قیامت نگران خواهد بود»

۱)دم ۲)نگران

۳)شوق ۴)قیامت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.، نگران میتواند به معنی "نگاه کننده" و "دلواپس" باشد.

۲۱۳- آرایه های بیت زیر، در کدام مورد همگی درست هستند؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«خیال خال تو با خود به خاک خواهم برد که تا ز بوی تو خاکم شود عبیر آمیز»

۱)جناس، تشبیه، ایهام تناسب، حسن تعلیل ۲)کنایه، ایهام، مجاز، تشبیه

۳)مجاز، جناس، حسن تعلیل، نغمه حروف ۴)کنایه، جناس، ایهام، نغمه حروف

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۲۱۴- بیت زیر، با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«می بهشت ننوشم ز دست ساقی رضوان مرا به باده چه حاجت که مست بوی تو باشم»

۱)گر بیارند کلید همه درهای بهشت جان عاشق به تماشاگه رضوان نرود

۲)شنیده ام که بهشت آن کسی تواند یافت که آرزو برساند به آرزومندی

۳)رضوان مگر سراچه فردوس برگشاد کاین حوریان به ساحت دنیا خزیده اند

۴)چه لطف بود رقیبا که رفتی از کویش بدین ثواب که کردی بهشت جای تو باد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۲۱۵- بیت زیر، با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«اگر ژاله هر قطره ای دُرّ شدی　　　چو خرمهره بازار از او پُر شدی»

۱)آبگینه همه جا یابی از آن قدرش نیست لعل دشخوار به دست آید از آن است عزیز

۲)نه منعم به مال از کسی بهتر است　　　خر ار جلّ اطلس بپوشد خر است

۳)اگر باران به کوهستان نبارد　　　به سالی دجله گردد خشک رودی

۴)چو گردد کوزه خام از نمی خُرد　　　درست از قعر دریا چون توان برد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. هر دو مفهوم "نایابی" و "ارزشمندی" را می دهند.

۲۱۶- کدام ترکیب ها، همگی اضافه تشبیهی است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)دروگر- عصاره تاک　　　۲)بنات نبات- تیر مژگان

۳)گوشه کلاه- مهد زمین　　　۴)روی ماه- موسم ربیع

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۲۱۷- در کدام مصراع، دو واژه مرکب وجود دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)گل عذاری ز گلستان جهان ما را بس　۲)شرمش از چشم می پرستان باد

۳)شرار رشک و حسد در دل گلاب انداز ۴)بیار زان می گلرنگ مشکبو جامی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. واژه "گلرنگ" و "مشکبو" هر دو مرکب هستند.

۲۱۸-مفهوم کنایی "شرم و حیا داشتن" از کدام بیت دریافت می‌شود؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) هر جا که بنگری رخ او در تجلی است　　　مجنون اگر شوی همه آفاق لیلی است

۲) عشق بی جلوه حسنی نکشد ناز وجود　　　یوسفی هست هر جا که زلیخاهی هست

۳) یوسف از گرگ چو کند نالش　　　که به جاهش برادر اندازد

۴) زلیخا رخ بدان فرخ لقا داشت　　　ولی یوسف نظر بر پشت پا داشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.

۲۱۹- معنی هر یک از واژه های "جلباب – بدسگال – استیفا "به ترتیب کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) دستار – بدخواه – طلب عفو نمودن
۲) سربند – شرور – مفید بودن
۳) جامه فراخ – بد ذات – عفو کردن
۴) چادر زنان – بد اندیش – تمام فراگرفتن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد.استیفا از ریشه ی (و ف ی)

۲۲۰- در عبارت زیر معنی واژه "غدر" کدام است؟ " یکی را از آنان که غذر کردند با من دم دوستی بود" (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) اسیر
۲)بی ارزش
۳) حیله
۴) دشمن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.از کتاب تاریخ بیهقی داستان حسنک وزیر

۲۲۱-کدام گروه کلمه فاقد "غلط املایی" است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) اعزاز و اکرام، ثقت و اطمینان، تضاد و تعارض
۲) سیلی و قفا زدن، غزیب و آوازه، قصد عظیمت
۳) حضوع و خشوع، یاری و معونت، تعسی و پیروی
۴) آزمند و حریص، قریو شادی، پناه و ملجا

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۲۲۲- مفهوم همه ابیات در بردارنده ضرب المثل "نابرده رنج گنج میسر نمیشود " است به جز (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)لاف از سخن چو در توان زد — آن خشت بود که پرتوان زد
۲) چون باز زنی ز نیشکر بند — خس در دهن آید اول از قند
۳) خواهی قلمت به چرخ ساید — بی دود چراغ بر نیاید
۴)کانی که کنی ز بهر گوهر — سنگت دهد اول آنگهی زر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. لاف از سخن می باشد.

۲۲۳- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱)همت بلندار که مردان روزگار — از همت بلند به جایی رسیده اند
۲)چند منقاد خسی باشی — جهد آن کن که خود کسی باشی
۳)همای بر سر مرغان از آن شرف دارد — که استخوان خورد و جانور نیازارد

۴)هر که را که یک ذره همت داد دست کرد او خورشید را زان ذره پست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. همان بر سر مرغان می باشد.

۲۲۴-فعل کدام عبارت ساده است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) حسن تعدادی کتاب از دوستش قرض گرفت. ۲) او درباره علاقه مردم به ادبیات تحقیق کرد.

۳) من به کارهای او ایمان آوردم. ۴) همه بچه ها را در این جشن شرکت دادند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. تحقیق (مسند) کرد (فعل اسنادی)

۲۲۵- در همه مصراع ها واژه مرکب وجود دارد به جز ؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) که من بعد بی آبرویی مکن ۲) به از ما سخنگوی دانا یکی است

۳) نرنجید از اون حیدر نامجوی ۴) بر سنگدل برد یک مشت سیم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بی آبرویی

۲۲۶- در بیت زیر معنی واژه ی «زلّت» کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«به پاکان کز آلایشم دور دار وگر زلّتی رفت معذور دار»

۱) خطا و لغزش ۲) گمراهی و نادانی

۳) خفت و خواری ۴) هوا و هوس

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۲۲۷- معنی واژه های «جولاهه - حلیه – اهمال» به ترتیب کدام است؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

۱) عنکبوت- آرایش - بی نظیر و بی همتا ۲) بافنده – زیور- فروگذاشتن

۳) بافته – شیرینی- سستی کردن در کاری ۴) نسّاج - زینت - همتا و نظیر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: پاسخ صحیح گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۲۲۸- در متن زیر چند «غلط املایی» یافت می شود؟ (فراگیر پنجم و آموزش و پرورش سال ۹۷)

«اگر پیش از این نسیم این راحت به دماغ من رسیده بودی و لذّت فراغت و حلاوت قناعت به کام من پیوسته بودی، هرگز خویشتن بدان ملکِ بسیار طبعتِ اندک منفعت آلوده نگردانیدمی.»

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) یک

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. ، کلمه "تبعت" باید به جای "طبعت" قرار گیرد ، متن از کتاب کلیله و دمنه می باشد.

۲۲۹- معنی واژه های "زهی – یله – افگار"به ترتیب ، کدام است ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)تحسین – رها- فکر کردن ۲)تحسین-فریاد- زخمی

۳)احسنت-فغان – خسته ۴)آفرین- آزاد- مجروح

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است.

۲۳۰- در کدام گروه اسمی "غلط املایی" وجود دارد ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)لمحه و لحظه – فراست و زیرکی- سبز و نغز ۲)توجه و عزلت- طاعن و ستیزه جو-نعت و موهبت

۳)قدیسو پاک- سفر و حذر- بلیغ و زدوده ۴)سطور کتاب-ستوران لاغر- تانی و آهستگی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است. ، واژه صحیح " حضر " می باشد

۲۳۱- در متن زیر، املای کدام واژه غلط است ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

"هر که خود را در مقام حاجت فروگزارد و درصیانت ذات خویش اهتمام ننماید ، دیگران را دروی امیدی نماند و سخن تو دلیل است بر قصور فهم و وفور جهل تو ، تا گمان نبری که در این تضریب بر رای ملک پوشیده ماند که چون تاملی فرماید و تمییز ملکانه بر تزویر تو گمارد ، رسوایی تو پیدا آید و نصیحت از معاندت جدا شود."

۱)گزارد ۲)تضریب ۳)تاملی ۴)اهتمام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح است. ، متن از تاریخ بیهقی داستان حسنک وزیر است و کلمه " گذارد به معنی کم گذاشتن " صحیح می باشد نه " گزارد " .

۲۳۲- کدام عبارت فاقد "سجع"است ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)اگر گویند مستی چه چیز است ، گویم برخاستن تمییز است
۲)اصل وصال دل است ، باقی زحمت آب و گل است
۳)دنیا سرای ترک است و آدمی برای مرگ است
۴)در علم محاسبت ، چنان معلوم است چیزی دائم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ، نثر و شعری که در آن آرایه سجع به کار رود، مُسَجَّع یا آهنگین نامیده می‌شوند. در این گونه نثر، جمله‌های مشابه را قرینه می‌گویند و واژه‌های آخر قرینه‌ها در وزن یا حرف یا هر دو هم‌خوانی دارند و در " در علم محاسبت ، چنان معلوم است چیزی دائم " هیچ گونه سجعی وجود ندارد.

۲۳۳- آرایه های بیت زیر ، کدام اند ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

"همچو نرگس بگشا چشم و ببین کاندر خاک   چند روی چو گل و قامت چون شمشاد است "

۱)استعاره – تلمیح – حسن تعلیل
۲)تشبیه – استعاره – مجاز
۳)استعاره- حسن تعلیل- مجاز
۴)تشبیه – تلمیح – کنایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. . معنی بیت این است چه انسان ها ی زیبا رو و بلندقامتی در خاک آرمیده اند اشاره به اینکه سرانجام همه انسانها در خاک ارمیدن هست (تلمیح) همچو نرگس چشم را به نرگس تشبیه کرده است روی چو گل ,گل مشبه به و رو مشبه هست ,همچنین قامت مشبه به و شمشاد مشبه هست , چشم بگشا (کنایه)از بادقت نگاه کردن است

۲۳۴- از همه مصراع ها مفهوم" کنایی" دریافت می شود به جز .... (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)طاقت سر بریدینم باشد
۲)اگر خار کاری ، سمن ندروی
۳)چرا از در حق شوم زردروی
۴)فکر معقول بفرما گل بی خار کجاست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح است. زیرا از این گزینه مفهوم استعاره دریافت می شود نه مفهوم کنایی.

۲۳۵- مفهوم "پرورده گویی" از همه ابیات دریافت می شود به جز... (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)سخن کم گوی تا بر کارگیرند   که در بسیار بد بسیار بشنو

۲)سلیم این پند را از من نگه دار   سخن کم گوی ولی بسیار بشنو

۳)نگر تا چه گوید سخنگویی تلخ   که باشد سخن گفتن راست تلخ

۴)بدان کز زبان است مردم به رنج   چو رنجش نخواهی سخن را بسنج

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است.

۲۳۶- کدام بیت با بیت زیر ، قرابت مفهومی دارد ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

" در دام غمت چو مرغ وحشی   می پیچم و سخت می شود دام"

۱)عشق بی چار میخ تن باشد   مرغ دانا قفس شکن باشد

۲)نبینی مرغ بی وقت خواند   به جای پرفشانی سرفشاند

۳)توسنی کردم ندانستم همی   کز کشیدن تنگ تر گردد کمند

۴)در سر کار تو کردم دل و دین با همه دانش   مرغ زیرک به حقیقت منم امروز و تو دامی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است.

۲۳۷- کدام بیت با بیت زیر ، قرابت مفهومی دارد ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

"دور از و شکیب چند باشد   ممکن نشود بر آتش آرام"

۱)نباشم زین سپس من با تو همراز   نباشد آب و آتش را به هم ساز

۲)عمری گذشت در غم هجران روی دوست   مرغم درون آتش و ماهی برون آب

۳)بلبل ما چون کند آهنگ دوری از چمن   آب و رنگ اعتبار از روی گلشن می رود

۴)نگه دار آب و رنگ خویش ای یاقوت پر قیمت   که بی آبی و بی رنگی خلل در قیمت اندازد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح است.

۲۳۸- کدام ترکیب ها ، همگی اضافه تشبیهی هستند ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)مژه گل- ناوک مژگان
۲)راه نظر- مرغ چمن
۳)بوی محبت – زلف سنبل
۴)باغ بینش – پرنده وصال

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. اضافه تشبیهی در این تشبیه،یکی از طرفین تشبیه(مشبّه یا مشبّه به) به دیگری اضافه میشود و یک ترکیب اضافی(مضاف و مضاف الیه) پدید می‌آورد. گزینه ۴ صحیح میباشد زیرا بینش به باغ تشبیه شده است و همچین وصال به پرنده تشبیه شده است.

۲۳۹- در آغاز و پایان کلمات و اصطلاحات علمی و یا هر کلمه و عبارتی که می خواهیم آن را مشخص و ممتاز کنیم ، از کدام نشانه نگارشی استفاده می کنیم ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)گیومه (« ») ۲)قلاب ([ ]) ۳)ستاره (*) ۱۲)ممیز(/)

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح است.

۲۴۰- کدام عبارت ، به ویرایش نیاز دارد ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)دست و پایم را سخت گم کرده بودم و خود را دریایی از یاس و نومیدی غوطه ور می دیدم
۲)گزارش ، انتقال پاره ای از اطلاعات است به کسی که از آن بی اطلاع است و یا آگاهی کافی ندارد
۳)از نکات عمده در طرح داستان ، سک و انتظاراست که خواننده را وادار می سازد تا از خود سوال کند
۴)بنای حرم حسینی در آغاز دوران صفویه کاملا تغییر می یابد و معماران چیره دست به این گماشته شدند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. بنای حرم حسینی در آغاز دوران صفویه کاملا تغییر یافت و معماران چیره دست به آن کار گماشته شدند

۲۴۱- در کدام عبارت ، غلط نگارشی یافت می شود ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)در این بنا ، کتیبه ای وجود ندارد که تاریخ ساخت آن را مشخص سازد
۲)قوای سه گانه از هم تفکیک شده اند و هر کدام وظیفه خاصی دارند
۳)برخی از افراد از افق دید ضعیفی برخوردارند س
۴)روز عید حقیقی ، هنگام پیروزی نفس است

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است. برخوردار برای صفات مثبت به کار میرود

۲۴۲- کدام مصراع ، به شیوه "بلاغی" سروده شده است ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

۱)می ده که عمر درسر سودای خام رفت

۲)ای دوست به پرسیدن حافظ قدمی نه

۳)ساقی ببار باده که ماه صیام رفت

۴)دل گفت : وصالش به دعا باز توان یافت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. اجزای کلام برای تاثیر بیشتر سخن بنا به تشخیص نویسنده جابجام یشوند .تا شیوایی ورسایی کلام بیشتر گردد

۲۴۳- نقش های واژه های مشخص شده در مصراع زیر ، به ترتیب ، کدام است ؟ (وزارت نیرو سال ۹۷)

نقد دلی که بود مرا صرف باده شد

۱)نهاد- مفعول – مسند

۲)نهاد – مضاف الیه – مسند

۳)مفعول – نهاد – مضاف الیه

۴)مفعول – مضاف الیه – مسند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح است. مرا تو بیت معنی برای من میده یعنی مفعول نمیباشد پس تمام گزینه هایی که مفعول دارد حذف میگردد.

بخش دوم: اصل سوالات زبان و ادبیات فارسی (برگزار شده توسط سایر مجریان آزمون‌ها)

۱ – در کدام مورد غلط املایی هست؟ (بانک سپه سال ۹۳)

۱) مردی گفت، ای پیر صد درم سنگ زرناب می جویم.

۲) ابوالمراد جیرانی مردی بود صاحب رای و صائب نظر.

۳) قبض برق خانگاه ابوالمراد به نرخ تساعدی و جز آن هیچ نبود.

۴) شاید بود که آن عریضه باز نگریم که تا چه شعوذه و طامات در آن نوشته است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. نرخ تصاعدی نگارش صحیح است.

۲ – معنی کلمه کلک در بیت زیر کدام است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«حافظ چه طرفه شاخ نباتی است " کلک " تو کش میوه دلپذیر تر از شهد و شکراست»

۱) معشوقه ۲) محفوظات ذهنی ۳) قلم ۴) درخت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. کِلک یعنی قلم.

۳ – نگارش کدام عبارت صحیح است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

۱) درست نوشته اید، احسن بر شما. ۲) این مسکن استجاره ای است.

۳) عده ای با خرید نان بیش از حد تفریط می کنند. ۴) او روز گذشته از سمت خود استعفا داد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در گزینه اول، احسنت و در گزینه دوم، استیجاری و در گزینه سوم افراط شیوه نگارش صحیح است.

۴ – کدام یک از جملات زیر از نوع سه جزیی متمم است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

۱) نثر فنی طرفدار ندارد. ۲) ایرانیان به سپاه اسلام می گرویدند.

۳) این کتاب بی نظیر است. ۴) او باز می گردد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. ایرانیان (نهاد) به سپاه اسلام (متمم) میگرویدند (فعل).

۵ – در عبارت زیر کدام یک از خطاهای ویرایشی دیده می شود؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«اگر از چسب کمتر یا بیشتر از حد معمول استفاده شود، به صافی و شفافیت کتاب آسیب می رسد»

۱) دراز نویسی ۲) تکرار ۳) کج تابی ۴) جملات دیرباب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. شیوه صحیح آن: استفاده ی نادرست از چسب به شفّافیّت کتاب آسیب می رساند.

۶ – کدام یک از علایم ویرایشی، در عبارت زیر صحیح به کار نرفته است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«چشم های گریلی سرخ شده بودند؛ دو پیاله خون.
چشم ها گویی در خون شناور بودند: دو ماهی کوچک.
چشم هایش، دو تا هندوانه به ته کاسه چسبیده بودند.»

۱) نقطه (.) ۲) کاما (،) ۳) ویرگول (؛) ۴) دو نقطه (:)

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. کاربرد دو نقطه: الف) قبل از نقل قول؛ ب) هنگام برشمردن اجزای یک چیز؛ ج) جلوی کلماتی که می‌خواهیم آنها را معنی کنیم.

۷ – تعریف زیر، مربوط به کدام یک از قالبه ای شعر سنتی فارسی است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«وزن در این قالب، غالبا «مفاعیلن، مفاعیلن، مفاعیل» است. به این قالب، ترانه هم گفته می شود.»

۱) چهارپاره ۲) دوبیتی ۳) غزل ۴) مثنوی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. دوبیتی (نام دیگر:فهلویات) از قالب‌های ریشه‌دار شعر پارسی است. دوبیتی شعری یازده هجایی مرکب از چهار مصرع است که همه بر یک قافیه (جز مصرع سوم که آوردن قافیه در آن اختیاری است) می‌باشند. دوبیتی وزن تکامل یافته و عروضی شده نوعی از ترانه‌های دوازده هجایی قدیم ایران است. نامدارترین وزن دوبیتی بحر هزج مسدّس مقصور (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل) و مشهورترین شاعر بر وزن نام برده، باباطاهر عریان است. باباطاهر و فایز دشتی بزرگترین دوبیتی‌سرایان ایرانی‌اند.

۸ – کدام آرایه ادبی، در بیت زیر به کار نرفته است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«چه بهاری است خدا را که درین دشت ملال / لاله ها آیینه خون سیاوشانند»

۱) اضافه تشبیهی ۲) تشبیه ۳) تلمیح ۴) کنایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. آیینه خون، اضافه تشبیهی است و به تبع آن تشبیه هم موجود است. آیینه خون سیاوشان بودن، کنایه دارد.

۹ – مفهوم کدام یک از ابیات زیر، با دیگر ابیات متفاوت است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

۱) کم آواز هرگز نبینی خجل / جوی مشک بهتر که یک توده گل
۲) فراوان سخن باشد آکنده گوش / نصیحت نگیرد مگر در خموش
۳) زبان در کش ای مرد بسیار دان / که فردا قلم نیست بر بی زبان
۴) بلندی از آن یافت که او پست شد / در نیستی کوفت تا هست شد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. سه گزینه اول به کم صحبت کردن و سکوت کردن توصیه می‌کند و مفهوم گزینه چهارم با سه گزینه اول تفاوت دارد. در اینگونه تست‌ها به دنبال عبارت مشابه بگردید و نیاز نیست کل مفهوم همه بیت‌ها را بررسی کنید.

۱۰- کدام جمله از نظر نگارش غلط است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) پیامبر (ص) فرمودند. ۲) دل ها با یاد خدا آرامش می یابند.

۳) استاد از دانشمندان معروف هستند. ۴) انسان های پاک رستگار می شود.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. شیوه نگارش صحیح گزینه چهارم به این شکل است: انسان‌های پاک رستگار می‌شوند. فعل گزینه اول و سوم، در باب احترام به نهاد است.

۱۱- در تهیه پیش نویس نامه، چرا فاصله خطوط حداقل ۱۵ میلیمتر می باشد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) به منظور خوانا بودن برای نامه نگاری رایانه ای ۲) به منظور جای کافی برای اصلاحات و تغییرات

۳) به منظور نشانه گذاری ۴) موارد ۱ و ۲

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. برای تهیه پیش‌نویس نامه‌های اداری داریم: کاغذ مناسب استفاده شود. با خط خوانا نوشته شود. اگر بیش از حد خط خوردگی دارد، بهتر است بازنویسی شود. فاصله خط ها با یکدیگر حداقل ۱۵ میلیمتر باشد، زیرا اگر تغییرات یا اصلاحاتی لازم باشد جا برای انجام آن وجود داشته باشد. در تهیه پیش نویس به اندازه کافی حاشیه در هر چهار طرف نامه در نظر گرفته شود که در قطع A4 در بالای نامه در صفحه اول ۴۵ میلیمتر و در صفحات دیگر ۳۵ میلیمتر، در طرفین آن سمت راست و چپ حداقل ۳۰ و در پائین نامه حداقل ۲۰ میلیمتر حاشیه اختصاص داده شود که این مراحل در نامه های با قطع A5 پنج میلیمتر از اندازه های ذکر شده کمتر در نظر گرفته شود. کنترل شود املای کلمات درست باشد. سعی شود هماهنگی لازم بین سخن، موضوع و هدف نامه وجود داشته باشد. نشانه گذاری و آئین درست نویسی به خوبی رعایت و به کار برده شود.

۱۲- مفهوم مقابل کدام گزینه نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) با چشم‌هایش می‌جنگد – آگاهانه جنگ را می‌بیند

۲) بر دهانش زنجیر بستند – نفی آزادی

۳) غذایش را، تن‌پوشش را و پرچمش را ربودند – نفی استمال

۴) دست‌هایش را به سنگ مردگان آویختند – شکنجه‌ی مبارزان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. گزینه سوم به مفهوم این است که «هر چه داشت از او گرفتند». غذا، لباس و حتی پرچمش را که هویت او و سرزمینش بود، از او گرفتند.

۱۳- معنی عبارت کدام گزینه درست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) تصدّقت بشوم تو ولی نعمت ما هستی: فدای تو بشوم، تو کدخدای ما هستی.

۲) در ایوان بایستند و موعظه کنند. العیاذ بالله: در ایوان بایستند و به خدا قسم نصیحت کنند.

۳) جایی که گوشت نیکو و فربه‌تر بود بنشست: جایی که گوشت بهتر و تازه‌تر بود نشست.

۴) چندین نعمت‌های با لذّت، بی‌این همه مشقّت، نصیب می‌گیرم: نعمت‌های لذیذ بسیاری را بدون تحمّل سختی به‌دست می‌آورم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ولی نعمت در گزینه اول به معنای سرور و بزرگ است. العیاذبالله در گزینه دوم به معنای پناه بر خدا می‌باشد. فربه تر در گزینه سوم به معنای چاق‌تر و در اینجا به معنای بیشتر است.

۱۴- معنی عبارت در همه‌ی گزینه‌ها درست است به‌جز گزینه‌ی .... (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) لختی سرگین خشک بر چید – مقداری هیزم خشک برداشت.

۲) همین خودِ تو منو تلکه کردی – همین خود تو پولی را با فریب از من گرفتی.

۳) رفته رفته، سر دماغ آمدم – کم کم سرحال شدم.

۴) آب از سر من یکی که گذشته – دیگر برایم فرقی نمی‌کند و ترسی ندارم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. سرگین به معنای فضلهٔ حیوانات چهارپا می‌باشد.

۱۵ – "غماز" یعنی: (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) حیله گر ۲) اندوهگین ۳) سخن چین ۴) سارق

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. غماز یعنی سخن‌چین.

۱۶ – معنی کدام یک از کلمات زیر نادرست است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) تناول کردن: خوردن ۲) رخت بر بستن: رها کردن

۳) ارزانی داشتن: بخشیدن ۴) رهیدن: نجات یافتن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. رخت بربستن یعنی: آماده سفر شدن – مردن و درگذشتن.

۱۷ – املای کدام یک از کلمات زیر با توجه به معنی مقابل آن نادرست است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) مغفرت: آمرزش ۲) افتراق: جدایی ۳) صالک: راه رونده ۴) مغروق: فرو رفته در آب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. سالک یعنی راه رونده.

۱۸ – جمع کدام یک از کلمات زیر نادرست است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) فاضل: مفاضل ۲) حکیم: حکماء ۳) خلف: اخلاف ۴) عاقبت: عواقب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مفاضل جمع کلمه مفضل است.

۱۹ – در جمله «مدت های دراز به..... دل و نشاط طبع در آن خانه زندگی می کرد.» کدام یک از واژه های زیر در جای خالی قرار می گیرد؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) فارق ۲) فارغ ۳) فراغ ۴) فراق

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. فراغ به معنای آسایش و آرامش است.

۲۰ – « ظالمی را خفته دیدم نیمروز گفتم این فتنه است خوابش برده به»، یعنی: (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) خواب ظالم همچون مرگ است. ۲) ظالم را خوابیده هم بینی، ترسی.

۳) خواب ظالم برای خلق، نعمت است. ۴) غفلت ظالم فتنه انگیز است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. منظور از جمله صورت سوال این است که بهتر است که ظالم در وسط روز خوابش برده چرا که او برای دیگران، فتنه انگیز است.

۲۱ – «الحاح» یعنی: (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) اصرار ۲) اکرام ۳) سرلوحه قراردادن ۴) ملحق شدن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. الحاح یعنی اصرار ورزیدن.

۲۲- در عبارت زیر املای چند واژه نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

«به خاطر ملاحت، حُجب، وقار و طمأنینه، همگان متابعت وی بر تملّق و تزویر ترجیح داده و خلعت زمامداری بر قامتش برازنده دیدند. بی‌دغدغه الم حمایتش بر دوش گرفتند و ملجع وی را بر عتاب لئیمان به دیدند.»

۱) یک ۲)دو ۳)سه ۴)چهار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. ملجع اشتباه است و باید به صورت ملجأ نوشته شود.

۲۳- معادل بهتر جمله «موضوع کان لم یکن تلقی می گردد.» کدام است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) موضوع فراموش شده تلقی می گردد. ۲) موضوع تمام شده تلقی می گردد.

۳) موضوع غیر ممکن تلقی می گردد. ۴) گزینه ۱ و ۲

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. کان لم یکن یعنی فراموش شده، لغو شده، بی اثر و بیهوده.

۲۴- معادل مناسب در کدام گزینه می باشد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) حق الزمه: کارمزد – حیطه: گستره ۲) لوازم التحریر: نوشت افزار – خارق العاده: شگفت

۳) تهییج: برانگیختن – جدید التأسیس: نوبنیاد ۴) همه موارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. همه موارد ذکر شده در گزینه‌های یک، دو و سه، صحیح است.

۲۵- در جمله « در پاسخ به نامه شماره ۲۵۱ اداره مدیریت در تاریخ ۹۴/۳/۲۱ که به شماره ۸۴۱- ۱۰ ثبت دبیرخانه گردیده است» کدام کلمه را می‌توان حذف نمود بدون آنکه به جمله آسیب برسد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) مدیریت ۲) دبیرخانه

۳) ثبت ۴) هیچکدام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. واژه دبیرخانه در این جمله، ضروری نیست؛ چرا که نامه‌های اداری به صورت معمول، در دبیرخانه ثبت می‌شوند و نیاز به درج این کلمه در چنین نامه‌ای الزامی نیست.

۲۶- علامت نقطه در چه مواردی کاربرد دارد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) پایان جمله خبری ۲) در میان دو جمله کامل کننده هم

۳) پایان جمله امری ۴) گزینه ۱ و ۳

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. علامت نقطه در دو مورد کاربرد دارد: الف) در پایان همهٔ جمله‌ها به جز جمله‌های پرسشی و تعجبی. ب) پس از هر حرفی که به صورت نشانهٔ اختصار به کار رفته باشد.

۲۷- از ۳ نقطه در متن نامه به جای چه مواردی استفاده می شود؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) واژه ها و جمله های حذف شده
۲) قسمتی از جانشین کلمه الله
۳) به جای واژه های زشت و غیر ادبی
۴) همه موارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. موارد استفاده رایج از سه نقطه در نامه‌ها عبارتند از: الف) برای نشان دادن جمله‌ها و کلمات محذوف؛ ب) سخن ناتمام؛ ج) برای نشان دادن کشش هجا در گفتار؛ د) افتادگی کلمه یا کلماتی از یک نسخهٔ خطّی.

۲۸- چه رنگی برای کاغذ نامه های اداری آمرانه مناسب است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) سفید
۲) زرد
۳) قرمز
۴) فرقی نمی کند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. فرم و رنگ بندی نامه های آمرانه با نامه های اداری تفاوتی ندارد.

۲۹- کدامیک از این جمله ها از نظر نگارش صحیح است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) او مدتی در دانشگاه تحصیل و سپس به سربازی رفت.
۲) او مدتی در دانشگاه تحصیل و سپس به سربازی خواهد رفت.
۳) او مدتی در دانشگاه تحصیل کرد و سپس به سربازی رفت.
۴) او مدتی در دانشگاه تحصیل کرده و سپس به سربازی می رود.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در نگارش، فعل جملات را نمی‌توان حذف کرد و با (و) به جمله‌ای دیگر وصل نمود.

۳۰- قافیه و ردیف در بیت زیر،به ترتیب کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«نگر تا چه گفتست مرد خرد   که هر کس بد کرد کیفر برد»

۱) خرد، برد- ندارد
۲) ندارد –خرد، برد
۳) مرد خرد، کیفر برد – ندارد
۴) ندارد- مرد خرد، کیفر برد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. «قافیه»، قسمت تکرارشونده از کلمه‌هایی است که در نظم و شعر تکرار می‌شود، به شرط آن‌که قسمت تکرارشونده جزئی از کلمهٔ قافیه باشد و به آن الحاق نشده‌باشد. درضمن، اگر کل کلمه ـ و نه جزئی از آن ـ به یک معنی و از یک ریشهٔ واحد تکرار شود، به آن ردیف می‌گویند. خرد و برد، در اینجا قافیه‌های بیت هستند و ردیف در این بیت مشاهده نمی‌شود.

۳۱– ویس و رامین اثر کیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) منوچهر دامغانی
۲) مسعود سعد سلمان
۳) ناصر خسرو قبادیانی
۴) فخر الدین اسعد گرگانی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. منظومه ویس و رامین از شاهکارهای ادب فارسی و سروده فخرالدین اسعد گرگانی شاعر قرن پنجم هجری است. این داستان عاشقانه منظوم در حدود ۹۰۰۰ بیت دارد که در بحر هزج مسدس محذوف یا مقصور سروده شده‌است. چنان‌که از شواهد و قراین بر می‌آید فخرالدین اسعد گرگانی این اثر را از متنی پهلوی به شعر فارسی برگردانده‌است که در این ترجمه با آرایش کلام و به کاربردن صنایع لفظی و معنوی شاهکاری عظیم خلق کرده‌است.

۳۲ – کدام اثر، بر وزن شاهنامه است؟ (شهرداری ها سال ۹۰)

۱) بوستان ۲) خسرو شیرین ۳) منطق الطیر ۴) مخزن الاسرار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بحرِ مُتَقارِب در اصطلاح عروضی، به بحری گفته می‌شود که در آن «فَعولُن» یا یکی از زحافات آن به‌کار رفته‌باشد. پرکاربردترین نمونهٔ بحر متقارب، بحر متقاربِ مُثَمَّنِ مَحذوف (فعولن فعولن فعولن فَعَل) است که آثاری چون شاهنامهٔ فردوسی، بوستان سعدی و گرشاسب‌نامهٔ اسدی توسی بدین بحر و در وزن یادشده سروده شده‌اند. ساقی‌نامه‌ها نیز بر این وزن هستند.

۳۳ – کدام شاعر، رباعی پرداز است؟ (شهرداری ها سال ۹۰)

۱) بهار ۲) باباطاهر ۳) خیام ۴) فایز

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. رباعی (به معنی چهارتایی یا چهارگانی) یکی از قالبهای شعر فارسی است که در فارسی به آن ترانه نیز می گویند. این قالب، یک قالب شعر ایرانی است، که در زبانهای دیگری (از جمله عربی و ترکی و اردو) نیز مورد استفاده قرار گرفته است. وزن آن هم وزنِ عبارت لا حَولَ و لا قُوَّةَ الاّ بِالله است. اما عروض دانان ایرانی و خارجی، برای رباعی دو یا یک وزن اصلی قائل‌اند. عروض‌دانان قدیم، وزن رباعی را در دو شجره اخرب و اخرم قرار داده‌اند که از آن ۲۴ وزن منشعب می‌شود.

معروف‌ترین رباعی‌سرا در تاریخ ادب فارسی حکیم عمر خیام نیشابوری است که مجموعه اشعار وی به رباعیات خیام مشهور می‌باشند. رباعیات عطار، مولوی، اوحدالدین کرمانی و باباافضل کاشی نیز شهرت دارند. در دوران معاصر، نیما یوشیج به سرودن رباعی اشتیاق تمام از خود نشان داد و بیش از ۱۸۰۰ رباعی از او بجای مانده است. بعد از نیما، سایر شاعران نوپرداز همچون سیاوش کسرایی و منصور اوجی به این قالب توجه ویژه داشتند. در دوران معاصر، شاعرانی همچون سید حسن حسینی و قیصر امین‌پور در این قالب سروده‌اند. در حال حاضر معروفترین رباعی سرای معاصر که از او به عنوان خیام دوران یاد می کنند. ایرج زبردست است.

۳۴ – بیت زیر، چند جمله است؟ (شهرداری ها سال ۹۰)

«نیک باشی و بدت گوید خلق به که بد باشی و نیکت بینند»

۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) شش

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. الف) نیک باشی، ب) بدت گوید خلق، ج) به (بهتر است)، د) بد باشی، ه) نیکت بینند.

۳۵ – نام کدام اثر با نویسنده آن، مطابقت دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) قابوس نامه: عنصر المعالی کیکاووس
۲) سیر الملوک: نصر الله منشی
۳) کشف اسرار: خواجه نظام الملک
۴) تذکره الاولیا: عین القضاه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. قابوس‌نامه کتابی است پندی در آیین زندگی، تألیف امیر عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر بن قابوس بن وُشمگیر بن زیار و تألیف آن به سال ۴۷۵ قمری است، ولی دکتر عبدالمجید بدوی به‌دلایلی سال تألیف آن را میان ۴۵۷–۴۶۲ هجری قمری می‌داند. در قابوس‌نامه با بازتاب پندنامه‌ها و اندرزهای ایران باستان، اهمیت سخن، اهمیت خرد و تأکید بر اعتدال روبه‌رو می‌شویم.

۳۶- آرایه تضاد، در کدام یک از ابیات زیر وجود دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) زان پیش که در باغ تو دل من — از داغ فراق تو براسود برفتی
۲) آهنگ به جان من دلسوخته کردی — چون در دل من عشق بیفزود برفتی
۳) چون آرزوی تنگدلان دیر رسیدی — چون دوستی سنگدلان زود برفتی
۴) نا گشته من از بند تو آزاد بجستی — نا کرده مرا وصل تو خشنود برفتی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. آرایه ی تضاد که در زبان پارسی آن را (ناسازی) گویند،آن است که سخنور،واژه هایی را در سروده ی خویش به کار ببرد که در معنا با یکدیگر ناسازند. دیر و زود و همچنین رسیدی و برفتی، در گزینه سوم نشان از آرایه تضاد است

۳۷ – در کدام بیت، آرایه (مراعات نظیر) وجود دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) بی وفا نگار من، می کند به کار من — خنده های زیر لب، عشوه هایی پنهانی
۲) یا رب به که شاد گفت این نکته که درعالم — رخساره به کس ننمود آن شاهد هر جایی
۳) ز تو گر تفقد و گر ستم بود آن عنایت و این کرم — همه از تو خوش بود ای صنم، چه جفا کنی چه وفا کنی
۴) ترش بنشین و تندی کن که ما را تلخ ننماید — چه می گویی چنین شیرین که شوری در من

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. مُراعات نَظیر یا تناسب آوردن واژه‌هایی از یک دسته است که با هم هماهنگی دارند. این هماهنگی می‌تواند از نظر جنس، نوع، مکان، زمان و یا همراهی باشد. مراعات نظیر سبب تداعی معانی است. در بیت چهارم، ترش، تند، تلخ، شیرین و شوری با هم تناسب دارند.

۳۸ – کدام یک از موارد زیر، در تعریف شعر نو، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) قافیه در این نوع شعر،اختیاری است و هر کجا که ضرورت معنایی وجود داشته باشد، شاعر از آن بهره می‌برد.

۲) شعری است که نه تنها در آن تساوی مصراع ها لازم نیست و قافیه اجباری است، بلکه وزن هم ندارد.

۳) در شعر نو، طول مصارع ها و تکرار قافیه کاملا در اختیار شاعر است.

۴) نام دیگر شعر نو، شعر آزاد یا نمایی است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. شعر نیمایی وزن دارد. برای توضیح بیشتر به گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ رجوع کنید.

۳۹ – کدام یک از موارد زیر در توضیح (نثر مصنوع) صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) نثر این دوره بیش از هر دوره ای به نثر گفتاری نزدیک است.

۲) در این نوع نثر، جنبه اطلاع رسانی بر جنبه هنری زبان، غلبه دارد.

۳) افراط در استفاده از اختصصات نثر فنی، سبب به وجود آمدن این شیوه شد.

۴) کلیله و دمنه، گزارش نصر الله منشی از مهمترین آثار نثر مصنوع به حساب می‌آید.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. کلیله و دمنه، اثر نصرالله منشی، جزء نثرهای مسجع و مصنوع به حساب می‌آید. کَلیله و دِمنه کتابی است از اصل هندی که در دوران ساسانی به فارسی میانه ترجمه شد. کلیله و دمنه کتابی پندآمیز است که در آن حکایت‌های گوناگون (بیشتر از زبان حیوانات) نقل شده‌است. نام آن از نام دو شغال با نام‌های کلیله و دمنه گرفته شده‌است. بخش بزرگی از کتاب اختصاص به داستان این دو شغال دارد. اصل داستان‌های آن در هند و در حدود سال‌های ۱۰۰ تا ۵۰۰ پیش از میلاد به‌وقوع می‌پیوندند.

۴۰– املای کدام کلمه با توجه به معنی مقابل آن صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) مضموم: ناپسند
۲) مذبوح: سربریده
۳) مضموم: به هم پیوسته
۴) مزبور: نوشته شده

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مذموم یعنی ناپسند.

۴۱ – فصیح یعنی چه؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) زبان باز
۲) زبان آور
۳) زبان دان
۴) زبان شناس

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. فصیح یعنی زبان آور و خوش سخن.

۴۲– معنی کدام کلمه صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) ساعی: کوشا
۲) سایل: پرسنده
۳) ساهی: فراموشکار
۴) ساری: گیرودار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ساری به معنای در حال رفتن و در حال اجرا.

۴۳– نام کتاب و نویسنده‌ی آن در کدام گزینه نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) آتش خاموش از جلال آل احمد
۲) سووشون از سیمین دانشور
۳) سالاری ها از بزرگ علوی
۴) مسالک المحسنین از عبدالرحیم طالبوف

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. آتش خاموش مجموعه داستانی از سیمین دانشور است که در سال ۱۳۲۷ به چاپ رسید. این مجموعه شامل ۱۶ داستان است. برخی از داستان‌های این مجموعه قبلاً در روزنامه کیهان، مجله بانو و امید چاپ شده بود. آتش خاموش نخستین مجموعه داستانی است که به قلم زنی ایرانی چاپ شده است.

۴۴- معنی واژه‌ی مشخص در کدام گزینه نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) کارشناسی پی تفتیش حال / کرد از او بر سر راهی سؤال (باز جُست)

۲) ز شیهه گاه جستن بر سر خاک / ردی گلبانگ‌ها بر رخش افلاک (صدای اسب)

۳) شعشعه‌ی جان تو عالم گرفت / ولوله‌ی صبح قیامت دمید (درخشش)

۴) سودای کریمان همه سودست که نیسان / گوهر عوض قطره ز دریا بستاند (فراموشی)

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. نیسان به معنای ماه دوم بهار، و یا مانند نی است.

۴۵- در گروه واژه‌های زیر معنی چند واژه نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

«(یغما: غارت) (کروج: انبار برنج) (مال: حیوان) (هم‌عنان: همراه) (چنبره: حلقه) (آذار: اذیت)»

۱) یک ۲)دو ۳)سه ۴)چهار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. آذار به معنای ماه اول بهار است.

۴۶- معنی واژه‌ی مشخص شده در بیت، در کدام گزینه نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) اشک از مژه بس که بی‌اثر ریخت / رحمم به زوال کوکب آمد: ستاره

۲) در این قمار که یاران زدند بر سر جان / سفاهت است که با عقل استشاره کنید: نادانی

۳) چنین دیو و عفریت مردم شکار / گروه بشر را نیاید به کار: اهریمن

۴) درخت من که همی سایه بر جهان گسترد / نیافت آب و همه خشک شد به استیصال: غصّه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. استیصال: یعنی درماندگی، فلاکت، تهیدستی، پریشانی، ناچاری.

۴۷- کدام کلمه جمع نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) ارواح ۲) ارزاق ۳) ابزار ۴) ابعاد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. کلمه ابزار، فارسی است و اسم جنس است نه جمع، چنانکه افزار و اوزار صورت دیگر آنست. جمع عربی آن ابازیر است.

۴۸- بیت زیر، چند جمله است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

« ای ساربان آهسته ران کارام جانم می رود / آن دل که با خود داشتم با دلستانم می رود »

۱) سه ۲) چهار ۳) پنج ۴) شش

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. الف) ای ساربان. ب) آهسته ران. ج) کارام جانم می‌رود. د) آن دل که با خود داشتم. ه) با دلستانم می‌رود.

۴۹ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) امانت را به هر حال باید به صاحبش برگرداند
۲) باید به هرحال به صاحبش امانت را برگرداند
۳) باید به هر حال امانت را به صاحبش برگرداند
۴) باید امانت را به هر حال به صاحبش برگرداند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. مفعول جمله گزینه دوم، بایستی قبل از (به صاحبش) باشد.

۵۰ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) جز اجرای فرمان چه می توان کرد.
۲) فرمان او را اجرا و به کار گماشت.
۳) انجام کار و فرمان قطعی است.
۴) در اجرای فرمان او کشید.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ و ۳ صحیح است. فعل جمله اول در گزینه دو، نبایستی حذف می‌شد. فرمان او را اجرا کرد و به کار گماشت. در گزینه سوم نیز، بجای کلمه انجام بایستی از کلمه اجرا استفاده می‌شد.

۵۱- کدام شاعر پیش از دیگران می زیسته است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) انوری
۲) سعدی
۳) خاقانی
۴) ناصر خسرو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. اوحدالدّین محمّدبن محمّد انوری (یا علی بن محمد انوری) معروف بهانوری ابیوردی و «حجّةالحق» از جملهٔ شاعران و دانشمندان ایرانی سده ۶ قمری در دوران سلجوقیان است.

سعدی شیرازی (۶۰۶ – ۶۹۰ هجری قمری) شاعر و نویسندهٔ پارسی‌گوی نامدار ایرانی است. نامِ کاملِ او ابومحمّد مُشرف‌الدین مُصلح بن عبدالله بن مشرّف و تخلص او سعدی است.

افضل‌الدّین بدیل بن علی خاقانی شروانی، متخلّص به خاقانی (۵۲۰ قمری در شَروان – ۵۹۵ قمری در تبریز) از جملهٔ نامدارترین شاعران ایرانی و بزرگ‌ترین قصیده سرایان تاریخ شعر و ادب فارسی به‌شمار می‌آید. از القاب مهم وی حَسّان العجم است. آرامگاه وی واقع در شهر تبریز ایران است.

ابومعین ناصر بن خسرو بن حارث قبادیانی بلخی، معروف به ناصرخسرو (۳۹۴–۴۸۱ هـ ق) از شاعران بزرگ فارسی‌زبان، فیلسوف، حکیم و جهانگرد ایرانی و از مبلغان مذهب اسماعیلی بود. وی در قبادیان از توابع بلخ متولد شد و در یمگان از توابع بدخشان درگذشت.

۵۲ – موضوع کدام کتاب (تعلیمی – اجتماعی) است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) بوستان
۲) داراب نامه
۳) مختارنامه
۴) خسرو و شیرین

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بوستان سعدی یا سعدی‌نامه نخستین اثر سعدی است که کار سرودن آن در سال ۶۵۵ هجری قمری پایان یافته‌است. سعدی این اثر را زمانی که در سفر بوده است، سروده و هنگام بازگشت به شیراز آن را به دوستانش عرضه کرده است. این اثر در قالب مثنوی و در بحر متقارب سروده شده و از نظر قالب و وزن شعری حماسی است، هر چند که از نظر محتوا به اخلاق و تربیت و سیاست و اجتماعیات پرداخته‌است.

۵۳- مفهوم عبارت زیر، کدام مورد را توصیه می کند؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

« دزدان دست کوته نکنند تا دستشان کوته کنند »

۱) شکنجه ۲) قصاص ۳) دادخواهی ۴) کینه جویی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. مفهوم عبارت در صورت سوال، بیانگر این مطلب است که دزدان همواره دزدی می کنند تا زمانی که قصاص بر آنها جاری شود.

۵۴- کدام مورد به مفهوم عبارت زیر، نزدیک است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«هر چه زود برآید دیر نپاید»

۱) باد آورده را باد می برد. ۲) حرف بیهوده را به هیچ نمی‌خرند.
۳) هرچه نپاید دلبستگی نشاید. ۴) مفت می خرند و مفت می‌فروشند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مفهوم عبارت (هر چه زود برآید، دیر نپاید) نشان از این مطلب دارد که چیزی که به صورت ارادی زود به دست می‌آید، به صورت غیر ارادی پایسته نمی‌ماند و از دست می‌رود که به گزینه اول نزدیکتر است اما در گزینه چهارم بخش اول به صورت ارادی به دست می‌آید و بخش دوم به صورت ارادی از دست می‌رود.

۵۵- املای کدام کلمه با توجه به معنی آن صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) مشعوم: نامبارک ۲) مضموم: ناپسند ۳) مهموم: تب دار ۴) مهموم: غصه دار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. مهموم یعنی غصه دار و غمگین.

۵۶ – املای کدام مورد، صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) شهاب ساقب ۲) شهاب ثاقب ۳) شحاب ثاقب ۴) شحاب ساقب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. فاتبعه شِهابٌ ثاقِب (صافات آیه ۱۰) که «شهاب ثاقب» آنها را تعقیب می کند. "شهاب" در اصل به معنی شعله‌ای است که از آتش افروخته زبانه می کشد، و به شعله‌های آتشینی که در آسمان به صورت خط ممتد دیده می‌شود نیز می گویند. می‌دانیم اینها ستاره نیستند، بلکه شبیه ستارگانند، قطعات سنگهای کوچکی هستند که در فضا پراکنده‌اند، و هنگامی که در حوزه جاذبه زمین قرار گیرند به سوی زمین جذب شوند، و بر اثر سرعت و شدت برخورد آنها با هوای اطراف زمین مشتعل و برافروخته می‌شوند.

" ثاقب" به معنی نافذ و سوراخ کننده است، گویی بر اثر نور شدید صفحه چشم را سوراخ کرده و به درون چشم انسان نفوذ می کند، و در اینجا اشاره به این است که به هر موجودی اصابت کند آن را سوراخ کرده و آتش می‌زند.

۵۷ – نگارش کدام جمله صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) شادی دیدار او باعث خوش حالی است ۲) از دیدن او خوشحال شدم
۳) به واسطه دیدن او خوشحالم ۴) او را می بینم و شاد می شوم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ و ۳ صحیح است. کاربرد کلمه خوش حالی به صورت گسسته صحیح نمی‌باشد از طرفی دیگر، در گزینه سوم، به کار بردن کلمه (به واسطه)، به جای (با)، رایج نیست.

۵۸ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) خزان رنگ رنگ بهار عارفان است.
۲) خزان از بهار الهام و به زیبایی می افزاید.
۳) بهار عارفان هرگز خزان نمی شود.
۴) خزان و بهار هر دو الهام بخش است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. فعل در جمله اول گزینه دوم، حذف شده است. بایستی نوشته شود: خزان از بهار الهام می‌گیرد و به زیبایی می‌افزاید. در گزینه چهارم، خزان و بهار، بی جان هستند و می‌توان از فعل مفرد برای آنها استفاده نمود.

۵۹ – کدام یک از کلمات زیر با توجه به معنی آن غلط است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) هایل: ترسناک
۲) امارت: فرمانروا
۳) قالب: شکل
۴) قاصد: تباه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. قاصد یعنی پیک و آهنگ کننده.

۶۰ – در عبارت «باید طهارت نیکو کند و نمازی به وقت خویش بگذارد و به دل خاظع و متواضع باشد و الا نماز گوید: خدای تو را ضایع گرداناد» املای چند کلمه غلط است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) یک
۲) دو
۳) سه
۴) چهار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. بگذارد: بگزارد؛ خاظع: خاضع.

۶۱ – مفهوم عبارت «سفله چون به هنر با کسی بر نیاید، به خبثش در پوستین افتد» کدام است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) وقتی انسان پست نتواند از راه هنر با کسی به نبرد برخیزد، از راه زشت مقابله با او روا دارد.
۲) وقتی انسان پست از هنر و دانش خالی و تهی بود، در صدد انتقام برآید و از روی بد نهادی غیبت روا دارد.
۳) انسان فرومایه وقتی از طریق فضیلت و علم نتواند رو به رو شود، سعی می کند او را کوچک و حقیر شمارد.
۴)انسان فرومایه وقتی از طریق فضل و دانش با کسی نتواند برابری کند از روی بد نهادی نسبت به او بد گویی نماید.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. سفله (فرومایه) چون به هنر با کسی برنیاید (برابری نکن۴) به خبثش (از روی پلیدی) در پوستین افتد (از آن به عیبجویی پرداز۴).

۶۲ – «م» در کلمه «دادم» در بیت « بدو گفت که این بر من از من رسید/ زمانه به دست تو دادم کلید» چه نوع کلمه ای است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) نشانه مفعولی
۲) نشانه فاعلی
۳) شناسه
۴) نشانه اضافه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. مصرع دوم به این شکل معنا می‌شود: روزگار کلید مرگ و زندگی من را در اختیار تو نهاد. بنابراین، «م» در «دادم» نشانه اضافه است.

۶۳ – برای جدا کردن جملات طولانی که به ظاهر مستقل اند و در معنی پیوسته اند از چه نشانه ای استفاده می شود؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) ویرگول
۲) دو نقطه
۳) نقطه ویرگول
۴) گیومه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. کاربرد نقطه ویرگول: برای جدا کردن جملات طولانی که به ظاهر مستقل اند و در معنی پیوسته اند. در بیان توضیح و مثال پیش از کلمه «مثلاً»، «فرضاً» و ... .

۶۴ – نشانه جهت نما (<) به چه منظوری در نوشته ها آورده می شود؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱)برای توضیح بیشتر کلام

۲) برای نشان دادن نتیجه امری

۳) برای جدا کردن جملات طولانی و به ظاهر مستقل

۴) به منظور نشان دادن اجزای فرعی کلام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. برای نشان دادن نتیجه امری، از نشانه جهت نما استفاده می کنیم.

۶۵ – کدام ترکیب از نظر نگارش صحیح است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) هم نشین

۲) چه طور

۳) چندانکه

۴) همچنان که

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است.

۶۶- بیت «ای مرغ سحر، عشق ز پروانه بیاموز / کآن سوخته را جان شد و آواز نیامد» با کدام بیت تناسب معنایی دارد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) روزی که کند دوست قبولم به غلامی — آن روز کنم خواجگی روی زمین را

۲) هر که در این بزم مقرب تر است — جام بلا بیشترش می دهند

۳) لاف تقرب مزن به حضرت جانان — زآن که خموشند بندگان مقرب

۴) ای کاش جان بخواهد معشوق جانی ما — تا مدعی بمیرد از جان فشانی ما

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است. مفهوم بیت مورد نظر سوال این است که نبایستی در مقابل اشخاصی که عاشقی می کنند و صدایشان نیز در نمی‌آید، ادعای عاشقی کرد. منظور بیت گزینه سوم نیز همین است که می گوید: ادعای مقرب بودن در درگاه خداوند را نکن، در حالی که اشخاص مقرب، ساکتند و ادعایی ندارند.

۶۷- سفارش کدام بیت به «اتکای به نفس و عدم وابستگی به غیر» است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) ز خود چو مایه ندارد از ان بکاهد ماه — همیشه از گهر خود چو گل زرافشان باش

۲) به دست خواجه دهند آستین دولت را — تو خواه راضی ازین داده، خواه نالان باش

۳) مراد اهل دل از دیر کعبه بیرون است — برون ز دایره کافر و مسلمان باش

۴) بخر به جان گران مایه وصل جانان را — وگرنه تا به ابد مستعد هجران باش

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. در مصراع دوم بیت اول، اشاره شده است به اینکه فرد متکی به خود باشد و رنگ و لعاب او از خودش باشد و نه از دیگران.

۶۸- معانی واژه‌های «جرگه – صواب – افگار – فاسق – ناوک» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) گروه – راست – عاشق – خدمتکار – قایق
۲) صفت – پاداش – اندیشه‌ها – زشت‌کار – نگاه
۳) آیین – نیکی – مجروح – تبه‌کار – غمزه
۴) گروه – درست – آزرده – بدکار – تیر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است.

۶۹- در همه‌ی گزینه‌ها به‌جز گزینه‌ی .... «حسن تعلیل» وجود دارد. (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) ور سرو نه قامت تو دید است ‌ ‌ ‌ او را کشش از چه سوی بالا است؟ (عراقی)
۲) شد مخزن گوهر، صدف از پاک دهانی ‌ ‌ ‌ یک چند در این بحر، تو هم پاک دهان باش (صائب)
۳) سرنوشت عاشقان خوش‌تر پذیرد رنگ خون ‌ ‌ ‌ زان، پر پروانه را چون گل نگارین کرده اند (شهریار)
۴) هر کس سخنی از سر سودا گفتند ‌ ‌ ‌ ز آن روی که هست، کس نمی‌داند گفت (خیّام)

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. حسن تعلیل آوردن علتی ادبی و ادعایی است برای امری، به گونه‌ای که بتواند خواننده را قانع کند. این علت‌سازی عموماً مبتنی بر تشبیه‌است و هنر آن زشت یا زیبا نمودن چیزی است.. با وجود این حسن تعلیل، واقعی، علمی یا عقلی نیست. مخاطب آن را از علت اصلی دلپذیرتر می‌یابد. بیشترین حسن تعلیل در ادبیات فارسی، در اشعار منوچهری دیده می‌شود. هر چند در آثار رودکی، حافظ، سعدی، سنایی و نظامی نیز نمونه‌های بسیاری از آن وجود دارد.

۷۰- شعر زیر کدام آرایه را در بر ندارد؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

«هر صبح و شام چهره نهان می‌کنم به اشک ‌ ‌ ‌ تا ننگرم تبسّم خورشید و ماه را» (فریدون مشیری)

۱) حس آمیزی ‌ ‌ ۲)حسن تعلیل ‌ ‌ ۳)لفّ و نشر ‌ ‌ ۴)اغراق

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. لف و نشر آن است که شاعر یا نویسنده دو یا چند واژه را در بخشی از سخن(معمولاً مصراع یا بیتی از شعر) بیاورد، و در بخش بعدی سخن واژه‌های دیگری که به نوعی با واژه‌های قبلی در ارتباط باشند را ذکر کند، به طوری که می‌توان دو به دو این واژه‌ها را به هم مربوط کرد. صبح و خورشید، شام و ماه با هم در ارتباطند. حس‌آمیزی (Synesthesia)در آرایه‌های ادبی، آمیختن دو یا چند حس است در کلام؛ به گونه‌ای که ایجاد موسیقی معنوی به تأثیر سخن بیفزاید. عبارت‌هایی چون «خبر تلخ»، «قیافه بانمک» نمونه‌هایی از حس‌آمیزی در ادبیات عامیانه است که در آن‌ها حس شنوایی و حس بینایی با حس چشایی و حس شنوایی با حس بینایی آمیخته شده‌است. نقطه اوج حس‌آمیزی در شعر فارسی، اشعار بیدل دهلوی و صائب تبریزی و نیز اشعار سهراب سپهری است. شاعر دلیل پنهان کردن چهره را ندیدن تبسم خورشید و ماه می‌داند که حسن تعلیل دارد.

۷۱-از گروه واژه های زیر چند غلط املایی وجود دارد؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

"صنایع مستظرفه – ضربه شلاّقی – حصب الامر – هور و ماه – خبط و خطا – درخت صدره – پافشاری و سماجت – راه و نسق"

۱) یک ۲)دو ۳)سه ۴)چهار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.حسب الامر و درخت سدره

۷۲-کدامیک از گروه واژه های زیر از نظر املایی نادرست است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) صفیر گلوله ۲)اداره ی متبوع ۳)حوزه ی آبریز ۴)تلقّی و استنباط

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. حوضهٔ آبریز شیوه نگارش صحیح است.

۷۳- در عبارت « سیاست کلی سلاجقه و امرای پیش از آنان بر حمایت از شعر و ادب فارسی استوار نبود و اگر آنها به ویژه از دوره سنجر به بعد برای جلب نظر شاعران و صاحب دلان فراغتی هم به دست می آوردند به دلیل بیگانگی با فرهنگ و زبان ایران، به این کار علاقه ای نشان نمی دادند.» بعد از واژه‌های «آنها» و «بعد» کدام علامت نگارشی مناسب است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) کمانک ۲) ویرگول ۳) نقطه ویرگول ۴) خط فاصله

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. به منظور توضیح بیشتر، از کمانک و یا همان پرانتز استفاده می کنیم.

۷۴- کدام عبارت به ویرایش نیاز ندارد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) در رسالت شعری، یک مسأله بسیار مهم است و ان این است که شاعر تا چه حد اعلم تراز زمان خود می‌باشد.

۲) اگر چه شاعر باید با تمام جلوه های عصر خود از نظر شعری، معاصر شود، علی کل حال باید به رسالت شاعری آگاه باشد.

۳) انسان به وسیله آگاهی از دانش خود، نباید از نظر اجتماعی و فلسفی در مکاتب و اصولی محدود، خود را مقید نماید.

۴) اغلب شاعران گذشته، بر اساس زبان کار نمی کردند و فقط بر اساس ادبیاتی که قبل از آنها به وجود آمده بود، شعر می گفتند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در گزینه اول، واژه‌های تفضیلی که بر وزن اَفعَل هستند، در معنا (تر) می گیرند و نبایستی در ادامه این واژه‌های تفضیلی از (تر) استفاده کرد (اعلم یعنی داناتر و نبایستی نوشته شود: اعلم تر). در گزینه دوم، ابهام و کژتابی وجود دارد. در گزینه سوم، بجای استفاده از (به وسیله) بایستی از (با) استفاده می‌شد.

۷۵- در کدام عبارت «حشو» وجود دارد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) بازرسان این شرکت بر کیفیت تولید و توزیع محصولات نظارت می کنند.

۲) این شرکت حسن خوبی دارد و آن این است که محصولات ارزان قیمت ارائه می کند.

۳) اصلان در طویله را باز کرد. مرد ها تک تک رفتند تو، و زن مشدی حسن رفت پشت بام.

۴) منوچهری حرفش را نگفت و رفت خانه اش و دراز کشید از دریچه پستو خیره شد به بام همسایه.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در عبارت گزینه دوم، بایستی یا (حُسن) نوشته شود و یا (خوبی). نمی‌توان حسن خوبی نوشت؛ زیرا حسن خوبی، حشو (تکرار) دارد.

۷۶- کدام مورد درست است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) دیدگاه او از دیدگاه روان شناسان متفاوت است.
۲) دیدگاه روان شناسان از دیدگاه او متفاوت است.
۳) دیدگاه او از دیدگاه متفاوت از روان شناسان است.
۴) دیدگاه او با دیدگاه روان شناسان متفاوت است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. حرف اضافه متفاوت بودن (با) است. در گزینه اول، عبارت (از دیدگاه روانشناسان) به معنای (از نقطه نظر روانشناسان) در ذهن خواننده تداعی می‌شود و ابهام دارد.

۷۷ –«علم بی بحث پایدار نماند» چه چیز را توصیه می کند؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) دقت در مسایل
۲) تکرار آموخته ها
۳) گفتگو و مباحثه ی علمی
۴) بحث در منافع علم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. ممکن است با ساعت‌ها نشستن و گفتگو و مباحثه علمی کردن، به مسائل دقت نشود و آن علم عمیق نباشد؛ اما وقتی در علم به مسایل دقت شود، آن علم عمیق می‌شود و پایدار می‌ماند.

۷۸ –«مدارای دشمن به از کارزار» بر کدام مورد، تکیه دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) آشتی نه پیکار
۲) جوانمردی نه پستی
۳) نرمی نه خشونت
۴) گفتگو نه انتقام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مفهوم مدارا اشاره به نرمی دارد و نه آشتی یا جوانمردی و یا گفتگو. مدارا، به معنای گذشتن از حق نیست که به جوانمردی تعبیر شود و یا به معنای گفتگو نیست، چرا که گفتگو می‌تواند به نتیجه نرسد. مدارا به معنای نرمش نشان دادن است.

۷۹ –«چون عیش گدایان به جهان سلطنتی نیست» کدام مورد را می ستاید؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) ترک جهانداری
۲) درویشی و سلطانی
۳) سلطنت بر دل ها
۴) نعمت و آسودگی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. منظور از عیش گدایان در اینجا به معنای دوری جستن از دنیا و سلطنت کردن بر آن است. بنابراین، مفهوم عبارت در صورت سوال، ترک جهانداری است.

۸۰ – کاربرد کدام کلمه، صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۰)

۱) بناچار
۲) تلفناً
۳) فرامین
۴) گزارشات

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در گزینه ۱، به ناچار صحیح است. در گزینه دوم، تلفنی صحیح است. در گزینه چهارم، کلمه گزارش فارسی است و بایستی به صورت گزارش‌ها نوشته شود.

۸۱- نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۰)

۱) پرورش استعدادها سودی نداشت
۲) تربیت ها کرد و موثر نیفتاد
۳) بسیار تلاش ها کرده و به هدف نرسید
۴) چه بسیار کوشش ها که بی نتیجه ماند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در گزینه دوم، ها به معنای بسیار است. گزینه سوم بایستی به این صورت به نگارش در آید: بسیار تلاش کرده است و به هدف نرسید.

۸۲ – نقض عهد به کدام معنی است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) بر یک حال نبودن ۲) تعهد ندادن ۳) پیمان شکستن ۴) راز را آشکار کردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. نقض یعنی شکستن، نقض عهد یعنی پیمان شکستن.

۸۳ – اساس به کدام معنی نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) کالا ۲) پایه ۳) بنیاد ۴) بنیان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. اساس به معنی: اصل، بن، بنیان، بنیاد، پایه، پی، زمینه، شالوده، قاعده، کنه، ماخذ، مبنا، محور، مناط، نهاد.

۸۴ – کدام مورد، شاعر نبوده است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) عشقی ۲) عارف ۳) شهریار ۴) دشتی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ؟ صحیح است. طراح سوال بایستی به منظور ابهام‌زدایی، نام افراد را به صورت کامل ذکر می‌کردند. با جستجوی هر چهار گزینه در می‌یابیم، افراد نامبرده، با این مشخصات مبهم، همگی در گروه شاعران نیز یافت می‌شوند.

۸۵ – تفسیر«المیزان» از کیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) علامه طباطبایی ۲) علامه شهیدی ۳) علامه مطهری ۴) علامه جعفری

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. المیزان فی تفسیر القرآن که بیشتر به تفسیر المیزان شهرت دارد از جامع‌ترین و مفصل‌ترین تفاسیر شیعی قرآن به زبان عربی است که در قرن چهاردهم هجری به قلم علامه سید محمدحسین طباطبایی (۱۲۸۱ – ۱۳۶۰ هـ ش) نگاشته شده‌است.

۸۶ – کدام مورد، از مفهوم بیت زیر، دریافت می شود؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

« نماند ستمکار بد روزگار بماند بر او لعنت پایدار»

۱) نفرین جاودانه هست. ۲) اثر ظلم باقی می ماند.
۳) روزگار کار خود را می کند. ۴) ستم و ستمکار نابودشدنی است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. بیت، نشان از نابود شدن ستم و ستمکار دارد.

۸۷ – مفهوم عبارت زیر، بر کدام مورد تکیه دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«تفویض کارهای بزرگ به مردم ناآزموده مکن که پشیمانی آرد»

۱) کارآفرینی ۲) بازپروری
۳) بازآموزی ۴) تجربه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. مردم ناآزموده، یعنی مردمی که تجربه اندکی دارند. عبارت به این مفهوم است که کارهای بزرگ را نبایستی به مردم کم تجربه و یا بی تجربه سپرد.

۸۸ – از حاصل دنیا جز نام نمی ماند پس خوشبخت آن که...... (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) در پی کسب نام باشد ۲) کار خود با خدا گذارد
۳) نام نیکو بگذارد ۴) دنیا را رها کند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. عبارت معطوف به کسب نام صرف نیست، چرا که کسب نام می تواند از نوع منفی آن نیز باشد. اینکه فرد کار خود را به خدا بسپارد، نشان از همت و اراده او نیست. رها کردن دنیا به طور کل، باعث هبوط انسان می‌شود. منظور از نام در اینجا نام نیکوست.

۸۹ – توصیه «چو دخلت نیست خرج آهسته تر کن» کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) درنگ در کارها ۲) تلاش معاش
۳) امساک ۴) اعتدال

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. منظور از عبارت این است که وقتی استطاعت و توانایی مالی اندکی داری، باید کمتر خرج کنی. بنابراین، به اعتدال در مخارج اشاره شده است.

۹۰–جمله: " یکی از دلایل علاقه ی من به موسیقی کلاسیک این است که با شنیدن آن احساس آرامش میکنم" چگونه جمله ای است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) مستقل ساده ۲)مستقل مرکب ۳)وابسته ی ساده ۴)وابسته ی مرکب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۹۱–نوع "ان" در کدام واژه متفاوت است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) پاییزان ۲)بهاران ۳)بامدادان ۴)مهرورزان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در گزینه چهارم، ان نشانه حالت است؛ اما در سه گزینه دیگر ان نشانه زمان است.

۹۲–اضافه شدن پیشوند، به کدام مصدر معنایی تازه می دهد؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) آشفتن ۲)افراشتن ۳)گذشتن ۴)گماشتن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. گذشتن: گذر کردن است. در گذشتن: مردن است.

۹۳-نهاد جمله ی "اکنون بهره گیری از قدرتمندترین تلسکوپ ها، ماهواره ها، فضاپیماها و حتی مشاهدات چشمی، دانش های آسمانی، بیشترین جذابیت ها را به دست آورده است" کدام است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) تلسکوپ ها ۲)مشاهدات چشمی ۳)دانش های آسمانی ۴)ماهواره ها

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. جمله به این صورت است: دانش‌های آسمانی، با بهره‌گیری از قدرتمندترین تلسکوپ‌ها، ماهواره‌ها، فضاپیماها و حتی مشاهدات چشمی، بیشترین جذابیت‌ها را به دست آورده است.

۹۴-همه ی گزینه ها به جز .... شیوه ی بلاغی است؟ (دانشگاه های افسری سال ۹۶)

۱) برخیز و مخور غم جهان گذران
۲) به مجمعی که درآیند شاهدان دو عالم
۳) ساقی بده بشارت رندان پارسا را
۴) دیدی که چگونه گور بهرام گرفت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در این شیوه اجزای کلام بر حسب تشخیص نویسنده و برای تاثیر بیشر سخن جابه جا می شوند؛ بدیهی است که این جابه جایی، با مجوز های دستوری انجام می پذیرد و تشخیص نقش آنها به ۲ طریق صورت میگیرد:

۱) به کمک نقش نما:
اجزای جمله می توانند با نقش نمای خود جابه جا شوند:
با دوست از هر دری سخن گفتیم
از هر دری با دوست سخن گفتیم
۲) از طریق معنا:
به دو جمله زیر توجه کنید:
الف) زیبا ترین چیز نگاه پر از عشق تو بود
ب) نگاه پر از عشق تو زیبا ترین چیز بود
از نظر معنا بین این دو جمله هیچ تفاوتی وجود ندارد اما فضای عاطفی هر یک از آنها، در موقعیت مناسب، باعث برگزیدن یکی از آن دو می شود.

۹۵ – کدام مورد، از مفهوم بیت زیر، دریافت می شود؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«جواهر به گنجینه داران سپار ولی راز را خویشتن پاس دار»

۱) راز از گوهر ارزشمندتر است ۲) باید قدر گوهر و راز را دانست
۳) راز از گوهر کمتر نیست ۴) گوهر راز فروختنی نیست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت یاد شده در صورت سوال جایگاه و حساسیت بالای راز را نسبت به جواهر نشان می‌دهد.

۹۶ – با توجه به مصراع « عیش بی یار مهنا نشود یار کجاست»، «مهنا» به کدام معنی است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) آماده ۲) به اتمام رسیدن ۳) خوش گوار ۴) فراوان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مهنا یعنی گوارا و خوشایند.

۹۷ – املای کدام کلمه، با توجه به معنی آن صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) صنان: سرنیزه ۲) شحنه: مامور نظم شهر، داروغه ۳) قلب: تقلبی، باسره ۴) مثال: حکم، فرمان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. سنان املای صحیح مترادف سرنیزه می‌باشد.

۹۸ – در کدام مورد، معنا جمله کامل است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) تا با غم عشق تو مرا کار افتاد ۲) باید بچشد عذاب تنهایی را

۳) در معبر تاریخ چو کوهی بشکوه ۴) وقتی دل شیدایی می رفت به بستان ها

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد

۹۹ – ابریشم بها در بیت زیر به کدام معنی است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

گفت: «خواهم از حق ابریشم بها کو به نیکویی پذیرد قلب ها»

۱) پارچه ابریشمی ۲) مزد فراوان ۳) مزد نواختن ساز ۴) پاداش عبادت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. تفسیر این بیت به این شرح است: با خود گفت از حق تعالی، دستمزد نوازندگی ام را می خواهم؛ زیرا خداوند از کمال لطفش با آن احسان و نیکویی که در حق بندگان دارد، حاجت قلب ها را روا می کند. ابریشم بها = مُزد ساز زدن و چنگ نواختن، به سبب آن که قدما در سازهای زهی به جای سیم از ابریشم استفاده می کرده‌اند.

۱۰۰ – کدام یک از ابیات زیر، کنایه از عفو کردن و بخشیدن است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) زین ستم انگشت به دندان گزید گفت ستم بین که به مرغان رسید

۲) تا کی و کی دست درازی کنم با سر خود بین که چه بازی کنم

۳) حالی از آن خطه قلم بر گرفت رسم بد و راه ستم بر گرفت

۴) ای من غافل شده دنیا پرست بس که زنم بر سر ازین کار دست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. قلم بر گرفتن کنایه از بخشیدن و عفو کردن است.

۱۰۱– مفهوم کدام بیت، با ضرب المثل زیر تناسب دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«به عمل کار برآید به سخن دانی نیست»

۱) گر به سخن کار میسر شدی کار نظامی به فلک برشدی

۲) سخن درست بگویم نمی توانم دید که می خورند حریفان و من نظاره کنم

۳) دل نشان شد سخنم تا تو قبولش کردی		آری آری سخن عشق نشانی دارد
۴) هر شبنمی در این ره صد بحر آتشین است		دردا که این معما شرح و بیان ندارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. عبارت در صورت سوال بیانگر این مطلب است که کار با عمل انجام می‌شود و به سخن گفتن نیست. در گزینه یک هم گفته شده است که: اگر کار فقط با سخن گفتن به انجام برسد، نظامی بایستی از فلک نیز بالاتر رود.

۱۰۲ – به کار بردن تنوین، در کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) تحقیقاً		۲) تلفناً		۳) تقریباً		۴) ثالثاً

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. تلفن واژه‌ای فارسی است و واژگان فارسی را نمی‌توان با تنوین عربی جمع نمود.

۱۰۳ – کدام یک از نشانه های ویرایشی در عبارات زیر، صحیح به کار نرفته است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) عین القضات (ف.۵۳۴) در شهر همدان (هگمتانه) متولد شد
۲) طبق آمار، جمعیت تهران ۲۰ میلیون نفر (؟) است.
۳) وقتی به کلاس برگشتم، کتابم روی میز نبود.
۴) فاصله تهران – اصفهان ۴۰۰ کیلومتر است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در عبارت گزینه ۲، از علامت سوال نمی‌توان به عنوان ابهام در یک جمله خبری استفاده کرد.

۱۰۴– داستان کوتاه به معنی امروزترین، نخستین بار در سال ۱۳۰۰ شمسی با انتشار «یکی بود، یکی نبود» نوشته کدام نویسنده در ایران پا گرفت؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) بزرگ علوی		۲) صادق هدایت		۳) رسول پرویزی		۴) محمدعلی جمال‌زاده

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. یکی بود و یکی نبود، مجموعه‌ای متشکل از یک دیباچهٔ شش داستان کوتاه و مجموعه‌ای از کلمات عوامانهٔ فارسی نوشتهٔ سید محمدعلی جمالزاده است که در سال ۱۳۰۰ منتشر شده‌است. این کتاب را آغازگر ادبیات واقع‌گرای فارسی و داستان‌کوتاه‌نویسی در ایران دانسته‌اند.

۱۰۵ – «مواضیع» جمع کدام کلمه است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) وضع		۲) موضع		۳) موضوع		۴) مواضعه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مواضیع جمع کلمه «موضوع» است.

۱۰۶– علائم نگارشی در کدام جمله نادرست است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) به به چه هوای خوبی!		۲) برادرم، علی امسال در دانشگاه قبول شد.
۳) الهی ! مرا به خود وامگذار.		۴) هر که به قامت بهتر ! به قیمت بهتر

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. بجای علامت تعجب، باید از ویرگول در گزینه چهارم استفاده کرد.

۱۰۷ – جمله درست از لحاظ آیین نگارش کدام است؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) همه باید در راه خدا جسماً و جاناً بکوشیم.
۲) استاد، کتاب را برداشته و خواند.
۳) او باید دیروز به دانشگاه می رفت.
۴) شما بایست درس می خواندید.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در گزینه ۱، جسماً و جاناً اشتباست. باید نوشته شود از لحاظ جسمی و یا جانی. گزینه دوم به این صورت تصحیح می گردد: استاد، کتاب را برداشته است (بو د) و آن را خواند. گزینه چهارم به این شکل اصلاح می گردد: شما می‌بایست درس می‌خواندید (جمله در گزینه چهارم، کج خوانی دار د).

۱۰۸ – کدام فعل از جهت ساختمان با بقیه تفاوت دارد؟ (بانک گردشگری سال ۹۶)

۱) ایمان آورد.
۲) غذا خور.
۳) کمک کرد.
۴) دل کند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در گزینه دوم از بن فعل استفاده شده است.

۱۰۹ – در کدام یک از موارد زیر، هیچ کدام از آرایه های بیانی به کار نرفته است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) تو قد بینی و مجنون جلوه ناز — تو ابرو او نگاه ناوک انداز
۲) به مجنون گفت روزی عیب جویی — که پیدا کن به از لیلی نکویی
۳) دل مجنون ز شکر خنده خون است — تو لب می بینی و دندان که چون است
۴) که لیلی گرچه در چشم تو حوری است — به هر جزوی ز حسن او قصوری است

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. آرایه‌های بیانی شامل تشبیه، استعاره و کنایه است که در بیت گزینه دوم، هیچ یک از آرایه‌های بیانی دیده نمی‌شود.

۱۱۰ – با توجه به معنی، املای کدام کلمه صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) آذرق: کبود چشم
۲) ارغم: مار سیاه و سپید
۳) اذکی: پارساتر
۴) ادهم: تیره گون

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ازرق: کبود چشم؛ ارقم: مار سیاه و سپید؛ ازکی: پارساتر؛ ادهم: تیره گون.

۱۱۱ – معنی استحیاء کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) گستاخ بودن ۲) زندگی کردن ۳) شرم داشتن ۴) ستایش کردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. استحیاء یعنی شرم داشتن و شرم کردن.

۱۱۲ – معنی استشفاء کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) بهبود خواستن ۲) پایمردی کردن ۳) سخن گفتن ۴) فراوانی جستن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. استشفاء به معنای شفاء و بهبود خواستن است

۱۱۳ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) از خستگی نیاسوده به سخنرانی پرداخت
۲) از خستگی نیاسوده به سخنرانی پرداخته است
۳) سخنرانی را با وجود خستگی ادامه داد
۴) با خستگی وارد و به سخنرانی پرداخت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در گزینه چهار، فعل جمله اول بدون قرینه حذف شده است. شیوه صحیح این جمله به این شکل است: با خستگی وارد شد و به سخنرانی پرداخت.

۱۱۴ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) بخرد آن است که کار را امروز به فردا افکندن مصلحت بیند.
۲) از خرد به دور است کار امروز را به فردا افکندن.
۳) کار امروز به فردا افکندن نشان بی خردی است.
۴) کار امروز به فردا افکندن از خرد به دور است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. «را» در جایگاه اصلی خود یعنی بعد از مفعول قرار می گیرد. شیوه صحیح جمله گزینه اول به این شکل است: بخرد آن است که کار امروز به فردا افکندن را مصلحت بیند.

۱۱۵ – کدام مورد، مکمل مصراع زیر است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«به خونبهای منت کس مطابقت نکند»

۱) گرفتگان ارادت به جور نگریزند
۲) روندگان مقیم از بلا نپرهیزند
۳) حلال باشد خونی که دوستان ریزند
۴) رواست گر همه عالم به جنگ برخیزند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. این بیت از ابیات غزل شماره ۲۳۳ سعدی می‌باشد.

۱۱۶ – دامن از گرد زلت نگاه داشتن یعنی.................. (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) خواری را تحمل ناکردن
۲) پیشگیری از خطاکاری
۳) چشم پوشی از کاستی ها
۴) وی از خلق بر تافتن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. دامن از گرد زلت نگاه داشتن اشاره به عملی دارد که هنوز اتفاق نیفتاده است. از طرفی دیگر، زلت یعنی خطا و لغزش. پس بهترین گزینه از بین گزینه‌های موجود، گزینه دوم است.

۱۱۷ – مفهوم عبارت زیر، بر کدام مورد تکیه دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«مراد از نزول قرآن تحصیل سیرت خوب است نه ترتیل سورت مکتوب»

۱) خوب به خاطر سپردن
۲) استفاده عملی
۳) ترجیح تفسیر بر ترجمه
۴) رعایت اعتدال

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. عبارت بیان می کند که: بایستی از قرآن در عمل (سیرت) استفاده کرد و نه در خواندن صرف آن (ترتیل).

۱۱۸ – مفهوم عبارت زیر کدام مورد را توصیه می کند؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«خوان بزرگان اگرچه لذیذ است خرده انبان خود بلذت تر»

۱) قناعت و سناعت ۲) ترک لذات ۳) پرهیز از حرام ۴) بی اعتنایی به مقام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مفهوم عبارت ذکر شده این است که اگرچه طعام و مهمانی بزرگان لذیذ است، امّا یک مشک کوچک لذیذتر از آن است؛ با این وجود، عبارت در حال توصیه به قناعت است.

۱۱۹ – در کدام مورد غلط املایی هست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) زینهار دار نباید که زینهار خوار باشد که امانت بردن جوانمردی نیست.

۲) اتفاق را، طراری از پس این مرد می رفت به طراری خویش.

۳) شمشیر بر کشید و دبوس درکش گرفت و اسب بگذاشت.

۴) امیر مسعود در سقه سرای عدنانی نشسته بود با ندیمان.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در عبارت گزینه چهارم، صقه سرا صحیح است.

۱۲۰ – از نظر تعداد جمله، کدام بیت متفاوت است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) بر خیز تو نیز کاسه بر کف خود را بفکن به سلک ان صف

۲) آن دلشده چون رسید آنجا صد دلشده بیش دید آنجا

۳) هر کس ز کف چنان حبیبی می‌یافت به قدر خود نصیبی

۴) مجنون چو شنید این بشارت برخاست به موجب اشارت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. گزینه‌های دیگر دو جمله دارند، اما گزینه اول سه جمله دارد. الف) برخیز؛ ب) تو نیز کاسه بر کف؛ ج) خود را بفکن به سلک ان صف.

۱۲۱ – مفهوم بیت زیر، با کدام مورد ارتباط معنایی نزدیک تر دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«به می سجاده رنگین کن گرت پیرمغان گوید که سالک بی خبر نبود ز راه و رسم منزل ها»

۱) شیخ را بردند تا دیر مغان آمدند آنجا مریدان در فغان

۲) چون نهاد آن شیخ برزنار دست جمله را زنار می بایست بست

۳) ما باده زیر خرقه نه امروز می خوریم صدبار پیر میکده این ماجرا شنید

۴) این راه را نهایت صورت کجا توان بست کش صدهزار منزل، بیش است در بدایت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۲۲ – مفهوم عبارت زیر کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

« گفت شما لذت یافت و حلاوت وجدان را نچشیده اید معذورید »

۱) کار درویش مستمند برآر — که تو را نیز کارها باشد

۲) پیشه آموز ای پسر که تو را — پیش باشد امان ز درویشی

۳) گم شده گرچه حقیرست مگوی — که عنان از طلبش یافته به

۴) لئیم اگر به شتر بخشدت عطا مستان — که این ز عادت اهل کرم برون باشد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. عبارت یاد شده در صورت سوال بیانگر این مطلب است که یک شخصی که وجدان ندارد، راحت است و از دو جهان فارغ است. در گزینه چهارم، به ماهیت بخیل اشاره دارد و این بخل نیزدر افراد بخشنده وجود ندارد؛ منظور طرح این سوال بر این است که ویژگی‌های یک شخص، بر اساس ماهیت آن ویژگی همان واکنش طبیعی خود آن ویژگی را شامل می‌شود. مثلاً انسانی که بخیل است، بخشنده نیست، همانگونه که افراد بی وجدان از وجدان فارغ هستند.

۱۲۳ – کدام مورد، صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) ابیات غزل ۱۳ تا ۲۵ بیت و موضوع آن، عشق و عرفان و زمینه های غنایی است.

۲) چهار پاره، کاملا شبیه ترجیع بند است، جز این که بیت برگردان آن تکراری نیست.

۳) به قالب رباعی، ترانه هم گفته می شود و رباعی های قدیم تر را فهلویات می گویند.

۴) معمولا موضوع و درون مایه «قطعه»، پند و حکمت و موضوعات اجتماعی است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ابیات غزل از ۵ بیت بیشتر و حداکثر ۱۵ بیت دارد. چهارپاره مجموعه ای از دوبیتی‌های به هم پیوسته است که هر کدام، قافیه‌ای جداگانه دارند. به دو بیتی ترانه گفته می‌شود و نه به رباعی.

۱۲۴– شعر زیر در کدام قالب سروده شده است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

با شه ایران و آزادی سخن گفتن خطاست — کار ایران با خداست

مذهب شاهنشه ایران ز مذهب ها جداست — کار ایران با خداست

۱) دوبیتی ۲) مسمط ۳) مستزاد ۴) غزل

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مُستَزاد مشتق کلماتی چون زاید است. این نام به قالبی از قالبهای شعر فارسی اطلاق شده‌است و در حقیقت غزلی است که کلمه یا جملهٔ موزون و هماهنگی به آخر تمامی مصراع‌ها اضافه شده‌است.

مستزاد برای اولین بار توسط مسعود سعد سلمان سروده شد. بعد از او شعرای زیادی به این قالب شعر گفتند. وزن مستزاد نوعی وزن شعر است که پس از هر مصراع آن، مصراع کوتاهی (نیم مصراع) می‌آید. در شعری که دارای وزن مستزاد است، همهٔ مصراع‌ها دارای وزن یکسان نیستند و تنوع در چیدمان واژه‌ها، منطبق با وزن‌های گوناگونی است که در شعر به کار می‌رود.

۱۲۵ – در کدام بیت، آرایه تشبیه وجود ندارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) خضر از دامن یک عمر ابد دست بداشت کیست از دست دهد زلف دلارای تو را
۲) دو جهان در نظرش دست نگارین گردد هر که در چشم کشد خاک کف پای تو را
۳) چشم صائب به کجای تو نظر باز شد شوخی چشم غزال است سرا پای تو را
۴) طوق هر فاخته ای حلقه ماتم می شد سرو می دید اگر قامت رعنای تو را

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. دست نگارین در بیت دوم به دو جهان تشبیه شده است. در بیت سوم، سرا پا را به شوخی چشم غزال تشبیه کرده است. در بیت چهارم، قامت رعنا را به همچون سروی تشبیه کرده است.

۱۲۶ – با توجه به سبک شناسی فکری، ابیات زیر مربوط به کدام سبک است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

همه عمر برندارم سر از این خمار مستی که هنوز من نبودم که تو در دلم نشستی
مگر از فراق یاران و جفای روزگاران نه طریق تست سعدی کم خود بگیر و رستی

۱) سبک بازگشت ۲) سبک عراقی ۳) سبک هندی ۴) سبک خراسانی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۲۷ – کدام مورد، جمع نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) اخلاف ۲) اخلاق ۳) اخلاط ۴) اخوان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. اخلاف یعنی جانشینان؛ اخلاق یعنی خلق و خوها؛ اخوان یعنی دو برادر.

۱۲۸ – کدام مورد به معنی «نشانه ها» است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) اِمارات ۲) اَمارات ۳) اِماره ۴) اَماره

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. اِماره یعنی نشانه‌ها. اِمارات یعنی فرمانروایی. آماره مربوط به آمار است.

۱۲۹ – بیت زیر، چند جمله است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«نازنینا مکن آن جور که کافر نکند / ور جهودی بکنم بهره در اسلامم نیست»

۱) پنج ۲) چهار ۳) سه ۴) دو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. الف) نازنینا؛ ب) مکن آن جور؛ ج) کافر نکند؛ د) ور جهودی بکنم؛ ه) بهره در اسلامم نیست.

۱۳۰ – کدام مورد منسوب نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) علوی ۲) اخوی ۳) ادیبی ۴) اموی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. علوی: منسوب به علی (ع)؛ اموی: منسوب به بنی امیه؛ اخوی: منسوب به برادر.

۱۳۱ – معنی عبارت زیر کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

« در جمله این کار دراز است و تو نادان وار بر مرکب تمنی سوار شده ای و در عرصه تصلف می خرامی»

۱) خلاصه این ماجرا طولانی است و تو همچون آدمی نادان سوار بر مرکب آرزوهایت در میدان خود ستایی و لاف زدن قدم بر می‌داری.
۲) خلاصه، این عمل طولانی است و تو مانند فرد نادان و حریص در عرصه ناله و زاری قدم برمی‌داری.
۳) جمله این کار طولانی است و تو نادانی هستی که سوار بر آرزوهایت در میدان فریب راه می‌روی.
۴) روی هم رفته این ماجرا طولانی است و تو غرق در آرزوهایت در میدان لاف زدن قدم بر می‌داری.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. نادان وار یعنی همچون افراد نادان؛ تمنی یعنی آرزو؛ تصلف یعنی لاف زدن و خود ستایی؛ خرامیدن یعنی راه رفتن و قدم برداشتن.

۱۳۲ – کدام بیت، با بیت زیر تناسب معنایی دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«این طلب کامروز از جان تو خواست   نیست هیچ از آن تو، جمله آن ماست»

۱) همه عمر برندارم سر از این خمار مستی   که هنوز من نبودم که تو در دلم نشستی
۲) درد دل را گفتم از وصلش دوا سازم لیک   دردمندان محبت را دوا جز درد نیست
۳) جمله ی بی قراری ات از طلب قرار توست   طالب بی قرار تا که قرار آیدت
۴) گر طلب از ما نبودی از نخست   کی ز تو هرگز طلب گشتی درست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است.

۱۳۳ – کدام مورد از نظر نگارش بدون اشکال است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) پدرم راه رو را خاموش کرده و به اتاق رفت
۲) من کتابم را که تازه خریده ام، آورده ام
۳) من رهبریت شما را نمی پذیرم
۴) ممکن است که ناچارا بیایند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در گزینه اول، راهرو بایستی یکسره نوشته شود و ضمن اینکه، جمله اول در گزینه اول باید دارای فعل باشد: پدرم راهرو را خاموش کرده است و به اتاق رفت. در گزینه دوم، (یت) عربی نبایستی با کلمه رهبر که فارسی است، آورده شود. در گزینه چهارم، بجای ناچاراً، بایستی نوشت: به ناچار.

۱۳۴ – کدام یک از موارد زیر، در تعریف نشانه «نقطه ویرگول» صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) برای تردید در درستی یک مطلب
۲) نشانه درنگ کوتاه و میان جمله های بلند
۳) میان دو جمله مستقل که پیوند معنایی دارند
۴) به جای واو عطف در بیان واژه های هم پایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. نقطه ویرگول برای دو منظور زیر استفاده می‌شود:

الف) برای جدا کردن جمله‌هایی که از جهت ساختمان و مفهوم مستقل به نظر می‌رسند ولی در یک عبارت طولانی، با یکدیگر بستگی معنایی دارند.

ب) در بیان توضیح و مثال پیش از کلمه‌های «مثلاً»، «فرضاً» و....

۱۳۵ – در کدام یک از موارد زیر از حکایات تمثیلی استفاده نشده است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) شوهر آهو خانم از محمد علی افغانی
۲) مرزبان نامه سعدالدین روایني
۳) کلیله و دمنه نصرالله منشی
۴) مثنوی معنوی مولانا

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. شوهر آهو خانم نام کتابی اثر علی محمد افغانی است. علی محمد افغانی این رمان را در سالهای زندان–۱۳۳۳ تا ۱۳۳۸ – نوشته است و پس از خروج از زندان اقدام به چاپ آن با هزینه ی شخصی می کند زیرا ناشری حاضر به مخاطره برای چاپ بر روی داستان بلند یک نویسنده ی ناشناس نمی‌شود. داستان در سال ۱۳۱۳ در کرمانشاه رخ می‌دهد و درون مایه اصلی داستان با واقعیّت اسف بار زندگی زنان در لایه‌های پائینی جامعه در آ ن سالها ارتباطی نزدیک دارد و در نکوهش آئین چند همسری است. در این رمان مناسبات خانوادگی و ضوابط احساسی و عاطفی مرتبط بدان بازنمایی شده است.

۱۳۶ – آرایه پارادوکس یا متناقض نما در کدام یک از ابیات زیر آورده شده است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) بحر من غرقه گشته هم در خویش / بوالعجب بحر بی کران که منم
۲) آه چه بی رنگ و بی نشان که منم / کی ببینی مرا چنان که منم
۳) کی شود این روان من ساکن/ این چنین ساکن روان که منم
۴) گفتی اسرار در میان آور / کو میان اندرین میان که منم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. ساکن و روان در بیت سوم پارادوکس دارد.

۱۳۷ – استعاره مکنیه در بیت زیر کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)
« بساط سبزه لگد کوب شد به پای نشاط   ز بس که عارف و عامی به رقص برجستند»

۱) به رقص برجستند
۲) عارف و عامی
۳) لگد کوب کردن
۴) پای نشاط

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. استعاره مکنیه به نوعی از استعاره گفته می‌شود که در آن شاعر مشبه را با یکی از اجزا یا ویژگی‌های مشبه‌به می‌آورد. این جز یا ویژگی می تواند به مشبه اضافه گردد یا به آن اسناد داده شود. استعاره مکنیه‌ای که از اضافه شدن چیزی به مشبه، به دست آید، همان است که اضافه استعاری نامیده می‌شود. قدما استعاره را این گونه تعریف کرده اند: استعاره عبارت از آن است که یکی از دو طرف تشبیه را ذکر و طرف دیگر را اراده کرده باشند. در استعاره مکنیه که یکی از چهار نوع استعاره است اگر مشبه ذکر می شود ولی مشبه به ترک شود استعاره مکنیه است.

۱۳۸ – وزن و آهنگ کدام بیت، با بیت زیر یکسان است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«پیرزنی را ستمی در گرفت دست زد و دامن سنجر گرفت»

۱) بلبلی برگ گلی خوش رنگ در منقار داشت / وندر آن شور و نوا خوش ناله های زار داشت.

۲) خلق همه یک سه نهال خدای اند / هیچ نه برکن تو زین نهال و نه بشکن.

۳) شحنه بود مست که آن خود کند / عربده با پیرزنی چون کند.

۴) به نام خداوند جان و خرد / گزین برتر اندیشه برنگذرد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. وزن و آهنگ بیت مورد نظر با گزینه سوم مرتبط است. در این گونه تست‌ها، ابتدا بایستی به ردیف و قافیه توجه نمود تا گزینه‌هایی را حذف کنیم؛ سپس، بایستی آهنگ بیت سوال با بیت مورد نظر یکسان باشد.

۱۳۹ – بر اساس سبک شناسی معنایی بیت زیر مربوط به کدام دوره سبکی است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

« همه عمر برندارم سر از این خمار مستی که هنوز من نبودم که تو در دلم نشستی »

۱) هندی ۲) عراقی ۳) خراسانی ۴) بازگشت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۴۰ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) آن را که خدای هست به دیگرانش نیازی نیست. ۲) آن را که خدای راست به دیگران نیاز نیست.

۳) نیازی نیست آن را که خدایی هست. ۴) خدای هر که را باشد به هیچش نیاز نیست.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. در گزینه چهارم، نوع نگارش به گونه‌ای ابهام دارد که از جمله چندین برداشت می توان نمود. بنابراین، نگارش جمله گزینه چهارم، صحیح نیست و نگارش بایستی بدون ابهام باشد.

۱۴۱ – مترنم به کدام معنی است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) نوازنده ۲) گوینده ۳) سراینده ۴) رونده

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مترنم یعنی آوازخواندن و نغمه سرایی.

۱۴۲ – معنی کدام کلمه با کلمه های دیگر، متفاوت است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) مشوق ۲) مشتاق ۳) راغب ۴) آرزومند

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مشوق یعنی تشویق کننده؛ سه گزینه دیگر به معنای آرزومند می‌باشند.

۱۴۳ – کدام کلمه به معنی چرب زبانی است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) نیرنگ ۲) نفاق ۳) مدیحه ۴) مداهنه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. مداهنه یعنی: چرب زبانی و چاپلوسی؛ مدیحه یعنی ستایش؛ نفاق یعنی دورویی؛ نیرنگ یعنی حیله.

۱۴۴ – با توجه به معنی املای کدام کلمه صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) مجزوم: ساکن شده ۲) مجذوم: قطعی ۳) مجهود: کوشش ۴) مجهول: ساختگی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. مجذوم یعنی مبتلا به جذام.

۱۴۵ – نگارش کدام مورد صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) وقت خود را غنیمت می شمرد و از آن استفاده می کند.
۲) از وقت خود استفاده و آن را غنیمت می شمرد.
۳) استفاده از وقت و غنیمت شمردن آن لازم است.
۴) استفاده از وقت غنیمت شمردن آن است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. فعل نباید بدون هیچ قرینه‌ای حذف شود. جمله به صورت صحیح به این شکل به نگارش در می‌آید: از وقت خود استفاده می‌کرد و آن را غنیمت می‌شمرد.

۱۴۶ – نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) با یک سخنرانی کار خود را به پایان برد.
۲) با سخنرانی مهارت خود را نشان داد.
۳) به وسیله سخنرانی شهرت به دست آورد.
۴) سخنرانی او موجب شهرت او شد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. استفاده از «به وسیله»، بجای «با» از شیوه‌های نادرست نگارش است.

۱۴۷ – بیت زیر چند جمله است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«گفتم ببینمش مگرم درد اشتیاق / ساکن شود بدیدم و مشتاق تر شدم»

۱) چهار ۲) پنج ۳) شش ۴) هفت

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. الف) گفتم؛ ب) ببینمش؛ ج) مگرم درد اشتیاق ساکن شود؛ د) بدیدم؛ ه) مشتاق‌تر شدم.

۱۴۸ – مفهوم عبارت زیر، کدام مورد را توصیف می کند؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

«یار بدان شریک معصیت است و مستوجب عقوبت»

۱) پرهیز از کمک به انسان های ناشایست
۲) بازدانستن بدان از ناشایست
۳) دوری از شرک و گناه
۴) ترس از بدفرجامی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. عبارت در حال اشاره به این مطلب است که به شخص ناشایست کمک کردن، باعث می‌شود در گناهان آنها شریک شویم و به تبع آن عقوبت و جزای این عمل خود را ببینیم.

۱۴۹ – توصیه جمله زیر، کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)
«بخل و اسراف هر دو مذموم است»

۱) گشاده دستی را ترجیح دادن
۲) حد وسط را نگاه داشتن
۳) رعایت اخلاق را کردن
۴) در بخل اسراف نورزیدن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. منظور از عبارت یاد شده، ایجاد تعادل است.

۱۵۰ – معنای کدام مورد، در «نکوهش و مذمت دنیا» آمده است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) در ره عقبی به پای رفت نباید / بلکه به جان و به عقل باید رفتن
۲) خلق همه یک سره نهال خدای‌اند / هیچ نه پرکن تو زین نهال و نه بشکن
۳) دوستی این جهان نهنبن دل هاست / از دل خود بفکن تو زین نهال و نه بشکن
۴) توشه تو علم و طاعتست در این راه / سفره دل را بدین دو توشه بیا کن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. موضوع گزینه سوم نکوهش و دل نبستن به دنیاست.

۱۵۱ – در بیت زیر، قلم برگرفتن کنایه از چیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)
«حالی از آن خطه قلم بر گرفت / رسم بد و راه ستم بر گرفت»

۱) به حساب رسیدگی کردن
۲) عفو کردن و بخشیدن
۳) افزودن ظلم و ستم
۴) مالیات گرفتن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. قلم بر گرفتن یعنی عفو کردن و بخشیدن.

۱۵۲ – معنای بیت زیر در کدام مورد آمده است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)
«عشقت رسد به فریاد از خود بسان حافظ قرآن زیر بخوانی در چهارده روایت»

۱) اگر مانند حافظ قرآن را در چهارده روایت بخوانی، عشق به فریاد تو خواهد رسید و از تو دستگیری می کند.
۲) عشق تو را به فریاد زدن وادار می کند، مانند حافظ که قرآن را رد حافظه داشت.
۳) عشق تو تا سر حد فریاد تو می رسند، اگر مانند حافظ عاشق باشی.
۴) چهارده معصوم به فریاد تومی رسند، اگر مانند حافظ عاشق باشی.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۵۳– نگارش کدام مورد، صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) به عزم همه تلخ کامی ها، ما حق داریم که به کشور خود بنازیم.
۲) تاریخ به ما نیرو می دهد و ما را باز می دارد که از پای درافتیم.
۳) رسالت ایران به پایان نرسیده است و شکوه و خرمی او به او باز خواهد گشت.
۴) ملتی شکیبا و فرزانگی از حاصل دوران های خوش و ناخوش زندگی است که می‌آموزد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. نگارش جمله گزینه چهارم، مبهم است و بین نهاد و گذاره مطابقت وجود ندارد.

۱۵۴ – همه موارد زیر جزو کاربرد نشانه «سه نقطه» هستند به جز: (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) افتادگی از دست نویس ها
۲) میان اسم، لقب و بدل
۳) برای بیان سخن دنباله دار
۴) برای محرمانه نگاه داشتن نام اشخاص

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. کاربرد سه نقطه در این موارد اعمال می‌گردد: الف) برای نشان دادن جملات و کلمات محذوف؛ ب) سخن ناتمام؛ ج) برای نشان دادن کشش هجا در گفتار؛ د) افتادگی کلمه یا کلماتی از یک نسخهٔ خطی.

۱۵۵ – کدام نویسنده به دوره معاصر تعلق ندارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) عطاملک جوینی
۲) احمد محمود
۳) مهدی اخوان ثالث
۴) مهرداد اوستا

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. علاءالدین ابوالمنظر عطاملک بن بهاءالدین محمد جوینی (۶۸۱–۶۲۳ هـ.ق) مورخ و ادیب ایرانی قرن هفتم قمری است. از آثار او جهانگشای جوینی و رسالهٔ تسلیةالاخوان است.

احمد اعطا با نام ادبی احمد محمود (۴ دی ۱۳۱۰، اهواز – ۱۲ مهر ۱۳۸۱، تهران) نویسندهٔ معاصر ایرانی بود. او را پیرو مکتب رئالیسم اجتماعی می‌دانند. معروف‌ترین رمان او همسایه‌ها در زمرهٔ آثار برجستهٔ ادبیات معاصر ایران شمرده می‌شود.

مهدی اخوان ثالث (۱۰ اسفند ۱۳۰۷ مشهد – ۴ شهریور ۱۳۶۹ تهران)، شاعر پرآوازه و موسیقی‌پژوه ایرانی بود. نام و تخلص وی در اشعارش م. امید بود.

اشعار او زمینهٔ اجتماعی دارند و گاه حوادث زندگی مردم را به تصویر کشیده‌است؛ همچنین دارای لحن حماسی آمیخته با صلابت و سنگینی شعر خراسانی و نیز در بردارندهٔ ترکیبات نو و تازه است.

محمدرضا رحمانی یاراحمدی با نام هنری مهرداد اَوِستا (زاده ۲۰ بهمن ۱۳۰۸ بروجرد – مرگ: ۱۷ اردیبهشت ۱۳۷۰ تهران)، نویسنده و شاعر معاصر ایران بود. مهرداد اوستا از تیره یاراحمدی ایل بیرانوند است. اوستا علاوه بر شاعری، در زمینه فلسفه، موسیقی و ادبیات فارسی نیز فعالیت داشت.

۱۵۶ – در کدام یک از موارد زیر، «جناس تام» به کار نرفته است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) بهرام که گور می گرفتی همه عمر / دیدی که چگونه گور بهرام گرفت
۲) بودم آن روز من از طایفه دردکشان / که نه از تاک نشان بود و نه از تاک نشان
۳) لبش ندانم و خدش چگونه وصف کنم / که این چو دانه نارست و آن چو شعله نار
۴) باز آمدم چون عید نو تا قفل زندان بشکنم / وین چرخ مردم خوار را چنگال و دندان بشکنم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. جناس یک‌سانی و هم‌سانی دو یا چند واژه در واج‌های سازنده را گویند، اگر معنی متفاوتی داشته باشند. در دو کلمه هم‌جنس گاه جز معنی هیچ گونه تفاوتی ندارند و گاه علاوه بر معنی، در یک

مصوت یا صامت با هم متفاوت‌اند. به دو کلمه هم جنس یا هم‌معنی که در یک مصراع یا بیت به کار می‌رود، ارکان جناس گویند. ارزش جناس به موسیقی و آهنگی است که در سخن می‌آفریند و زیبایی جناس در گروه پیوندی است که با معنی سخن دارد.

جناس تام، آن است که دو کلمه در بیتی بیاید در خط و تلفظ یکسان باشند، اما دو معنی متفاوت داشته باشند. در بیت اول، گور اولی به معنای قبر است و گور دومی به معنای نوعی حیوان است. در بیت سوم، نار اولی به معنای انار و نار دومی به معنای جهنم است. در بیت دوم، تاک نشان جناس تام است.

۱۵۷ – کدام یک از آرایه ها در بیت زیر وجود ندارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«گیسوی چنگ و رگ بازوی بربط ببرید گریه از چشم نی تیزنگر بگشایید»

۱) استعاره مکنیه
۲) تشخیص
۳) تلمیح
۴) واج آرایی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. بیت دارای واج آرایی «گ» دارد. گیسوی چنگ: استعاره از رشته و تارهای چنگ؛ بازوی بربط: استعاره از دسته بربط است. چشم نی: استعاره از سوراخ نی؛ تشخیص یعنی جان بخشی به اشیا. گریه، چشم، گیسو و بازو، مختص انسان است که به نی و بربط اختصاص داده شده است. پس، بیت مورد نظر تلمیح ندارد.

۱۵۸ – کلمه قافیه و ردیف، به ترتیب در بیت زیر کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«از دست دیده و دل هر دو فریاد که هرچه دیده بیند دل کند یاد»

۱) ندارد – یاد
۲) یاد، فریاد – دیده
۳) ندارد – فریاد، فریاد
۴) فریاد، یاد – ندارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. فریاد و یاد، قافیه های بیت هستند اما بیت فاقد ردیف است.

۱۵۹ – کدام دانش از عموم دیگری مانند: فلسفه، جامعه شناسی، زبان شناسی، تاریخ و دیگر شاخه ها علوم انسانی بهره می برد تا به کمک آنها به بررسی و تحلیل چند جانبه آثار ادبی بپردازد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) بلاغت
۲) سبک شناسی
۳) نقد ادبی
۴) علم عروض

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۶۰ – کدام نوع ادبی ساختار داستانی دارد و در متون کهن فراوان به چشم می خورد و معمولا کوتاه است و برای بیان یک پیام اخلاقی، تربیتی، انتقادی یا عقیدتی به کار گرفته می شود؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) حکایت
۲) قطعه ادبی
۳) قصه
۴) داستان کوتاه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. حکایت نوعی از داستان کوتاه است که در آن درس یا نکته‌ای اخلاقی نهفته است. این درس یا نکته بیشتر در پایان حکایت بر خواننده آشکار می‌شود. شخصیت‌های حکایت آدمها، حیوانات یا اشیای بی‌جانند. زمانی که حیوانات شخصیت حکایتند، مانند انسان‌ها سخن می‌گویند و احساسات انسانی از خود نشان می‌دهند. حکایت‌ها معمولاً طوری نوشته می‌شوند که خواننده به سادگی آنها را درک کند. ادبیاتی را که در حکایت‌ها به کار برده

می‌شود، ادبیات تعلیمی می‌نامند. برخی حکایت‌ها از نسلی به نسل دیگر بازگو می‌شود. بیشتر در حکایت با استعاره از اشیا و یا حیوانات، نابخردی انسان در رفتار و منشش به وی نشان داده می‌شود. گاهی حکایت آکنده از طنز یا هزل است.

۱۶۱ – معانی درست کلمه های زیر به ترتیب در کدام مورد آمده است؟ (بانک سپه سال ۹۳)
"دعا – سیاف –رخا –فرخنده پی"

۱) مردم ناراست – شمشیر زننده – سستی – خوش قدم
۲) ناراستی، شمشیر، نا امیدی، خوش قدم
۳) نیایش – آهن – نا امیدی – زیبارو
۴) نیایش – نجار – سستی – زیبارو

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۱۶۲ – کدام مصراع، مکمل مصراع زیر است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)
«شکر نعمت را نکویی کن که حق»

۱) دوست دارد بندگان حقگزار
۲) سخت گیرد ظالمان را در حصار
۳) شکر یک نعمت نگویی از هزار
۴) من بگویم گر بداری استوار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر، قصیدهٔ شماره ۲۸ سعدی می‌باشد.

۱۶۳ – کدام مورد، به مفهوم بیت زیر نزدیک است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)
«تو را با حق آن آشنایی دهد که از دست خویشت رهایی دهد»

۱) آنکه ما را خواست خدای را خواست
۲) خودشناسی مقدمه خداشناسی است
۳) خدابینی از خویشتن بین مخواه
۴) مجو درستی عهد از جهان سست نهاد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مفهوم بیت به این معنا است که کسی می‌تواند تو را با حق آشنا کند که بتواند تو را از نفست آزاد کند. گزینه سوم به همین مفهوم است.

۱۶۴ – مفهوم عبارت زیر، بر کدام مورد تکیه دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۱)
«متکلم را تا کسی عیب نگیرد سخنش صلاح نپذیرد»

۱) اصلاح سخنران
۲) عیب جویی
۳) مصلحت بینی
۴) نقد کردن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. منظور از عیب گرفتن در اینجا، به سخن است و نه به سخنران. پس گزینه اول حذف می‌شود. عیب جویی کردن هیچگاه منجر به اصلاح نمی‌شود؛ پس گزینه دوم نیز حذف می‌گردد. در گزینه سوم، ممکن است بنابر مصلحت، طرف مقابل سکوت کند، پس سخنگو متوجه اشتباه خود نمی‌شود.

۱۶۵ – کدام شاعر از نظر زمانی بر دیگران، مقدم است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) پروین
۲) بهار
۳) قاآنی
۴) شهریار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. رخشنده اعتصامی معروف به پروین اعتصامی (زاده ۲۵ اسفند ۱۲۸۵ در تبریز – درگذشته ۱۵ فروردین ۱۳۲۰ در تهران) شاعر ایرانی بود که از وی به عنوان «مشهورترین شاعر زن ایران» یاد شده است.

محمدتقی بهار (۱۶ آبان ۱۲۶۵–۲ اردیبهشت ۱۳۳۰) ملقب به ملک‌الشعرا و متخلص به «بهار»، شاعر، ادیب، نویسنده، روزنامه‌نگار، تاریخ‌نگار و سیاست‌مدار معاصر ایرانی بود.

میرزا حبیب متخلص به قاآنی فرزند محمدعلی گلشن (زادروز: ۱۱۸۷) از شاعران بزرگ دربار محمد علی شاه قاجار و محمدشاه قاجار و اوایل سلطنت ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او به حکمت نیز علاقه سرشاری داشت.

سید محمدحسین بهجت تبریزی (زاده ۱۲۸۵ – درگذشته ۱۳۶۷) متخلص به شهریار (پیش از آن بهجت) شاعر ایرانی اهل تبریز بود که به زبان‌های ترکی آذربایجانی و فارسی شعر سروده است.

۱۶۶ – بوستان سعدی، در کدام قالب شعری است؟ (شهرداری ها سال ۹۱)

۱) مثنوی ۲) قصیده ۳) غزل ۴) رباعی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بوستان سعدی یا سعدی‌نامه نخستین اثر سعدی است که کار سرودن آن در سال ۶۵۵ هجری قمری پایان یافته‌است. سعدی این اثر را زمانی که در سفر بوده است، سروده و هنگام بازگشت به شیراز آن را به دوستانش عرضه کرده است. این اثر در قالب مثنوی و در بحر متقارب سروده شده و از نظر قالب و وزن شعری حماسی است، هر چند که از نظر محتوا به اخلاق و تربیت و سیاست و اجتماعیات پرداخته‌است. بوستان ده باب دارد هر باب به موضوعی ربط دارد.

۱۶۷ – معنای کدام لغت، صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) سنان: نور، روشنایی ۲) سترون: نوعی درخت ۳) مُغنی: آوازخان ۴) هایل: مانع

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. سنان: سرنیزه؛ سترون: عقیم؛ هایل: ترسناک.

۱۶۸ – املای کدام کلمه با توجه به معنی مقابل آن، صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) تُرفه: شگفت ۲) وِساق: اتاق ۳) غیلوله: خواب پیش از ظهر ۴) مُلطّفه: نامه کوچک

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. ملطفه: نامه‌ای کوچک حاوی مطالب محرمانه.

۱۶۹ – نوع دستوری واژه های «ساختمان، شهروند، زد و خورد، خوش خوش» به ترتیب کدام است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) مشتق – مشتق – مرکب – مشتق مرکب
۲) مشتق – مشتق – مشتق مرکب – مرکب
۳) مرکب – مشتق مرکب – مرکب – مرکب
۴) مرکب – مشتق – مشتق مرکب – مشتق

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. ساختمان: ساخت + مان؛ شهروند: شهر + وند؛ زد و خورد: زد + و + خورد؛ خوش خوش: خوش + خوش.

۱۷۰ – مفهوم تواضع از کدام بیت برداشت می شود؟ (بانک سپه سال ۹۳)

۱) بهایم خموشند و گویا بشر/ زبان بسته بهتر که گویا به شر

۲) چو شبنم بیفتاد که مسکین و خرد / به مهر آسمانش به عیوق برد

۳) درختی است مرد کرم، باردار / وز او بگذری هیزم کوهسار

۴) سراسیمه گوید سخن بر گزاف / چو طنبور بی مغز بسیار لاف

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. در گزینه یک اشاره به خاموش بودن و سکوت کردن دارد. گزینه سوم در مورد ثمرات نیکوکاری در آخرت دارد. گزینه سوم اشاره به مفهوم سخن بیهوده دارد.

۱۷۱ – مفهوم ابیات زیر با کدام مورد متناسب است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«در جهان هر چیز چیزی جذب کرد / گرم گرمی را کشیده، سرد، سرد

ناریان مرناریان را جاذبند / نوریان مر نوریان را طالبند»

۱) رفتم بر درویشی گفتا: که خدا یارت — گویی به دعای او شد چون تو شهی یارم

۲) گرد دل من جانا دزدیده همی گردی — دانم که چه می جویی ای دلبر عیارم

۳) هر جنس سوی جنس زنجیر همی درد — من جنس کیم کاینجا در دام گرفتارم؟

۴) یک لحظه و یک ساعت دست از تو نمی دارم — زیرا که تویی کارم زیرا که تویی یارم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. دو بیت صورت سوال، اشاره به این مطلب دارد که هر شخصی و یا هر چیزی، دنبال شخص و یا چیزی مشابه خود است. در گزینه چهارم هم اشاره به این دارد که تو همانی هستی که مشابه من هستی؛ پس نزدیک‌ترین پاسخ به صورت سوال، گزینه چهارم است.

۱۷۲ – طشت افتادن در بیت زیر کنایه از کدام مورد است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«ز فلک فتاد طشتم، به محیط غرقه گشتم — به دورن بحر جز تو دلم آشنا ندارد»

۱) رسوا شدن ۲) غرق شدن ۳) فقیر و مفلس گردیدن ۴) نامید گشتن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. طشت از بام افتادن کنایه از بی آبرو و رسوا شدن؛ آنچه پوشیده بوده بر ملا گشتن.

۱۷۳ – کدام مورد از آثار مولانا نیست؟ (بانک سپه سال ۹۳)

۱) فیه مافیه ۲) مثنوی معنوی ۳) مجالس سبعه ۴) مقالات شمس

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. آثار مولوی: مثنوی معنوی، دیوان شمس تبریزی، رباعیات، فیه ما فیه، مجالس سبعه و مکتوبات. مقالات شمس تبریزی، مجموعه‌ای از سخنان و حکایات نغز و دلپذیر است که در دوران اقامت شمس تبریزی در قونیه (از سال ۶۴۲ تا ۶۴۳ و پس از غیبتی کوتاه از سال ۶۴۴ تا ۶۴۵ قمری) بر زبان وی جاری شده، و پس از او توسط مریدان مولانا جلال‌الدین محمد بلخی به صورت یادداشت‌هایی پراکنده جمع‌آوری گردیده‌است. از گسیختگی و بریدگی عبارات و مطالب پیداست که این کتاب را شمس‌الدین خود تألیف نکرده بلکه همان یادداشت‌های روزانهٔ مریدان است که با کمال بی‌ترتیبی فراهم نموده‌اند.

۱۷۴ – معنی عبارت دانسته بودیم در عبارت زیر کدام است؟ (بانک سپه سال ۹۳)

«ما چون کارها را نیکوتر بازجستیم و این مرد را دانسته بودیم و آزموده، از هندوستان فرمودیم بیاوردنش»

۱) شناخته بودیم ۲) شایسته دانستیم ۳) از راز او مطلع بودیم ۴) آزمایش کردیم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. دانستن در اینجا به معنای شناختن و آشنا بودن است.

۱۷۵ – کلمه بلاغت به چه معناست؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) چیره زبانی ۲) زبان آوری ۳) بلیغ شدن ۴) همه موارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. بلاغت یعنی چیره زبانی، زبان آوری، بلیغ شدن، رسیدن به مرتبهٔ منتهای کمال در ایراد کلام به رعایت مقتضای حال.

۱۷۶ – معنای کلمه های «جلی، جرگه، چغز» کدامیک از موارد زیر می باشد؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) روشن، گروه، قورباغه ۲) آشکار، قورباغه، رباینده

۳) شاداب، قورباغه، رباینده ۴) شاداب، گروه، قورباغه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. جلی: واضح، آشکار و روشن؛ جرگه: دسته و گروه؛ چغز: قورباغه.

۱۷۷ – کدام گزینه معنای واژه ی "طلاوت" است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) خوبی و شادمانی ۲) خواندن ۳) قرائت زیبا ۴) خوش اخلاقی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. در لغت طلاوت به معنای خوبی، شادی، شادمانی می‌باشد.

۱۷۸ – نگارش کدام کلمه با توجه معنای مقابل آن درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) صانحه: رویداد ناگهانی ۲) فرحیخته: تربیت شده

۳) نحمت: مراد ۴) مهجور: متروک

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. نگارش صحیح کلمات بدین صورت می‌باشد.: سانحه: رویداد ناگهانی، فرهیخته: تربیت شده، نهمت: احتیاج، مراد – مهجور: متروک و دور افتاده

۱۷۹ – نگارش کدام کلمه با توجه معنای مقابل آن درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) زلت: لغزش ۲) تریفه: تازه و نو ۳) ثغبه: سوراخ ۴) رذیلت: فرومایگی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴و۱ صحیح می‌باشد. نگارش کلمات زلت و رذیلت با توجه معنای آنها درست می‌باشد.

۱۸۰-کدام گزینه معنای واژه " انگبین " است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) موم ۲) عسل ۳) نام یک گل ۴) تلخ

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.انگبین در لغت به معنای، عسل، شهد و شیره می‌باشد.

۱۸۱- نگارش کدام کلمه با توجه معنای مقابل آن درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) جزیل: بسیار ۲) حوذه: ناحیه ۳) تفحث: کاوش ۴) جلیص: همنشین

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. نگارش صحیح واژه‌های حوذه، تفحث و جلیص به ترتیب: حوزه، تفحص و جلیس می‌باشد.

۱۸۲-کدام یک از آثار زیر متعلق به ناصرخسرو قبادیانی است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) فیه ما فیه ۲) رهایش و گشایش ۳) مناجات نامه ۴) قانون

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. گشایش و رهایش: رساله‌ای است به نثر روان فارسی، شامل سی پرسش و پاسخ آنها از آثار ناصرخسرو قبادیانی می‌باشد.

۱۸۳– مفهوم کدام یک از ابیات زیر «بی اعتبار شدن مقاصد دنیایی برای عاشقان» می باشند؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) عاشقی کار سری نیست که بر بالین است / خواب در عهد تو در چشم من آید هیهات

۲) عاشقان را هست بی سرمابه سود / عاشقان را کار نبود با وجود

۳) جز افسون و افسانه نبود جهان / که بستند چشم خشایارها

۴) همه موارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است.

۱۸۴ – کدامیک از ابیات زیر با بیت « مرا رضای تو باید نه زندگانی خویش / اگر مرداد تو قتل است وارهان ای دوست » قرابت معنایی دارد؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) چنین بود تا بود این تیره روز — تو دل را به آز فزونی مسوز

۲) تو کار خویش به فضل خدای کن تفویض — به روز دولت و نکبت که کار خداست

۳) نخواهی که باشی چو دف روی خویش — چو چنگ ای برادر سر انداز پیش

۴) هیچ کدام

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر در صورت سوال اشاره به ارجحیت رضای الهی در مقابل امیال انسانی دارد که گزینه دوم نیز به همین موضوع اشاره دارد.

۱۸۵ – مفهوم بیت «عشق آن شعله است کو چون بر فروخت / هر چه جز معشوق باقی جمله سوخت» کدام یک از گزینه های زیر می باشد؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) اجتناب و دوری از مردم
۲) نگریستن به باطن و درک معنا نه صورت و ظاهر
۳) جانبازی و فناشدن عاشق در راه معشوق
۴) همه موارد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. معنای بیت به این صورت است: عاشق زمانی که عشقش شعله‌ور شود، بخاطر معشوق و برای نگهبانی از معشوق همه جا و همه کس را به آتش می کشد، حتی خودش.

۱۸۶ – جمله « به تو نیازمندم برادر جوان، خواهر جوان » دارای کدام یک از آرایه های زیر است؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) تکرار
۲) تشخیص
۳) تشبیه
۴) کنایه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. تکرار از آرایه‌های ادبی است که به معنی دوباره یا چندباره آوردن واژه‌ای است، به گونه‌ای که بتواند بر موسیقی درونی بیفزاید و تأثیر سخن را بیشتر سازد.

۱۸۷ – جمله «نرون مرد، ولی رم نمرد» دارای کدام یک از آرایه های زیر می باشد؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) مراعات نظیر
۲) تلمیح
۳) مجاز
۴) واج آرایی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. رم مجاز از مردم رم است.

۱۸۸ – در مصراع ای «سر به مهر نامه بدان مهربان رسان» در قسمت سر به مهر نامه، کدامیک از آرایه های زیر به کار برده شده است؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) کنایه
۲) تلمیح
۳) تشخیص
۴) تکرار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. سر به مهر نامه کنایه از سربسته و دست نخورده.

۱۸۹ – ژاژ خاییدن به چه معناست؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) آهسته سخن گفتن
۲) کار بیهوده کردن
۳) عادت نیک داشتن
۴) ضربه زدن

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. ژاژ خاییدن یعنی کار بی فایده کردن و سخن بیهوده گفتن.

۱۹۰ – کلمه متمادی به چه معناست؟ (راه آهن سال ۹۴)

۱) طولانی
۲) دراز
۳) پی در پی
۴) گزینه ۱ و ۲

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. طبق لغت‌نامه دهخدا: متمادی. [مُ تَ] دراز. هر چیز دراز و طولانی. کشیده.

۱۹۱- کدام گزینه از نظر نگارش درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) ضعیف کشی و مردم آزاری خوبیت ندارد.
۲) خودخواهی و منیت موجب ضعف و گمراهی است
۳) درک هویت موجودات دشوار است
۴) باید از تفرقه و دوییت، بپرهیزیم

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در گزینه های دیگر شاهد بکار بردن کلمات مترادف و تکرار می باشیم لذا گزینه ۳ صحیح می‌باشد.

۱۹۲- نگارش کدام یک از جملات زیر درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) شما را در جریان خبرهای این ساعت قرار می دهیم.
۲) برادرم از سلامت جسمی و روحی برخوردار است.
۳) من روی شما حساب می کنم.
۴) هنرمندان به ابداع و ابتکار پر، بها می دهند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۹۳- نگارش فارسی کدام کلمه درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) شکرگزار
۲) نمازگذار
۳) پیشنهادات
۴) خدمتگذار

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. شکل صحیح واژه‌ها بدینصورت می باشند: (نمازگذار: نمازگزار) (پیشنهاد: پیشنهادها، واژه ای فارسی می‌باشد. و نباید با "ات" جمع شود) (خدمتگذار: خدمتگزار)

۱۹۴- «افصح المتکلمین» لقب کدام شاعر است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) حافظ
۲) مولوی
۳) سعدی
۴) فردوسی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. افصح المتکلمین از القاب سعدی شیرازی می‌باشد.

۱۹۵- مفهوم نزدیک تر این شعر سهراب سپهری: «سنگ از پشت نمازم پیداست / همه ذرات نمازم متبلور شده است» در کدام گزینه آمده است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) به خوبی همه جا را می بینم؛ حتی زیبایی و لطافت را در سنگ می یابم.
۲) خلوص نیت دارم و نمازم سرشار از لطافت و زیبایی است.
۳) همه چیز را در آن می دانم و نماز موجب روشنی و بیداری دل من است.
۴) در نمازم اخلاص می ورزم و نمازم سرشار از حق طلبی و بیداری است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۱۹۶- کدام گزینه با مفهوم کنایی عبارت « پدرم از بام افتاده بود، ولی دست از کمرش بر نمی داشت » متناسب است؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) پدرم علیل و ناتوان بود. دائما از درد کمر رنج می‌برد.

۲) با اینکه پدرم بیمار بود، از پذیرایی مهمان ها سر باز نمی‌زد.

۳) پدرم دریادل بود، در لاتی کار شاهان را می کرد.

۴) با آنکه خانه و اثاث به گرو رفته بود، پدرم از ولخرجی دست بر نمی‌داشت.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. از بام افتادن: کنایه از فقیر و بی پول بودن؛ دست از کمر بر نداشتن: کنایه از بذل و بخشش کردن.

۱۹۷- عبارت «الهی، به حرمت آن نام که تو خوانی و به حرمت آن صفت که تو چنانی، دریاب که می توانی» با کدام بیت تناسب معنایی دارد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) منت خدای را که شب دیر پای غم   افتاد با دم سحر این نیز بگذرد

۲) بادی که در زمانه بسی شمع ها بکشت   هم بر چراغ دان شما نیز بگذرد

۳) ای کار ساز خلق به فریاد من برس   زآن پیش تر که کار من از کار بگذرد

۴) تشویق خاطر است ولی شکر، چون نکرد   ایزد قضا جز این قدر، این نیز بگذرد

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح است. عبارت صورت سوال، بیانگر قدرت و توانایی خداوند است که گزینه سوم نیز اشاره به این مطلب دارد که خداوند کلید همه مشکلات را در اختیار دارد و توانایی چاره در همه امور را دارد.

۱۹۸- در کدام گزینه « ان » مفهومی متفاوت با بقیه دارد؟ (بانک صادرات سال ۹۴)

۱) بامدادان   ۲) بهاران   ۳) سحرگاهان   ۴) گیلان

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. بامدادان، بهاران، سحرگاهان، نقطه عطف زمانی است. اما گیلان، منسوب به مکان است؛ یعنی مکان گیل‌ها.

۱۹۹- معنی بیت زیر چیست؟ (وزارت نیرو سال ۹۴)

«ای که دستت می رسد کاری بکن   پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار»

۱)تا توانا و زنده هستی نیکو کاری کن زیرا کسی از فردای خود خبر ندارد.

۲) افراد قبل از تو کار را تا اینجا رسانده اند، ادامه کار با توست.

۳) پیشینیان کاری نکردند، تا دیر نشده تو کاری بکن.

۴) قبل از آنکه ثروتت تباه شود، به نیازمندان کمک کن.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. بیت مورد نظر به این مفهوم اشاره دارد که قبل از اینکه توانایی انسان به ناتوانی تبدیل گردد، می‌تواند کارهای نیک انجام دهد.

۲۰۰- کدام گزینه درباره حافظ شیرازی صحیح نمی باشد؟ (وزارت نیرو سال ۹۴)

۱) بزرگترین شاعر قرن هشتم است.
۲) بسیاری از مضامین قرآنی را در شعرش به کار برده است.
۳) سراینده غزل های عرفانی است.
۴) سعدی در سرودن غزل از او تقلید کرده است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. سعدی در تاریخ ۶۰۶ هجری قمری متولد شد، در حالی که حافظ در سال ۷۲۷ قمری متولد شده است. پس سعدی از حافظ تقلید نکرده است.

۲۰۱- کاربرد کدام کلمه در زبان فارسی جایز نیست؟ (وزارت نیرو سال ۹۴)

۱) اختیارات
۲) پیشنهادات
۳) انتقادات
۴) انتظامات

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. پیشنهاد کلمه ای فارسی است و نباید با نشان جمع (ات) عربی، جمع بسته شود.

۲۰۲- «لغت نامه»، «امثال و حکم»، «ترجمه روح القوانین» از آثار کیست؟ (وزارت نیرو سال ۹۴)

۱) احمد آرام
۲) علامه دهخدا
۳) دکتر محمد معین
۴) عبدالحسین زرین کوب

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. آثار علامه دهخدا عبارتند از: لغت‌نامه، امثال و حکم، چرند و پرند، فرهنگ فرانسه به زبان فارسی، ابوریحان بیرونی، تعلیقات بر دیوان ناصر خسرو، پندها و کلمات قصار، دیوان شعر، تصحیح دیوان‌های مختلف از جمله دیوان منوچهری، حافظ و...، ترجمه روح القوانین مونتسکیو، ترجمه عظمت و انحطاط رومیان.

۲۰۳- از نظر قواعد نگارش زبان فارسی، به کار بردن کدام کلمه صحیح است؟ (وزارت نیرو سال ۹۴)

۱) گاهاً
۲) تلفناً
۳) دوماً
۴) اولاً

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. (اول) یک کلمه عربی است و می‌توان آن را با تنوین آورد.

۲۰۴ – معنای کدام لغت صحیح است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) الیم: دردناک
۲) الم: پرچم
۳) تقلب: غلبه کردن
۴) تغلب: نادرستی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. طبق لغت نامه دهخدا، معنای الیم اینگونه است: دردگین. (منتهی الارب) . الم ناک. دردناک. دردآور.

۲۰۵ – در کدام عبارت، غلط املایی وجود دارد؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) ازدحام و شلوغی خیابان مانع تردّد خودروها شده است.

۲) در تهمیدیه های زبان فارسی نوعی براعت استهلال یافت می‌شود.

۳) صوفیان با زبان معمول نمی توانستند مفاهیم عرفانی را بیان کنند.

۴) غنای آثار ادبی ایران، گواه فرزانگان ادب و عصاره روح بلند آنان است.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. تحمیدیه شیوه نگارش صحیح می‌باشد.

۲۰۶ – نوع دستوری کدام واژه «مشتق – مرکب» است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) تخم مرغ ۲) دادگستری ۳) ستمگر ۴) نوروز

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. مشتق ـ مرکب: آن است که در ساختمان آن حد اقل دو تکواژ آزاد و یک یا چند تکواژ وابسته ی اشتقاقی (وند) به کار رفته باشد: دانش آموز، سربازگیری، گلابدان، ناجوانمردانه، .... اجزای کلمات غیر ساده قابل گسترش نیستند؛ یعنی، نمی توان بین تکواژهای آن، نشانه های جمع، تر و ترین، ی نکره، صفت یا مضاف‌الیه آورد. مثال: « تخم مرغ » یک کلمه ی غیر ساده (مشتق ـ مرکب) است زیرا مثلاً امروزه نمی گوییم: «تخم های مرغ» را شکستم بلکه می گوییم: « تخمِ مرغ ها » را شکستم، ولی «تخمِ کبوتر» یک ترکیب اضافی است؛ زیرا می گوییم «تخم های کبوتر» را شکستم اگر بگوییم « تخمِ کبوترها » را شکستم؛ یعنی، تخم چند کبوتر را شکستم.

۲۰۷ – مفهوم کدام بیت، متناسب با عبارت زیر است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

(...که عاشق وقت باشد که ازعشق چندان غصه و درد بیند که نه وصال باشد نه غم هجران خورد.همه خود را به عشق داده باشد)

۱) در شهر دلم گراید صنما — کو قصه سراید صنما

۲) کارم اندر عشق مشکل می شود — خان و مانم در سر دل می شود

۳) چون از تو به جز عشق نجویم به جهان — هجران و وصال تو مرا شد یکسان

۴) مسکین دل من ضعیف و عشق تو قوی ست — بیچاره ضعیف کش قوی باید زیست

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در عبارت تشریح شده، بیان می‌شود که یک عاشق از بس درد و رنج را به جان می‌خرد، دیگر وصال و هجران برایش نامفهوم است و خود را وقف عشق خود می کند. در بیت گزینه سوم نیز به این مفهوم اشاره می‌شود.

۲۰۸– مفهوم کنایی (نزدیک شدن مرگ) در کدام یک از موارد زیر،آمده است؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) دیده کش دور به انجام رسید — آفتابش به لب بام رسید

۲) چاره مرگ نه کاری است حقیر — زنده را دل نشود از جان سیر

۳) بنده آمده بود، فرمان چیست؟ — جان به راه تو سپارم، جان چیست؟

۴) من و این شهر و این شکوه و جاه — عمرم از چیست بدیت حد کوتاه؟

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. نزدیک شدن مرگ یعنی به پایان رسیدن عمر که در بیت اول نیز به این مفهوم اشاره شده است.

۲۰۹ – «نوال» در بیت زیر،به کدام معناست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

«معصیت ورزیده ام هفتاد سال　　　باز نگرفتی ز من روزی، نوال»

۱) یک بار　　۲) جان، روح　　۳) ناله و زاری　　۴) بخشش، روزی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح است. نوال یعنی بخشش و روزی.

۲۱۰ – کدام مورد از نظر نگارش (ارکان جمله) صحیح نیست؟ (شهرداری ها سال ۹۲)

۱) هرچه دایره واژگانی آدمی گسترده تر باشد، فهم او از هستی بیشتر است.

۲) کاربرد اولیه زبان برقراری ارتباط است اما همین زبان ابزار اندیشیدن هم هست.

۳) به دلایل مختلف از جمله تسلط بر زبان، نتوانسته است نویسنده برآید از عهده این کار.

۴) برای یک نویسنده لازم است که برای بیان هر مطلب به اندازه کافی لغت در ذهن داشته باشد.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. جمله مجموعه ای است به هم پیوسته از کلمات که پیامی را بیان می کند. جمله دارای اجزاء و ارکان است. ارکان جمله آن قسمت هایی هستند که اگر حذف شوند، ساختمان جمله از هم می پاشد. اجزای جمله آن ها هستند که حذفشان به ساختمان جمله آسیبی نمی رساند. ارکان جمله گزینه سوم، در جای خود قرار ندارد و از لحاظ نگارش صحیح نمی‌باشد.

۲۱۱- مفهوم مصرع اول بیت «کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد / یک نکته از این معنی گفتیم و همین باشد» کدام گزینه است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) شعر ناب کی می تواند خاطر افسرده را شاد کند.

۲) شعر تر و تازه کی می تواند خاطر غمناک را تسکین دهد.

۳) خاطری که غمگین و محزون است کی می تواند شعر روان با طراوت بسراید.

۴) شعر خوب قادر است خاطر افسرده و غمگین را شاد کند.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. معنای مصرع مورد نظر به این صورت می‌باشد: خاطری که غمگین و محزون است کی می تواند شعر روان با طراوت بسراید.

۲۱۲- معنی مصرع دوم بیت: «آن کس نه آدمی است گرگ است / آهو کشی آهویی بزرگ است» کدام گزینه است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) کشتن آهو کاری بزرگ است.
۲)کشتن آهو بسیار ناپسند است.
۳) کشتن آهو عیب و گناه بزرگی است.
۴) آهوی فربه را کشتن خطاست.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. مفهوم بیت زیر در مذمت آسیب رساندن به حیوانات (که در اینجا اشاره به آهو دارد) می‌باشد.

۲۱۳-در عبارت «در شط حادثات برون آی از لباس» چه نوع اضافه ای بکار رفته است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) استعاری
۲) تشبیهی
۳) بیانی
۴) اقترانی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد. اگر گوینده ادعا کند که مضاف الیه شبیه به مضاف است – یا مضاف شبیه مضاف الیه است، مانند لبِ لعل- آن ترکیب اضافه ی تشبیهی است، در اینجا «شط حادثات» که گوینده ادعا می کند مشکلات و حوادث مانند شط و رودخانه‌ای است.

۲۱۴- از نظر دستوری عالم خاک چه نوع ترکیبی است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) وصفی
۲) صفت و موصوف
۳) متمم
۴) اضافی

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. اگر بعد از اسم، اسم دیگری اضافه شود، این ترکیب، مضاف و مضاف الیه یا ترکیب اضافی است: مانند: سرودایران یا عالم خاک.

۲۱۵-در عبارت «بوسهل را صفرا بجنبید و بانگ برداشت» صفرا بجنبیدن کنایه از چیست؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) برخاستن
۲) تکان خوردن
۳) خشمگین شدن
۴) به هم خوردن مزاج

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۳ صحیح می‌باشد. در این عبارت صفرا بجنبیدن کنایه از خشمگین شدن می‌باشد.

۲۱۶-فرق دوبیتی با رباعی در چیست؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) وزن
۲) قافیه بندی
۳) تعداد ابیات
۴) ردیف

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. در تفاوت دوبیتی و رباعی گفته‌اند: دوبیتی همان رباعی است جز اینکه وزنش با وزن رباعی فرق دارد و غالباً بر وزن مفاعیلن مفاعیل است.

۲۱۷- نوع شعر ابیات زیر را مشخص کنید؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

«دوست مشمار آنکه در نعمت زند لاف یاری و برادر خواندگی

دوست آن باشد که گیرد دست دوست در پریشان حالی و درماندگی»

۱) غزل ۲) مستزاد ۳) قصیده ۴) قطعه

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۴ صحیح می‌باشد. قطعه: زیرا قافیه‌های مصراع‌های دوم یا به اصطلاح زوج یکی می‌باشد. و موضوع آن اخلاق محور می‌باشد.

۲۱۸-به کارگیری حرف نشانه «را» در کدام گزینه درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) رونوشت نامه ی شما را که به رئیس آموزشگاه نوشته بودید، به دقت خواندیم.

۲) گزارش ارسالی از معاونت آموزشی که درباره کاهش افت تحصیلی دانش آموزان بود را دیدم.

۳) ماکت مدرسه که ساخت آن دیروز تمام شد را دیدم.

۴) تمام مطالبی که درباره آیین نگارش اداری گردآوری کرده بودید را با خود به مدرسه بردم.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد.

۲۱۹-بکار بردن نشانه نقطه «.» در کدام گزینه درست است؟ (آموزش و پرورش سال ۸۹)

۱) وقتی باران بارید. سیل جاری شد. ۲) افسوس که این عمارت ویران شده است.

۳) محل کار شما کجاست. ۴) صبح زود در محل کار حاضر شوید.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۲ صحیح می‌باشد.

۲۲۰ – معنی صحیح عبارت زیر در کدام مورد آورده شده است؟ (تامین اجتماعی سال ۹۳ و ۹۴)

«دمنه گفت: همچنین است، و فرط اکرام ملک این بطر بدو را داده است.»

۱) دمنه گفت: چنین است و زیادی بزرگداشت پادشاه باعث بی باکی و گردن کشی او شده است

۲) دمنه گفت: چنین است و کوتاهی پادشاه در گرامی داشت او باعث ناخوشی اش گشته است.

۳) دمنه گفت: این شبیه است به اکرام پادشاه وقتی اورا در خوشی غرق میبینی.

۴) دمنه گفت: چنین است و بخشندگی پادشاه باعث خجالت او گردیده.

- پاسخ تیم آموزشی E-Estekhdam.com: گزینه ۱ صحیح می‌باشد. معنای عبارت مورد نظر در گزینه یک آورده شده است:
"دمنه گفت: چنین است و زیادی بزرگداشت پادشاه باعث بی باکی و گردن کشی او شده است."

بخش سوم: نکات آموزشی مربوط به زبان و ادبیات فارسی

نکته شماره ۱ واژگان

آ

آب: رونق، آبرو و عزّت

آب بردن: کنایه ازآبروی کسی را بر باد دادن

آب‌زن: حوض کوچک، حوضچه‌ای که از چینی یا آهن و مانند آن برای شستشو سازند.

آبدار: تازه و باطراوت

آبنوس: درختی با چوب سخت و سیاهرنگ

آتی: آینده

آجل: آینده

آحاد: [جمعِ اَحد]، افراد

آخته: آهیخته، برکشیده، بیرون‌کشیده شده

آخرالأمر: در نهایت، سرانجام

آذار: ماه اوّل بهار (از ماه‌های رومی)

آرمیدن: استراحت کردن

آرمان: امید، آرزو

آرنگ: آرنج

آز: حرص و طمع/ آزمند: حریص

آزگار: زمانی دراز، به طور مداوم، تمام وکامل

آژنگ: چین و شکنی که به واسطه خشم، بر چهره و ابرو و پیشانی می‌افتد.

آسیب: تماس (در معنی مجازی)

آغاجی: نام خادم خاصّ سلطان مسعود

آغوز: شیر غلیظ گاو وگوسفند نوزاییده، ماک

آفتاب‌گردان: لبه‌ی آفتاب‌گیرکلاه [درزبان فارسی۳]

آکل: خورنده

آلاله: شقایق

آلام: [جمعِ اَلَم] دردها، رنج‌ها

آماج: هدف، نشانه

آماس: ورم، باد

آمال: [جمع اَمل] آرزوها

آنک: [مقابل اینک] آن‌هنگام، آن‌جا

آوردگاه: میدان جنگ، معرکه (آورد+گاه)؛ مجازاً «جنگ و نبرد»

آوند: معلّق، آویزان

آهو: ۱ – غزال ۲ – عیب و نقص

ا

اِباکردن: امتناع کردن، خودداری کردن

اَبدال: [جمعِ بِدْل، بَدَل و بَدیل] نیک‌مردان، مردان خدا، اولیاءالله

اَبَد: زمان بی پایان [متضادّ ازل]

ابدیّت: جاودانگی

اَبْرَش: اسبی که بر اعضای آن نقطه‌ها باشد.

ابلیس: شیطان، اهریمن

اَبنا:[جمعِ ابن] فرزندان

اَبطال: [جمعِ بَطَل] پهلوانان

اَثْل: درخت گز

اَثنا: وسط، حین

اجابت: پذیرفتن، قبول کردن، برآوردن

اجرا: راندن، جاری کردن، روان ساختن، جیره، مقرّر کردن برای کسی

اجمال: خلاصه‌گویی، ایجاز

احتراز: دوری، کناره گیری، پرهیز

اَحرار: [جمعِ حُر] آزادگان

اَحسَن: نیکوتر

اَحْسَنْت: آفرین(شبه جمله)

احصا: برشمردن

احضار: حاضر کردن، فراخواندن

اَحلام: [جمعِ حُلم] خواب‌ها

اَحْوَل: دوبین، لوچ

اَختر: ستاره

اَختر سعد: سیّاره‌ی مشتری که «سعد اکبر» است.

اختلاف: رفت و آمد

اخگر: پاره‌ی آتش، جرقّه، شعله و زبانه‌ی آتش

اُخوت: برادری

ادبار: بدبختی، پشت کردن [مخالف اقبال]

ادعیه: [جمعِ دعا] دعاها

اَذکار: [جمعِ ذکر] ذکرها، وِردها

ارابه: گاری، گردونه

اَرباب مودّت: دوستان، دوست‌داران

ارتجالاً: بدیهه گویی، بدون اندیشه‌ی قبلی سخن گفتن یا شعری را بی درنگ سرودن

اُرسی: نوعی دَرِ قدیمی که عمودی باز و بسته می شود. [مجازاً اتاقی با چنین در]

اَرَش: واحد طول در قدیم [ازآرنج تا نوك انگشت میانی] حدوداً نیم متر

اَرغَنْد: خشمگین و قهر آلود [در فرهنگ‌های فارسی به معنی «دلیر و شجاع»]

اَرغنون: نوعی ساز بادی

اَرکان: [جمعِ رکن] پایه‌ها، اعضای بدن، عناصر چهارگانه (آب، باد، خاک و آتش)

ازار: شلوار، لُنگ

از جای شدن: عصبانی و خشمگین شدن، [= از کوره در رفتن]

از کار درآوردن: تمام کردن، به انجام رساندن

اَزَل:زمان بی‌آغاز [متضادّ ابد]

اَساطیر: [جمعِ اسطوره] افسانه ها و داستان های خدایان و پهلوانان ملل قدیم

استبعاد: دور شمردن، بعید دانستن

استیجاره: پناه خواستن

استخفاف: خوار و خفیف شمردن، سُبک داشتن

استخلاص: رهایی جُستن، رهاییدن، رهایی‌دادن

استرحام: رحم خواستن

استسقا: تشنگی و عطش شدید، نوعی بیماری که شخص هر قدر آب می‌نوشد سیراب نمی‌شود.

استشاره: رای زدن، مشورت کردن

استشهاد: طلب شهود برای گواهی یا اثبات حق

استشهادنامه:گواهی نامه، محضر

استعفا: درخواست کناره‌گیری از کار

استماع: گوش دادن، شنیدن

استنشاق: چیزی را بو کردن، بوییدن

استیجار: اجاره کردن

استیصال: از ریشه برکندن، ناچاری، درماندگی

استیفا: گرفتن تمام و کامل مال از کسی

اسلوب: روش، شیوه و سبک

اسلیمی: [ممال اسلامی] از طرح‌های هنری مرکّب از پیچ و خم‌های متعدّد

اشاعه: گسترش و رواج دادن، پراکندن

اَشباح: [جمعِ شَبَح] سایه‌ها،کالبدها، سیاهی‌های نمایان از دور

اَشباه: [جمعِ شِبْه] همانندها

اَشْتُلم: لاف زدن

اشتیاق: میل قلب است به دیدار محبوب؛ در کلام مولانا، کشش روح کمال طلب و خداجو در راه شناخت پروردگار و ادراک حقیقت هستی است.

اَشراف: [جمعِ شریف] بزرگان، ثروتمندان

اصالت: اصیل و ریشه دار بودن

اَصْبَحْتُ: صبح کردم [متضاد اَمْسَیْتُ]

اَصناف:[جمعِ صنف] انواع، گونه‌ها

اُصول: [جمع اصل] اصل‌ها، علم استنباط احکام فقهی

اَضغاث: [جمعِ ضَغَث] دسته های گیاه خشک [اَضغاث احلام: خواب‌های پریشان]

اطناب: درازگویی، طولانی کردن سخن [مخالف ایجاز]

اَعاظم: [جمعِ‌اعظم] بزرگان، بزرگ‌تران

اعانت: کمک و یاری خواستن

اعتدال: میانه‌روی

اعجاب: شگفت‌زدگی

اعراض: روی برگرداندن [= اضراب]

اعزاز: عزیز داشتن

اعصار: [جِ عصر] دوره‌ها، روزگاران عصرها

اَعْوَرانه: مثل آدم اَعْوَر (یک چشم)

اَعیان: [جمعِ عین] بزرگان، افراد ثروتمند و اشراف‌زاده

اَغیار: [جمعِ غیر] دیگران، غریبه‌ها

اَفْئِده: [جمعِ فؤاد] قلب‌ها

افراط: زیاده روی [متضاد تفریط]

افشان: پراکنده، در هوا پخش کردن

اَفگار: آزرده، زخمی، خسته و مجروح

اُفول: غروب

اقبال: روی آوردن، خوش بختی [متضادّ ادبار]

اقتباس: گرفتن، اخذ کردن

اقدس: پاک‌تر

اَقطار: [جمعِ قُطر] گوشه‌ها، کنارها

اَقویا: [جمعِ قوی] زورمندان، قدرتمندان

اَکابر: [جمعِ اکبر] بزرگان

اکسیر: [=کیمیا] جوهری که ماهیّت اجسام را تغییر دهد و کامل‌تر سازد، هر چیز مفید و کمیاب

اَکل: خوردن

اَلْباب: [جمعِ لُب] مغزها [اولی الألباب: صاحبان خرد، دانایان]

التهاب: برافروختگی، اضطراب

الحاح: اصرار، پافشاری

اَلحان:[جمعِ لحن] آوازها، نغمه‌ها

الزام: وادار کردن، مجبور ساختن

السّاعه: همین الان

الغا: لغو کردن، باطل کردن

اُلْف: اُنس و الفت، دوستی

القا: آموختن، یاد دادن

اَلَم: درد و رنج

الماسْ پیکان: تیری که نوک آن سخت بُرّنده و درخشان و جلا داده شده باشد.

اُلوهیّت: خدایی، الهی

امام: پیشوا، راهنما

امام زاده: بزرگ زاده، محتشم

اَمْسَیْتُ: شب کردم [متضادّ اَصْبَحتُ]

اَمصار: [جمعِ مصر] شهرها، سرزمین‌ها

اَمَل: امید، آرزو

امنیّه: منطقه‌ی انتظامی [در این جا مأموران انتظامی]

امهال: مهلت دادن، به تأخیر انداختن

امیرالأُمرا: امیر امیران، فرمانده کلّ سپاه

انا: ظرف،کوزه

انابت (انابه): توبه، بازگشت به سوی خدا

انجمن: گروه، جمعیّت، محل، مجلس [انجمن گشتن، جمع شدن]

انحطاط: پستی، فرودآمدن، نابودی

اَندلُس: منطقه‌ای در جنوب اسپانیاکه معمولاً به کل آن اطلاق می شود.

اندودن: پوشاندن سطح چیزی با مادّه ای دیگر

انزوا: گوشه گیری، گوشه‌نشینی

انطباعات: [جمعِ انطباع] چاپ‌شدن‌ها، امور چاپی

اَنفاس: [جمعِ نَفَس] نَفَس‌ها

اَنفُس: [جمعِ نَفْس] جان‌ها

انهدام: نابود کردن، ویرانی

اَوان: هنگام، زمان

اوراد: [جمعِ ورد] دعاها، ذکرها

اورند: تخت؛ مجازاً فرّ و شکوه، شأن و شوکت

اهتزاز: جنبیدن، تکان خوردن

اهتمام: سعی، کوشش

اهریمن: شیطان، ابلیس

اهل صلاح: صالحان، نیکان

اهل صورت: متشرّعان، کسانی که در ظاهر شریعت مانده‌اند و به عمق آن دست نیافته‌اند.

اهل مَکْرُمت: بزرگان، جوان مردان

اهلیّت: شایستگی، لیاقت

اهْمال: فروگذاشتن، سستی کردن، کوتاهی و سهل‌انگاری در کار

اَهورا: اهورامزدا، خدای نیکی‌ها، وجود مطلق و هستی بخش [اهورایی: منسوب به اهورا، خدایی]

اَیار: از ماه‌های رومی برابر با ماه سوم بهار(خرداد)

ایجاز: کوتاه سخن گفتن، مختصر گویی [متضّاد اطناب]

ایدر: این‌جا، اکنون

ایدون: این چنین، این گونه

ایما: اشاره کردن کنایه و رمز

ایهام: به گمان افکندن

ب

باجگاه: محلّ اخذ عوارض [باج: عوارض]

با خویش رسیدن: به خود آمدن

بادْآفره: مجازات، کیفر

باده‌گساری: شراب نوشی

بادی: آغاز، در اصل اسم فاعل از«بَدَءَ» به معنی شروع کننده است.

بادیه:۱ – بیابان و صحرا ۲ – کاسه ی بزرگ (ظرف شیر)

بار: ۱ – اجازه، رخصت [بارگاه ← بار +گاه]۲ – ثمره و میوه

بارقه: برق زننده، جرقّه، پرتو، جلوه

بارگی: اسب

باره: اسب

باری: ۱ – صفت خداوند ۲ – به هر حال، خلاصه

بازارگاه: کوچه‌ای سرپوشیده که از دو سو، دارای دکّان‌ها باشد؛ مجازاً به معنی «مردم و اهل بازار»

باز گفتن: بیان کردن

باسق: بلند، برکشیده

باشدکه: به امید آن که، امید است که

بالیدن: ۱ – رشد کردن ۲ – افتخار کردن

بام: بامداد، صبحگاه

ببر: ببر بیان، زره مخصوص رستم← نگهبان تن کرد بر گبر ببر

بثّ‌الشّکوی: شکایت و گله کردن [بثّ: بیان کردن، آشکار کردن]

بحبوحه: میانه، وسط

بدایت: ابتدا، شروع وآغاز

بدسگال: بداندیش، بدخواه (صفت فاعلی مرکّب مرخّم/ صفت جانشین اسم)

بدعت: نوآوری

بدیع: نو، تازه، دانشی که درآن صفت‌های کلام و زیبایی‌های الفاظ نظم و نثر بحث شود.

بَذْل: بخشش(بذل توجّه: توجّه داشتن)

برآویختن: جنگیدن

بردیده‌ی مجنون نشستن: کنایه از «عاشقانه نگریستن»

بر رفتن: بالا رفتن

برائت: بیزاری جستن

برات: نوعی نوشته و سند رسمی، حواله

بر اثر: به دنبال، از پی

براعت: برتری، کمال، ممتاز بودن

بزم: مجلس عیش و طرب

برزن: کوی، محّله

برزیگر: کشاورز

برگ: توشه، زاد سفر

برگُستوان: پوشش جنگاوران در قدیم و یا پوشش اسب یا فیل در هنگام جنگ

برنشستن: سوار شدن

برّ و بر: با دقّت، خیره خیره

بَرَهمن: پیشوای روحانی آیین برهمایی

برین: بالایی، برتر

بزه: گناه، جُرم

بساتین: [جمعِ بستان] باغ‌ها

بسته‌قبا بودن: کنایه از «آماده و مهیّا بودن»

بسمل کردن: سر جانور را بریدن؛ عمل ذبح اسلامی با گفتن بسم‌الله ...

بشاشت: تازه‌رویی، گشاده‌رویی

بَط: مرغابی

بطلان: نابودی، باطل شدن

بقولات: [جمعِ بقول و بقول جمعِ بَقَل] سبزی و تره‌بار

بِلاد: [جمع بَلَد] سرزمین‌ها

بلاغت: چیره‌زبانی، زبان‌آوری، رسایی کلام

بلامعارض: بی‌رقیب

بلدیّه: شهرداری [نظمیّه: شهربانی، منطقه‌ی انتظامی فعلی/عدلّیه: دادگستری]

بلّعتُ: فرو بردم [صیغه‌ی بلّعتُ چیزی را خوراندن: آن‌را به حلق فرو بردن، آن‌را خلاف حق تصرّف کردن و بالا کشیدن]

بنات: [جمعِ بنت] دختران

بُناگوش: بیخ گوشت، پسِ گوش

بَنان: انگشت

بَنگ: ماده‌ای مخدّر که از شاهدانه به دست می‌آید.

بوته: ظرفی از گِل مخصوص که طلا و نقره را درآن می‌گذاشتند. (در بوته‌ی آزمایش گذاشتن: کنایه از «محک زدن و آزمودن»)

بوران: باد و برف، کولاک

بور شدن: شرمنده شدن، خجالت زده شدن

بوقلمون: نام پرنده‌ای، نوعی دیبای رومی که در آفتاب رنگارنگ به نظر آید.

به جای: در حقّ [نیکی به جای یاران: نیکی در حقّ یاران]

به عیّوق بر شدن: کنایه از «به مرتبه‌ی عالی (کمال) رسیدن»

بهایی: ۱- تخلّص«شیخ بهایی» ۲ - ارزشمند

بهت زده: حیرت زده، متعجّب

بهجت‌انگیز: شادی بخش

بهره: حقّ مالک، قسمت صاحب زمین، نصیب

بِهِلْ: بگذار، رها کن

بیخته: غربال کرده

بی‌خویشتن: از خود بی‌خود، بی اختیار

بی روزی: بی نوا و درویش

بی شائبه: پاک، بدون شکّ و تردید

بیغوله: بیراهه، خرابه و ویرانه، کنج

بیگاه: دیر[بی‌گاه شدن روز: سپری شدن روز]

پ

پاپی شدن: کنایه از «دنبال کردن، پی گیر بودن»

پاتابه: (پای تابه) پابند، نواری که به ساق پا پیچند.

پاتک: ضدّ حمله (متضادّ تک: حمله)

پار: سال گذشته، گذشته

پاسي: بخشی، مقداری

پالیز:کشتزار، باغ و بوستان

پایْ مردان: یاران و دستیاران [پای مردان دیو: منظور، دستیاران ضحاک]

پای آبله ماندن: کنایه از «خسته و درمانده شدن»

پای بر فرق فَرقَدان گذاشتن: (= به عیّوق برشدن) کنایه از«به بلندی و کمال رسیدن»

پای در دامن آوردن: کنایه از «انزوا و گوشه‌نشینی»

پای مردی: شفاعت و میانجی گری، خواهش گری

پُتک: چکّش بزرگ

پتیاره: مهیب، زشت

پرت و پلا: بیهوده، بی معنی [به این نوع ترکیب‌ها که در آن‌ها لفظ دوم اغلب بی معنی است و برای تأکید لفظ اوّل می‌آید، «مرکبّ اتباعی» یا «اتباع»گفته می شود.]

پرخاشگر: جنگ‌جو، پرخاش‌جو

پرده:۱ – در اصطلاح موسیقی به معنی «آهنگ و نغمه‌های مرتّب است» ۲ – حجاب

پرسپولیس: واژه‌ی یونانی به معنی «شهر پارس» [در درس به سوی تخت جمشید، اسم خاص و نام یکی از کاخ‌های شاهان هخامنشی است.]

پر گرفتن: پرواز کردن، رفتن، عبور کردن

پرنیان: حریر، پارچه‌ای ابریشمین

پس افکند: میراث، پس افکنده، پس اُفت

پستو: اطاقکی در پشت طاق نشیمن و ... که اشیا و لوازم خانه را در آن می نهند.

پشت بام: روی پا، سینه‌ی پا

پشتواره: کوله بار، کوله پشتی

پشته: تل، تپّه

پلشتی: زشتی، پلیدی و ناپاکی

پیچیدن: تلاش کردن، اصرار کردن← که چندین بپیچم که اسفندیار ...

پیراستن: زدودن، زینت دادن با کاستن

پیرایه: زیور، زینت

پیکان: نوک فلزّی تیر

ت

تا: [از اصوات قدیم] مواظب باش، مبادا، زنهار← پا بر سر سبزه تا به خواری ننهی (معنی دیگر: نظیر، مانند)

تارک: فرق سر، بالای سر، قلّه

تاس: کاسه‌ی مسی که با خود به حمّام می‌بردند.

تاک: درخت انگور، مو، رَز

تألّم: دردمندی

تالیان: [جمعِ تالی] تلاوت کنندگان، پیروان

تأنّی: آهستگی، آرامش، وقار

تپانچه: نوعی اسلحه ی کمری انفرادی و کوچک

تُپُق: گرفتگی زبان

تِتمّه: باقی مانده، به جای مانده، مایه ی تمامی و کمال

تجدّد: نوگرایی، نواندیشی

تجلّی: نمودار شدن، هویدا شدن

تجمّل: خودآرایی، آراستگی و زینت یافتن

تحذیر: بیم دادن، بر حذر داشتن، ترساندن

تحریر: نوشتن

تحفه: هدیه، ارمغان، سوغات

تحلیل: ۱ – بررسی ۲ – ضعف

تحیّر: سرگشتگی، سرگردانی

تخمیر: سرشتن، مایه زدن

تذَرْو: قرقاوُل، خروس صحرایی(نوعی پرنده)

تراژدی: نمایش غم‌انگیز

تراویدن: تراوش کردن آب و امثال آن، چکیدن

ترجمان: بازگو کننده، گزارش گر

تُرد: زود شکننده

ترسا: نصرانی، مسیحی

ترفیع: بالا بردن [ترفیع رتبه: بالابردن رتبه]

تَرک: خطا و اشتباه، رفتار زشت

ترکش: تیردان، جعبه‌ی تیر

تَرْکه: شاخه‌ی چوب باریک و دراز و انعطاف پذیر که برای تنبیه افراد به کار می‌رود.

ترگ: کلاه‌خود، کلاه آهنی، مِغفر

ترنج: بالنگ (از مرکّبات)

ترنّم: نغمه، آواز نیکو، سرود

تره برای کسی خرد کردن: کنایه از «برای کسی ارزش و اعتبار قائل شدن»

تریاق: پادزهر، ضّد زهر (معّرب «تریاک»)

تزار: نام عمومی پادشاهان روسیه درگذشته

تُسْتَر: معرّب «شوشتر»

تسویه: مساوی کردن

تشرّع: ظاهر بینی در دین

تشویش: پریشانی، آشفتگی، اضطراب، نگرانی

تصدیق (تصدیق‌نامه): گواهی نامه، مدرک تحصیلی

تصفیه: پاک کردن، پالایش کردن

تصنّع: خودآرایی، کاربرد صنایع ادبی در سخن/ تصنّعی: ساختگی

تصنیف: ۱ - نوشته، کتاب ۲ - نوعی شعرکه با آهنگ خوانده می‌شود (ترانه).

تضرّع:التماس و خواهش کردن، زاری کردن

تضریب: سخن چینی، فتنه‌انگیزی، دوبه‌هم‌زنی

تعبیه: قراردادن، گنجاندن

تعدّی: تجاوز، از حّد خود درگذشتن

تعرّض: عتاب کردن، پرخاش‌کردن

تعریض: کنایه، گوشه زدن، پوشیده کردن

تعزیه: عزاداری، نمایش مذهبی، شبیه‌خوانی

تعلّل: بهانه آوردن، بهانه‌جویی

تعلیمی: عصای سبکی که به دست گیرند.

تغیّرات: جمعِ «تَغْیّر» به معنی «دگرگون شدن، برآشفتن، خشمگین شدن»

تفاخر: فخر ورزیدن، به خود نازیدن

تفت: داغ و سوزان

تفته: گداخته، بسیار داغ شده

تفتیش: بازرسی، بازجُستن، واپژوهیدن

تفحّص: جست و جو

تفرّجگاه: گردشگاه

تفرّس: دریافت به فراست، دریافتِ چیزی به علامت ونشان

تفقّد: دل جویی، مهربانی

تفنّن: سرگرمی

تقاص: تاوان؛ جریمه

تقریب: نزدیک گردانیدن

تقریر: بیان کردن، بیان

تقصیر: گناه، کوتاهی، کوتاهی کردن

تَک: ۱ - دُوْ، دویدن ۲ - ته، عمق۳ - تنها

تکاپو: تلاش و دوندگی، جست و جو

تکفّل کردن: به عهده گرفتن

تک و پوز: (دک و پوز) سر و دهان، سر و وضع و شکل ظاهر

تکیده: نحیف و لاغر

تگاور: حمله کننده، تندرو

تُل: هر چیز خرمن شده، تپّه، پشته

تلبیس: نیرنگ، پنهان کردن حقیقت

تلطّف: مهربانی کردن، نرمی کردن

تلکه کردن: پول یا مال کسی را با مکرو فریب از کسی گرفتن

تمتّع: بهرمندی، بهره جستن

تمثال: تصویر، صورت نقّاشی شده، مجّسمه

تمسّک: چنگ زدن، متوسّل شدن

تمکین: توانایی، مکان و منزلت دادن

تملّق: چاپلوسی، چرب زبانی

تموز: از ماه‌های رومی، برابر با ماه اوّل تابستان (تیر)

تنازع: جنگ و کشمکش

تناول کردن: خوردن

تنبوشه: لوله‌ی سفالی یا سیمانی کوتاه که در زیر خاک یا میان دیوار می‌گذارند تا آب از آن عبور کند.

تنبّه: بیداری، آگاهی

تندیس: مجسّمه

تندیس گر: مجسّمه ساز، پیکر تراش

تنزیل: نازل کردن، فرو فرستادن

تنعّم: تن آسانی، فرو رفتن در ناز و نعمت

توئون: عامیانه‌ی «تاوان»/تاوان دادن: پرداختن خسارت»

توتیا: اکسید طبیعی و ناخالص روی که محلول آن گندزدایی قوی است. در قدیم مادّه‌ای شفابخش بوده و در تعبیر شاعرانه وسیله‌ای است برای روشنایی چشم. توتیا را با سُرمه که گرد نرم شده‌ی سولفورآهن یا نقره است و در قدیم برای سیاه کردن پلک‌ها ومژه‌ها به کار می‌رفته است، نباید اشتباه کرد.

توزی: منصوب به توز، پارچه‌ی نازک کتانی که نخست در شهر توز بافته می‌شده است.

توسنی: سرکشی، عصیان، نافرمانی / توسن: اسب سرکش

توقیع: امضا کردن نامه و فرمان

تولم: نام دو محل است در خطّه‌ی گیلان

تهجّد: شب بیداری، شب زنده‌داری

تیمار: غم/ تیمار داشتن: مراقبت کردن

تیه: بیابان، بادیه

ث

ثقت (ثقه): اعتماد، اعتماد کردن

ثنا: ستایش، مدح

ثمین: گران بها

ثُقبه: سوراخ

ثواب: پاداش

ج

جافی: جفاکار، جفاکننده

جال: دام، تله برای پرندگان

جانی: از سوی جان [این کلمه قید است. «یای»آن قید ساز یا یای جانشین تنوین است و به جای کلمه ی غلط «جاناً»استفاده شده است.]

جُبّه: جامه‌ی گشاد و بلندکه روی لباس‌های دیگر می پوشیدند.

جَبهه: پیشانی

جبین: پیشانی

جبین پر آژنگ کردن: کنایه از «ناراحت و عصبانی شدن»

جدل: علم یا فنّ مناظره و استدلال، مجادله

جِرز: دیوار اتاق و ایوان

جَرَس: زنگ کاروان، درای

جَر کردن: جنگیدن، درافتادن

جَرگه: گروه، زُمره

جریده: دفتر، روزنامه، مجلّه [جمع: جراید]

جزمیّت: قطعیّت، یقین

جسیم: خوش اندام

جَلا: جلوه و رونق، روشنی

جلّ و عَلا: بزرگ و بلند قدر است.

جَلی: اشکار، روشن [متضادّ «خَفی»]

جمّازه: (جمّاز) شتر تیزرو

جمودت: جامد بودن، خشکی و افسردگی

جنتلمن: نجیب زاده، جوان مرد

جُنحه: گناه، بزه

جَنیبت: اسب یدک

جوال: ظرفی از پشم بافته که چیزها در آن کنند.

جوشن: زره، پوشش جنگی

جولان: ۱ – دور زدن، تاخت و تاز ۲ – منطقه‌ای کوهستانی بین اردن و سوریه

که مورد حمله ی نیروی‌های اسرائیلی است.

جولاهه: بافنده، نسّاج، عنکبوت

جَهر: بلند کردن صدا

جَیبْ: گریبان، یقه

چ

چارقد: روسری

چارُق: کفش چرمی

چاشتگاه: [چاشت + گاه] موقع خوردن چاشت یامیان وعده‌ی غذایی، زمانی بین صبح و ظهر

چاووش: پیش‌رو لشکر و کاروان؛ ندادهنده، بانگ و فریاد

چاووش‌دردادن: بانگ زدن، جار زدن، ندا در دادن

چشم داشتن: انتظار کشیدن، منتظر بودن

چَغْز: قورباغه

چفیه: دستمال بسیجی

چُلمَن: بی دست و پا و نالایق، کسی که زود فریب بخورد.

چموش: [صفت اسب] سرکش و نافرمان

چمیدن: خرامیدن، با ناز راه رفتن

چنبر: محیط دایره، حلقه، قید، گرفتاری

چند مرده حلّاج بودن: کنایه از «چقدر توانمند بودن»، میزان توانایی

چوبه: واحد شمارش تیر، تیری از جنس چوب خدنگ

چوک: شباویز، مرغ حق (مرغی مانند جغد که خود را از درخت آویزان کند و فریاد کند.)

چینه: دیوار گِلی

ح

حازم: دوراندیش، هوشیار

حایل: مانع، حجاب

حِبْر: مرکّب، جوهر/ حبری رنگ: به رنگ مرکّب، کبود رنگ

حبّه: دانه

حجاب: پرده؛ در اصطلاح عرفا به موانعی گویند که میان عاشق و معشوق باشد و هر چیزی که مطلوب را بپوشاند.

حُجْب: شرم، حیا

حجّاری: سنگ تراشی

حُجْره: اتاق، خانه

حد: مجازات شرعی

حدیقه: باغ و بوستان

حرب: جنگ؛ مجازاً «ابزار جنگ مانند شمشیر، خنجر، نیزه و ...»

حِرز: دعایی که بر کاغذ نویسند و با خود دارند؛ بازوبند، تعویذ

حرمان: نومیدی

حریف: ۱ - یار و همدم ۲ - رقیب، هم نبرد

حَشَم: چاکران و خادمان

حصار: دیوار، بارو، زندان

حصین: محکم و استوار

حضر: ماندن در وطن [متضادّ سفر]

حضیض: نشیب، پستی، پایین [متضادّ اوج]

حُطام: خرده و ریزه‌ی گیاه خشک؛ مجازاً «مال اندک دنیا»

حُقّه: ۱- نیرنگ ۲- قوطی، ظرف کوچکی که در آن جواهر یا اشیای دیگر می گذارند.

حلاوت: شیرینی

حِلْم: صبرو شکیبایی

حُلْم:خواب و رویا [جمع: اَحلام]

حُلّه: پارچه‌ی ابریشمین، حریر

حِلیه: زیور، زینت، پیرایه

حمیّت: مردانگی، غیرت، دلاوری، تعصّب

حیّ: زنده (جمع: اَحیا)

حیلت: حیله، چاره، علاج

خ

خائف: ترسو

خار در جگر شکستن: کنایه از «آزرده و رنجیده شدن»

خارق: شکافنده، بر هم زننده

خاره: سنگ خارا

خازن: خزانه دار، نگهبان، فرشته

خامه: قلم، کِلْک

خانقاه: محلّی که درویشان و مرشدان در آن سکونت و آداب و رسوم تصوّف را اجرا می کردند.

خانه‌ی خمّار: میخانه، میکده [خمّار: شراب فروش]

خایب: ناامید، بی بهره

خاییدن: جویدن، به دندان نرم کردن [دندان به دندان خاییدن: کنایه از «خشمگین شدن»]

خُبْث: پلیدی [خبث طینت: بدنهادی، بدجنسی]

خَبط: بی‌راه رفتن، کج روی، کژ رفتن

خبیث: پلید، ناپاک

خُدعه: مکر، فریب

خَدَنگ: درختی است بسیار سخت که از چوب آن تیر و نیزه و زین اسب سازند.

خدو: تُف، آب دهان

خَدیو: خداوند، دادار [گیهان خدیو: خداوند جهان]

خِذلان: خواری

خَرْق: شکافتن، پاره کردن

خِرقه: جامه‌ی ضخیم و چند تکّه که اهل تصوّف می‌پوشیدند.

خرگه: [مخفّف خرگاه] چادر و خیمه ی بزرگ و شاهانه، سراپرده

خرّم: تازه و شاداب، شاد

خساست: خسیسی و بُخل

خسّت: خسیسی و خشک دستی

خسته: زخمی، مجروح، آزرده

خسوف: ماه گرفتگی [خسوف‌های کژخیم: استعاره از «حوادث ناگوار»]

خشت زدن: بیهوده گویی و پرحرفی کردن

خصاصهٔ: نیازمندی، فقر

خصومت: دشمنی

خشک دستی: خسیس بودن

خط بر کسی کشیدن: (= برچسب زدن بر کسی) متّهم کردن کسی

خُطبه: سخن‌رانی، خطابه، سخن

خُطُوات: [جمع خطوه] گام‌ها، قدم‌ها

خطّ و نشان کشیدن برای کسی: کنایه از «تهدید کردن کسی»

خطیر: مهم و باارزش، بزرگ

خفایا: [جمعِ خفیّه] نهان‌ها (خفایای خاطر: جاهای پنهان ذهن)

خفّت: خواری، سُبکی، پستی

خفتان: گبر، نوعی جامه‌ی جنگی

خُفیه: پنهان، پوشیده، پنهانی

خلخال: پابند زینتی، آلتی فلزّی و زینتی که زنان به مچ پا بندند.

خِلعت: جامه‌ی دوخته‌ای که بزرگی به کسی می‌بخشد.

خَلَق‌گونه: کهنه، ژنده، پوشیده شده

خُلقی کردن: مزاح و شوخی کردن

خَلَنگ: نام گیاهی است؛ علف جارو

خلود: جاودانگی، ابدیّت

خلیده: زخم شده، مجروح، آزرده

خمّار: شراب فروش

خُمستان: میکده، محل نگهداری خُم شراب؛ استعاره از «عالم ملکوت»

خنیاگر: آواز خوان

خواب دیدن برای کسی: کنایه از «نقشه کشیدن برای کسی و توطئه علیه او»

خواجه‌وار: مغروز، متکبّرانه

خوازه: طاق نصرت، خواستن و خواهش

خوالیگر: آشپز، خورشگر، طبّاخ

خوان: سفره، مرحله

خون‌پالا: خون افشان، تصفیه کننده‌ی خون

خُوی: عرق

خوی: خُلق، منش

خیرخیر: تند تند، سریع

خیره‌خیر: بیهوده

خیره‌خیره: با خیرگی و شگفتی

خیک: مَشک

خِیل: گروه، دسته، سپاه

خیلتاش: گروه نوکران و چاکران

د

وزیر داخله: وزیر کشور

دادار: آفریننده، خالق، باری

دار: ۱ – خانه ۲ – چوبه‌ی اعدام

دارالطِّباعه: چاپ خانه

دامن از دست رفتن: کنایه از «از خود بی‌خود شدن»، «بی اختیار شدن»

داروغه: نگهبان

داروگ: [دار: درخت + وگ: قورباغه] قورباغه درختی

داشتن: حفاظت کردن، پاییدن، نواختن

دافعه: دفع کننده، قوّه‌ای که نیروی دیگری را دفع کند. [متضّاد جاذبه]

دَبکه: نوعی پای کوبی و جشن ملّی در سوریه

دُجی: [جمعِ دجیه] تاریکی‌ها

دخل داشتن: ربط داشتن

دخمه: سردابه‌ای که مردگان را در آن نهند، گورستان زرتشتیان، خانه‌ی تاریک و زیرزمینی

دَر: خیر دهد← لِلّه دَرُّ کما: خدا خیرتان دهد.

دُر: مروارید

درجوشیدن: آشوب کردن

در ساعت: فوراً، در دم، برفور، در حال، در زمان

دُرّاعه: جامه‌ای بلند که زاهدان و شیوخ پوشند، جبّه، بالاپوش

در بوته‌ی سودا نهادن: کنایه از «عاشق کردن»

دراویش: [جمع «درویش»] درویشان (امروزه جمع بستن واژه‌های فارسی به شیوه‌ی عربی، جایز نیست.)

درای: ۱ – پتک ۲ – زنگ کاروان

در انتظار غبار بی سوار نشستن: کنایه از «انتظار بیهوده کشیدن»

در رکاب کسی دویدن: کنایه از «در خدمت کسی بودن»

دُرْد: ته مانده‌ی شراب

درزه: بسته

درزی: خیّاط [درزی ازل: استعاره از «خداوند»]

درفش کاویان: [= اختر کاویان یا علم فریدون] درفش ملّی ایران در عهد ساسانی، پیش‌بند چرمینی که کاوه‌ی آهنگر هنگام قیام علیه ضحّاک بر نبرد کرد و فریدون پس از پیروزی بر ضحّاک آن را به فال نیک گرفت و بر آن گوهرهای رنگارنگ آویخت.

دوزخ: صورتی نادر از کلمه‌ی «دوزخ»

دریغ: افسوس، مضایقه، کوتاهی [بی دریغ: بی مضایقه، بدون منّت]

در یوزگی: گدایی، بی نوایی

دژخیمان: [جمعِ دژخیم] افراد بدخوو بدنهاد، جلّادان

دُژَم: خشمگین، افسرده و غمگین

دستار: عمّامه، سربند

دست برنهادن: کنایه از «کمک و همراهی کردن»، «همّت کردن»

دست ساییدن: کنایه از «تلاش و جستجو کردن»

دستْ‌فرسود: کهنه شده، کار کرده

دستگاه: قدرت، ثروت، شوکت، دولت

دست لاف: پیش مزد، دشت

دستور:اجازه، راهنما، وزیر

دستوری: اجازه، رُخصت، اجازه دادن

دشت: دستْلاف، پیشْمزد، فروش اوّل هر کاسب

دَغَل: فریب کاری، ناراستی، تباهی و فساد

دَکَل: ستون وسط کشتی که بادبان‌ها به آن بسته می‌شود.

دلّاک: سلمانی، موی تراش، کیسه کش حمّام

دلالت: راهنمایی و هدایت

دل پر از باد داشتن: کنایه از «غمگین بودن»

دمان: غرّنده، خروشنده، خشمگین

دَمْدَمه: نزدیک، حدود، حوالی [در اصل به معنی «با خشم سخن گفتن و آواز دادن» است.]← دمدمه‌های اردیبهشت

دمُده: از مُد رفته، از رونق و اعتبار افتاده

دنائت: پستی، فرومایگی

دوار: سرگیجه، گردش سر

دوّار: دورزننده

دوال: چرم و پوست [یک دوال: یک لایه، یک پاره]

دوچین: دوبار چیده شده پس از روییدن

دُوْری: بشقاب بزرگ و مقعّر

دون: پَست

دها: زیرکی، هوشمندی

دهر: روزگار

دهش: دادگری، انصاف، بخشش

دهْشَت: سرگشتگی، حیرت، ترس و اضطراب، تعجّب

دی: روز گذشته، دیروز

دیده‌ور: بینا، صاحب بصیرت

دیدار: ۱ – دیدن ۲ – چهره

دیر: محلّی که راهبان در آن عبادت کنند، صومعه

دیلاق: آدم قد دراز

دیوان: ۱- [جمع دیو] دیوها، شیطان‌ها ۲ – کتاب دربردارنده‌ی مجموعه‌ی اشعار ۳ – وزارت‌خانه، محّل رسیدگی به امور دربار

ذ

ذَرع: گز، معادل ۱/۰۴ متر

ذلالت: خوار و ذلیل شدن

ذلّت: خوار شدن، خواری

ذلیل: خوار

ذمّ: نکوهش، سرزنش

ر

رأفت: مهربانی، عاطفه، دلسوزی

را: نشانه‌ی سوگند← دل می‌رود ز دستم صاب دلان خدا را (= به خدا)

راد: جوان مرد، بخشنده، شجاع

راسخ: استوار، پایدار

راغ: صحرا، بیابان

رامش: آرامش، آسایش

راهب: عابد مسیحی، ترسای پارسا و گوشه نشین

راهوار: تندرو، فراخ گام، خوش‌راه

رایت: عَلَم، بیرق، پرچم

رای‌زدن: مشورت کردن، مشاوره

رای‌زن: مشاور

رباط: کاروان‌سرا

رب النّوع: خدای نوعی در نظر مشرکان مانند خدای آتش، خدای درختان و ...، الهه

رَبیع: بهار

رِثا: سوگواری

رخوت: سستی

رَجا: امیدواری

رُجحان: برتری، ترجیح دادن

رَجَز: خودستایی، شعری که هنگام جنگ برای خودستایی و تضعیف روحیّه‌ی حریف خوانند.

رَجعت: بازگشت

رَجم: سنگ زدن

رِحله: کوچ، سفرنامه، شرح مسافر از سفر خود

رَحیل: کوچ، کوچیدن

رُخام: نوعی سنگ مرمر با رگه‌هایی به رنگ قهوه‌ای و زرد و سبز

رَخت افکندن: کنایه از «ساکن شدن، اقامت کردن»

رَخت بربَستن: کنایه از «آماده‌ی سفر شدن»

رَخت کشیدن: کنایه از «نقل مکان کردن»

رخوت: سستی

رِدا: جامه‌ای که روی جامه‌ی دیگر پوشند، عَبا

رَز: ۱– زهر، سمّ مُهلک ۲– درخت انگور

رَسَن: ریسمان

رُسوخ: نفوذ

رَعایا: [جمع رعیّت] افراد زیردست، طبقه‌ی پایین جامعه

رُعب: ترس، ترسیدن، فزع کردن، بیم

رعب‌انگیز: ترسناک، وحشتناک

رغبت: میل، علاقه‌ی زیاد

رعشه: لرزش، ارزه

رَغْم: به خاک آلودن بینی، خلاف میل کسی عمل کردن، بر خلاف میل، کراهت

رفع کردن: شکایت کردن، دادخواهی کردن

رُقعه: قطعه‌ی کاغذی که روی آن می‌نویسند، نامه

رُکود: راکد ماندن، ایستادن، بی‌تحرّک بودن

رمانتیک: داستانی، افسانه‌ای، اثری به سبک رمانتیسم

رمق: نیرو، توان

رَمی: تیر انداخت [رَمیتَ: تیر انداختی]

رنجه: آزرده، رنجور

رند: در اصل به معنی بی سر و پا و لاُابالی و در شعر حافظ، «انسان کامل یا ولّی خدا» است. امروزه به معنی «زیرک» است.

رواق: پیشگاه خانه، سایه بان، ایوانی که در طبقه‌ی دوم ساخته می‌شود.

روزن: شکاف، روزنه

روزه به دهن: کنایه از «گرسنه»

روضه: باغ، گلزار (روضه‌ی رضوان: بهشت)

ریاضت: تحمّل رنج و تعب (سختی) برای تهذیب نفس [اصطلاح عرفانی است.]

ز

زاد: ۱ – زاده شده، ولادت ۲ – توشه

زاغه: سوراخی در کوه یا تپّه یا بیابان که محّل استراحت چارپایان است؛ آغل

زال زر: زال سفیدمو [زال: لقب پدر رستم]

زاویه: اتاقی در خانقاه که به خلوت و ریاضت سالکان و فقرا اختصاص دارد، شاه نشین، گوشه، محّل اطعام فقرا

زایدالوصف: توصیف نشدنی

زایل: برطرف‌شونده، زوال یابنده، ناپدید شونده

زَبَر: بالا، روی

زبان در کشیدن: (=دم برنیاوردن) کنایه از «سکوت کردن»

زبون: خوار، پست [زبونی: خواری]

زجر: آزار، اذیّت، شکنجه

زخم: ضربه

زخم درای: ضربه‌ی پتک (درای در اصل به معنی «زنگ کاروان»است.)

زدوده: پاک کرده، بی عیب

زرِپاره: طلای مسکوک و ورقه شده

زعارت: بدخویی، بدخُلقی، تندمزاجی

زغن: پرنده‌ای شکاری کوچک تر از باز، موش گیر

زکیّ: پاک

زلازل: [جمعِ زلزله] زلزله‌ها

زلّت: لغزش، خطا

زنّار: کمربندی که زرتشتیان یا مسیحیان بر کمر می‌بستند تا از مسلمانان شناخته شوند.

زَنَخْدان: چانه، ذَقَن

زندیق: مُلحِد، دهری، بی دین

زنهار: (زینهار) ۱– مواظب باش ۲– امان

زورق: قایق کوچک

زه: ۱– چلّه‌ی کمان ۱– احسنت

زه‌آب: آبی که از سنگی یا زمینی می‌جوشد. [زه‌آب دیدگان: چشمه‌ی چشم]

زی: ۱ – لباس و پوشش خاصّ هر صنف ۲ – سمت، طرف

ژ

ژاژ: بوته‌ی گیاه به غایت بی مزه که هر چند شتر آن را بجود، نرم نشود.

ژاژ خاییدن: کنایه از «بیهوده گفتن، یاوه گفتن»

ژاله: شبنم، تگرگ

ژرفا: عمق

ژکیدن: آهسته سخن گفتن در زیر لب از روی خشم و غضب، غرولند کردن

ژنده: ۱ –کهنه و مندرس ۲ – پیر و سالخورده ۳ – بزرگ

س

ساج: درختی که چوب آن بسیار مرغوب است.

ساحت: فضا، عرصه، صحن [ساحت ربوبی: درگاه الهی]

ساغر: جام، پیاله

ساطع: درخشان، تابان، پراکنده

سبا: نام شهری که بلقیس فرمانروای آن بود.

سبّابه: انگشت اشاره

سَبْعه: هفت، هفت‌تایی

سبو: کوزه

سِپَردن: پایمال کردن، زیر پا گذاشتن

ستبر: ضخیم، کلفت

ستُردن: پاک کردن

ستُور: چارپا

ستوه: درمانده و ملول

ستیهندگی: ستیزندگیری، لجاجت

سَجایا: [جمعِ سَجیّه] خلق و خوی‌ها و عادات نیک

سجستانی: سیستانی، اهل سیستان (= سگزی)

سحاب: ابر

سَخته: سنجیده، خوب [شعر سَخته: شعر سنجیده]

سُخره: ۱ – ریشخند، تمسخر ۲ – بیگاری، کار بی‌مزد

سِدره: نام درختی در بالای آسمان هفتم که آن را «سدرة المنتهی» نامند.

سراپرده: خیمه‌ی بزرگ، خرگاه، بارگاه

آماس کردن سراچه‌ی ذهن: کنایه از «زیاد شدن اطّلاعات و آموخته‌ها»، «زیاد شدن گنجایش مغز»

سر به مُهر بودن: کنایه از «محرمانه بودن»

سرپیچاندن: کنایه از «منصرف شدن»

سر چوب پاره سرخ کردن: کنایه از «اعدام شدن»

سرسام: پرشانی و سردرد شدید با تشنّج

سرسوکی: سرگذر

سر گران بودن: کنایه از «بی اعتنا و بی‌توجّه بودن»

سُرنا: نوعی ساز بادی

سَره: ناب و خالص

سَطْوَت: حشمت، مهابت، غلبه، وقار

سُطور: [جمعِ سطر] نوشته‌ها، خط‌ها

سعایت: سخن چینی، بدگویی

سَفاهت: بی خردی،کم عقلی

سُفت: دوش، کتف

سُفته: سوراخ کرده‌شده

سِفله: فرومایه، پست

سفیر: فرستاده، نماینده

سُقلمه: ضربه با گوشه مشت یا آرنج یا مچ دست که معمولاً برای هشدار دادن می‌زنند.

سُکر: مستی

سِلک: رشته، نخ

سلیس: روان

سماجت: بی‌شرمی، اصرار و پافشاری

سماط: سفره

سمند: اسب زرد رنگ

سَموم: باد گرم و سوزان و مهلک [جمع: سمائم]

سُموم: [جمعِ سَم]، سم‌ها

سمین: چاق و فربه

سن: ۱- سنّ و سال ۲ - صحنه‌ی نمایش ۳ - آفت گندم← حاصل سن زده

سَنا: زوشنی، روشنایی

سنان: سرنیزه

سَندروس: صمغی (شیره‌ای)زرد رنگ که روغن کمان از آن می‌گرفتند.

سنگ سُماق: سنگی سخت و متمایل به صورتی یا سبزکه به دلیل مقاومت و سختی زیاد، در ستون‌های سنگی ساختمان‌ها و برای

ساختن سنگ آسیاب از آن استفاده می‌شود.

سو: ۱- دید، توان بینایی ۲- از زندان‌های که مسعود سعد در آن اسیر بود.

سواد: سیاهی، آبادی اطراف و حومه‌ی شهر

سودا: چه بسیار سود و فایده [سود +ا (الف کثرت)]

سور: جشن و شادمانی

سُوَر: [جمعِ سوره] سوره‌ها

سورَت: تندی، تیزی، شدّت اثر

سوفار: دهانه‌ی تیر، جایی از تیر که چلّه‌ی کمان را در آن بند می کنند.

سوگ: غم، عزا، ماتم

سهل: ساده، آسان

سهم: ترس [سهمگین: ترسناک]

سَهی: بلند و استوار

سی: ۱ - سوی، به طرف ۲ – عدد «سی»

سیادت: آقایی، سروری، بزرگی، رهبری

سیّال: بسیار روان، جاری

سیراف: نام جزیره ی کیش

سیم: نقره

سیمین: [منسوب به سیم] نقره‌ای

ش

شاباش: شادباش، طلا یا پولی که بر سر عروس و داماد ریخته می شود.

شائبه: شکّ و تردید [بی‌شائبه: بی شک]

شاب: جوان

شاطر: چالاک، چابک

شاکله: شکل و هیئت

شامورتی:اصطلاح حُقّه‌بازی، حقّه‌ی مخصوصی که حقّه‌بازان با آن عملیّات محیّرالعقول انجام می دهند.

شاهد: ۱ - زیباروی، معشوق ۲ - ناظر و گواه

شاهراه: راه اصلی

شأن: مقام، منزلت

شباب: جوانی

شبح: سایه، کالبد، سیاهی [جمع: اشباح]

شب تاب: کرم شب‌تاب؛آن‌چه در شب بدخشد.

شبهت: شکّ و تردید

شخیص: بزرگ، ارجمند، باشخصیّت

شرارت: فتنه‌انگیزی، بدرفتاری، بدی کردن، بدخواهی

شراره: پاره‌های آتش، جرقّه

شراع:سایه‌بان، خیمه

شرحه: پاره‌ی گوشتی که از درازا بریده باشند. [شرحه شرحه: پاره پاره]

شرر: جرقّه، پاره‌ی آتش

شرزه: خشمگین [شرزه شیر: شیر خشمگین]

شُرطه: باد موافق

شَرَنگ: سم، زهر، هر چیز تلخ

شست: انگشتر مانندی از جنس استخوان که زه کمان را با آن می گرفتند.

شط: رودخانه

شعشعه: پراکنده شدن روشنایی

شَعوَذه: شعبده

شَفقت: دل‌سوزی، مهربانی

شقاوت: بدبختی، بی‌رحمی، سخت‌دلی

شقیق: آن‌چه از میان به دو نیم شده

شقیقه: قسمت فوقانی خارجی استخوان سر، گیج گاه

شغاد: نام برادر ناتنی رستم

شکّر خنده: خنده‌ی شیرین و دل نواز

شَکَردن: شکار کردن [دل شکَر: صفت فاعلی مرکّب مرخّم یعنی «شکارکننده‌ی دل»]

شکوم: شگون، میمنت، خجستگی، چیزی را به فال نیک گرفتن

شلنگ انداختن: گام بلند برداشتن

شماتت: سرزنش

شمار گرفتن: حساب پس دادن

شمایل: صورت، چهره

شمسه: آن‌چه به شکل خورشید از فلز سازند و بالای قبّه و مانند آن نصب کنند.

شوخگن: چرک‌آلود، کثیف

شولا: خرقه، خرقه‌ی درویشان

شهربند: زندانی، محبوس

شیر سپهر: آفتاب (به اعتباراینکه برج اسد، خانه‌ی اوست.)

شیشک: گوسفند یک ساله

شیهه: صدای اسب

ص

صبا: باد خنک و لطیفی که از جانب شمال شرق می‌وزد. (صبا، نماد «پیام‌رسانی» است.)

صاحب گوهر: بانژاد، اصیل

صبوح: شراب صبحگاهی؛ در عرفان یعنی آن‌چه باعث سرخوشی و نیروی معنوی فرد می‌شود.

صبیان: [جمعِ صَبیّ] کودکان

صحبت: هم‌نشینی و مصاحبت

صدر: ۱ – سینه ۲ – بالا، ابتدا

صرافت: [به صرافت افتادن: اندیشه و قصد کاری را کردن]

صدمت: آسیب، صدمه

صُرّه: کیسه‌ی پول

صَعْب: دشوار و سخت

صعوه: پرنده‌ای کوچک به اندازه‌ی گنجشک

صفدر: کسی که صف دشمن را می‌درد، دلیر

صفوت: برگزیده و خالص از هر چیز

صفیر: بانگ، صدا و فریاد

صَلابت: استواری، سخت و محکم بودن

صَلا زدن: آواز دادن، صدا زدن

صِلَتْ: هدیه، ارمغان، جایزه

صَلْصال: گِل خشک

صلوات: جمعِ «صلات» به معنی «نماز، درود و رحمت خداوندی»

صنایع مستظرفه: هنرهای ظریف؛ مانند نقّاشی و مجسّمه‌سازی و نظایرآن

صواب: درست، راست

صُوَر: [جمعِ صورت] صورت‌ها

صورت بستن: تصوّر کردن

صورت شدن: روشن شدن

صورتگر: نقّاش [صورتگری: نقّاشی]

صوری: ظاهری

صولت: حمله، شکوه و هیبت، شدّت

صیانت: حفظ و نگهداری کردن

ض

ضُجرت: اندوه، ملال، دل‌تنگی

ضَجّه: ناله و فریاد

ضُحا (ضُحی): زمانی بین صبح و ظهر، پیش از ظهر؛ مجازاً «آفتاب»

ضَلال: گمراهی، گم شدن

ضِماد کردن: مرهم نهادن، بستن چیزی بر زخم

ضیا: نور، درخشندگی، روشنایی

ضمیر: باطن، دل

ضیاع: جمعِ ضیعه یا ضیعت به معنی «زمین و آب و درخت، زمین زراعتی، دارایی، خواسته»

ضیافت: مهمانی

ضَیْعَت (ضیعه): [جمع: ضیاع] زمین زراعتی، مزرعه

ضَیْف: مهمان

ط

طارمی: نرده‌ی چوبی یا آهنی که در اطراف محوّطه، باغ یا زمین نصب کنند.

طاسک: طاس کوچک، آویزه‌ی کوچک زینتی از طلا یا نقره

طاعن: طعنه زننده، سرزنش کننده

طاق: ۱ – تک، یگانه ۲ – سقف قوسی شکل و خمیده،گنبد

طالع: برآینده، طلوع کننده، فال، بخت، اقبال

طامات: [جمعِ طامه] اقوال پراکنده

طامعی: آزمندی

طایفه: گروه، دسته

طرّار: دزد

طَرد: راندن، دورکردن

طُرفه: نو، شگفت‌انگیز

طُرّه: ۱– دسته‌ی مو پیشانی ۲ – کاشی هایی که به شکل گیسوهای بافته شده و پیچ در پیچ از بالا تا پایین کشیده می‌شوند. ۳ – رشته‌های سیاه حاشیه‌ی پرچم← مه طرّه‌ی پرچم سیاهت

طُفیل: مهمان ناخوانده، انگل

طِلِسم: اصلاً یونانی است به معنی نقش‌ها و دعاهایی که به وسیله‌ی آن کار خارق عادت انجام دهند. [طلسم شکستن: کنایه از «مشکلی را برطرف کردن»]

طلیعه: سرآغاز، مقدّمه‌ی سپاه

طمأنینه: وقار، سنگینی و متانت

طمع: حرص، زیاده‌خواهی

طُمطُراق: کرّ و فر، تجمّل، خودنمایی

طوع: فرمان بردن، اطاعت کردن

طومار: دفتر، کتاب، نامه و نوشته‌ی دراز، لوله‌ی کاغذ

طیب: خوش بو شدن، بوی خوش، پاکیزه

طیِّب: پاک و پاکیزه، نیکو

طَیر: [جمعِ طایر] پرندگان← منطق‌الطّیر

طَیره: سبکی، خفّت، خواری

طیلسان: [معرّب تالشان] ردا، جامه‌ی بلند و گشاد که بر دوش اندازند، نوعی ردا، ویژه‌ی قضات و خطبای مسیحی

طُی: در ترکی، «جشن عروسی» است.

طین: گِل

طینت: نهاد، سرشت، خلق و خوی

ظ

ظَن: گمان، حدس

ظِل: سایه، پناه [جمع: اَظلال]

ظَلوم: بسیار ستمکار و ظلم کننده

ظَهر: پشت

ظهیر: یاور و پشتیبان

ع

عاصی: گناهکار، طغیانگر

عارضه: بیماری

عاریه: (= عاریت) قرض، آن‌چه از کسی برای رفع حاجتی بگیرند و بعد پس دهند.

عاجل: حال، شتاب‌کننده

عاکف: کسی که در مدّتی معیّن در مسجد بماند و به عبادت بپردازد.

عامل: حاکم، والی

عبا: نوعی جامه‌ی بلند که روی جامه‌ی دیگر بپوشند.

عایده: فایده [جمع: عَواید]

عَبَث: بیهوده

عِبَر: [جمعِ عبرت] ۱ – عبرت‌ها، پندها ۲ – اشک‌ها

عُبودیّت: بندگی

عَبوس: گرفته، درهم، اخمو

عتاب: خشم گرفتن، سرزنش کردن

عَثَرات: [جمع عَثْرت] لغزش‌ها، خطاها

عُجْب: خودپسندی

عَجَم: غیر عرب (ایرانی)

عداوت: دشمنی، تعصّب

عرّاده: ۱– وسیله‌ای کوچک‌تر از منجیق که در جنگ‌های قدیم برای پرتاب سنگ به کار برده می‌شده است. ۲– واحد شمارش توپ جنگی

عِذار: رخسار، چهره

عرایض: جمعِ «عریضه» به معنی «نامه، عرض حال، درخواست»

عَرَض: شکایت

عِرض: آبرو

عُروج: به بلندی رفتن، بالا آمدن

عُزلت: گوشه‌نشینی

عزیمت: رفتن، سفر کردن، قصد کردن

عِذار: چهره

عصاره: آبی که از افشردن میوه یا چیز دیگر به دست آورند.

عصبیّت: تعصّب، جانب داری، حمیّت، دشمنی

عِقار: آب و زمین

عِقْد: گردن‌بند

عُقَد: گره

علّت: بیماری

عَلَق: خون بسیار سرخ، خون غلیظ و بسته

عَلَم: پرچم، بیرق، رایت، لوا

عَلَم کردن: برپاکردن

عَلی‌حده: به تنهایی، جداگانه

عَلیل: بیمار، رنجور

عِماد: ستون

عِمارت: ساختمان، بنا، ساختن

عَمید: سرور، بزرگ

عناد: دشمنی ورزیدن، جنگ و ستیز

عِنان: افسار، زمام [عنان گیر: زمام‌دار]

عنان گران کردن: کنایه از «توقّف کردن، ایستادن»

عنایت: توجّه

عندلیب: بلبل

عَنود: ستیزه کار

عود: درختی که از سوختن چوب آن بوی خوش پراکنده می‌شود.

عَیار: ابزار سنجش، سنگ محک

عیّوق: ستاره‌ای سرخ‌رنگ و روشن در کنار راست کهکشان که پس از ثریّا طلوع و پیش از آن غروب می‌کند.(مظهر دوری و بلندی و روشنایی

غ

غازه: گلگونه، سرخاب

غاشیه: پارچه‌ای رنگارنگ که چون بزرگی از اسب پیاده می‌شده، بر زین می‌پوشیدند، زین پوش اسب

غالب: پیروز، پیره و مسلّط

غالیه: از عطریّات و مرکّب از موادّ خوش‌بو از قبیل مُشک، عنبر، کافور و ... با رنگ سیاه

غامض: دشوار و پیچیده

غرّه: مغروز، گول خورده و فریفته

غضنفر: شیر

غَلَیان: جوشش، جوش و خروش درونی

غمّاز: سخن چین، پرده و آشکارکننده‌ی راز، عشوه‌گر

غَمزه: اشاره به چشم و ابرو از روی ناز، کرشمه

غَمی: غمگین، خسته و ناتوان← غمی گشته اسبان و مردان تباه

غرفه: اتاق

غرامت: زیان، تاوان، جبران خسارت مالی و غیرآن

غرامت زده: زیان دیده

غرایب: [جمعِ «غریبه»] شگفتی‌ها، عجایب

غرض: مقصود، هدف

غریو: فریاد، بانگ

غَنا: توانگری، بی‌نیازی

غِنا: سرود، نغمه و آواز خوش

غَوی: گمراه

غیرت: حمیّت، تعصّب، ناموس پرستی؛ حمیّتِ محبّ است بر طلب قطع نظر محبوب از غیر تعلّق غیر از محبوب.

غیرمترقّبه: غیر منتظره

ف

فاحش: آشکار و بی پرده، زشت و ناپسند

فاسق: بدکار، گناهکار

فاضل: ۱- فاضلاب، آب زاید و اضافی، باقی مانده‌ی آب ۲- دانشمند

فؤاد: دل

فایق: برگزیده، برتر

فتراک: تسمه و دوالی که از پس و پیش زین اسب آویزان کنند، ترک بند

فتنه: آشوب، غوغا

فتوّت: جوان مردی، مردانگی

فتوح: گشایش حاصل شدن در چیزی بیش از حدّ انتظار

فَتی: جوان مرد [جمع: فتیان]

فَجایع: [جمعِ «فَجیعه»] سختی‌ها، فاجعه‌ها

فُجور: گناه، تبه‌کاری، فساد

فخّار: سفال

فخیم: استوار و محکم، گرامی و ارجمند

فَرّ: [فرّه: خَرّه] شکوه، فروغی ایزدی است که به دل هرکه بتابد، از همگان برتری می‌یابد و از پرتو همین فروغ است که شخصی به پادشاهی می‌رسد و در کمالات نفسانی و روحانی کامل می‌شود، شأن و شکوه و شوکت

فراست: ادراک، زیرکی، دریافتن باطن چیزی با نگریستن به ظاهرآن

فرّاش: فرش کننده، فرش گستر

فَراغ: آسایش

فَراغت: آسایش، آسودگی

فِراق: دوری

فرام [FRAME]: قاب عینک

فرتوت: پیر، کهنه

فرجام: عاقبت، سرانجام

فرض: واجب گردانیدن، تعیین کردن

فُرقت: دوری، جدایی

فَرقَدان: [دو فَرقَد] دو ستاره‌ی راهنما در صورت فلکی دُبّ اکبر در نزدیکی قطب شمال

فَرط: شدّت، زیادی

فرّهی: شکوه، شأن و شوکت و دارای فَرّ بودن

فِسُرده: یخ زده، منجمد

فسق: اعمال زشت و ناروا، خارج شدن از راه حق

فُشار: سخن بیهوده

فصاحت: شیوایی و روانی سخن

فقه: علم فروغ عملی احکام شرع [فقیه: عالم]

فکاهی: آمیخته به شوخی؛ خنده‌دار، طنزآمیز

فلاحت: کشاورزی

فَلَق: سپیده‌دم [متضّاد شفق]

فوج: دسته، گروه

فیّاض: بسیار فیض دهنده، جوان مرد و کریم

ق

قاب: آسمانه و قوس بنا از طرف داخل که آن‌را از چوب سازند.

قاپوچی: [واژه‌ی ترکی] دربان

قاش: (= قاچ)، برجستگی جلو زین اسب که از چوب، شاخ یا فلز سازند؛ کوهه‌ی زین، قبّه‌ی پیش زین

قبضه: یک مشت از هر چیز

قُبّه: عمارت گنبدی شکل

قبیح: زشت

قَدّاره: قَمه، نوعی شمشیر [قدّاره بند: کسی که از قدّاره استفاده می‌کند.]

قداست: پاکی

قَدَح: پیاله، کاسه

قَدغَن: ممنوع

قُدوم: بازآمدن، وارد شدن، قد نهادن، آمدن

قراضه: خراب، کهنه و فرسوده

قَرایح: جمعِ «قریحه» به معنی «ذوق و استعداد»

قُربت: نزدیکی

قَریه: ده، روستا

قَسیم: صاحب جمال، زیبا

قُشون: [واژه‌ی ترکی] لشکر، مجموعه‌ی سپاهیان

قُصور: عیب، نقص و کاستی، کوتاهی

قعر: ته، عمق، میان

قِلا کردن: کلک زدن، شیطنت کردن

قلماسنگ: قلاسنگ، فلاخن، آلتی که با آن سنگ اندازند.

قلم بر کسی نبودن: کنایه از «بازخواست نشدن»

قَلیه: نوعی خوراک از گوشت که آن را در تاوه یا دیگ بریان کنند.

قماش: پارچه؛ مجازاً «جنس، دسته و گروه»

قمچی: (قمچیل) شلّاق و تازیانه

قُمری: پرنده‌ای از راسته‌ی کبوتران، یاکریم

قندیل: چراغ، چراغدان

قوّال: بازیگر نمایش‌های دوره‌گردی

قهر: ۱- خشم و غضب ۲- غلبه، چیره شدن ۳- عذاب دادن

قیه: جیغ [قیه کشیدن: جیغ کشیدن به هنگام جشن]

ک

کار از دست شدن: کار از کار گذشتن

کار را به درآمیختن: اوضاع را آشفته و خراب کردن

کاریز: کهریز، قنات

کاژ: پیچیدگی در چشم، کاژ، دوبین، احولی

کافور: ماده‌ی معطّر جامد که از گیاهانی چون ریحان و بابونه و چند نوع درخت به دست می‌آید.

کافی: بسنده، با کفایت

کالبد: جسم، قالب

کاهلی: سستی و تعلّل

کاینات: [جمعِ «کاینه»]موجودات جهان

کبّاده: از ابزارهای ورزش باستانی که از جنس آهن و دارای زنجیر و پولک‌های فلزّی است و آن را در زورخانه‌ها بر سر دست حرکت می‌دهند.

کبّاده‌ی چیزی کشیدن: کنایه از «ادّعای چیزی داشتن، خواستار چیزی بودن»

کبریا: عظمت، بزرگی

کَت: شانه،کتف

کُتّاب: [جمعِ کاتب] نویسندگان؛ مجازاً در معنی «مکتب»

کَتان: گیاهی است که از ساقه‌ی الیاف آن در نسّاجی استفاده می‌کنند.

کُتَل: تلّ بلند، پشته‌ی مرتفع

کَتْم: پوشیدگی، اختفا، پنهان داشتن

کجا: که← دلیری کجا نام او اشکبوس

کذا: آن‌چنانی، یادشده

کَرامت: در اصل بزرگواری‌ها و در اصطلاح صوفیّه، امور خارق‌العاده است که به سبب عنایت خداوندی از صوفی کامل و واصل

صادر می‌شود، چون اخبار غیبی و اشراف بر ضمایر.

کَران: ۱- کنار و ساحل ۲- حدّ و انتها

کراهت: بیزاری، ناپسندی، زشتی

کُرَند: اسبی که رنگ آن میان زرد و بور باشد.

کرّوبی: فرشته‌ی مقرّب

کُروج: انباری برای نگهداری برنج

کُرور: واحد شمارش و معادل پانصد هزار

کژخیم: کژرفتار، بدرفتار

کِسوَت: لباس

کَش: ۱ – خوش و خرّم ۲- آغوش و بغل

کشیدن: ۱- حمل کردن ۲- نوشیدن← بکش جام در بزم می‌خوارها

کشیک‌خانه: پاسدارخانه

کلاه همّت از تارک عرش در کشیدن: کنایه از «بلند همّت و دورپرواز بودن»

کِلّه: خیمه‌ای از پارچه‌ی تُنُک و لطیف که آن را مثل خانه می‌دوزند؛ پشه بند، حجله‌ی عروسی

کمند: طناب، ریسمان

کُمَیتْ: اسب سرخ مایل به سیاه

کنار: آغوش، ساحل

کندوکو: [عامیانه‌ی کند و کاو] جست‌وجو، تفحّص

کُنْه: ذات، حقیقت

کخ: خانه‌ی محقّر و ابتدایی که از چوب، نی و علف می‌سازند، آلونک [متضادّ کاخ]

کورسو: نوراندک و کم

کوس: طبل بزرگ، دُهل

کوشْک: کاخ

کوشیدن: جنگیدن

کوکب: ستاره

کومه: آلونک، کَپَر، کلبه، خانه‌ای از نی و علف که کشاورزان و باغبانان در آن می‌نشینند.

که: از← جوی مشک بهتر که یک توده گِل

که: اگر← عشق را خواهی که تا پایان بری

کِهْ: کوچک‌تر، کوچک

کَهَر: رنگ سرخ مایل به تیره مخصوص اسب و استر

کهریز: کاریز، قنات، مجرای آب زیرزمینی

کَهْل: کسی که سنّش بین سی تا پنجاه باشد.

کین: دشمنی، کینه، انتقام

گ

گَبر: نوعی جامه‌ی جنگی، خفتان

گَرز: در معنی یا← و گر جنگ ایران و کابلستان

گرازان: جلوه کنان و با ناز راه رفتن

گِرده: قرص نان

گره‌گوری: کور و کچل، لاغر و سیاه (کنایه از «افراد بدبخت و سیاه بخت»)

گز: ۱ – نوعی درخت گرمسیری که از چوب آن تیر و کمان می‌سازند ۲- واحد طول برابر با ۱/۰۴ متر

گزاف گو: بیهوده گو

گُزیر: چاره

گساردن: نوشیدن، خوردن

گلشن: گلستان

گُل عِذار: گل چهره، کنایه از «زیبارو»

گَشْن: انبوه، بر شاخه و برگ

گُله به گُله: جا به جا، این‌جا و آن‌جا

گنج فریدون: ۱- نوایی در موسیقی (آهنگ) ۲- گنج منسوب به فریدون

گَو: گودال

گَوَن: گیاهی است که از تیره‌ی سبزی آساها، غالباً خودرو و خاردار با حداکثر ارتفاع یک متر که در نواحی کوهستانی و زمین‌های بایر می‌روید.

گوژ: خمیده [گوژپشت: خمیده قامت]

ل

لابه: التماس، تضرّع، اظهار نیاز

لاور: رهبر

لبّیک: واژه‌ای که در مقام اجابت دعوت کسی گویند به معنی «امر تو را اطاعت می کنم». [لبّیک گفتن: اجابت کردن و پذیرفتن]

لَتْ: سیلی [لت زدن: سیلی زدن، خدشه وارد کردن]

لَت و پار: به شدّت مجروح شده و آسیب‌دیده

لِجاج: ستیزه و دشمنی، پافشاری

لجام: لگام، دهنه، افسار

لُجّه: عمیق ترین جای دریا، وسط دریا

لطیفه: گفتار نغز، مطلب نیکو، نکته‌ی باریک

لُکّه دویدن: حالتی بین راه رفتن و دویدن مانند یورتمه‌ی اسب

لمحه: مدّتی اندک چون چشم به هم زدن [یک لمحه: یک لحظه]

لنگ بودن کُمیت کسی: کنایه از «ضعیف و ناتوان بودن کسی»

لنگ و لوک: آن که دست و پایش معیوب باشد؛ مجازاً «ضعیف و ناتوان»

لنگر انداختن (گرفتن): کنایه از «توقّف کردن و ماندن»

لؤلؤ: مروارید [جمعِ: لالی]

لَهْو و لَعِبْ: بازی و سرگرمی

لیریک [lyric]: معادل اروپایی «غِنا» شعری که با لیر(ابزار موسیقی) خوانده شود.

لَیّن: نرم

م

مآب: به جای باز گشت [در فارسی در اغلب ترکیبات به معنی «شیوه و نظیر» به کارمی‌رود؛ مانند: فرعون مآب، فرنگی مآب]

مآثر: [جمعِ «مأثرة»] اعمال پسندیده، آثار نیکو

مائده: خوردنی، سفره‌ای که بر آن طعام باشد.

ماثْ: حروف اوّل نام «مهدی اخوان ثالث» که به صورت اختصار به جای نام او می‌آید.

ماحضر: آن‌چه حاضر بُوَد؛ خوردنی اندک

ماسوا: [مخفّف ماسوی الله] آن‌چه غیر از خداست، همه‌ی مخلوقات

ماسیدن توطئه: کنایه از «عملی شدن و گرفتن نقشه»

مافیها: آن‌چه در او (آن) است.

مال بند: قطعه چوبی دراز، در جلو درشکه و ارّابه که اسب را به دو طرف آن می‌بندند.

مالیده: در مورد دستار به معنی «خوب و مرغوب» است. در مورد موی سر یعنی «مرتّب شده» و عبارت «نیک بمالید» یعنی «سخت گوشمالی داد».

ماوراءالطّبیعه: آن‌چه در پس این دنیاست؛ متافیزیک، عالم معنویّت

مایحتوی: آن‌چه درون چیزی است.

ماء مَعین: آب گوارا

مأکول: خوردنی

مألوف: اُنس و اُلفت گرفته، خوکرده

مباهات: فخرکردن، نازیدن

مبلغی: مقداری

مُبیّن: بیان کننده، نشانگر

متاثّر: اندوهگین، ناراحت، تأثیرپذیرفته

متاع: کالا

متانت: سنگینی، وقار

متألّه: زاهد و خداپرست

متبوع: پیروی شده، اطاعت شده

متشرّعان: معتقدان به شریعت و حفظ ظواهرآن

متراکم: بر هم نشیننده، روی هم جمع شده، گردآینده

متصّوفه: صوفیان، عارفان، پیروان راه شناخت و معرفت حق

مُتصیّد: شکارگاه، نخجیرگاه

مُتعیّن: ثروتمند، ممتاز، شخصی از طبقه‌ی اعیان و اشراف

متغیّر: خشمگین، دگرگون

متفرّعات: توابع، وابسته‌ها

متقارب: نزدیک شونده، همگرا

متقاعد: کنارگیرنده از کاری، مُجاب شده

متلألی‌ء: درخشنده

متمادی: مدّت دارنده، طولانی و دراز

متمکّن: دارا، پول دار و ثروتمند

متنبّه: آگاه، بیدار، هوشیار

متواتر: پی‌درپی

متولّی: سرپرست

متّهم گردانیدن: به شّک و تردید انداختن

مثال دادن: فرمان دادن

مجادله: بحث و جدل، دعوا وکشمکش

مجال: فرصت

مجامله: چرب‌زبانی

مجاور بودن: اعتکاف وگوشه نشینی اختیارکردن

مجرّد: غیر مادّی، امری که روحانی محض باشد؛آن‌چه منزّه از مادّه باشد مانند عقل و روح.

مُجَعّد: تاب دار و پیچیده

مجلس گفتن: وعظ و سخنرانی در مسجد و خانقاه

مِجْمر: آتش دان

مَحاسن: ۱- [جمعِ «حُسن»] نیکی‌ها ۲- ریش

مُحاق: پوشیده و احاطه شده، حالت ماه در سه شب آخر ماه قمری که از زمین دیده نمی‌شود.

محاورات: [جمعِ «محاوره»] گفت وگوها

محتسب: مأموری که کار وی نظارت بر اجرای احکام دین بوده است.

محتشم: دارنده‌ی شکوه و حشمت

محضر: استشهادنامه،گواهی‌نامه

محظور: تنگنا، رودربایستی [در محظور افتادن: در تنگنا و رودربایستی قرار گرفتن]

محظوظ: بهره‌ور، لذّت برنده

مَحمِل: کجاوه که بر شتر بندند، مهد

مِحَن: [جمعِ «محنت»] دردها و رنج‌ها

محیط: احاطه کننده، اقیانوس

مخذول: خوار، زبون گردیده

مُخِل: خلل رساندن

مِخنَقه: گردن بند، قلّاده

مدّعی: ادّعا کننده، خواهان

مُدُن: [جمعِ «مدینه»] شهرها

مدوّن: جمع شده، گردآوری شده

مَذلّت: خواری، پستی

مَذموم: نکوهیده، زشت، سرزنش شده

مِرآت: آیینه

مُراوده: رفت و آمد، دوستی و معاشرت داشتن

مَرئی: دیدنی [نامرئی: نادیدنی]

مِرصاد: کمین گاه

مرعوب: ترسیده

مرقّع: جامه‌ای که از چند تکّه دوخته شده باشد؛ خرقه و پشمینه‌ی صوفیان، جامه‌ی صوفیان

مَرْهَم: دارویی که بر زخم نهند، ضماد

مَرهون: مدیون، وام دار

مزبور: نوشته شده، مذکور

مَزید: افزونی، زیادی

مَسّ: لمس کردن

مَسا: شامگاه

مَساعی: [جمعِ «مسعی»] سعی‌ها، کوشش‌ها

مسالک: [جمع مسلک] روش‌ها، طریقه‌ها، مذهب‌ها

مسالمت: خوش رفتاری، آشتی کردن با یکدیگر

مستظرفه: ظریف و زیبا [صنایع مستظرفه: هنرهای ظریف مثل نقّاشی، مجسّمه‌سازی و ...]

مُستَغْرَق: غرق شده

مستلزم: لازم دارنده، نیازمند

مستمعان: شنوندگان

مُستوجب: سزاوار، لایق، شایسته

مَستور: پوشیده

مَسح: کشیدن دست بر سر یا پا (در وضو)

مَسحور: شیفته و مجذوب

مَسرّت: شادمانی

مُسکِر: چیزی که نوشیدن آن مستی آورد، مانند شراب.

مَسند: تخت، تکیه‌گاه

مَسیل: جایی که سیلاب از آن بگذرد، محلّ عبور سیل، جای سیل گیر

مُسیو (موسیو): [واژه‌ی فرانسوی] آقا

مشّاطه: آرایشگر

مشبّک: دارای شبکه، سوراخ سوراخ

مَشحون: پرشده، آکنده، مَمْلُو، انباشته

مَشعَر: جایگاه اعلام شعار حقّ و یکتاپرستی‌جایی که حجّاج در آن‌جا قربانی کنند.

مشعوف: شادمان

مشقّت: رنج و سختی

مَشیّت: اراده، خواست

مصابیح: [جمعِ «مصباح»] چراغ‌ها

مصاحبت: هم‌نشینی

مصادره: تاوان گرفتن، جریمه کردن، خون کسی را به مال او فروختن

مصادیق: [جمع «مصداق»] مصداق‌ها، نمونه‌ها

مَصاف: [جمع «مَصَف»] محل‌های صف بستن، میدان‌های جنگ [به مصاف رفتن: رفتن به جنگ]

مضایقت:کوتاهی، دریغ

مُضْحِک: خنده‌دار

مَضرّت: زیان، ضرر رسیدن، گزند رسیدن

مَضغ: جویدن، آسیا کردن غذا در زیر دندان

مَضیف: جای ضیافت، مهمان‌خانه

مضیق: تنگنا کار سخت و دشوار

مُطاع: اطاعت شده، کسی که دیگری فرمان او را ببرد؛ فرمان‌روا

مُطاوعه: (مطاوعت) اطاعت، فرمان برداری

مُطربان: رامشگران، نوازندگان و خوانندگان

مُطلَق: آزاد، رهاشده

مَظالم: [جمعِ «مَظلمه»] ستم‌ها (مخفّف « مجلس مظالم: مجلسی که در آن به شکایت‌های مردم درباره‌ی ظلم‌هایی که به آن‌ها میشده، رسیدگی می‌کردند.»)

مُظاهرت: پشتیبانی، یاری رساندن

مُعارضه: ستیز کردن

مَعاصی: [جمعِ «معصیت»] گناهان

مُعتَکِف: گوشه نشین، عزلت نشین

مِعجَر: چارقد، روسری

مَعرِکه: میدان جنگ، کارزار، رزمگاه

مُعْظَم: بزرگ (در مورد غیر انسان)

مُعَظَّم: بزرگوار(در مورد انسان)

مُعمَّر: سال خورده، پیر، کهن سال

مَعونت: یاری، کمک کردن

مُعوج: کج، خمیده، ناراست

معهود: عهد شده، معمول و شناخته‌شده

مَعیّت: همراهی، با

مَعین: گوارا [ماء معین: آب گوارا]

مُعین: یار و یاور

مُغ: موبد زردتشتی، زردشتی [جمعِ: مغان]

مَغازی: [جمعِ مغزی]محل‌های جنگ، جنگ‌ها، غزوه‌ها

مَغاک: گودال، جای فرو رفته وگود (مجاز از «گور»)⟵ خرد را مکن با دل اندر مغاک

مغلوب: شکست خورده، مقهور

مُغْلَق: پیچیده، دشوار

مُفاد: آن‌چه از یک متن برداشت می‌شود.

مفتول: رشته‌ی دراز باریک فلزّی، سیم

مَفْخَر: آن‌چه به آن فخر کنند، مایه‌ی افتخار

مُفرِّح: شادی بخش، فرح انگیز

مَقام: مرتبه

مُقام: جای اقامت، اقامت

مقتدا: پیشوا، رهبر

مِقراض: قیچی

مُقِر: اقرارکننده، تأیید کننده

مقرّر: قرارشده، مشخّص‌شده

مُقَرْنَس: نوعی تزیین ساختمان که اتاق‌ها و ایوان‌ها را به شکل برجسته یا پلّه پلّه گچ بری می‌کنند.

مَقرون: نزدیک، همراه

مُقْری:خواننده، قاری، کسی که قرآن را با لحن وصوت قرائت کند.

مَقهور: شکست خورده، مغلوب

مُقیم: مسکن‌گرفته در جایی، اقامت کننده

مَکارِم: [جمعِ «مکرمت»] بزرگی‌ها، بخشش‌ها

مکاس: چانه زدن

مکاید: [جمعِ «مکیدت»] مکرها، خُدعه‌ها

مُکنت: ثروت، قدرت و توانایی

مگر: [مه (نه): علامت نفی + اگر: حرف شرط] ۱– حتماً، هر آیینه، به تحقیق ۲– امید است، شاید

مَلال: خستگی، اندوه، رنج، آزردگی خاطر

مَلأ: پر و سرشار؛ مجازاً «مردم» [ملأاعلی؛ موجودات و فرشتگان عالم بالا]

مَلاهی: [جمعِ «مَلْهی»] آلات لهو

مُلتزمین: کسانی که رد رکاب شاه یا بزرگی حرکت می‌کنند؛ همراهان

مُلتَفت: متوّجه، آگاه

ملجأ: پناهگاه

مُلکت: کشور، پادشاهی، سلطنت

مُلهَم: الهام گرفته، برگرفته شده

ملنگ: مستو از خود بی‌خود و بی‌هوش

ملول: خسته، دل تنگ، آزرده خاطر و ناراحت

مُمال: تبدیل «ا» به «ی» در بعضی از واژهای عربی یا فارسی؛ مانند سلاح⟵ سلیح

مُمِد: مدد کننده، یاری رساننده

مِمفیس: نام شهری در مصر باستان

مَمْلُوْ: پُر، مشحون

مناعت: بلندهمّتی، بلند نظری، طبع عالی داشتن

مَناهی: [جمعِ «مَنهی»] نهی شده‌ها، امور ناپسند و زشت، آن‌چه انجام آن در شرع نهی شده است.

منتسَب: نسبت‌داده‌شده

مَنتشا: [مأخوذ از نام شهر «مَنتشا»] عصایی مخصوص از چوب ستبر وگره‌دار که درویشان و قلندران با خود دارند.

منحوس: شوم و نامبارک، نامیمون

مندرس: کهنه، ژنده

مَنِش: خوی، طبیعت، خصلت

منصوب: گماشته‌شده

مُنقِذ: رهاننده، نجات دهنده

منکَر: زشت، ناپسند

منکِر: انکار کننده، مخالف

منگ: گیج، سرگشته

مواجِب: [جمعِ «موجب»] وظایف و اَعمالی که انجام آن بر شخص واجب است.

مُوالات: دوستی و دوست شدن

مَواهب: [جمعِ «موهبت»] نعمت‌ها، بخشش‌ها

موبد: روحانی زرتشتی، مشاور مذهبی

موحِش: وحشت‌آور، ترسناک

مَودَّت: دوستی گرفتن، دوستی، محبّت

مورَّب: کج

موزَّن: وزن‌دار، شعرپرداز

موزون: آهنگین و دارای وزن

موزه: کفش [موزه‌ی میکائیلی: نوعی کفش]

مولِد: زادگاه

موعود: وعده داده شده

مِهْ: بزرگ‌تر، بزرگ

مَهابت: شکوه و بزرگی، هیبت، ترس

مهتر: رهبر، رئیس، بزرگ قوم

مَهجور: دورافتاده، طردشده

مَهد: گهواره

مهر: ۱ – محبّت ۲- خورشید

مُهْمَل: کلام بی معنی و بیهوده

مِهْمیز: [ممال «مهماز»] آلت فلزّی که هنگام سوار شدن روی چهار پا بر پاشنه‌ی چکمه می‌بندند تا با آن به زیر شکم اسب بزنند.

مُهیّج: هیجان‌آور، برانگیزنده

مِهین: بزرگ‌ترین، بزرگ، مهتر

مَیامِن: [جمع «میمون»] مبارک، خجسته

میعاد: جای وعده، وعده‌گاه، زمان وعده

میقات: محلّ اجتماع با وقت تعیین شده، محلّ احرام بستن حاجیان

مینا: آبگینه، شیشه

مینو: بهشت

ن

ناب: خالص، برگزیده

نادره: مؤنث نادر، چیز کمیاب، بی مانند، شگفت، نو

نارنگ: نارنج، مطلق مرکّبات و میوه‌های آن

ناساخته: نسنجیده

نافرجام: بی پایان، شوم

ناقِد: سخن شناس [در درس پروانه‌ی بی پروا← پیر و مرشد]

نامرئی: نادیدنی، ندیدنی

ناقه: شتر ماده

ناو: قایقی کوچک که از درختی میان تهی سازند.

ناوَرْد: نبرد، جنگ و مبارزه

ناوَک: نوعی تیرکوچک که آن را در غلاف آهنین گذارند و ازکمان سر دهند تادورتر رود. [نگاه ناوک‌دار: کنایه از«نگاه نافذ و گیرا»]

نبات: گیاه

نَبَرده: جنگ‌جو، مبارز

نثر: پراکندن، سخن غیر منظوم

نُجَبا: [جمعِ «نجیب»] افراد بزرگ و شریف

نجوا: آهسته حرف زدن، زمزمه کردن

نحس: نامبارک، بداختر، شوم

نَحْل: زنبور عسل

نخجیر: شکار [نخجیرگاه: شکارگاه، متصیَّد]

نَخْوَت: غروز و تکبّر، خودپرستی

نَدیم: همدم، هم صحبت، هم نشین

نُذور: [جمعِ نذر] نذرها، آن‌چه در راه خدا دهند.

نَزار: لاغر، ضعیف، ناتوان

نَزِه: با صفا، خوش آب و هوا

نُزْهَت: پاکی و پاکیزگی، خوشی و خرّمی

نزهتگه،: تفرّجگاه، گردشگاه

نَسَق: شیوه، گونه، روش

نسیم: خوش بو

نشئت (نشئه): حالت سرخوشی و مستی

نشتر: چاقوی نوک‌تیز، تیغ جرّاحی

نشخوار کردن: عمل بعضی از جانوران که خوراک خود را نیم‌جویده و سپس آن را از راه مری به دهان بازگردانند و دوباره بجوند.

نَطع: سفره و فرش چرمی

نُظّار: [جمعِ «ناظر»] بینندگان، نگرندگان

نظمیّه: معادل «نیروی انتظامی» امروز

نَعت: صفت، خصْلَت، ستایش (بیشتر در مورد رسول خدا (ص) به کار می رود.)

نَغْز: خوب، خوش، نیکو

نَفَحات: [جمعِ «نفحه»] بوهای خوش

نفس راست کردن: کنایه از «استراحت کردن، آرام گرفتن»

نَفَقه: انفاق و بخشش؛آن‌چه هزینه‌ی زن و فرزند شود.

نفیر: فریاد و زاری به آواز بلند

نقّال: قصّه گو

نقّاره: نوعی طبل کوچک [نقّاره‌چی: نقّاره‌زن، طبل نواز]

نقص: عیب

نقض: شکستن

نقل گفتن: قصّه گفتن

نَکبَت: بدبختی، رنج و سختی [نکبتِ بار: مصیبت‌بار، رنج‌آور]

نَکْهَت: بوی خوش، رایحه

نگران: ۱- دلواپس ۲- نگرنده، شاهد

نماز بردن: تعظیم و نیایش‌کردن

نَمَط: شیوه، طریق، روش

نَنگ: ۱- زشت، عار ۲ – حرمت و آبرو

نواختن: گرامی داشتن، احترام نهادن

نوش: ۱- شهد و شیرینی ۲- گوارا و گوارا باد

نَهُفت: پناهگاه

نوک جمع را چیدن: (= مجلس‌آرای بلامعارض شدن) کنایه از «فرصت سخن گفتن به کسی ندادن»

نیسان: از ماه‌های رومی است که بخشی از آن در فروردین و بخشی در اردیبهشت واقع می‌شود.

و

واپژوهیدن: بازرسی، جست و جو، تفتیش

و (واو): با←گفتم من و طالع نگون سارم

و (واو): در حالی کو← تو موبینی و مجنون پیچش مو

وادی: درّه، سرزمین، صحرا و بیابان

واصف: وصف کننده، ستاینده

واضع: وضع کننده، سازنده

وَبال: عذاب، سختی، وخامت و بدی عاقبت

وَجاهت: صاحب جاه و مقام بودن، زیبایی

وَجَنات: جمعِ «وَجنه» به معنی «رخسار، چهره»

وَدود: بسیار مهربان «بسیار دوست دارنده» (صفتی از صفات حق تعالی)

وَرا: عقب، پس، پُشت [**ماوراء**: آن‌چه در پس است.]

وَرطه: مَهْلکه، گرداب، جای هلاکت

وزن نهادن: ارزش قائل شدن

وِزُرْ: نام کوه آتش فشان در ایتالیا

وِزرْ: گناه، سنگینی بارگناه

وسوسه: اندیشه‌ی بد

وسیم: دارای نشان پیامبری

وُشم: بلدرچین

وَقاحت: بی شرمی، بی حیایی، زشتی

وَقْت: [اصطلاح عرفانی] واردی است از خداوند بر سالک که او را از گذشته و آینده غافل می‌گرداند.

وَقیعَت: سرزنش، بدگویی

وِلنگاری: سهل انگاری، بی بند و باری

ولیمه: طعامی که در مهمانی و عروسی می‌دهند.

وَهم: پندار، گمان، تصّور نادرست

ه

هامون: دشت

هایل: ترساننده، ترسناک

هبوط: [مقابل صعود] فرود آمدن، نازل شدن، خوار شدن

هپل و هپو: سر به هوا و بی توجّه

هَتّاکی: پرده دری، آبروریزی، گستاخی و بی شرمی

هَجْوْ: سرزنش و نکوهش، شعری که در بد گویی از کسی و برشمردن عیب‌های او سروده می شود.

هُرّا: آواز مهیب، صدا و غوغا

هردمبیل: (= هردم بیر) بی نظم و نامرتّب

هریوه: [صفت نسبی] منسوب به هرات؛ اهل هرات

هَزار: بلبل، هزار دستان، عندلیب

هَزاهِز: آشوب، فتنه‌ای که مردم را به جنبش آورد.

هزیمَت: شکست

هُژَبر: شیر

هفت خط: کنایه از«نهایت نیرنگ بازی»

هفت قرآن به میان: عبارت دعایی که برای دوری از بلا می گویند.

هفت صندوقی: از گروه‌های نمایشی دوره گردی که با اجرای نمایش‌های روی حوضی، اسباب سرگرمی و خنده‌ی مردم را فراهم می‌کردند. این گروه‌ها وسایل و ابزار خود را در صندوق‌هایی می‌نهادند. پرجاذبه ترین و کامل ترین گروه، آن‌هایی بودند که هفت صندوق داشته‌اند. به هر یک از بازیگران این گروه نیز «قوّال» یا «قوالَک» می گویند.

هَله: صوت تنبیه به معنی «آگاه باش»

هِلیدن: هشتن، گذاشتن

هَلیم: غذایی لذیذ که از گندم پوست کنده و گوشت میپزند. اصل کلمه، هلام بوده و مُمال شده است و نوشتن آن به صورت «حلیم» نیز متداول است.

هُما: پرنده‌ای از راسته ی شکاریان، دارای جثّه‌ای نسبتاً درشت. در زبان پهلوی به معنی فرخنده است و به همین دلیل نماد سعادت واقع شده است.

هماورد: هر یک از دوکس که با یکدیگر جنگ کنند؛ هم نبرد، رقیب

همّت: قصد، اراده؛ در اصطلاح صوفیّه « توجّه طالب است با تمام قوای روحانی خود به جانب حق، برای حصول کمال برای خود یا دیگری.»

هم‌عنان بودن: کنایه از «با هم و همراه بودن»

همگنان: همراهان، هم‌نوعان

هَمیان: کیسه‌ی پول، صُرّه

هنجار: طریق درست، روش، قاعده [ناهنجار: نادرست، خلاف قاعده]

هنگامه: آشوب و غوغا، جمعیّت، شلوغی

هور: خورشید

هیاکل: [جمع هیکل] اندام‌ها، صورت‌هایی که به اسم ستاره از ستارگان می‌ساختند.

هیئت: ۱– شکل، قالب ۲– شاخه‌ای از ستاره شناسی در قدیم

هیبت: ترس و بیم، شکوه و عظمت

هیمه: هیزم

هیون: اسب و شتر بزرگ

ی

یازیدن: دراز کردن

یال: موی گردن اسب و استر؛ مجازاً «گردن»

یَغما: غارت و تاراج

یُغور: خمیر ورآمده؛ مجازاً «درشت، زمخت، نامتناسب»

یکایک: یک‌مرتبه، ناگهان

ینبوع: چشمه، سرچشمه و زه‌آب

یوزان: جمعِ «یوز»به معنی «یوزپلنگ»، نوعی حیوان شکاری شبیه پلنگ که برای شکار تربیت می کردند.

یوزبان: مأمور حفظ و نگهداری و تربیت یوزهای شکاری

نکته شماره ۲ **تاریخ ادبیات**

جلال آل احمد

آثار:

- **داستان:** ۱ – نون والقلم ۲ – مدیر مدرسه ۳ – زن زیادی ۴ – پنج داستان ۵ – از رنجی که می‌بریم
- **مقاله:** غرب‌زدگی، ارزیابی شتاب‌زده
- **ترجمه:** ۱ - مائده‌های زمینی از آندره‌ژید ۲ - قمارباز از داستایوسکی
- **سفرنامه:** خسی در میقات

سیمین دانشور

آثار:

- آتش خاموش
- سووشون
- جزیره‌ی سرگردانی

عبدالحسین زرین‌کوب

آثار:

- با کاروان حلّه
- شعر بی‌دروغ، شعر بی‌نقاب
- پله پله تا ملاقات خدا (در شرح حال مولانا)
- فرار از مدرسه (در شرح حال امام محمد غزالی)
- سر نی
- پیرگنجه در جست‌جوی ناکجاآباد (در شرح حال نظامی گنجوی)
- بحردر کوزه
- بامداد اسلام
- ارزش میراث صوفیّه
- جست‌جو در تصوّف
- نقد ادبی
- از چیزهای دیگر
- نه شرقی نه غربی، انسانی

- ترجمه‌ی «قصّه‌های دوشنبه»

غلام‌حسین یوسفی

آثار:

- دیداری با اهل قلم
- برگ هایی در آغوش باد
- چشمه‌ی روشن
- روان‌های روشن
- کاغذ زر
- تصحیح بوستان وگلستان سعدی
- ترجمه‌ی «شیوه‌های نقد ادبی» از دیوید دیچرز
- ترجمه‌ی «داستان من و شعر» از نزار قبّانی

غلام‌حسین ساعدی

آثار:

- گور وگهواره
- چوب به دست‌های ورزیل
- آی باکلاه، آی بی کلاه
- توپ
- عزاداران بَیَل
- ترس و لرز

محمّدعلی اسلامی ندوشن

آثار:

- صفیر سیمرغ
- روزها
- آواها و ایماها
- جام جهان‌بین

محمّدرضا شفیعی کدکنی

آثار:

به شعر:

- شب‌خوانی

- از زبان برگ
- در کوچه باغ‌های نیشابور
- از بودن و سرودن
- مثل درخت در شب باران
- بوی جوی مولیان

به نثر (پژوهشی):

- صور خیال در شعر فارسی
- موسیقی شعر
- تصحیح و توضیح اسرار التّوحید

محمّدعلی جمال‌زاده

آثار:

- یکی بود، یکی نبود (نخستین مجموعه داستان‌های کوتاه ایرانی)
- دارالمجانین
- سروته یک کرباس
- تلخ وشیرین
- شورآباد
- هفت کشور
- راه‌آب نامه
- قصّه‌های کوتاه برای بچه‌های ریش دار
- قصّه‌ی ما به سر رسید.

بزرگ علوی

آثار:

- چشم‌هایش
- چمدان
- میرزا
- سالاری‌ها
- نامه‌ها (مجموعه داستان)
- ورق‌پاره‌های زندان

صادق هدایت

آثار:

- بوف کور
- سگ‌ولگرد
- اصفهان نصف جهان
- سه قطره خون
- پروین دختر ساسان

یحیی دولت‌آبادی

آثار:

- شهرناز

عبّاس خلیلی

آثار:

- روزگار سیاه
- انتقام
- انسان و اسرار شب

اشاره:

- خلیلی، رمانِ «روزگار سیاه» را به قصد انتقاد از اوضاع ایران نوشته است.
- رمان «روزگار سیاه» از کتاب «مادام کاملیا» اثر «الکساندر دوما» الهام گرفته است.
- رمان‌های وی با نثری احساساتی و آکنده از لغات عربی درباره‌ی «تیره‌روزی زنان» است.

مشفق کاظمی

آثار:

- تهران مخوف
- یادگار شب

اشاره:

- «تهران مخوف» نخستین رمان اجتماعی درباره‌ی وضع حقارت‌آمیز زنان ایرانی است که جلد دوم آن به نام «یادگار شب» منتشر شده است.

عبدالحسین صنعتی‌زاده

آثار:

- مجمع دیوانگان

اشاره:

- «مجمع دیوانگان» نخستین اتوپیای (آرمان شهر) ادبیّات معاصر به شمار می‌رود.
- «مجمع دیوانگان» به قصر انتقاد از اوضاع سیاسی، اجتماعی و... عصر نویسنده نوشته شده است.

عبدالرّحیم طالبوف

آثار:

- کتاب احمد
- مسالک المحسنین

اشاره:

- از نویسندگان نامی دوره‌ی مشروطه که آثار او در انتقاد در اوضاع اداری، سیاسی، اجتماعی و ... عصر خود است.

زین‌العابدین مراغه‌ای

آثار:

- سیاحت نامه‌ی ابراهیم بیک

علی اکبر دهخدا

آثار:

- امثال و حکم
- لغت‌نامه
- ترجمه‌ی «عظمت و انحطاط رومیان»
- ترجمه‌ی «روح القوانین»
- تصحیح «دیوان منوچهری»
- تصحیح «دیوان حافظ»

ملک الشّعرای بهار

آثار:

- دیوان اشعار، تألیفات و تصحیحات

اشاره:

- قصیده‌ی دماوندیّه دوم بهار، از زیباترین قصاید زبان فارسی است.
- بهار قصیده‌ی دماوندیّه دوم را در سال ۱۳۰۱ شمسی در سالی که به تحریک بیگانگان، هرج و مرج قلمی و اجتماعی و هتّاکی‌ها در مطبوعات و ... بروز کرده بود، سرود.

نسیم شمال

آثار:

- دیوان اشعار

ایرج میرزا

آثار:

- دیوان اشعار

پروین اعتصامی

آثار:

- دیوان اشعار

اشاره:

- از میان ۲۴۸ قطعه شعر پروین، ۶۵ قطعه‌ی آن حالت مناظره دارد؛ از این جهت شعر پروین شاخص و ممتاز است.
- مناظره‌ی «مست و هوشیار» او یادآور طنز رندانه‌ی حافظ است.
- استادانه‌ترین نمونه‌ی مناظره در شعر پروین دیده می‌شود.

علی اسفندیاری (نیما یوشیج)

آثار:

- افسانه
- ققنوس

اشاره:

- منظومه‌ی «افسانه»(۱۳۰۱) سرآغاز شعر نوشد.

- درسال۱۳۱۶ شعر «ققنوس» را که نخستین شعر از نظرگاه تخیّل و وزن‌آرایی و قافیه‌بندی با شعرگذشتگان کاملاً متفاوت بود، عرضه کرد.
- دید اجتماعی او در سروده‌های نمادین و انتقادی او تجلّی می‌یابد.
- دید تازه‌ی او به جهان و طبیعت (درختان، گیاهان و...)، یادآور نگاه شاعران مغرب زمین به این پدیده‌هاست.
- در شعرهای «می‌تراود مهتاب» و «داروگ»، با زبانی نمادین، عصر شب زده و جامعه‌ی غفلت‌آلود و نابه‌سامان خود را به تصویر می‌کشد.

سهراب سپهری

آثار:

- هشت کتاب (مجموعه‌ی تمام اشعار او)

اشاره:

- زبان شعری سهراب،گاه ساده و بی‌آلایش وگاه آمیخته به مضامین عرفانی و فلسفی همراه با نمادهایی است که محصول سفرها و آشنایی او با آیین‌های بودایی، برهمایی، اندیشه‌های کریشنامورتی (عارف معروف معاصر هندی) و نیز عرفای بزرگ ایرانی و اسلامی است.
- شعر صدای پای آب دارای زبان روان، توصیفات صادقانه‌ی دنیای عاطفی شاعر، تصاویر بدیع، آشنایی‌زدایی (غافل گیری‌های شاعرانه)، ترکیب و موسیقی شعر و بهره‌گیری از لغات عامیانه‌ی تاثیرگذار است.
- شعر صدای پای آب دارای دو قسمت است: در قسمت نخست، آب، رمز خود شاعر است وکاشان زادگاه اوست؛ در قسمت دوم، دستگاه فکری و شعر فلسفی شاعر چهره می‌نماید وکاشان او به اندازه‌ی جهان وسعت می‌یابد.

مهدی اخوان ثالث (م. امید)

آثار:

به شعر:

- زمستان
- آخر شاهنامه
- ارغنون
- ازین اوستا
- در حیاط کوچک پاییز در زندان

اشاره:

- با نشر مجموعه‌ی «زمستان» در سال ۱۳۳۵ نشان داد که در شعر حماسی و اجتماعی به شکل تازه‌ای از بیان دست یافته است.
- شعر اخوان، اجتماعی است و حوادث زندگی مردم ایران را در خود منعکس می‌کند.
- لحن حماسی او آمیخته با صلابت و سنگینی شعر خراسانی و سرشار از ترکیب‌های تازه است.
- اخوان در شعر«باغ من» به توصیف پاییز می‌پردازد و آن را مظهر زیبایی و پادشاه فصل‌ها می‌داند.

- شعر«خوان هشتم» اخوان: ۱- شعری از مجموعه‌ی «در حیاط کوچک پاییز زندان» است.۲- این شعر دارای زبان روایی، حماسی و ویژگی‌های سبک خراسانی است.۳- راوی آن مهدی اخوان ثالث (ماث) است.۴- خوان هشتم، بازگویی پایان غم‌انگیز در چاه افتادن و کشته شدن رستم و رخش به دست شغاد (برادر ناتنی رستم) است.

محمّد حسن رهی‌معیّری

آثار:

- مجموعه شعر «سایه‌ی عمر»

هوشنگ ابتهاج (هـ. ا. سایه)

آثار:

- نخستین نغمه‌ها
- سراب
- سیاه‌مشق
- شبگیر

شهریار

آثار:

- کلّیّات اشعار (۵ جلد)
- حیدر بابایه سلام (به زبان ترکی آذربایجانی)

اشاره:

- علاوه برغزل، در سرودن انواع شعر فارسی مهارت داشت.
- شعر«همای رحمت» از سروده‌های زیبای او در وصف علی (ع) با زبانی صمیمی و عاطفی و ساده و روان است.

طاهره صفّارزاده

آثار:

- رهگذر مهتاب
- طنین در دلتا
- سدّ و بازوان
- سِفر پنجم
- بیعت با بیداری
- دیدار صبح

اشاره:

- زبان اشعارش، ساده و روان است.
- او با اشاره‌ای پنهان به انقلاب اسلامی ایران، آن را طلیعه و مقدّمه‌ی ظهور امام زمان (عج) می‌داند.

دکتر قیصر امین‌پور

آثار:

- در کوچه‌ی آفتاب
- تنفّس صبح
- آینه‌های ناگهان
- مثل چشمه، مثل رود
- به قول پرستو
- ظهر روز دهم

اشاره:

- در شعر «آفتاب پنهانی»، «انتظار موعود» که از موضوعات محوری شعر انقلاب است، به زیبایی به تصویر کشیده شده است.
- «مثل چشمه، مثل رود»، «به قول پرستو» و «ظهر روز دهم» را به ویژه نوجوانان سرود.

سیّد علی موسوی گرمارودی

آثار:

- سرود رگبار
- عبور
- در سایه‌سار نخل ولایت
- چمن لاله
- خط خون
- تاناکجا
- دستچین

اشاره:

- مجموعه‌ی «در سایه‌سار نخل ولایت» را در قالب سپید با زبانی روان، شکوهمند و استوار درباره‌ی شخصیّت علی (ع) سروده است.

حمید سبزواری

آثار:

- سرور درد

اشاره:

- برخی از اشعار وی مربوط به پیش از انقلاب و بخش عمده‌ی آن‌ها مربوط به پس از انقلاب است.

دکتر فاطمه راکی

آثار:

- سفر سوختن
- آواز گلسنگ

سلمان هراتی

آثار:

- از آسمان سبز
- ازاین ستاره تا آن ستاره (ویژه‌ی نوجوانان)
- دری به خانه‌ی خورشید

امام خمینی (ره)

آثار:

- چهل حدیث

علّامه طباطبایی

آثار:

- تفسیرالمیزان
- اصول فلسفه و روش رئالیسم

محمّدعلی معلّم دامغانی

آثار:

- مجموعه شعر «رجعت سرخ ستاره» (در سال ۱۳۰ هـ‌ش)

علی شریعتی

آثار:

- کویر
- فاطمه، فاطمه است
- مسئولیّت شیعه بودن
- هبوط

اشاره:

- کتاب «کویر» شامل مجموعه مقالاتی دربارهٔ موضوعات مختلف است: ازجمله متن «نوروز» که در آن، نوروز را روز شادمانی زمین و آسمان و تجدید خاطرهٔ خویشاوندی انسان با طبیعت می‌داند.

پوران شریعت رضوی

آثار:

- طرحی از یک زندگی

جلال رفیع

آثار:

- فرهنگ مهاجم، فرهنگ مولّد
- در بهشت شدّاد

محمود صناعی

آثار:

- آزادی و تربیت

محمّد بهمن بیگی

آثار:

- بخارای من، ایل من

اشاره:

- موضوع آن، دوره‌های کودکی و نوجوانی نویسنده و فراز و فرود تاریخ معاصر ایل قشقایی
- در قالب داستان است.
- نثر کتاب، روان و طنزآمیز است و ما را با فرهنگ اقلیمی ایل قشقایی آشنا می کند.

پرویز خرسند

آثار:

- برزیگران دشت خون
- آن‌جا که حق پیروز است
- مرثیه‌ای که ناسروده ماند

علی مؤذّنی

آثار:

- در انتظار شاعر(مجموعه شعر)
- ارتباط ایرانی (رمان)

زین‌العابدین رهنما

آثار:

- پیامبر

اشاره:

- کتاب «پیامبر» از بهترین آثار اوست (ترسیم زندگی پیامبر اسلام با کلامی دلنشین).
- با بهره‌گیری از شیوه‌ی توصیف و داستان‌نویسی برکشش اثر خود افزوده است.
- رهنما با قلم شیوا و هنرمندانه‌ی خود، آثاری چند در زمینه‌ی داستان و شرح حال آفریده است.

محمّدرضا حکیمی

آثار:

- ادبیّات و تعهّد در اسلام
- الحیاة (الحیات)

محمّدعلی فروغی

آثار:

- سیر حکمت در اروپا
- آیین سخنوری
- تصحیح کلّیات سعدی
- تصحیح دیوان حافظ
- ترجمه‌ی «گفتار در روش به کار بردن خرد» از دکارت

دکتر محمّد معین

آثار:

- فرهنگ معین در ۶ جلد

اشاره:

- آثار دکتر معین در چهار زمینه‌ی تألیف، تصحیح، ترجمه و مقاله است که به بیش از ۷۰ جلد می‌رسد.

علی حاتمی

آثار:

مهمترین فیلم‌نامه ها:

- هزاردستان
- دل‌شدگان
- سلطان صاحبقران
- کمال‌الملک
- مادر
- جهان پهلوان تختی

محمّدحسن‌خان صنیع‌الدوله (اعتمادالسّلطنه)

آثار:

- مرآةالبلدان
- مطلع‌الشّمس
- خیرات‌الحسان
- المآثروالآثار
- منتظم ناصری
- روزنامه‌ی خاطرات اعتمادالسلطنه

محمّد غفاری

- مشهور به کمال‌الملک (۱۳۱۹–۱۲۲۶ هـ.ش)
- بزرگ‌ترین نقّاش قرن اخیر ایران

آثار:

مهم‌ترین تابلوها:

- تالار آیینه
- زرگر بغدادی و شاگردش
- میدان کربلا
- یهودی فال‌گیر بغدادی

اشاره:

- این هنرمند بزرگوار و آزادمنش، حوادث دوران حکومت پنج پادشاه– از ناصرالدّین‌شاه تا رضاخان– را دیده است.

هاتف اصفهانی

آثار:

- دیوان اشعار (به زبان فارسی و عربی)

اشاره:

- در غزل پیرو حافظ و سعدی است.
- در ترجیع‌بند عرفانی «اقلین عشق»، به حقیقت عرفان که رؤیت جلوه و جمال پروردگار در همه چیز و همه‌جا و همه‌گاه است، اشاره می کند.

باذل مشهدی

آثار:

- حمله‌ی حیدری

اشاره:

- موضوع «حمله‌ی حیدری» شرح زندگی و جنگ‌های پیامبر (ص) و علی (ع) تا شهادت آن حضرت در محراب مسجد کوفه است.
- شاعر، تحت تاثیر حماسه‌های ملّی، آن‌را با دخل و تصرّف در اصل موضوع و آرایش صحنه‌های نبرد به شیوه‌ی شاهنامه سروده است.

حافظ

آثار:

- دیوان اشعار

خواجوی کرمانی

آثار:

خمسه‌ای به سبک نظامی، شامل:

- همای و همایون
- گل نوروز
- روضة الانوار
- کمال‌نامه
- گوهرنامه

عبید زاکانی

آثار:

- رساله‌ی دلگشا
- اخلاق الاشراف
- موش و گربه

جامی

آثار:

به شعر:

- دیوان اشعار
- مثنوی «هفت اورنگ» شامل:
- ۱ – سلسله الذّهب
- ۲– سلامان و ابسال
- ۳– تحفهٔ الأحرار
- ۴– سبحهٔ الأبرار
- ۵– یوسف و زلیخا

به نثر:

- بهارستان (به تقلید از گلستان)
- نفحات الأنس
- لوایح و لوامع
- نقد النصوص

دولتشاه سمرقندی

آثار:

- تذکره‌ی دولتشاه (تذکرهٔ الشّعرا)

اشاره:

- موضوع کتاب «تذکره‌ی دولتشاه» شرح حال شعرا از رودکی (شاعر قرن چهارم) تا شاعران قرن نهم است.
- مؤلّف، این کتاب را در سال ۸۹۶ هـ‌ق به پایان رسانیده است.

مولوی

برگی از زندگی:

- مولانا جلال‌الدّین محمّد بلخی (۶۷۲-۶۰۴ هـ‌ق) از بزرگ‌ترین شاعران عارف ایران در قرن هفتم.
- در بلخ متولّد شد و به دلیل اقامت طولانی در قونیّه به رومی یا ملّای روم مشهور است.
- مولوی در کودکی در نیشابور با عطّار ملاقات داشت و عطّار کتاب اسرارنامه‌ی خود را به او اهدا کرد.

آثار:

به شعر:

- مثنوی معنوی
- دیوان شمس (دیوان کبیر)

به نثر:

- فیه‌مافیه
- مجالس سبعه
- مکاتیب

اشاره:

- مثنوی معنوی دارای ۲۶ هزار بیت است. و هجده بیت آغازین آن (سرآغاز دفتر اوّل) به نی‌نامه معروف است.
- مثنوی معنوی شامل معارف و حکمت‌ها و آموزه‌های عرفانی است که در قالب تمثیل بیان می‌شود.
- اگرچه سرآغاز مثنوی با دیگر آثار نثر و نظم فارسی تفاوت دارد امّا روح نیایش و توجّه به حق در تار و پود آن دیده می‌شود.
- داستان موسی و شبان از دفتر دوم مثنوی است و مولانا در این قصّه، شرط اصلی قرب و رضای الهی را داشتن قلبی پاک و بی‌ریا می‌داند.
- دیوان شمس با دیوان کبیر، مجموعه‌ی غزلیّات مولاناست.
- نثر کتاب فیه‌مافیه ساده و روان است.
- کتاب فیه‌مافیه، سخنان مولاناست که در مجالس خود می‌گفته و مریدانش می‌نوشته‌اند.
- درون مایه‌ی کتاب فیه‌مافیه، مطالب عرفانی، اخلاقی، دینی و اجتماعی در بر می‌گیرد.

سعدالدّین وراوینی

آثار:

- مرزبان‌نامه

اشاره:

- وراوینی مرزبان‌نامه را که در اصل به زبان طبری نوشته شده بود به زبان فارسی و به نثر مصنوع و متکلّف ترجمه کرد.

- این اثر دارای تشبیهات و استعارات فراوان است.

خواجه نظام الملک توسی

آثار:

- سیاست‌نامه (سیرالملوک)

سعدی

آثار:

- بوستان یا سعدی‌نامه
- گلستان
- مجالس پنج‌گانه

اشاره:

- بوستان در سال ۶۵۵ بر وزن شاهنامه و در ۱۰ باب سروده و تنظیم شده‌است.
- بوستان ترسیم کننده‌ی مدینه‌ی فاضله‌ی (اتو پیای) سعدی است.
- شعر «پرورده‌گویی» از باب هفتم بوستان، در فضیلت خاموشی است.
- گلستان سعدی حدود هشت قرن است که با ذهن و زبان ما پیوند دارد.
- سعدی در گلستان با روش‌بینی و در اوج بلاغت و با استفاده از تجربه‌های خویش، چشم‌اندازهای گوناگون زندگی مطلوب و برتر را نشان می‌دهد.
- بیش از چهارصد جمله و بیت از گلستان در شمار امثال و حکم درآمده است.
- شعر و نثر سعدی از ویژگی‌هایی چون ظرافت بیان، استواری سخن، شیوایی و رسایی و عظمت و اعتدال برخوردار است.
- غزل سعدی، شنیدنی، شیرین، صمیمی و تأثیرگذار است و ساخت و بافتی روان دارد.
- دیباچه‌ی گلستان، از بهترین نمونه‌های تحمیدیّه در ادب فارسی است.

نجم‌الدّین رازی

آثار:

- مرصادالعباد
- «مرصادالعباد» در بحبوحه‌ی حمله مغول از سال ۶۱۸ تا ۶۲۵ هـ‌ق نگاشته شده است.
- «مرصادالعباد» معروف‌ترین اثر او و به نثر است.
- نثر کتاب گیرا، روان و ساده و گاهی دارای سجع و موازنه است.
- برخی از اصطلاحات عرفانی، تفسیر آیات و احوال و سخنان بزرگان در آن بیان شده است.
- نویسنده در خلال موضوعات و آیات و ... اشعاری از خود و شاعران دیگر نقل کرده است.
- کتاب «مرصادالعباد» در علم تصوّف، اخلاق و آداب معاش و معاد است.
- کتاب «مرصادالعباد» را در نجم الدّین رازی به نام «علاءالدّین کیقباد» پادشاه سلجوقی تألیف کرده‌است.

جمال‌الدّین عبدالرّزاق اصفهانی

آثار:

- دیوان اشعار

اشاره:

- جمال‌الدّین در ترکیب‌بند مشهور خود در نعت و ستایش پیامبر (ص) با بهره‌گیری از آیات و احادیث، شخصیّت پیغمبر اسلام را توصیف کرده است.

کمال الدّین عبدالرّزاق کاشانی

آثار:

- تحفۀالاخوان

مجد خوافی

آثار:

- روضه‌ی خلد

اشاره:

- «روضه‌ی خلد» کتابی است به تقلید از گلستان سعدی و به همان شیوه که مجد خوافی آن‌را در سال ۷۳۲ نوشت و در سال ۷۳۳ مورد تجدیدی‌نظر و بازبینی قرار داد.

نظامی گنجه‌ای

آثار:

- مخزن‌الأسرار
- لیلی و مجنون
- خسرو و شیرین
- هفت‌پیکر (هفت‌گنبد، بهرام‌نامه)
- اسکندرنامه (شرف‌نامه+اقبال‌نامه)

اشاره:

- منظومه‌های عاشقانه، با شعر او به کمال خود رسید.
- نظامی، شعر تمثیلی را نیز به حدّ کمال رساند.
- نیروی تخیّل او در توصیفات بسیار قوی است.
- خسرو و شیرین نظامی، زیباترین منظومه‌ی عاشقانه در ادب فارسی است.
- در داستان خسرو وشیرین، خسرو، مظهر غرور و فرهاد، مظهرخاکساری و پاک‌بازی است.

- امیرخسرو دهلوی، وحشی بافقی و عرفی از مشهورترین مقلّدان خسرو و شیرین نظامی هستند.
- هفت‌اورنگ جامی به تقلید از خمسه‌ی نظامی است.
- نظامی در خسرو و شیرین از فنّ مناظره بهره‌برده است.
- استادانه‌ترین نمونه‌ی مناظره در شعر پروین اعتصامی دیده می‌شود.
- اسدی توسی را مبتکر فنّ مناظره می‌دانند.

منوچهری دامغانی

آثار:

- دیوان اشعار

اشاره:

- شعر «گویی بطّ سفید جامعه به صابون زده است» در ادبیّات۴، نمونه‌ای از توصیفات تخیّلی او محسوب می‌شود و در قالب مسمّط سروده شده است.

ابوالقاسم قشیری

آثار:

- رساله‌ی قشیریّه

ابوعلی بلعمی

آثار:

- تاریخ بلعمی (ترجمه‌ی تاریخ طبری)

اشاره:

- «تاریخ بلعمی» اقتباسی از کتاب «تاریخ طبری» نوشته‌ی محمّدبن جریر طبری (به عربی) است؛ به همین سبب «به ترجمه‌ی تاریخ طبری» نیز مشهور شده است.
- کتاب تاریخ بلعمی دارای نثر ساده (مرسل) است.

خواجه عبدالله انصاری

آثار:

- الهی‌نامه
- زادالعارفین
- مناجات‌نامه
- رساله‌ی دل و جان
- کنزالسّالکین

- نصایح

اشاره:

- الهی‌نامه‌ی خواجه عبدالله به نثر مسجّع است. (الهی‌نامه‌ی عطّار و الهی‌نامه (حدیقةالحقیقه)ی سنایی به نظم است).
- مناجات‌های او، مسجّع، لطیف، دلنشین، ساده و سرشار از مضامین عرفانی است.

ناصرخسرو

آثار:

- دیوان اشعار
- سفرنامه
- زادالمسافرین
- وجه‌دین
- خوان اخوان

اشاره:

- ناصرخسرو در قصیده‌سرایی شهرت دارد.
- قصاید او تعلیمی و مضامین آن‌ها، دعوت به آزادگی، خردورزی، دین‌داری، علم‌اندوزی، آخرت‌اندیشی و دیگر فضایل معنوی و روحی است.
- وی در قصیده‌ی «از ماست که بر ماست» در ادبیّات ۳، ریشه‌های شکست آدمی را در اندیشه و کردار خود او جست‌وجو می‌کند و فرجام بد هر فرد را نتیجه‌ی اعمال او می‌داند.

فخرالدّین اسعد گرگانی

آثار:

- منظومه‌ی «ویس و رامین»

اشاره:

- «ویس و رامین» منظومه‌ای غنایی و بازمانده‌ی یک داستان کهن و عاشقانه‌ی ایرانی از دوره‌ی اشکانی است.
- «ویس و رامین» تنها اثر فخرالدّین اسعد گرگانی است که سرمشق شاعران بزرگ برای سرودن داستان‌های عاشقانه بوده است.
- این منظومه را فخرالدّین اسعد گرگانی به خواهش خواجه عمید ابوالفتح مظفّر نیشابوری، حاکم اصفهان به نظم کشید.
- سبک منظومه‌ی «ویس و رامین» ساده و روان و به دور از مغلق (پیچیده)گویی است.
- دارای لغات عربی نامأنوس بسیارکم و لغات کهنه‌ی فارسی بسیار زیاد است.
- شعر «امید دیدار» در ادبیّات ۳ از منظومه‌ی «ویس و رامین» در قالب داستان و مشتمل بر نامه‌ی ویس به رامین است.
- شعر «امید دیدار» انسان را به امیدواری و تلاش فرا می‌خواند و شرط پیروزی را تحمّل سختی‌ها می‌داند.

عطّار

آثار:

به شعر:

- منطق‌الطّیر (مقامات الطّیور)
- الهی‌نامه
- مصیبت‌نامه
- مختارنامه

به نثر:

- تذکرة الاولیا

اشاره:

- « تذکرة الاولیا» تنها اثر منثور باقی‌مانده از عطّار است.
- موضوع تذکرة الاولیا شرح حال ۷۲ تن از عارفان بزرگ است.
- منطق‌الطّیر، داستان پرندگانی است که به قصر زیارت سیمرغ، سرزمین خویش را ترک می‌کنند و پس از عبور از هفت مرحله‌ی دشوار، تنها «سی مرغ» از آن‌ها به مقصر می‌رسند.
- منطق‌الطّیر، منظومه‌ی عرفانی عالی و معروف عطّار و شامل ۴۶۰۰ بیت است که در آن، عطّار با قدرت تخیّل و بیان خود، شیوه‌ی سالکان طریقت را از زبان پرندگان در قالب حکایت‌ها و تمثیل‌های زیبا آورده است.

مسعود سعد سلمان

آثار:

- دیوان اشعار

اشاره:

- مسعود سعد در سال‌های اسارت، قصاید بسیاری در شرح احوال خویش در زندان سرود که به «حبسیّه» (حبسیّات) معروف است.

ابوالمعالی نصرالله منشی

آثار:

- کلیله و دمنه

اشاره:

- اصل کتاب کلیله و دمنه به زبان هندی (سانسکریت) بوده است.
- در عهد ساسانیان، برزویه‌ی طبیب به فرمان انوشیروان آن‌را به ایران آورد و به زبان پهلوی (فارسی میانه) برگرداند.
- در قرن دوم هجری ابن‌مقفّع، آن‌را از پهلوی به عربی ترجمه کرد.

- در قرن ششم، نصرالله منشی کلیله و دمنه را از عربی به فارسی برگرداند و به آن نکته‌های فراوانی افزود.
- کتاب کلیله و دمنه، کتابی تعلیمی و دربردارنده ی آیات و روایات، اشعار فارسی و عربی و نکته‌های اخلاقی و اجتماعی بسیار است.

خاقانی شروانی

آثار:

- دیوان اشعار

اشاره:

- خاقانی در سرودن قصاید شکوهمند و استوار شهرت دارد.
- علاوه بر سرودن قصیده، در قطعه، غزل و رباعی نیز چیره‌دست و تواناست.
- غزلّیات خاقانی بر خلاف قصایدش ساده و روان است.
- وی در قوّت اندیشه و مهارت در ترکیب الفاظ بی‌نظیر است.

حکیم سنایی غزنوی

آثار:

- دیوان اشعار
- طریق‌التّحقیق
- حدیقةالحقیقه (الهی نامه)
- سیرالعباد الی المعاد
- کارنامه‌ی بلخ

اشاره:

- سنایی نخستین کسی است که افکار و اصطلاحات را با مضامین عاشقانه در هم آمیخته است.
- سنایی به طورگسترده موضوعات اجتماعی را در شعر خویش مطرح کرد.
- تأثیرگذارترین شاعر در حوزه‌های مختلف شعر فارسی چون مثنوی، غزل، قصیده، قطعه است.
- وی در قصاید خود از مضامینی چون زهد، حکمت، اخلاق و عرفان بهره‌گرفته.

خیّام

آثار:

- اشعاری به فارسی و عربی و کتاب‌هایی در ریاضی

زمخشری

آثار:

- الکشّاف فی تفسیرالقرآن

فخرالدّین عراقی

آثار:

- لمعات

ابوالفضل بیهقی

آثار:

- تاریخ بیهقی (تاریخ مسعودی)

اشاره:

- موضوع اصلی کتاب تاریخ بیهقی، تاریخ سلطنت مسعود، پسر محمود غزنوی است.
- مطالبی هم در تاریخ صفّاریان، سامانیان و دوره‌ی غزنویان پیش از مسعود و جزآن‌ها دارد.
- بیهقی در نگارش این کتاب برای خود مسئولیّتی عظیم قائل بوده است و می‌گوید: «سخنی نرانم تا خوانندگان این تصنیف گویند شرم باد این پیر را»
- دقّت، صداقت در بیان و استواری و پختگی در نگارش، تاریخ بیهقی را از دیگر آثار تاریخی و ادبی متمایز می‌سازد.
- از جمله نقدهای عالمانه و دقیق بر این کتاب، نوشته‌ی دکتر غلام‌حسین یوسفی است.

ابوریحان بیرونی

آثار:

- تحقیق ماللهند (شرح تحقیقات او در سفر به هند است.)
- آثار الباقیه عن القرون الخالیه
- التّفهیم لأوائل صناعة التّنجیم
- قانون مسعودی

امیرخسرو دهلوی

آثار:

- پنج مثنوی (خمسه) به تقلید از نظامی گنجوی

ابن بطوطه

آثار:

- سفرنامه‌ی ابن بطوطه با عنوان «رحله‌ی ابن‌بطوطه» یا «تحفةالنّظّار و غرایب الأمصار»

اشاره:

- دقّت‌نظر، واقع بینی و توصیف‌های ابن بطوطه، سفرنامه‌ی او را در زمره‌ی یکی از بهترین و جالب توجّه‌ترین سفرنامه‌ها درآورده است.
- دکتر محمّدعلی موحّد، سفرنامه‌ها در آورده است.
- دکتر محمّدعلی موحّد، سفرنامه‌ی ابن‌بطوطه را ترجمه کرده است.

دکتر طه حسین

آثار:

- الایّام

اشاره:

- کتاب «الایّام»، تصویر زندگی پر از نشیب و فراز اوست.
- در این کتاب محرومیّت‌ها و مشکلات، تقلید کورکورانه و اندیشه‌های نارواى جامعه‌ی نویسنده به خوبی نشان داده شده است.
- کتاب «الایّام» از بهترین نمونه‌های زندگی‌نامه‌نویسی معاصر به حساب می‌آید.
- کتاب «الایّام» را شادروان حسین خدیوجم با نام «آن‌روزها» به زبان فارسی ترجمه کرده است.

اسکندر ختلانی

آثار:

- دیوان اشعار

اشاره:

- احساس لطیف شاعر و شور حماسی و دلبستگی او به ادبیّات و وطن ادبی‌اش، در شعر «ریشه‌ی پیوند»(در ادبیّات ۲) تجلّی یافته.

محمّد کاظم کاظمی

آثار:

- مجموعه‌ی شعر «پیاده آمده بودم»

اشاره:

- وی شعر «مسافر»(در ادبیّات ۲) را در رثای دوست شهیدش سروده است.

غسّان کنفانی

آثار:

- ادب المقاومة فی فلسطین المحتلّة

اثل مانین

آثار:

- راه بئر سبع (درباره‌ی فاجعه‌ی فلسطین)

جبرا ابراهیم جبرا

آثار:

- شعر «در بیابان‌های تبعید»
- نثر: چند داستان کوتاه به عربی و انگلیسی

اشاره:

- سروده‌ی «در بیابان‌های تبعید» (در ادبیّات ۲) نمونه‌ای از ادبیّات مقاومت فلسطین است.

محمود درویش

آثار:

- سروده‌ی «از یک انسان»

اشاره:

- محمود درویش را «شاعر مقاومت فلسطین» نامیده‌اند، چون فقط برای فلسطین شعرسروده است.
- سروده‌های زیبای او محصول سال های اسارت او در زندان‌های رژیم صهیونیستی است.

پابلو نرودا

آثار:

- انگیزه‌ی نیکسون‌کشی و جشن انقلاب شیلی

اشاره:

- نرودا با شمشیری آخته در کنار آلنده (رهبر انقلابی شیلی) بر ضدّ نظام ستمگر حاکم قیام می‌کند.
- او بی‌قراری‌های خود را در کتاب «انگیزه‌ی نیکسون کشی و جشن انقلاب شیلی» می‌سراید.
- احمد کریمی حکّاک و فرامرز سلیمانی این کتاب را ترجمه کرده‌اند.
- شعر «تو را می‌خوانم» از همین کتاب او انتخاب شده‌است.

هریت بیچراستو

آثار:

- کلبه‌ی عموتم

اشاره:

- «کلبه‌ی عموتم» از نمونه‌های درخشان ادب پایداری و از هیجان انگیزترین وقایع در تاریخ جهانی داستان‌نویسی است.
- «کلبه‌ی عموتم» بیان‌کننده‌ی دنیای محنت‌آلود بردگان سیاه است که در سال ۱۸۵۲ میلادی منتشر شد.
- قهرمان اصلی داستان، برده‌ی سیاهی به نام «تم» است.
- این داستان جنب و جوش زیادی در بین مبارزان راه آزادی سیاه‌پوشان به راه انداخت.
- داستان «کلبه‌ی عموتم» در مدّت کوتاهی شهرت جهانی یافت.
- از این داستان کوتاه تاکنون نمایش‌نامه‌ها و فیلم‌نامه‌های متعدّدی ساخته شده است.

فرانتس فانون

آثار:

- سال پنجم الجزایر
- دوزخیان روی زمین
- واپسین دم استعمار
- انقلاب آفریقا

اشاره:

- کتاب «سال پنجم الجزایر» از آثار مشهور وی است که موضوع آن پایداری و مقاومت است.

داستایوسکی

آثار:

- برادران کارامازوف
- اَبله
- خانه‌ی اموات
- دهکده‌ی استپانچکوف
- قمارباز

جان اشتاین بک

آثار:

- مراتع بهشتی
- خوشه‌های خشم

- موش‌ها و آدم‌ها

اشاره:

- موضوع کتاب‌های «خوشه‌های خشم» از رمان‌های مشهور قرن بیستم و برنده‌ی جایزه‌ی پولیتزر است.
- «خوشه‌های خشم» از رمان‌های مشهور قرن بیستم و برنده‌ی جایزه‌ی پولیتزر است.

ویکتور هوگو

برگی از زندگی:

- مشهورترین شاعر رمانتیک قرن نوزدهم فرانسه (۱۸۸۵-۱۸۰۲م)
- از بزرگ‌ترین ادیبان و نویسندگان جهان، مردی آزادمنش و آزادی‌خواه و طرفدار جدّی اصلاحات اجتماعی به نفع طبقات محروم و رنج‌دیده بود. از ۱۰ سالگی به شعر گفتن پرداخت و در ۲۵ سالگی شاعری سرشناس شد.
- با وجود سنّ کم به عضویت فرهنگستان فرانسه درآمد و مدّتی نماینده‌ی مجالس قانون‌گذاری این کشور بود.
- وی به دلیل مخالفت با ناپلئون سوم، ۲۰ سال از زندگی خود را در تبعید به سر برد.

آثار:

- بینوایان
- گوژپشت نتردام
- کارگران دریا
- مردی که می‌خندد

اشاره:

- کتاب «بینوایان» هوگو، ماجرای مردم تیره‌روزی است که با دشواری‌های زندگی روبه رو بوده‌اند.
- بزرگ‌ترین قهرمان کتاب «بینوایان»، ژان والژان نام دارد که پس از ۱۹ سال زندان و تحمّل سختی‌ها، راه شرافت‌مندانه‌ای برای زندگی و خدمت به اجتماع پیدا کرد.

ویلیام شکسپیر

آثار:

نمایش‌نامه‌ها:

- هملت
- مکبث
- اتلّلو
- لیرشاه

شعر:

- سروده‌هایی کوتاه معروف به«غزلواره»

اشاره:

- شکسپیر، موضوع بسیاری از نمایش‌نامه‌های خود را از تاریخ روم باستان گرفته است.
- سبک او به مکتب کلاسیم تعلّق دارد.
- مضامین غزلواره‌های او: ۱- عشق ۲- ستایش جوانی ۳- مسائل اخلاقی
- غزلواره‌های او دارای زبان ساده و روان است که با تصاویر بدیع و زیبا در هم می‌آمیزد و کلامی شاعرانه می‌آفریند.

تولستوی

آثار:

- جنگ و صلح
- آناکارنینا
- رستاخیز

اشاره:

- داستان کوتاه«سه پرسش» در ادبیّات فارسی ۳ از اوست که درون‌مایه‌ی آن، دعوت به نیکی و دوستی است.

گوته

آثار:

علمی:

- تغییر حال گیاهان
- تئوری رنگ‌ها

ادبی:

- ورتر
- فاموست
- اگمونت
- نغمه‌های رومی
- دیوان شرقی- غربی

اشاره:

- «دیوان شرقی- غربی»گوته یکی از عالی‌ترین آثار شعر و حکمت گوته و یکی از بزرگ‌ترین آثار ادب آلمان و اروپاست.
- با دقّت بیان و قلم سحرآمیز خود، بر ادب آلمان و جهان تأثیری ژرف و گسترده گذاشت.
- تحلیل گوته از حافظ بی‌نظیر و منحصر به فرد است. او حافظ را شاعرِ شاعران جهان می‌داند.
- گوته در قطعه‌های «هجرت، اعتراف و تقلید» در ادبیّات ۴، از «دیوان شرقی»، ارادت خود را به حافظ نشان می‌دهد.

چارلزدیکنز

آثار:

- دیوید کاپرفیلد
- آروزهای بزرگ
- داستان دوشهر

امیل زولا

برگی از زندگی:

- از برجسته‌ترین چهره‌های مکتب طبیعت‌گرایی «ناتورالسیم» (۱۹۰۲-۱۸۴۰م)

اشاره:

- وی «واقع‌بینی» را به جای «تخیّل»، اصلی‌ترین شرط نویسندگی می‌داند.

پیرلوتی

آثار:

- سفرنامه‌ی «به سوی اصفهان»

اشاره:

- پیرلوتی دراین سفرنامه، دیده‌های خود را از خلیج فارس تا دریای مازندران (خزر) را به تصویر کشیده است.
- بدرالدّین کتابی، سفرنامه‌ی «به سوی اصفهان» را به فارسی ترجمه کرده است.

تاگور

آثار:

- ماه نو و مرغان آواره

اشاره:

- سروده‌های تاگور، سرشار از نکته‌های لطیف، بدیع و تأمّل بر انگیزند و با فرهنگ ما پیوندی نزدیک دارند.
- مجموعه‌ی «ماه نو و مرغان آواره» را «ع. پادشایی» به فارسی ترجمه کرده است.

الکساندر دوما (پدر)

آثار:

- سه تفنگدار
- کُنت مونت کریستو

اشاره:

- رمان «سه تفنگدار» درباره‌ی قهرمانی‌ها و جوانمردی‌های سه تن از تفنگداران لوی سیزدهم است.
- خواندن و ترجمه‌ی رمان‌های پرماجرای «سه تفنگدار» و «کنت مونت کریستو» ذهن خوانندگان ایرانی را تا حدودی با هنر داستان‌نویسی غرب آشنا کرد.

آلفونس دوده

آثار:

- نامه‌های آسیاب من
- قصّه‌های دوشنبه

اشاره:

- کتاب «قصّه‌های دوشنبه» را دکتر عبدالحسین زرّین کوب ترجمه کرده است.
- داستان «آخرین درس»(را در کتاب ادبیّات ۴) از کتاب «قصّه‌های دوشنبه» انتخاب شده است و درآن، نویسنده احساسات میهن دوستانه‌ی خود را به شکلی زیبا از زبان کودکی دبستانی بیان کرده است.

آندره‌ژید

آثار:

- مائده‌های زمینی

اشاره:

- «مائده‌های زمینی» زاده‌ی شور و اضطراب جوانی نویسنده است.
- «مائده‌های زمینی» را پرویز داریوش و جلال آل احمد ترجمه کرده‌اند.
- آندره‌ژید در آثار خود، مشکلات زندگی آدمی را با عشقی سرشار به واقعیّت به تصویرکشیده و به همین جهت جایزه‌ی نوبل را ازآن خود کرد.

نکته شماره ۳ درآمدها

۱ – درآمدی بر تحمیدیّه

نمونه‌های عالی و باشکوه تحمیدیّه و مناجات در ادب فارسی:

به نثر: «مناجات»های **خواجه عبدالله انصاری**

آمیختهای از شعر و نثر: دیباچه‌ی «گلستان» **سعدی** (از بهترین نمونه‌های تحمیدیّه در ادب فارسی)

۲ – تقسیم بندی آثار ادبی

تقسیم بندی آثار ادبی از دیدگاه محتوا و بار عاطفی (بدون توجّه به شکل ظاهری و وزن و قافیه)

- ✓ حماسی
- ✓ غنایی
- ✓ تعلیمی
- ✓ نمایشی

۳ – درآمدی بر ادبیّات تعلیمی

شعر تعلیمی

- ✓ یکی از گسترده‌ترین و دامنه‌دارترین اقسام شعر فارسی است.
- ✓ قصد گوینده و سراینده‌ی آن، تعلیم و آموزش است.

انواع شعر تعلیمی در ادبیّات ملل:

حوزه‌ی اخلاق: با موضوع خیر و نیکی مانند «بوستان» سعدی

حوزه‌ی آموزش علم یا ادب: با موضوع حقیقت و زیبایی مانند «نصاب‌الصّبیان» از ابونصر فراهی در آموزش لغت

تفاوت شعرهای تعلیمی قدیم و جدید:

در قدیم بیشتر دارای درون‌مایه‌های اخلاقی، مذهبی و عرفانی بود ولی در دوره‌ی جدید (بعد از مشروطه) بیشتر دارای درون‌مایه‌های سیاسی، اجتماعی و روان‌شناسی شد.

اشعار تعلیمی دارای جنبه‌ی غنایی (تعلیمی غنایی):

- ✓ دیوان **ناصرخسرو**
- ✓ حدیقه‌ی **سنایی**
- ✓ کلّیّات شمس (دیوان شمس یا دیوان کبیر) **مولوی**
- ✓ بوستان، غزلّیات و قصاید **سعدی**
- ✓ غزلّیات **حافظ**

نمونه‌های شعر تعلیمی در ادب اروپایی:

- ✓ بهشت گم‌شده اثر **میلتون**
- ✓ کمدی الهی اثر **دانته**

۴ – درآمدی بر ادبیّات حماسی

انواع منظومه‌های حماسی:

حماسه‌ی طبیعی: شاعر بدون توجّه به ابداع و آفرینش، با قدرت شاعرانه‌ی خود، به نقل داستان‌های مدوّن کتبی یا شفاهی که ظاهراً از بعضی از وقایع خارجی نشئت گرفته است، می‌پردازد.

حماسه‌ی مصنوع: شاعر با داستان‌های پهلوانی مدوّن و معیّنی سر و کار ندارد، بلکه خود به ابداع و ابتکار می‌پردازد و داستانی را به وجود می‌آورد.

انواع منظومه‌های حماسی طبیعی:

- ✓ **ایلیاد و ادیسه:** هومر (شاعر یونانی)
- ✓ **رامایانا:** حماسه‌ی هندی از والمیکی
- ✓ **مهابهاراتا:** حماسه‌ی هندی از ویاسا
- ✓ **بخش‌هایی از شاهنامه:** حکیم ابوالقاسم فردوسی

انواع منظومه‌های حماسی مصنوع:

- ✓ **حمله‌ی حیدری**: باذل مشهدی
- ✓ **خاوران‌نامه**: ابن حسام خوسفی

زمینه‌های اصلی حماسه:

- ✓ **داستانی:** هر حماسه در بستری از حوادث شکل می‌گیرد.

زمینه‌ی داستانی در بین زمینه‌های حماسه در مرتبه‌ی اوّل جای دارد.

- ✓ **قهرمانی:** بیشترین بخش حماسه را اشخاص و حوادث تشکیل می‌دهند.

وظیفه‌ی شاعر حماسی، تصویرسازی از انسان‌هایی است که از نظر نیروی مادّی و معنوی ممتازند.

قهرمانان حماسه، علی‌رغم دارا بودن رقّت و دلسوزی، قهرمانانی ملّی هستند، مانند رستم در شاهنامه.

- ✓ **ملّی:** حوادث قهرمانی در بستری از واقعیّات جریان دارد.

این واقعیّات، ویژگی‌های اخلاقی نظام اجتماعی، زندگی سیاسی و عقاید یک جامعه را در بر می‌گیرد.

شاهنامه، تصویری از جامعه‌ی ایرانی در جزئی‌ترین ویژگی‌های حیاتی مردم آن است.

- ✓ **خرق عادت:** جریان یافتن حوادثی است که با منطق و تجربه‌ی علمی سازگاری ندارد.

رویدادهای غیرطبیعی و بیرون از نظام عادت در هر ملّت تنها از رهگذر عقاید دینی عصر خود آن ملّت توجیه‌پذیرند.

عقاید ماوراءالطّبیعی، عامل شگفت آور در حماسه‌اند.

سیمرغ، دیو سپید، رویین‌تن بودن اسفندیار و عمر هزار ساله‌ی زال از عناصر خرق عادت و تقویت کننده‌ی زمینه‌ی تخیّلی حماسه در شاهنامه محسوب می‌شوند.

شاهنامه‌های منثور:

- ✓ شاهنامه‌ی منثور **ابوالمؤید بلخی (قرن چهارم)**
- ✓ شاهنامه‌ی **ابومنصوری (قرن چهارم)**

۵ – درآمدی بر ادبیّات غنایی

شعر غنایی

- ✓ **شعر غنایی:** آیینه‌ی آلام (دردها) و لذّات و تاثّرات روحی و دوستی‌ها و عشق‌ها و ... است.
- ✓ **در شعر غنایی:** شاعر «**خویشتن خویش**» را موضوع قرار می‌دهد.

شعر غنایی: وسیع‌ترین افق معنوی و عاطفی در شعر فارسی است.

غزل فارسی: یکی از سرشارترین حوزه‌های شعر فارسی و نمونه‌ی کاملی از انواع غنایی است.

یکی از زمینه‌های مهمّ شعر غنایی: بُعد اجتماعی آن

شروع شعر عاشقانه: قرن چهارم

رشد و باروری شعر عاشقانه: در تغزّلات زیبای رودکی و شهید بلخی و رابعه بنت کعب

کمال تغزّل:در شعر فرخّی قرن پنجم

عرفان و اصطلاحات صوفیّه از **اوایل قرن ششم** با پیش‌گامی **سنایی** به حوزه‌ی **غزل** راه یافت و نوع **عارفانه‌ی** آن در قرون بعد به وسیله‌ی **مولانا** و **حافظ** به کمال رسید.

شاعران منظومه‌های عاشقانه در قرن پنجم: عنصری، فخرالدّین اسعد گرگانی و عیّوقی

کمال منظومه‌های عاشقانه: در آثار نظامی (شاعر قرن ششم)

داستان‌های عاشقانه‌ی فارسی برابر با شعر نمایشی در ادب اروپاست.

پس از مشروطه و به خصوص با ظهور شعر نو، تقریباً تمامی آثار شعری معاصران در صورتی که مصداق کامل شعر حماسی نباشند، نمونه‌هایی از شعر غنایی هستند.

ادبیّات غنایی به صورت داستان، مرثّیه، مناجات، بثّ‌الشَّکوی (شکایت و گلایه) و تغزّل و در قالب‌های شعری سنّتی و نو ظاهر می‌شود.

منظومه‌های بلند انسانی و عرفانی با بیان تمثیلی: منطق‌الطّیر عطّار، مثنوی معنوی مولانا

منظومه‌های عالی غنایی: ویر و رامین، لیلی و مجنون، خسرو و شیرین

موضوع اصلی منظومه‌های داستانی غنایی: بیان حالات و احساسات مربوط به وصال و فراق ادبیّات غنی و گسترده‌ی عرفانی نیز در حوزه‌ی ادبیّات غنایی قرار می‌گیرد.

آثار عرفانی بزرگ در حوزه‌ی ادبیّات غنایی

- ✓ مثنوی معنوی
- ✓ اسرارالتّوحید
- ✓ کشف‌الأسرار
- ✓ مرصادالعباد

نمونه‌های نثر غنایی:

- ✓ **سمک عیّار**: فرامرز بن خداداد ارّجانی
- ✓ **هزار و یک شب**: عبداللّطیف طسوجی
- ✓ **سفرنامه:** ناصرخسرو
- ✓ **شرح زندگانی من:** عبدالله مستوفی
- ✓ **روزها:** دکتر اسلامی ندوشن
- ✓ آثار **محمّد علی جمال زاده**
- ✓ آثار **صادق هدایت**
- ✓ آثار **جلال آل احمد**

شکل‌ها و صورت‌های برجسته‌ی آثار منثور غنایی:

- ✓ تحمیدیّه و مناجات
- ✓ هزل
- ✓ شکواییّه
- ✓ داستان‌های بلند و کوتاه
- ✓ ترجمه‌های موفقّق

۶ – درآمدی بر ادبیّات داستانی (Fiction)

عناصر اصلی داستان

شخصیّت و قهرمان: با رفتارها و گفتارهای خود داستان را به وجود می‌آورد.

- ✓ گاه ثابت و گاه متغیّر است؛ مثلاً شخصیّت «**تُم**» در داستان «**کلبه‌ی عمو تم**» ثابت و بدون تغییر است ولی شخصیّت «**خسرو**» در داستان «**خسرو**» و «**مشدی حسن**» در داستان «**گاو**» بر اثر حوادث، تغییر می‌یابد.

راوی یا زاویه‌ی دید: به شیوه‌ی روایت داستان گفته می‌شود.

- ✓ معمول‌ترین شیوه‌ی روایت داستان، اوّل شخص (من) و سوم شخص (او) است.
- ✓ در روایت اوّل شخص، نویسنده بیرون از داستان قرار دارد و اعمال قهرمانان و شخصیت‌ها را گزارش می‌کند.
- ✓ به شیوه‌ی روایت سوم شخص، «**دانای کل**» هم گفته می شود.
- ✓ راوی (زاویه‌ی دید) در داستان‌های «کباب غاز» «گل دسته‌ها و فلك» اوّل شخص و در داستان‌های «هدیه‌ی سال نو» و «گاو» به صورت سوم شخص یا دانای کل است.

هسته یا طرح داستان: پیوستگی منظّم اعمال و حوادث داستان که مبتنی بر رابطه‌ی علّت و معلولی است، هسته یا طرح داستان نامیده می‌شود.

- ✓ به سلسله حوادث داستان وحدت هنری می‌بخشد و آن را از آشفتگی می‌رهاند.
- ✓ طرح (هسته‌ی) داستان «گیله مرد»، ظلم و ستم بر رعیّت و عکس‌العمل در برابر آن است.

درون مایه: فکر اصلی و مسلّط بر هر اثر هنری و نشان دهنده‌ی جهت فکری و ادراکی نویسنده‌ی آن است.

- ✓ معمولاً درون مایه‌های داستان را از اعمال و گفتار شخصیّت‌های آن، به ویژه، قهرمان (اوّل شخص) می‌توان دریافت.
- ✓ درون مایه‌ی داستان «**سووشون**»، ظلم ستیزی و درون مایه‌ی داستان «**گاو**» گریز از واقعیّت و نوعی بی هویّتی و فقر در ابعاد مختلف آن است.

لحن: لحن، ایجاد فضا در کلام است.

- ✓ لحن با سبک ارتباطی نزدیک دارد.
- ✓ شخصیّت‌ها خود را به وسیله‌ی لحن معرّفی می‌کنند و می‌شناسانند.
- ✓ لحن می‌تواند رسمی، غیر رسمی، صمیمانه، جدّی، طنزواره و ... باشد.
- ✓ لحن در داستان «**کباب غاز**» طنزگونه و در داستان «**گاو**» غیر رسمی و آمیخته به طنز گزنده است.

ادبیّات داستانی قدیم:

ادبیّات داستانی قدیم در قالب قصّه‌های عامیانه شکل گرفته است.

اهداف قصّه: سرگرم کردن خوانندگان و شنوندگان، ستایش خوبی‌ها، جوان مردی‌ها و بزرگ‌داشت خصایص نیک و فضیلت‌های اخلاقی

معروف‌ترین قصّه‌های عامیانه‌ی قدیمی:

- ✓ رستم‌نامه
- ✓ اسکندرنامه
- ✓ حسین کرد شبستری
- ✓ امیر ارسلان

انواع قصّه در گذشته:

- ✓ قصّه‌هایی در فنون و رسوم کشورداری، لشکرکشی، بازرگانی، علوم رایج زمان، عدل و سیرت نیکوی شاهان و امیران و وزیران، مانند حکایت‌های «سیاست‌نامه» (سیرالملوک) نوشته‌ی خواجه نظام الملک توسی
- ✓ قصّه‌هایی در شرح زندگی و کرامات عارفان و بزرگان دینی و مذهبی، مانند حکایت‌های «اسرارالتّوحید»
- ✓ قصّه‌هایی در توضیح و شرح مفاهیم عرفانی، فلسفی، دینی به شکل تمثیلی یا نمادین (سمبلیک)، مانند «**عقل سرخ**» نوشته‌ی سهروردی، «**منطق الطّیر**» سروده‌ی عطّار
- ✓ قصّه‌هایی که جنبه‌های واقعی و تاریخی و اخلاقی آن‌ها به هم آمیخته است و بیشتر از نظر شیوه‌ی نویسندگی به آن‌ها توجّه می‌شود، مانند «**مقامات حمیدی**» تألیف حمیدالدّین بلخی و «**گلستان**» سعدی
- ✓ قصّه‌هایی که جنبه‌ی تاریخی دارند و اغلب در ضمن وقایع تاریخی آمده‌اند، مانند قصّه‌های «**تاریخ بیهقی**» تالیف ابوالفضل بیهقی
- ✓ قصّه‌هایی از زبان حیوانات، مانند «**کلیله و دمنه**»ی ابوالمعالی **نصرالله منشی** [در ادبیّات خارجی به این نوع قصّه‌ها (افسانه‌های تمثیلی) فابل (Fable) می‌گویند]
- ✓ قصّه‌هایی در زمینه‌ی تعلیم و تربیت، مانند قصّه‌هایی «**قابوس نامه**» اثر عنصرالمعالی کیکاووس و «چهار مقاله»ی نظامی عروضی سمرقندی

✓ قصّه‌هایی که بر اساس امثال و حکم فارسی و عربی تنظیم شده‌اند، مانند **جامع‌التّمثیل** حبله رودی

✓ قصّه‌هایی با محتوای گوناگون از معرفت آفریدگار، معجزات پیامبران، «کرامات اولیاء»، احوال شاهان و شاعران و مردم گرفته تا شگفتی‌های دریاها و شهرها و حیوانات، مانند «**جوامع الحکایات**» عوفی

✓ قصّه‌هایی عامیانه حاوی سرگذشت‌ها و ماجراهای شاهان، بازرگانان و مردان و زنان‌گم‌نامی که بر حسب تصادف، با وقایعی عبرت‌انگیز و حکمت آموز و حوادثی شگفت آور روبه‌رو شده‌اند، مانند «**سمک عیّار**» **ارّجانی** و «**هزار و یک شب**» طسوجی

ادبیّات داستانی جدید

ادبیّات داستانی جدید تقریباً از اوایل مشروطه و تحت تاثیر ادبیّات اروپایی در ایران شکل گرفت (دهه‌ی آغازین ۱۳۰۰ شمسی)

کتاب‌هایی که ذهن خوانندگان ایرانی را تا حدودی با هنر داستان نویسی غرب آشنا کرد:

✓ ژیل پلاس: آلن رنه لوساژ

✓ سه تفنگدار: الکساندر دوما

✓ کنت مونت کریستو: الکساندر دوما

کتاب‌هایی که در ادبیّات داستانی معاصر (از دوره‌ی مشروطه) با آن‌ها آغاز شد:

✓ **سیاحت‌نامه‌ی ابراهیم بیک:** زین العابدین مراغه‌ای

✓ **مسالک المحسنین**: عبدالرّحیم طالبوف

نخستین رمان‌های انتقادی طنزآلود و هجوآمیز به پیروی از داستان نویسی غربی:

✓ **مجمع دیوانگان:** نخستین اتوپیای (آرمان شهر) ادبیّات معاصر نوشته‌ی میرزا عبدالحسین صنعتی زاده‌ی‌کرمانی (از نخستین نویسندگان رمان‌های تاریخی)

✓ **تهران مخوف:** نوشته‌ی مشفق کاظمی و نخستین رمان اجتماعی است که در آن وضع حقارت آمیز زنان ایرانی به تصویر کشیده شده است. جلد دوم این کتاب با نام یادگار شب منتشر شد.

✓ **روزگار سیاه**: نوشته‌ی عبّاس خلیلی با نثر احساساتی و آکنده از لغات عربی درباره‌ی تیره روزی زنان و الهام گرفته از کتاب «**مادام کاملیا**» نوشته الکساندر دوماست.

رمان‌هایی که موضوع آن‌ها وضع حقارت آمیز و تیره روزی زنان است:

✓ تهران مخوف: اثر **مشفق کاظمی**

✓ یادگار شب: (جلد دوم تهران مخوف) **اثر مشفق کاظمی**

✓ روزگار سیاه: اثر **عبّاس خلیلی**

مشهورترین داستان نویسان معاصر:

✓ سیّد محمّدعلی جمال زاده

✓ جلال آل احمد

✓ صادق هدایت

۷ – ادبیّات نمایشی

انواع ادب نمایشی

نمایش نامه (piece): نوشته‌ای که در آن جزئیّات، حالات، رفتار و گفتار بازیگران صحنه‌ی تئاتر، نگاشته می‌شود.

هنرپیشگان بر اساس آن نوشته، گفته ها و حرکات خود را در جریان نمایش تنظیم می‌کنند.

فیلم نامه (Scenario): نوعی نمایش‌نامه که بر مبنای طرح آن فیلم‌های سینمایی یا تلویزیونی، ساخته می‌شود.

به نویسنده‌ی فیلم‌نامه، «**فیلم نامه نویس**» و به فردی که فیلم نامه را به اجرا در می‌آورد، «**کارگردان**» گفته می‌شود.

فیلم نامه نویسان معروف ایرانی

- ✓ بهرام بیضایی
- ✓ مسعود کیمیایی
- ✓ داریوش مهرجویی
- ✓ داوود میرباقری
- ✓ مهدی فخیم زاده
- ✓ محسن مخملباف
- ✓ عبّاس کیارستمی
- ✓ مجید مجیدی
- ✓ علی حاتمی
- ✓ ابراهیم حاتمی کیا

۸ – درآمدی بر ادبیّات پایداری

ادبیّات پایداری: چهره‌ی انسانی عامّی دارد، مرزهای قومی را می‌شکافد و مخاطب آن ژرفای وجدان عامّ بشری است.

هنگام ترسیم اشکال مختلف تضادهای زندگی انسان، در هیچ قالب ملّی یا چارچوب اجتماعی خاصّی نمی‌گنجد.

اصلی ترین مسائل و درون مایه‌های آن، دعوت به مبارزه و رویارویی با عوامل استبداد، بیان ستم‌ها و مظلومیّت‌ها، ستایش آزادی و ... است.

چشم اندازهای آن به ابعاد نگرش انسانی، حوزه‌ی ادب پایداری را از سایر آثار ادبی متمایز می‌کند.

یکی از جلوه‌گاه‌های آن، ادبیّات عاشورایی است.

چهره‌های برجسته‌ی ادبیّات مقاومت فلسطین:

- ✓ غسّان کنفانی
- ✓ محمود درویش
- ✓ جبرا ابراهیم جبرا
- ✓ اثل مانین

چهره‌های برجسته‌ی ادبیّات مقاومت آمریکای لاتین:

- ✓ پابلو نرودا
- ✓ هریت بیچر استو (ادب پایداری سیاهان)

۹ – ادبیّات انقلاب اسلامی

ویژگی‌های بارز ادبیّات انقلاب اسلامی:

- ✓ متأثّر و ملهم از فرهنگ پربار اسلامی
- ✓ بهره گیری از آیات و روایات
- ✓ بهره گیری از نمادهای دینی، ملّی و تاریخی
- ✓ نگاه تازه به انسان و جهان

مضامین موجود در آثار شاعران و نویسندگان ادبیّات انقلاب اسلامی:

- ✓ دعوت به مبارزه و جهاد با دشمنان و ستمگران
- ✓ تکریم و تجلیل از شهید و شهادت
- ✓ عشق به ولایت و اهل بیت
- ✓ طرح حماسه‌ی عظیم عاشورا
- ✓ دعوت به وحدت و همدلی
- ✓ انتظار موعود

شاعران و نویسندگان برجسته‌ی ادبیّات قبل از انقلاب اسلامی:

- ✓ شهریار
- ✓ سیّد علی موسوی گرمارودی
- ✓ حمید سبزواری

شاعران و نویسندگان برجسته‌ی ادبیّات بعد از انقلاب اسلامی:

- ✓ علی معلّم دامغانی
- ✓ قیصر امین پور
- ✓ نصرالله مردانی
- ✓ مصطفی علی پور
- ✓ سلمان هراتی
- ✓ وحید امیری
- ✓ سیّد حسن حسینی
- ✓ فاطمه راکعی

۱۰ – درآمدی بر ادبیّات عرفانی

ویژگی‌های برجسته‌ی ادب عرفانی:

سرشار از معانی لطیف و اصطلاحات و تعبیرات خاصّ خود است.

هم شامل نظم و هم شامل نثر است.

دارای فلسفه، اخلاق، تاریخ، تفسیر، دعا، مناجات، حدیث و موسیقی، تحقیق و وعظ است.

عشق، اصلی‌ترین موضوع آن است.

مضمون ادبیّات عرفانی، بیشتر مذمّت دنیا، عشق به خدا و تمنّای وصال اوست که هدف غایی سالک است.

با ظهور **سنایی** در **قرن ششم**، **طریقت عرفان**، موضوع عمده‌ی **غزل**، **قصیده** و **مثنوی های** شاعران شد.

حوزه‌های ادبیّات عرفانی:

حوزه‌ی ادبیّات غنایی: قلمرو ذوق و روح و شور و اشتیاق، مانند ←غزلیّات عرفانی سنایی، عطّار، مولوی، عراقی، حافظ و مناجات‌های خواجه عبدالله انصاری

حوزه‌ی ادبیّات تعلیمی: قلمرو عقل و اندیشه، مانند←منظومه‌های پرشور عطّار و مثنوی مولوی

۱۱- درآمدی بر حسب حال/ زندگی نامه و سفرنامه

حسب حال (اتوبیوگرافی): یادداشت‌ها و خاطراتی است که اشخاص در گزارش احوال خود می‌نویسند، مانند←کتاب «**روزها**» نوشته‌ی دکتر اسلامی ندوشن

زندگی‌نامه(بیوگرافی): یادداشت‌ها و خاطراتی است که اشخاص در گزارش احوال دیگران می‌نویسند، مانند←کتاب «**فرار از مدرسه**» نوشته‌ی دکتر زرّین کوب در شرح احوال **امام محمّد غزالی**

مطالعه‌ی حسب حال: مطمئن‌ترین راه برای آگاهی یافتن از زندگی و اندیشه‌ی شاعران و نویسندگان

حسب حال‌هایی که با صمیمیّت و صداقت نوشته می‌شوند، به اثری اعتراف گونه و ماندنی و با ارزش تبدیل می‌شوند، مانند← «**المنقذ من الضّلال**» از امام محمد غزّالی

نمونه‌ای از حسب حال در زبان فارسی: **بدایع الوقایع** نوشته‌ی محمود واصفی

نمونه‌های موفّق (برجسته‌ی) حسب حال فارسی در نیم قرن اخیر:

- ✓ **حیات یحیی:** حاج میرزا یحیی دولت آبادی
- ✓ **شرح زندگانی من**: عبدالله مستوفی
- ✓ **روزها**: دکتر اسلامی ندوشن
- ✓ **از پاریز تا پاریس**: دکتر باستانی پاریزی

نمونه‌های موفّق (برجسته‌ی) جهانی حسب حال در نیم قرن اخیر:

- ✓ **الایّام**: دکتر طه حسین
- ✓ **دانشگاه‌های من**: ماکسیم گورکی

انواع زندگی نامه (بیوگرافی) بر حسب محتوا:

الف- سیره

- ✓ سیره و مغازی (جنگ‌ها)، گزارش زندگی و جنگ های پیامبر اسلام (ص)
- ✓ سیره‌ی رسول الله: قاضی ابرقو
- ✓ سیرت رسول الله: دکتر عبّاس زریاب خویی
- ✓ شرح حال انبیای الهی: قصص الانبیاء: ابواسحاق نیشابوری

ب- شرح حال ائمه و بزرگان دین:

- ✓ **زندگانی علیّ بن الحسین (ع):** دکتر سیّد جعفر شهیدی
- ✓ **قصص العلما:** میرزا طاهر تنکابنی

ج- کتب تذکره (شرح و ترجمه‌ی احوال مشایخ صوفیّه یا شعرا):

- ✓ **تذکرهٔ الاولیا**: عطّار
- ✓ **تذکره‌ی لباب الالباب**: محمّد عوفی
- ✓ **تذکرهٔ الشّعرا**: دولتشاه سمرقندی

زندگی نامه‌های مهم:

- ✓ **پلّه پلّه تا ملاقات خدا در شرح حال مولانا**: نوشته‌ی دکتر عبدالحسین زرّین کوب
- ✓ **پیر گنجه در جست و جوی ناکجا آباد:** در شرح حال نظامی گنجوی نوشته‌ی دکتر عبدالحسین زرّین کوب
- ✓ **فرار از مدرسه:** در شرح حال امام محمّد غزّالی نوشته‌ی دکتر عبدالحسین زرّین کوب
- ✓ **غزّالی نامه:** در شرح حال امام محمّد غزّالی نوشته‌ی جلال الدّید همایی
- ✓ **شرح احوال و آثار رودکی:** نوشته‌ی استاد سعید نفیسی

۱۲- درآمدی بر توصیف و تصویرگری

گونه‌های توصیف در ادب فارسی:

- ✓ توصیف میدان‌های رزم، رویارویی پهلوانان، وصف ساز و برگ جنگی: در **شاهنامه‌ی فردوسی**
- ✓ توصیف عناصر طبیعی (بهار، طوفان، باران، شب، ستارگان، ژاله، گل): در **اشعار منوچهری، فرّخی سیستانی، عنصری و ملک الشّعرا بهار**

- ✓ توصیف شور عاشقانه و وجد عارفانه و لحظه‌های هجران و وصل: در سروده های **سعدی، حافظ و مولانا**
- ✓ توصیف مجالس بزم (بدیع ترین آن): در **خمسه‌ی نظامی گنجوی**
- ✓ توصیف صحنه‌های طبیعی، حادقه‌های تاریخی، روحیّات و حالات افراد: در **تاریخ بیهقی،** کلیله و دمنه، **مرزبان نامه و گلستان سعدی**

انواع ادبیّات توصیفی ایران

توصیفات تخیّلی: گوینده، واقعه یا منظره‌ای را پس از گذشت سال‌ها به خاطر می‌آورد و بر اساس سایه روشن مانده در حافظه‌ی خود به نگارگری می‌پردازد.

- ✓ با کمک تصوّر و پندار خویش، واقعه ای تخیّلی را شکل می‌دهد و آن را برای دیگران مجسّم می کند.
- ✓ این توصیفات محصول گره خوردگی حواسّ ظاهری با احساسات انسانی است.
- ✓ بسیاری از سخن گستران بزرگ جهان، این نوع توصیفات را زیباترین و دل انگیزترین شیوه‌ی توصیف می‌دانند.

توصیفات نمادین

- ✓ بر پایه‌ی تشبیه و مقایسه بنا نهاده شده‌اند.
- ✓ منظور از آن‌ها، ترسیم یک منظره یا چهره نیست.
- ✓ نماد هستند یعنی نماینده‌ی کیفیّت و حالتی هستند که اشیا و مناظر در ذهن به وجود می‌آورند.
- ✓ در اروپا به این توصیفات، ادب نمادین یا سمبلیک می گویند.

نمونه‌ها: «**سنگ**» نماد نرمی ناپذیری، «**لاله**» نماد شهید و «**نی**» نماد غریب دورافتاده از وطن و اصل خویش است.

توصیفات واقعی

- ✓ گوینده بدون دخل و تصّرف در وقایع، مناظر و یا اشخاص، به ذکر جزییّات می‌پردازد.
- ✓ گوینده مانند دوربین بسیار حسّاس عکاسی، همه چیز را آن گونه که هست، زشت یا زیبا نشان می‌دهد.
- ✓ گوینده با آرایه‌های ادبی سر و کار ندارد.
- ✓ این توصیفات عمدتاً متعلّق به مکتب ادبی طبیعت گرایی (ناتورالیسم) است.
- ✓ این شیوه‌ی توصیف، بیشتر در رمان نویسی و داستان پردازی پایگاه و جایگاه یافته تا در عالم شعر و شاعری.

امیل زولا (۱۹۰۲-۱۸۴۰ م) از برجسته ترین چهره‌های مکتب ناتورالیسم (طبیعت گرایی) است که «**واقع بینی**» را به جای «**تخیّل**»، اصلی‌ترین شرط نویسندگی می‌داند.

۱۳- درآمدی بر نقد و تحلیل آثار ادبی

ویژگی‌های آثار بزرگ ادبی:

- ✓ پایندگی
- ✓ گستردگی

- ✓ مقبولیّت عام
- ✓ ابداع
- ✓ صمیمیّت و خلوص
- ✓ بیان دغدغه‌های مشترک انسانی

از جمله نقدهای دقیق و عالمانه: نقد دکتر غلام‌حسین یوسفی بر کتاب تاریخ بیهقی (تاریخ مسعودی)

از جمله آثار بزرگ و گنجینه‌های ماندگار ادب فارسی و جهانی:

- ✓ تاریخ بیهقی
- ✓ مثنوی معنوی
- ✓ غزلیّات شمس

انواع نقد و ارزیابی آثار بزرگ ادبی:

- ✓ **نقد لغوی**: ارزیابی و بررسی آثار از نظرگاه کاربرد زبان و اصول و قواعد آن
- ✓ **نقد فنّی**: ارزیابی و بررسی آثار از نظرگاه آرایه‌ها و زیبایی‌های ادبی
- ✓ **نقد اخلاقی**: ارزیابی و بررسی آثار از نظرگاه ارزش‌های اخلاقی
- ✓ **نقد تاریخی**: ارزیابی و بررسی آثار از نظرگاه امور مربوط به تاریخ و حوادث تاریخی
- ✓ **نقد روان‌شناختی**: ارزیابی و بررسی آثار از نظرگاه روان شناختی در پی بردن به احوال درونی و روحیّات شاعر یا نویسنده
- ✓ **نقد اجتماعی**: ارزیابی و بررسی آثار از نظرگاه ارتباط با جامعه و تأثیرات متقابل آن‌ها

۱۴- درآمدی بر ترجمه

نخستین ترجمه‌های موفّق فارسی از متون عربی:

- ✓ **ترجمه‌ی تفسیر طبری**: ترجمه شده در زمان ساسانیان (ترجمه‌ای از کتاب تفسیر طبری، تألیف محمدبن جریر طبری)
- ✓ **ترجمه‌ی تاریخ طبری**: معروف به تاریخ بلمی؛ مترجم: ابوعلی محمّد بلعمی، وزیر دانشمند امیرنصر سامانی (ترجمه‌ای از کتاب تاریخ طبری تألیف محمّد بن جریر طبری)
- ✓ **ترجمه‌ی کلیله و دمنه؛ مترجم**: ابوالمعالی نصرالله منشی

نمونه‌هایی از رمان‌های تاریخی و علمی ترجمه شده:

- ✓ **سه تفنگدار**: نوشته‌ی الکساندر دوما
- ✓ **کنت مونت کریستو**: نوشته‌ی الکساندر دوما

نمونه‌ی ترجمه‌های خوب و بی نقص عهد قاجاری:

- ✓ ترجمه‌ی ناصرالملک از «**اتلّلو**» نوشته‌ی ویلیام شکسپیر
- ✓ ترجمه‌ی ذکاءالملک فروغی از «**گفتار در روش به کار بردن خرد**» نوشته‌ی دکارت

انواع ترجمه

الف- ترجمه‌ی ارتباطی (آزاد یا روان):

- ✓ توجّه مترجم، بیشتر به گیرنده‌ی پیام است. (اصل، خواننده است بعد نویسنده)
- ✓ مترجم مایل به وارد کردن ساخت‌های صوری و معانی ناآشنا از زبان مبدأ به زبان مقصد نیست.
- ✓ امکان نبود انطباق معقول و نسبی وجود دارد.
- ✓ آسان‌تر و روان‌تر خوانده می‌شود.

ب- ترجمه‌ی معنایی (تحت اللّفظی یا دقیق)

- ✓ توجّه مترجم، بیشتر به نویسنده‌ی پیام است.
- ✓ مترجم مایل نیست از دنیای نویسنده (فرستنده‌ی پیام) فاصله بگیرد.
- ✓ مترجم تا حدّ ممکن، ساخت‌های زبان مبدأ را وارد زبان مقصد می‌کند.
- ✓ به آسانی و روانی خوانده نمی‌شود.

۱۵- درآمدی بر انواع نثر

گونه‌های نثر قدیم:

از آغاز (قرن چهارم هجری) تا مشروطه:

۱. **ساده و مرسل**: فاقد آرایه‌های لفظی و لغات و اصطلاحات پیچیده و دشوار، مانند **تاریخ بلعمی، قابوس نامه، سیاست نامه**

۲. **مسجّع و فنّی**: کاربرد انواع سجع‌ها، مترادفات، تشبیهات، استعارات و توصیفات شاعرانه به صورت طبیعی و با رعایت اعتدال، مانند: **مناجات‌های خواجه عبدالله انصاری، کلیله و دمنه، گلستان سعدی**

۳. **مصنوع و متکلّف**: کاربرد سجع‌های متوالی، لغات، ترکیبات و اصطلاحات دشوار و تکلّفات فراوان به گونه‌ای افراطی و خارج از حدّ اعتدال (به همین دلیل دریافت معنی اغلب آثار نوشته شده به این نوع نثر دشوار است.) مانند: **تاریخ جهان گشای جوینی، مرزبان نامه و تاریخ وصّاف**

گونه‌های نثر جدید (از مشروطه تا امروز):

۱– تحقیق هنری ۲- پژوهشی

۳- توصیفی گفتاری ۴- طنزآمیز

۱۶- درآمدی بر ادبیّات برون مرزی

جریان‌های ادبی فارسی دری برون مرزی در عصر حاضر:

- ✓ فارسی رایج در افغانستان

- ✓ فارسی رایج در ماوراءالنّهر

شاعران افغانی:

خارج از ایران:

- ✓ خلیل الله خلیلی
- ✓ فدایی هروی
- ✓ سعادت ملوک تاش

مقیم ایران:

- ✓ محمّد کاظم کاظمی
- ✓ سیّد ابوطالب مظفّری
- ✓ فضل الله قدسی

شاعران هند و پاکستان (شبه قارّه):

- ✓ امیرخسرو دهولی
- ✓ بیدل دهلوی
- ✓ فیضی دکنی
- ✓ زیب النّسا (مخفی)
- ✓ اقبال لاهوری

شاعران تاجیکستانی:

- ✓ صدرالدّین عینی
- ✓ عبید رجب
- ✓ بازار صابر
- ✓ جلال اکرامی
- ✓ اسکندر ختلانی
- ✓ محمّد علی عجمی
- ✓ صفیّه گلرخسار

۱۷- درآمدی بر ادبیّات معاصر (دوران جدید)

تحوّلات ادبی ایران را از زمان امضای فرمان مشروطه (۱۳۲۴ ه.ق) تا به امروز «**ادبیّات معاصر**» می‌نامند.

عوامل تاثیرگذار در تحوّلات ادبی ایران و شکل گیری ادبیّات معاصر:

- ✓ آمدن صنعت چاپ به ایران
- ✓ گسترش روزنامه نویسی

- ✓ آشنایی ایرانیان با ادبیّات اروپایی
- ✓ نهضت ترجمه و نشر آثار اروپایی
- ✓ تاسیس مدرسه‌ی دارالفنون

تحوّلات ادبی در حوزه‌ی نثر معاصر:

- ✓ هموار شدن راه ساده نویسی و خلق آثار متفاوت با گذشته در اثر ترجمه‌ی آثار اروپاییان
- ✓ نزدیک شدن زبان نوشته‌ها به زبان مردم و راه یافتن مَثَل‌ها، اصطلاحات، قصّه‌ها و زندگی مردم عادی به ادبیّات
- ✓ زیر و رو شدن موضوع و محتوای نوشته‌ها، پرداختن به واقعیّات زندگی، دردهای اجتماعی و ...
- ✓ پیدایش یک رشته کار علمی و تحقیقی در زمینه‌ی ادبیّات و علوم نظری با تأثیرپذیری از کار شرق شناسان اروپایی
- ✓ افزایش طنز و لطیفه‌های انتقادی با پیش‌گامی کسانی چون دهخدا
- ✓ دور شدن تدریجی واژه‌های مترادف و الفاظ خشک و ناآشنا و متکلّفانه از فضای نوشته‌ها

تحوّلات ادبی در حوزه‌ی شعر معاصر:

در شعر این دوره، هم پای نثر، تحوّلاتی چشم‌گیر در درون‌مایه رخ داد. شعر این دوره با پویایی، تازگی محتوا و طرح مسائلی چون آزادی، وطن، قانون، کارگران و ... توانست با جنبش مشروطه هم گام شود.

اشخاصی که با سرودن اشعار فارغ از قید تساوی مصراع و قافیه‌بندی‌های معمول در کمک به شکل گیری شعر نو موثّر بودند:

- ✓ تقی رفعت
- ✓ شمس کسمایی
- ✓ جعفر خامنه ای
- ✓ ابوالقاسم لاهوتی

ابعاد بررسی شعر نو نیمایی:

از نظر محتوا و درون مایه: نگاه تازه به طبیعت و جهان، جهت‌گیری اجتماعی و استفاده از نمادها در طرح مسائل اجتماعی، انعکاس فضاهای طبیعی و رنگ محلّی در شعر، از ویژگی‌های محتوایی شعر نیمایی است.

از نظر شکل و قالب: کوتاه و بلند شدن مصراع‌ها و جابه‌جایی قافیه‌ها از ویژگی‌های شعر نیمایی است.

شیوه‌های شعر نیمایی:

- ✓ آزاد یا نیمایی
- ✓ شعر سپید
- ✓ موج نو

ویژگی‌های شعر آزاد یا نیمایی:

- وزن دارد

- جای قافیه در آن مشخّص نیست.

نمونه: برخی از سروده‌های **اخوان ثالث، سهراب سپهری، قیصر امین‌پور**

ویژگی‌های شعر سپید:

- وزن ندارد، آهنگ دارد.
- جای قافیه در آن مشخّص نیست.

نمونه: برخی از اشعار **موسوی گرمارودی**

ویژگی‌های شعر موج نو:

- نه آهنگ دارد، نه وزن عروضی و نه قافیه.
- فرق آن با نثر در تخیّل شعری است.
- به دشواری و پیچیدگی مشهور است.

ادوار شعر نیمایی (از نظر رویدادهای مهم):

- ✓ دوره‌ی اول: از ۱۳۰۴ (آغاز سلطنت رضاخان) تا شهریور ۱۳۲۰ (آغاز حکومت محمّدرضا پهلوی)
- ✓ دوره‌ی دوم: از ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ (کودتای ۲۸ مرداد)
- ✓ دوره‌ی سوم: از ۱۳۳۲ تا ۱۳۴۲ (قیام پانزده خرداد)
- ✓ دوره‌ی چهارم: از ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷ (انقلاب اسلامی)

ویژگی‌های دوره‌ی اوّل شعر نیمایی:

- درخشش نیما
- جدال بر سر کهنه و نو

ویژگی‌های دوره‌ی دوم شعر نیمایی:

- تأثیر شعر نیمایی بر دیگران و شکوفایی شیوه‌ی او
- انتشار نشریّه‌های ادبی «روزگار نو، پیام نو، مجلّه‌ی سخن»
- تشکیل نخستین کنگره‌ی نویسندگان ایران، عمدتاً وفادار به شیوه‌ی نیما
- پدید آمدن شعر سپید یا شعر منثور

ویژگی‌های دوره‌ی سوم شعر نیمایی:

گسترش شعر نو تغزّلی و رواج زبان رمز گونه و ادبیّات اجتماعی و حماسی علی‌رغم ناخشنودی حاکمیّت گاهی توام با ناامیدی به علّت نفوذ وگسترش اندیشه‌های غیرمذهبی در شعر، تحت تأثیر اندیشه‌های شرقی و اروپایی و مسائل غیراخلاقی

ویژگی‌های دوره‌ی چهارم شعر نیمایی:

- ✓ دوره‌ی کمالِ جریان‌های ادبی دوره‌ی پیشین

✓ بارورتر و شفّاف‌تر شدن شعر و همراهی و پیوستگی بیشتر آن با مسائل اجتماعی

از برجسته ترین و مشعورترین چهره‌های شعر نیمایی:

✓ مهدی اخوان ثالث (م.امید)

✓ سهراب سپهری

نکته شماره ٤ قالب‌های ادبی

۱ قصیده ۲ غزل ۳ قطعه ۴ مثنوی ۵ رباعی ۶ دوبیتی ۷ چهارپاره
۸ ترجیع بند ۹ ترکیب بند ۱۰ مسمّط ۱۱ مستزاد ۱۲ شعر نو (نیمایی)

قصیده

- شعری است که مصراع اوّل بیت اوّل با تمام مصراع‌های زوج آن هم‌قافیه است و تعداد ابیاتش معمولاً بیشتر از ۱۵ بیت است.
- بیت اوّل قصیده را «مَطلع» و بیت آخر آن را «مَقطع» می گویند.
- **مشعورترین قصیده سرایان گذشته** ← سنایی، ناصرخسرو، مسعود سعد، فرّخی سیستانی، عنصری و ...
- **مشهورترین قصیده سرایان معاصر** ← ملک الشّعرا بهار، مهرداد اوستا و ...

اجزای تشکیل دهنده‌ی قصیده

۱. **تغزّل (تشبیب)** ← مقدّمه‌ی قصیده است با مضامینی چون «عشق، یاد جوانی، وصف طبیعت و ...».

توجّه: برخی قصیده‌ها تغزّل ندارند ←(یعنی) شاعر بدون مقدّمه‌چینی، به موضوع اصلی و مدّ نظر خود می‌پردازد.

۲. **تخلّص** ← بیت یا بیت‌های رابط میان «تغزّل» و «تنه‌ی اصلی» قصیده است؛ ←(درواقع) شاعر با بیتِ تخلّص، خود را از مقدّمه‌ی قصیده می‌رهاند و به موضوع اصلی می‌پردازد.

۳. **تنه‌ی اصلی**← مقصود اصلی شاعر است با محتوایی چون «مدح، هجو، رثا، وصف، پند و اندرز، حکمت، عرفان و ...».

حبسیّه

- شعری است اغلب در قالب قصیده که شاعر در زندان می‌سراید.
- از موضوعات ادبیّات غنایی است.
- **موضوعات حبسیّه** ← ۱ شکوه و شکایت شاعر از وضع بد خود در زندان ۲ بیان علّت به زندان افتادن ۳ اعتراض به مخالفان و بدگویان ۴ تلاش برای اثبات بی گناهی خود
- **حبسیّه سرایان معروف در تاریخ ادبیّات ایران:**
  ۱ مسعود سعد ۲ خاقانی ۳ ملک الشّعرا بهار ۴ فرّخی یزدی

بیت آغازین (مطلع) چند حبسیّه‌ی مهم:

- نالم به دل چونای من اندر حصار نای — پستی گرفت همّت من زین بلند جای (مسعود سعد)
- صبحدم چون کلّه بندد آه دودآسای من — چون شفق در خون نشیند چشم خون‌پالای من (خاقانی)
- به زندان قفس، مرغ دلم چون شاد می‌گردد — مگر روزی که از این بند غم آزاد می‌گردد (فرّخی یزدی)

غزل

- یک قالب شعری است که همانند قصیده، مصراع اوّل با تمام مصراع‌های زوج آن هم‌قافیه است و تعداد ابیاتش از ۵ بیت بیشتر (حدّاقل ۵ بیت) و حدّاکثر ۱۵ بیت است.

O------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------

- از قرن ۶ و با ظهور سنایی ← عرفان به شعر فارسی به ویژه غزل راه یافت.
- درون مایه‌ی غزل ← عشق، عرفان و یا ترکیبی از این دو؛ ضمن آن که ← بعدها غزل، جنبه‌ی اجتماعی یافت و غزل‌های اجتماعی هم سروده شد.
- **مشهورترین غزل‌سرایان گذشته** ← سعدی، حافظ، خواجوی کرمانی، عطّار نیشابوری، مولانا (مولوی)
- **مشهورترین غزل‌سرایان معاصر** ← رهی معیّری، شهریار، سلمان هراتی، هوشنگ ابتهاج، فرّخی یزدی

قطعه

- شعری است که حدّاقل در دو بیت که ← تنها مصراع‌های زوج آن هم‌قافیه است.

------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------

- درون مایه‌ی قطعه ← اخلاقی، اجتماعی، تعلیمی، حکایت، شکایت، مدح، هجو، تقاضا و ...
- **مشهورترین قطعه سرایان تاریخ ادبیّات** ایران ← ۱ انوری (قرن۶) ۲ ابن یمین (قرن۸) ۳ پروین اعتصامی (دوره‌ی معاصر)
- در ادب فارسی ← ۱ هیچ زنِ شاعری شهرت پروین اعتصامی را نیافته. ۲ قطعات او از بهترین نمونه‌های شعر تعلیمی معاصر است؛ ضمن آن که ← از ۲۴۸ قطعه شعر در دیوان او، ۶۵ شعر آن حالت مناظره دارد.

مثنوی

- شعری است که هر بیت آن، برای خود، قافیه‌ای جداگانه دارد و تعداد ابیات آن هم نامحدود است.

O------------------------ O------------------------
X------------------------ X------------------------
Q------------------------ Q------------------------
Y------------------------ Y------------------------

- **مثنوی سرایان مشهور تاریخ ادبیّات ایران** ← ۱ نظامی گنجوی ۲ فخرالدّین اسعد گرگانی ۳ سنایی ۴ مولوی ۵ عطّار ۶ جامی

انواع مثنوی بر اساس محتوا (درون مایه)

۱ حماسی و تاریخی ←(مانند) «شاهنامه»ی فردوسی، «اسکندرنامه»ی نظامی گنجوی

۲ اخلاقی تعلیمی ←(مانند) «بوستان» سعدی

۳ عاشقانه و بزمی ←(مانند) «خسرو و شیرین» نظامی گنجوی، «لیلی و مجنون» نظامی گنجوی، «ویس و رامین» فخرالدّین اسعد گرگانی

۴ عارفانه ←(مانند) «مثنوی معنوی» مولوی، «حدیقة الحقیقه»ی سنایی، «منطق الطّیر» عطّار

- «ویس و رامین» فخرالدّین اسعد گرگانی ← سرمشق شاعران بزرگ در سرودن منظومه‌های عاشقانه بوده است.

رباعی

- شعری است چهار مصراعی که مصراع‌های اوّل و دوم و چهارمش باهم هم قافیه‌اند و بر وزن «لاحولَ و لا قوة الّا بالله» می‌آید. گاه، مصراع سومش هم قافیه دارد.

O------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------

- رباعی با هجای بلند (–) شروع می‌شود ←(یعنی) هجای اوّل همه‌ی مصراع‌هایش یک هجای بلند است.
- درون مایه‌ی رباعی ← عاشقانه، عارفانه، فلسفی

- **مشهورترین رباعی سرایان تاریخ ادبیّات ایران** ←۱ عمر خیّام ۲ عطّار نیشابوری ۳ مولوی (مولانا) ۴ بیدل دهلوی ←(که) از میان همین اشخاص، «خیّام» مشهورترین و بهترین رباعی سراست.

دوبیتی

- شعری است چهارمصراعی (همانند رباعی) که مصراع‌های اوّل و دوم و چهارمش با هم هم قافیه‌اند ← از نظر وزن، اما با رباعی تفاوت دارد ⟵ (یعنی برعکس رباعی) هجای اوّلِ مصراع‌هایش یک هجای کوتاه (U) است.

O------------------------ O------------------------

------------------------ O------------------------

- درون مایه‌ی دو بیتی ← عاشقانه و عارفانه
- **مشهورترین دوبیتی سرای تاریخ ادبیّات ایران** ← بابا طاهر همدانی

ترجیع بند

- شعری است که از چند بخش (بند) تشکیل می‌شود. هر بخش آن در حکم یک غزل است و برای خودش قافیه‌ی جداگانه دارد (یعنی همانند غزل، مصراع اوّل هر بخش با همه‌ی مصراع‌های زوجش هم قافیه است)؛ امّا تمام این بخش‌ها (بندها) را یک بیت تکراری – که به آن «ترجیع» یا «برگردان» می‌گویند – به هم پیوند می‌دهد.

O------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------
------------------------ O------------------------
X------------------------
X------------------------
Y------------------------ Y------------------------
------------------------ Y------------------------
------------------------ Y------------------------
X------------------------
X------------------------

- در «ترجیع بند» ← ۱ تعداد بخش‌ها (بندها) ۲ تعداد بیت‌های هر بخش ← نامعیّن و به اختیار شاعر است.
- درون مایه‌ی ترجیع‌بند ← عشق و عرفان

ترکیب بند

- شعری است که – همانند ترجیع‌بند – از چند بخش (بند) تشکیل می‌شود. هر بخش آن در حکمِ یک غزل است و برای خودش قافیه‌ی جداگانه دارد (یعنی همانند غزل، مصراع اوّل هر بخش آن با همه‌ی مصراع‌های زوجش هم‌قافیه است)؛ امّا تمام این بخش‌ها (بندها) را یک بیت متفاوت و غیر تکراری به هم پیوند می‌دهد.

O-------------------------- O------------------------
O-------------------------- ------------------------
O-------------------------- ------------------------
X------------------------
X------------------------
Y-------------------------- Y------------------------
Y-------------------------- ------------------------
Y-------------------------- ------------------------
Z------------------------
Z------------------------

- در «ترکیب بند» ← ۱ تعداد بخش‌ها (بندها) ۲ تعداد بیت‌های هر بخش ← نامعیّن و به اختیار شاعر است.
- درون‌مایه‌ی ترکیب‌بند ⟵(اغلب) مدح و عشق و عرفان

مسمّط

- شعری است که از رشته‌ها یا خانه‌های گوناگون پدید می‌آید. قافیه‌ی رشته هایش متفاوت است و در هر رشته، همه‌ی مصراع‌ها به جز مصراع آخرش هم قافیه‌اند. مصراع آخر هر رشته را «بند» می‌گویند که حلقه‌ی ارتباطِ همه‌ی رشته‌ها به یک‌دیگر است.

O-------------------------- O------------------------
O-------------------------- O------------------------
O-------------------------- O------------------------
X------------------------
L------------------------
Y-------------------------- Y------------------------
Y-------------------------- Y------------------------
Y-------------------------- Y------------------------
Z------------------------
L------------------------

- درون مایه‌ی مسمّط ⟵(اغلب) مدح، وصف، رثا و عشق

چهارپاره

- شعری است که از چند بندِ هم وزن با قافیه‌های متفاوت تشکیل می‌شود. هر بند آن شامل چهار مصراع است و اغلب، مصراع‌های زوج آن هم قافیه‌اند؛ ⟵(درواقع) چهارپاره، مجموعه‌ای از دوبیتی‌های به هم پیوسته است که هر کدام، قافیه‌ای جداگانه دارند.

O------------------------- -------------------------
O------------------------- -------------------------

***

X------------------------- -------------------------
X------------------------- -------------------------

***

Y------------------------- -------------------------
Y------------------------- -------------------------

- درون‌مایه‌ی چهارپاره ← اجتماعی و غنایی
- **چهارپاره سرایان مشعور در ادبیّات ایران** ← ملک الشّعرا بهار، رشید یاسمی، فریدون تولّلی، فریدون مشیری، مهدی حمیدی شیرازی

مستزاد

- شعری است که به آخر هر مصراع آن، کلمه یا کلماتی افزوده می‌شود. این افزوده‌ها، با مصراع پیش از خود هم وزن اند و معنیِ مصراع پیش از خود را تکمیل می‌کنند.

---------------------------------- ----------
---------------------------------- ----------
---------------------------------- ----------

- درون مایه‌ی «مستزاد» ← مدح، عشق و عرفان، مسائل اجتماعی و میهنی
- اهمّیّت مستزاد ←(از آن روست که) به خاطرِ مصراع‌های کوتاه و بلندش، از منابع الهام گرفتن نیما برای کوتاه و بلند کردن مصراع‌ها بوده و در پیدایش شعر نو تأثیر خاصّی داشته.

شعر نو (نیمایی)

- شعری است که ←(برخلاف شعر سنّتی) مصراع‌های آن کوتاه و بلند است؛ وزن دارد؛ جای قافیه در آن مشخّص نیست و هرجا که شاعر بخواهد می‌تواند از قافیه استفاده کند.

- بنیان‌گذار شعر نو (نیمایی) ← علی اسفندیاری ⟵ (مشهور به) نیما یوشیج ← (که) در سال ۱۳۰۱ ش. منظومه‌ی «افسانه»ی او به چاپ رسید که سرآغاز شعر نو بود و موجب تحوّلی جدّی در شعر شد.

ویژگی‌های شعر نیمایی ⟵ (از این جهت)
۱ نگاه تازه به طبیعت و جهان
۲ جهت گیری اجتماعی و استفاده از نمادها در طرح مسائل اجتماعی
۳ انعکاس فضاهای طبیعی و رنگ محلّی در شعر

شکل و قالب

ویژگی‌های شعر نیمایی ⟵ (از این جهت)
۱ کوتاه و بلند شدن مصراع‌ها
۲ جابه جایی قافیه‌ها

- **شعر معاصر پس از نیما در ۳ شیوه ادامه یافت:**
  ۱ آزاد (نیمایی) ۲ سپید ۳ موج نو

آزاد (نیمایی)

ویژگی‌ها ← ۱ وزن دارد. ۲ جای قافیه در آن مشخّص نیست.

نمونه ← اشعار «مهدی اخوان ثالث»، «سهراب سپهری» و «قیصر امین پور»

سپید

ویژگی‌ها ← ۱ آهنگ دارد. ۲ وزن عروضی ندارد. ۳ جای قافیه در آن مشخّص نیست.

نمونه ← برخی اشعار «علی موسوی گرمارودی»

موج نو

ویژگی‌ها ← ۱ نه آهنگ دارد نه قافیه و نه وزن ۲ فرق آن با نثر در تخیّل شعری است. ۳ به دشواری و پیچیدگی مشهور است.

نمونه ← برخی اشعار «احمد رضا احمدی»

نکته شماره ۵ آرایه‌های ادبی

تشبیه

نشان دادن همانندی بین دو یا چند پدیده

ارکان تشبیه: مشبه، مشبه‌به، ادات تشبیه، وجه شبه

مثال بلم (مشبه) آرام چون (ادات تشبیه) قویی سبک بال (مشبه‌به) / به نرمی (وجه شبهه) برسر کاروان همی رفت

الف) بلیغ: حذف ادات تشبیه و وجه شبه

ب) بلیغ اسنادی: مشبه و مشبه‌به با کسره به هم اضافه نشده‌اند.

مثال علم، نور است.

ج) بلیغ اضافی (اضافه‌ی تشبیهی): مشبه و مشبه‌به با کسره به هم اضافه شده‌اند.

مثال نورِ علم

استعاره

هرگاه واژه‌ای به دلیل شباهت که با واژه‌های دیگر دارد به جای آن به کار رود، استعاره پدید می‌آید. به عبارت دیگراستعاره همان تشبیه است که از ارکان اصلی فقط یکی باقی مانده است.

الف) استعاره مصرحه: آوردن مشبه‌به

مثال با دیو ستیزه کن← **دیو: استعاره از جهل (جهل که همچون دیو...)**

ب) استعاره مکنیه

۱- خطاب غیر انسان (تشخیص)

مثال ای دیو سپید پای‌دربند

۲- به کار رفتن مضاف در غیر معنی حقیقی (اضافه‌ی استعاری)

مثال پای قلم، دست روزگار، روح آسمان **(مضاف را از کسی عاریه‌گرفته‌ایم، در واقع می‌گوییم آسمان مثل انسان روح دارد.)**

۳- آوردن مشبه‌به و یکی از ویژگی‌های مشبه

مثال به صحرا شدم، عشق باریده بود← **عشق مانند باران می‌بارد**

نکته هر تشخیصی، استعاره مکنیه است.

تشخیص (جان بخشیدن به اشیا)

نسبت دادن عمل یا صفت یا حالتی به یک غیر انسان

مثال طعنه بر طوفان مزن، ایراد بر دریا مگیر/ بوسه بگرفتن ز ساحل موج را دیوانه کرد← **دیوانگی و بوسه‌گرفتن موج**

مجاز

به کار بردن واژه‌ای در غیر معنی اصلی به شرطی که نشانه‌ای آن را به معنی غیراصلی راهنمایی کند.

نکته هر استعاره‌ای، مجاز نیز می‌باشد.

نکته گاهی اوقات رابطه‌ی جز به کل و یا کل به جز برقرار می‌باشد.

مثال سراسر همه دشت بریان شدند← **دشت مجاز از مردم دشت**

مثال سرم را کوتاه کردم← **سر مجاز از موی سر**

سجع

یکسانی دو واژه در واج یا واج‌های پایانی، وزن و یا هر دو در پایان جمله‌های نثر

الف) سجع متوازی: اشتراک در واج‌های پایانی+ اشترک در وزن

مثال زاینده/ پاینده

ب) سجع متوازی: اشتراک در وزن

مثال پاک/ صاف

پ) سجع مطّرف: اشترک در واج‌های پایانی

مثال زر/ زور

نکته سجع بیشتر در نثر به کار می‌رود، اما گاهی در شعر نیز کاربرد دارد.

مثال هنگام تنگ دستی در عیش کوش و مستی/ کاین کیمیایی هستی، قارون کند گدا را

جناس

زمانی پدید می‌آید که کلمات دارای حروف مشترک و هم‌جنس در یک بیت یا نثر قرار گیرند.

الف) جناس تام: از نظر املا و تلفظ یکسان

مثال بیا و برگ سفر ساز و زاد ره بر گیر/ که عاقبت برود هرکه از مادر زاد← **زاد: توشه/ زاد: ولادت**

ب) جناس ناقص

۱- حرکتی: اختلاف در مصوت کوتاه

مثال گِل و گُل

۲- افزایشی: کلمه‌ی دیگر یک حرف بیشتر دارد

مثال کار و کارد

۳- اختلافی: اختلاف در یک حرف

مثال نماز و نیاز

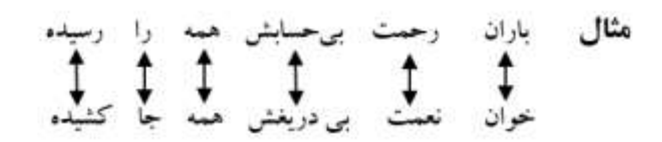
۴- قلب: عوض شدن جای دو حرف

مثال نگاه وگناه

ترصیع

تقابل سجع‌های متوازی در دو مصراح یا در دو جمله

مثال

نکته اگر (تقریبا) همه‌ی کلمات با هم سجع متوازن داشتند، موازنه نامیده می‌شود.

مثال دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود/ جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند

تضمین

آوردن عین آیه، حدیث، مصراح، بیت یا عبارت دیگران

مثال **تضمین** عبارت **خواجه عبداله**

حافظ: وصال او ز عمر جاودان به/ خداوندا مرا آن ده‌که‌آن به

شهریار: دعای خواجه خوش‌تر شهریارا/ خداوندا مرا آن ده که آن به

تلمیح

اشاره به آیات، احادیث، داستان‌ها و وقایع تاریخی در ضمن شعر یا نوشته

مثال به تولای تو درآتش محنت چو خلیل/ گوییا در چمن لاله و ریحان بودم

اشاره به داستان گلستان شدن آتش بر حضرت ابراهیم

کنایه

عبارتی است که دارای دو معنی دور و نزدیک است و از نظرگوینده معنی دورش مورد نظر است.

مثال روی کسی سرخ نشد بی مدد لعل لبت

روی سرخ ← پیروزی (روی زرد← شرمندگی)

ایهام

به کار بردن واژه‌ای که دارای دو معنی است و هر دو معنی قابل برداشت باشد. معمولا دریافت مقصود اصلی شاعرآسان نیست و همین موجب بازی با ذهن خواننده می‌شود.

مثال به خوابگاه عدم گر هزار سال بخسبم/ به خواب عافیت آن‌گه به بوی تو باشم

بو: بوی خوش/ امیدوار بودن

تضاد

به کار رفتن دو واژه با معنای متضاد

مثال هنر خوار شد، جادوی ارجمند/ نهان راستی، آشکارا گزند

هنر، جادو/ نهان،آشکار/ خوار، ارجمند/ راستی، گزند

متناقض نما (پارادوکس)

نسبت دادن دو حالت یا دو ویژگی متضاد به یک پدیده

مثال دست مهربان مرگ/ دولت فقر خدایا به من ارزانی دار

اشتقاق

استفاده از واژه‌های هم‌ریشه

مثال عشق قهار است و من مقهور عشق/ چون شکر شیرین شدم در شور عشق

مراعات نظیر

استفاده از واژه‌های یک مجموعه که با هم تناسب دارند.

مثال بیستون بر سر راه است مباد از شیرین/ خبری گفته و غمگین دل فرهاد کنید

واج‌آرایی (نغمه‌ی حروف)

تکرار یک واج در کلمات یک مصراع یا بیت که کلام را آهنگین می کند.

مثال بر او راست خم کرد و چپ کرد راست/ خروش از خم چرخ چاچی بخواست (**تکرار صامت‌های «خ» و «چ»**)

تکرار

آوردن دو بار یا بیشتر یک کلمه

تصدیر

واژه‌ای در آغاز و پایان بیت تکرار شود

مثال آدمی در عالم خاک نمی آید به دست/ عالمی دیگر بباید ساخت از نو آدمی

لف و نشر

دو یا چند واژه درکنار هم در یک بخش کلام آورده شود و توضیح مربوط به آن‌ها در بخش دیگر

مثال چو فرزند و زن باشدم خون و مغز

نکته اگر ترتیب رعایت نشود، لف و نشر مشوش است.

مثال در دهن لاله باد، ریخته و بیخته/ بیخته مشک سیاه، ریخته در ثمین

۱ ۲ ۲ ۱

حس‌آمیزی

آمیختن دو یا چند حس

مثال قیافه‌ی بامزه← **بینایی و چشایی**/ بوی تلخ← **بویایی و چشایی**

اغراق

آوردن صفات غیر معمول و محال و مناسب‌ترین اسباب برای تصویر دنیای حماسی و پرکاربر درآثارحماسی (مانند شاهنامه)

مثال خروش آمد از باره‌ی هر دو مرد/ تو گفتی بدرید دشت نبرد

تمثیل

حکایاتی که نتیجه‌ی آن‌ها می‌تواند سرمشقی برای موارد مشابه باشد و به کمک آن (مثال) می‌توان مفاهیم را به روشنی منتقل کرد.

مثال مولانا برای بیان مطالب اخلاقی و عرفانی خود از تمثیل بسیار بهره گرفته است.

اسلوب معادله

هر مصراع در تاکید مصراع دیگر، موردی نظیر آن را ارائه می‌دهد. می‌توان جای دو مصراع را عوض کرد و بین آن‌ها «مساوی/ همان طورکه/ همچنان که/ مانند و ....» قرار داد.

نکته نباید در ابتدای مصراع دوم حرف ربط وابستگی یا شرط وجود داشته باشد.

نکته همه‌ی اسلوب معادله‌ها تمثیل نیز هستند (برعکس آن درست نیست)

مثال عشق چو آید، برد هوش دل فرزانه را/ دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را

حس تعلیل

آوردن دلیل غیرواقعی و شاعرانه اما دلپذیر و قانع کننده

مثال تا چشم بشر نبیندت روی/ بنهفته به ابر چهر دلبند

مثال‌های تکمیلی

مثال ۱ چه‌زنم نوای هر دم، ز نوای شوق او دم؟/ که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را

۱ جناس تام: دم: لحظه/ دم: سخن

۲ جناس ناقص: نا/ نوا

۳ مجاز: دم زدن← **سخن**

۴ واج آرایی: **تکرار صامت «ن»**

۵ کنایه: **دم زدن← سخن گفتن**

۶ تشبیه: **شاعر خود را به نی تشبیه کرده‌است**

۷ تشخیص: **سخن‌گفتن و دم زدن نی**

۸ مراعات نظیر: **نای/ نوا**

مثال ۲ قابیلیان بر قامت شب می‌تنیدند/ هابیلیان بوی قیامت می‌شنیدند

۱ **جناس ناقص**: هابیلیان/ قابیلیان و قامت/ قیامت

۲ **تضاد**: هابیلیان/ قابیلیان

۳ **تلمیح**: زندگی حضرت آدم (ع)

۴ **تشخیص**: قامت شب

۵ استعاره: شب ← **دوران ستم و بیداد**

۶ حس آمیزی: **بوی ... شنیدن**

۷ کنایه: **بر قامت شب می‌تنیدند← ستم می کردند**

۸ واج آرایی: **صامت «ق»**

مثال ۳ گویند روی سرخ تو، سعدی که زرد کرد؟/ اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم

۱ **استعاره**: مس← **وجود بی ارزش و کمال نیافته/ زر ←وجود با ارزش و کمال‌یافته**

۲ تشبیه: **عشق به اکسیر**

۳ مراعات نظیر: **سرخ، زرد/ اکسیر، زر، مس**

۴ جناس: **زرد، زر**

۵ تضاد: **زر، مس/ سرخ، زرد**

۶ کنایه: **زرد کردن← بیمارکردن (در این‌جا عاشق‌کردن)/ زر شدن← به کمال رسیدن**

۷ لف و نشر: **سرخ به مس و زرد به زر مربوط می‌شود**

۸ حسن تعلیل

۹ ایهام تناسب: ۱) **فلز** روی که با **زر و** مس تناسب دارد ۲) **صورت و چهره**

نکته شماره ٦ **ویرایش و نگارش**

ویرایش (ویراستاری)

بازبینی هر نوشته از جنبه‌های گوناگون مانند محتوا، بیان، صحّت و اعتبار، دقّت، نظم، آراستگی، علایم نگارشی و ...

انواع ویرایش:

۱- ویرایش فنّی

۲- ویرایش تخصّصی

۳- ویرایش زبانی

مهم‌ترین مواردی که رعایت آن‌ها در ویرایش فنّی ضروری است:

۱- کاربرد درست همزه (ء)

۲- پرهیز از غلط‌های املایی (شامل← رعایت نکردن تشدید، تنوین، مد، فاصله، فصل و وصل) و استفاده‌ی درست و به جا از نشانه‌های خطّ فارسی

نشانه	نام	موارد استفاده
.	نقطه	۱- در پایان همه‌ی جمله‌ها به جز جمله‌ی پرسشی و تعجّبی ۲- پس از هر حرفی که به صورت نشانه‌ی اختصار به کار رفته باشد.
،	ویرگول	۱- میان عبارات ۲- پس از منادا ۳- هرجا که کلمه یا عبارتی به عنوان توضیح، در ضمن جمله یا عبارتی دیگر آورده شود. ۴- بین چند کلمه که اسناد واحدی باشد. ۵- بین دوکلمه که ممکن است خواننده آن ها را با کسره‌ی اضافه بخواند. ۶- میان جمله‌هایی غیر مستقل که در مجموع جمله‌ای کاملی را تشکیل می‌دهند.
:	دونقطه	۱- قبل از نقل قول ۲- هنگام برشمردن اجزای یک چیز ۳- جلوی کلماتی که می‌خواهیم آن‌ها را معنی کنیم.
؟	علامت سؤال	۱- در پایان جمله‌های پرسشی ۲- برای نشان دادن مفهوم تردید یا استهزا
!	علامت تعجّب	۱- در پایان جمله‌ی تعجّبی، تأکیدی، عاطفی ۲- پس از اصوات
«»	گیومه	۱- سخنی که به طور مستقیم از جایی یا کسی نقل می‌شود ۱- اسامی و عناوین و اصطلاحات علمی یا فنّی (فقط بار اوّل)
؛	نقطه ویرگول	۱- برای جداکردن جمله‌هایی که از جهت ساختمان و مفهوم مستقل به نظر می‌رسند ولی در یک عبارت طولانی، با یکدیگر بستگی معنایی دارند. ۲- در بیان توضیح و مثال پیش از کلمه‌های «مثلاً»، «فرضاً» و ...
-	خطّ فاصله	۱- در مکالمه‌ی بین اشخاص داستان‌ها یا نمایش‌نامه‌ها یا ذکر مکالمات تلفنی، در ابتدای جمله و از سر سطر به جای نام گوینده ۲- هنگامی که دو کلمه بر روی هم دو جنبه‌ی مختلف از یک منظور را نشان دهند. ۳- به معنی «تا» و «به» برای بیان فواصل زمانی و مکانی ۴- برای جداکردن عبارت متعرضه ۵- هرگاه کلمه‌ای در آخر سطر نگنجد، با قراردادن یک خطّ فاصله بقیّه‌ی آن‌را در سطر بعد می‌نویسیم.
...	سه نقطه	۱- برای نشان دادن جملات و کلمات محذوف ۲- سخن ناتمام ۳- برای نشان دادن کشش هجا در گفتار ۴- افتادگی کلمه یا کلماتی از یک نسخه‌ی خطّی
[]	قلّاب	۱- مطالبی که جزء اصل کلام نباشد ۲- در تصحیح متون، کلمات الحاقی یا توضیحات احتمالی در قلّاب گذاشته می‌شود

		۳- دستورهای اجرایی در نمایش‌نامه‌ها
()	کمانک (پرانتز)	۱- معنی و معادل یک کلمه ۲- توضیح بیشتر ۳- ذکر تاریخ، شهرت، تخلّص، نام سابق و ...
/	ممیّز (خطّ مورّب)	۱- برای جداکردن روز، ماه، سال ۲- برای جداکردن مصرع‌های یک بیت
*	ستاره	۱ - برای توضیح یک کلمه در پاورقی ۲- در آغاز یک سطر به نشانه‌ی شروع مطلب جدید
←	پیکان	برای نشان دادن نتیجه‌ی ترکیب چند جزء یا تجزیه‌ی یک کلمه
"	ایضاً	علامت جملات و کلمات مشابه
{}	آکلاد (دو ابرو)	برای نشان دادن انشعاب
=	تساوی	برای نشان دادن تساوی میان دو مطلب

۳- کامل نوشتن عبارت های دعایی یا نوشتن آن‌ها با نشانه‌ی اختصاری به شکل درست

✓ مثال: پیامبر صلّی‌الله ← پیامبر (ص)

٤- استفاده‌ی درست ازکسره‌ی اضافه در ترکیب‌های وصفی یا اضافی

۵- استفاده‌ی درست از «ی» میانجی ⟵(به ویژه) در کلمات مختوم به «و»

✓ مثال: سبوِ آب← سبویِ آب

٦- تمایز «ه، و» بیانِ حرکت و حرف‌های «ه، و»

۷- توجّه به املای کلمات هم‌آوا و استفاده‌ی درست از آن‌ها

✓ مثال: سفیر، صفیر / اساس، اثاث و...

۸- کاربرد «ی» میانجی بزرگ به جای «ء» هنگامی که مضاف به مصوّت (=ه) ختم می‌شود

✓ مثال: مدرسهٔ بزرگ ← مدرسه‌ی بزرگ

۹- رعایت ارتباط موضوعی بندها در نوشته

۱۰- رعایت علائم نگارشی در نوشته ⟵(از جمله) نقطه (.)، ویرگول (،)، نقطه ویرگول (؛)، دو نقطه (:)، سه نقطه (...).

۱۱- حذف همزه از آخر کلمات عربی مختوم به «اء»

مهم‌ترین مواردی که رعایت آن‌ها در ویرایش زبانی ضروری است:

۱- پرهیز از کاربرد شکل محاوره‌ای جز در نوشته‌های متناسب با آن

ویرایش(ویراستاری) ⟵ (یعنی) بازبینی هر نوشته از جنبه‌های گوناگون مانند محتوا، بیان، صحّت و اعتبار، دقّت، آراستگی، علائم نگارشی و ... .

ویراستار ⟵ (کسی است که) به ویرایش و بازبینی نوشته از جنبه‌های گوناگون (محتوا، بیان و ...) می‌پردازد.

ویراستار ⟵ (باید که) ضمن رعایت سبک نویسنده یا مترجم ← به اصلاح خطاهای دستوری، حشو، تکرار و گزافه (بیهوده) گویی و عبارت‌های بی‌شیرازه و پریشان بپردازد؛ ← (زیرا) وجود خطاهای نگارشی و ویرایشی در نوشته، موجب بدخوانی و تغییر معنای عبارت ها می‌شود.

✓ مثال: بخشایش لازم نیست اعدامش کنید.

این جمله را با علامت‌های نگارشی، به شکل‌های مختلفی می‌توان خواند؛ طوری که هر بار هم معنی متفاوتی داشته باشد:

۱- بخشایش؛ لازم نیست اعدامش کنید.

۲ – بخشایش لازم نیست؛ اعدامش کنید.

برای ویرایش هر نوشته ← (ابتدا) باید غلط‌های نگارشی را شناخت؛ ← (زیرا) با برطرف کردن غلط‌های نگارشی، جمله ویرایش می‌شود.

ویرایش ⟵ به بازبینی همه‌ی جنبه‌های یک اثر یعنی «محتوا و جنبه‌های علمی و تخصّصی»، «ساخت و زبان و جنبه‌های نگارشی و املایی» و «آراستگی ظاهری و نظم و ترتیب» تعلّق می‌گیرد و ⟵ (و بر همین اساس) انواعی دارد.

انواع ویرایش

۱- ویرایش فنّی

۲- ویرایش تخصّصی

۳- ویرایش زبانی

✓ تو کتاب درسی، فقط ویرایش«فنّی» و «زبانی» مورد توجّه قرار گرفته‌اند.

ویرایش فنّی

این نوع ویرایش مربوط ⟵ (مربوط است به) آراستگی ظاهری و نظم و ترتیب بخشیدن به اثر؛ ⟵ (بنابراین می پردازد به)

۱- اطلاح شکل کلمات و یکسان کردن رسم الخط

۲- درست نوشتن کلمات از نظر املایی

۳- کاربرد درست علایم نگارشی و اصلاح بندها (پاراگراف‌ها)

مهم‌ترین مواردی که رعایت آن‌ها در ویرایش فنّی ضروری است.

۱- کاربرد درست همزه (ء)

✓ مثال: سائِل ⟵ سائل

۲- پرهیز از غلط‌های املایی (⟵ (شامل) رعایت نکردن تشدید، تنوین، مد، فاصله، فصل و وصل) و استفاده‌ی درست و به‌جا از نشانه‌های خطّ فارسی

نمونه‌ی غلط: اهمیت، مثلا، پیشآمد، قران، جنابعالی، انشاءالله

نمونه‌درست: اهمّیّت، مثلاً، پیشامد، قرآن، جناب‌عالی، ان شاءالله

توجّه: فهرست بعضی از واژه‌هایی که از نظر املایی و نگارشی مهمّ هستند ⟵ ازدحام، اعماق، انزجار(: نفرت)، انضباط، بحبوحه، برهه، توجیه، موّجه، ذوزنقه، ترجیح، خواربارفروشی، زادِولد، زادبوم، سپاس‌گزار، طاق (:بنا)، رذل (:پست)، ضلالت، وهله، هرس کردن (بریدن شاخه‌های زاید درختان) و... .

خواندنی:

✓ **اینم مهمترین نکته‌های مربوط به نشانه‌های خطّ فارسی: تشدید**

تشدید، مخصوص کلمات عربی رایج در فارسی است

گذاشتن تشدید در کلماتی که تشدید میانی می‌خواهند (چه فارسی و چه عربی ⟵ (یعنی) نقّاش، اهمّیّت، پلّکان و... .) لازم است.

استفاده از تشدید در مواردی که کاربرد یا عدم کاربردش موجب تفاوت معنایی شود، لازم و ضروری است مثلاً ⟵ (مثلاً در) طیب (بوی خوش)، طیِّب (پاک، پاکیزه)/ صَدیق (دوست)، صِدّیق (بسیار راست‌گو و درست‌کار) و ... .

کلماتی که در زبان عربی، حرف آخرشان تشدید دارد (مانند«حقّ، مستحّق، ربّ، حدّ، سدّ و ... .») ⟵ (در زبان فارسی) فقط زمانی تشدید می‌گیرند که به کلمه‌ی بعدشان اضافه شوند یا پس از حرف مشدّد پایانی‌شان یک مصوّت بیاید.

✓ مثال: حقّ خود، مستحقّ بخشش، ربّ عالَم، حدّ و حدود و ... .

✓ گذاشتن تشدید بر روی کلماتی که در اصل، به تشدید نیاز ندارند، غلط املایی و ویرایشی است ⟵ (به ویژه در کلمات) «قضاوت، شفقت، عادی، عادت، علی حدِه (: به تنهایی)، بررسی(به جای «برّسی»)، بودجه (به‌جای «بوجّه»)، فوق العاده» و تمامی مصدرهایی که بر وزن «تفعیل» عربی‌اند مانند «تربیت، تسلیت، تهنیت، تقویت و ... .»

فاصله:

✓ جدا نوشتن کلمات مرکّبی که سرهم نوشتن آن ها موجب ابهام و بدخوانی می‌شود، لازم است.

✓ مثال: حاصلضرب ⟵ حاصل‌ضرب

فاصله یا فاصله‌ی میان واژه‌ای ⟵(یعنی) فاصله‌ی بین واژه‌های یک جمله یا عبارت ← (امّا) نیم فاصله یا فاصله‌ی میان حرفی ← (یعنی) فاصله‌ی بین حروف یک واژه.

٤- کامل نوشتن عبارتهای دعایی یا نوشتن آن‌ها با نشانه‌ی اختصاری به شکل درست

✓ مثال: پیامبر صلّی‌الله ⟵ پیامبر (ص)/ پیامبر صلّی‌الله علیه و آله و سلّم

۵- استفاده‌ی درست از کسره‌ی اضافه در ترکیب‌های وصفی و یا اضافی

✓ مثال: اسب‌سواری، اسب سواری/ لب‌تشنه، لب تشنه

٦- استفاده‌ی درست از «ی» میانجی به ⟵(به ویژه) در کلمات مختوم به «و»

✓ مثال: سبوِ آب ⟵ سبویِ آب/ آلوِ بَرغان ⟵ آلویِ‌بَرغان و ... .

۷- تمایز «ه، و» بیانِ حرکت و حرف‌های «ه، و»

✓ مثال: رادیُ ⟵ رادیو/ خانِ ⟵ خانه و.... .

۸- توجّه به املای کلمات هم‌آوا و استفاده‌ی درست از آن‌ها

نمونه‌ی غلط سفیر گلوله‌ها از همه جا به گوش می‌رسید.

نمونه‌ی درست صفیر گلوله‌ها از همه جا به گوش می‌رسید.

۹- کاربرد «ی» میانجی بزرگ به جای «ء» هنگامی که مضاف به مصوّت ـِ (=ه) ختم شود

✓ مثال: مدرسهٔ بزرگ ⟵ مدرسه‌ی بزرگ/نامهٔ دوست ⟵ نامه‌ی دوست و ...

۱۰- رعایت ارتباط موضوعی بندها در نوشته

۱۱- رعایت علایم نگارشی در نوشته ⟵(از جمله) نقطه (.)، ویرگول (،)، نقطه ویرگول (؛)، دونقطه (:)، سه نقطه (...)، علامت سؤال (؟)، علامت تعجب یا هشدار(!)، کمانک یا پرانتز (())، گیومه («»)، قلّاب ([])، آکلاد ({})، خطّ فاصله (-)، ممیّز (/)، ستاره (*)، پیکان (⟵)، ایضاً (-ً)، تساوی (=)

۱۲- حذف همزه از آخر کلمات عربی مختوم به «اء»

✓ مثال: انشاء← انشا/ صفاء ← صفا و ...

ویرایش زبانی

این نوع ویرایش ←(مربوط است به) بررسی یک نوشته از نظر ساختار زبانی و جنبه‌های دستوری و نگارشی و مطابقت دادن آن با زبان فارسی معیار؛ ←(بنابراین می پردازد به) شناسایی کردن کاربردهای خلافِ قواعد دستور زبان و تعبیرهای نامناسب و آوردن شکل درست آن‌ها.

مهم‌ترین مواردی که رعایت آن‌ها در ویرایش زبانی ضروری است

۱- پرهیز از کاربرد شکل محاوره‌ای جز در نوشته‌های متناسب با آن

نمونه‌ی غلط یک افسر حفاظت دشمن، یک گلوله در کرد و کلّه‌ی یکی از مخالفان را زد.

نمونه‌ی درست یکی از افسران حفاظت دشمن، گلوله‌ای شلّیک کرد که به سر یکی از مخالفان اصابت کرد.

۲- پرهیز از مطابقت موصوف و صفت از نظر «جنس» (مذّکر و مؤنّث بودن) در کلمات و ترکیبات فارسی

✓ مثال: خانم مدیره‌ی محترمه← خانم مدیر محترم/ زنِ شاعره← زن شاعر/ خانه‌ی معموره← خانه‌ی معمور (آباد)/ نامه‌ی واصله← نامه‌ی رسیده

۳- پرهیز از مطابقت دادن عدد و معدود از نظر شمار (تعداد)

✓ مثال: سه اقوام← سه قوم/ پنج روحانّیون← پنج روحانی و ...

٤- پرهیز از کاربرد تنوین در کلمات فارسی سره وغیرعربی

✓ مثال: زباناً← زبانی/ تلفناً← تلفنی/ جاناً← جانی (از سرِ جان) و.... .

٥- رعایت صراحت، دقّت و گویایی در نوشته

نمونه‌ی غلط یک خودرو پراید، کودکی را زیر گرفت و شدیداً آسیب دید.

نمونه‌ی درست یک خودرو پراید، کودکی را زیر گرفت و شدیداً به او آسیب رساند.

نمونه‌ی غلط مورّخان جرئت به افشای کشف خود کردند.

نمونه‌ی درست مورّخان جرئت کردند کشف خود را افشا کنند.

٦- پرهیز از دوباره جمع بستن جمه های عربی با نشانه‌های جمع فارسی (ها/ ان) و «ات»

نمونه‌ی غلط اخلاق‌ها/ امورات/ شئونات/ بَقولات/ مَقاتلات و ... .

نمونه‌درست اخلاق/ امور/ شئون/ بَقول/ مَقاتِل و ... .

۷- پرهیز از افزودن«تر» و «ترین» به صفت‌های تفضیلی عربی

- ✓ مثال: اعلم‌تر← اعلم (داناتر)/ اعلی‌تر، اعلی‌ترین← اعلی (برتر، برترین)/ ارجح‌تر، ارجح ترین← ارجح (برتر، برترین)/ اولی‌تر← اولی (مقدّم و برتر)/ افضل‌تر← افضل(برتر) و ... .

۸- رعایت کوتاهی جملات

۹- نزدیک بودن زبان نگارش به زبان گفتار

۱۰- پرهیز از تکلّف کلامی و بیان عبارت های فضل فروشانه

۱۱- پرهیز از کاربرد عبارت‌های زاید و بی‌نقش، تکیه کلام‌ها، تکرار فعل‌ها و ...

نمونه‌ی غلط پلیس آن کشور، بار دیگر، در یک یورش وسیع وگسترده‌ای، ده ها تن مسلمان را در این کشور بازداشت کرد.

نمونه‌ی درست پلیس آن کشور، بار دیگر، در یورشی گسترده ده‌ها تن مسلمان را بازداشت کرد.

۱۲- پرهیز از کاربرد واژه‌ها و ساخت‌های دستوری کهن

- ✓ مثال: از جای بشد← عصبانی شد./ دل‌های ما آرزوی فرزند همی بَرد← دل های ما آرزومند فرزندان ما است.

۱۳- کاربرد برابرهای مناسب فارسی به جای کلمات و ترکیبات غیرفارسی

- ✓ مثال: علی کلّ حال← در هر حال/ سیستم ← نظام، سامانه و ...

۱۴- پرهیز از کاربرد دو کلمه‌ی پرسشی در جملات پرسشی

- ✓ مثال: آیا چگونه← چگونه/ آیا چرا← چرا/ آیاکجا← کجا/ آیا کِی← کِی و...

۱۵- پرهیز از کاربرد نادرست و بی موردِ تکیه کلام «به قول معروف»

نمونه‌ی غلط به قول معروف خسته شدم.

نمونه‌ی درست به قول معروف «هرکه بامش بیش، برفش بیشتر».

۱۶- پرهیز از کاربرد «بر علیه» و «برله» به جای «علیه» و «له»

نمونه‌غلط کاوه برعلیه ضحّاک قیام کرد.

نمونه‌ی درست کاوه علیه ضحّاک قیام کرد.

۱۷- پرهیز از کاربرد نادرست «را»ی نشانه‌ی مفعول پس از فعل

نمونه‌ی غلط نتایجی که امروز به دست آمد را گزارش می کنیم.

نمونه‌ی درست نتایجی را که امروز به دست آمد، گزارش می‌کنم.

نمونه‌ی غلط ازاین بازی، نتیجه‌ای را نگرفتیم.

نمونه‌ی درست از این بازی، نتیجه‌ای نگرفتیم.

نمونه‌ی غلط این پسربچّه، کتاب‌هایی که خریده مطالعه می‌کند.

نمونه‌ی درست این پسر بچّه، کتاب‌هایی را که خریده مطالعه می‌کند.

۱۸- مطابقت نهاد با فعل

نمونه‌ی غلط هم‌من رفتم هم‌او.

نمونه‌ی درست هم من رفتم هم او رفت.

۱۹- پرهیز از حشو (استفاده از کلمات مترادف و هم‌معنی) و تکرار زاید

نمونه‌ی غلط بیایید سوابق گذشته را فراموش کنیم.

نمونه‌ی درست بیایید گذشته را فراموش کنیم.

توجّه: بعضی از رایج‌ترین حشوها← سوابق گذشته (سوابق= گذشته‌ها)، پارسال گذشته، حُسنِ خوبی (حُسن= خوبی)، آخرین مسابقه‌ی فینال (آخرین = فینال)، اوجِ قلّه‌ی کوه (اوج کوه= قلّه‌ی کوه)، سنّ بیست‌سالگی (سن نشان‌دهنده‌ی سال‌های عمر است)، سال عام‌الفیل (عام= سال)، شب لیلهٔ‌المبیت، شب لیلهٔ القدر، سؤال پرسیدن (سؤال= پرسیدن و پرسش)، سیرگردشِ روزگار (سیر=گردش)، سنگ حجرالأسود (سنگ= حجر)، مدخل ورودی (مدخل= ورودی)، پس بنابراین (پس= بنابراین)، پیش خرید کردن از قبل (قبل= پیش) و ...

۲۰- پرهیز از تکرار فعل

نمونه‌ی غلط در کلاس، هم‌میز هست هم تخته هست.

نمونه‌ی درست در کلاس، هم میز هست هم تخته.

۲۱- پرهیز از جمع بستن کلمات فارسی با نشانه‌های جمع عربی «ین، ون، ات»

نمونه‌ی غلط رئیس اداره، تمامی گزارشات بازرسین را تأیید کرد.

نمونه‌ی درست رئیس اداره، تمام گزارش‌های بازرسان را تأیید کرد.

۲۲- پرهیز از کاربرد «ال» در کلمات و ترکیبات فارسی

- ✓ مثال: حسب الفرمایش← حسب‌الأمر

۲۳- حذف درست فعل به قرینه و پرهیز از حذف نادرست آن بدون قرینه

نمونه‌ی غلط سارق را دستگیر و به زندان بردند.

نمونه‌ی درست سارق را دستگیر کردند و به زندان بردند.

۲۴- به کاربردن «با» و «برای» به جای «به وسیله‌ی» و «به منظورِ»

نمونه‌ی غلط او نامه را به وسیله‌ی پست پیشتاز برایم فرستاد.

نمونه‌ی درست او نامه را با پست پیشتاز برایم فرستاد.

نمونه‌ی غلط همه‌ی بچّه‌ها به منظور بازدید از نمایشگاه آماده شدند.

نمونه‌ی درست همه‌ی بچّه‌ها برای بازدید از نمایشگاه آماده شدند.

۲۵- به کار بردن فعل یا اسم یا حرفِ اضافه‌ی خاصّ آن

نمونه‌ی غلط دیدگاه او را از دیدگاه روان‌شناسان متفاوت است.

نمونه‌ی درست دیدگاه او را با دیدگاه روان‌شناسان متفاوت است.

نمونه‌ی غلط از شنیدن صدای زیبای او بهره‌مند و مشتاق شدم.

نمونه‌ی درست از شنیدن صدای زیبای او بهره‌مند و به آن مشتاق شدم.

نمونه‌ی غلط هر شخص علاقه‌مند از حقیقت، باید از آن مطّلع باشد.

نمونه‌ی درست هر شخص علاقه‌مند به حقیقت، باید از آن مطّلع باشد.

۲۶- پرهیز از کاربرد فعل مجهول با نهاد

نمونه‌ی غلط کتاب گلستان توّسط سعدی نوشته شد.

نمونه‌ی درست سعدی کتاب گلستان را نوشت.

نمونه‌ی غلط از سوی (به وسیله‌ی، توسّط) دانشمندان ایرانی، افتخارات فراوان کسب شده است.

نمونه‌ی درست دانشمندان ایرانی، افتخارات فراوان کسب کرده‌اند.

۲۷- پرهیز از کاربرد «یت» با کلمات فارسی

نمونه‌ی غلط دامن زدن به دوئیّت‌ها موجب شکست می‌شود.

نمونه‌ی درست دامن زدن به دوگانگی‌ها موجب شکست می‌شوند.

❖ به جای «دوئیّت، خوبیّت، آشنائیّت، منیّت، رهبریّت» باید از «دوگانگی، خوبی، آشنایی، خودخواهی، رهبری» استفاده کرد.

۲۸- استفاده‌ی به‌جا از واژه‌های «برخوردار و بهره‌مند»، «مسئله» و «تاریخچه»

نمونه‌ی غلط این بیمار از ضعف و کم‌خونی شدید برخوردار است و حتماً باید درمان شود.

نمونه‌ی درست این بیمار به ضعف و کم خونی شدید دارد و حتماً باید درمان شود./ این بیمار به ضعف و کم‌خونی مبتلاست و باید درمان شود.

نمونه‌ی غلط برخی گویندگان از افق دیدِضعیفی برخوردار هستند.

نمونه‌های درست برخی گویندگان افق دیدِ ضعیفی دارند.

نمونه های غلط مسئله‌ی اجرای این طرح او را نگران کرده است.

نمونه‌های درست موضوع اجرای این طرح، او را نگران کرده است.

نمونه‌ی غلط از او خواستم که تاریخچه‌ی مطالعه‌اش را بیان می‌کند

نمونه‌ی درست از او خواستم که پیشینه‌ی مطالعه‌اش را بیان کند.

۲۹- برجسته‌کردن تضاد بین اجرای جمله به کمک «و» مباینت (استبعاد)

✓ مثال: مسلمان و دروغ؟

۳۰- پرهیز از کاربرد عباراتی که ابهام و کژتابی دارند

نمونه‌ی غلط دو خواهرِ و برادر حافظ کلّ قرآن شدند.
نمونه‌ی درست یک خواهر و یک برادر حافظ کلّ قرآن شدند.

نمونه‌ی غلط حسن به برادرش گفت که مقاله‌اش منتشر شده.

نمونه‌ی درست حسن خبر انتشار مقاله‌ای خود را به برادرش داد./ حسن خبر انتشار مقاله‌ی برادرش را به او داد.

نمونه‌ی غلط انیشتین، پس از بیست و دو سال زندگی در پرینستون امریکا درگذشت.

نمونه‌ی درست انیشتین، بیست و دو سال از عمرش را در پرینستون آمریکا گذراند و در همان‌جا درگذشت.

۳۱- پرهیز از گرته برداری از زبان‌های بیگانه

نمونه‌ی غلط در روزهای اخیر، تجارت جهانی رونق بی‌سابقه‌ای را تجربه می کند.
نمونه‌ی درست در روزهای اخیر، تجارت جهانی رونق بی‌سابقه‌ای داشته است.

۳۲- استفاده‌ی درست از «این» و «آن» و به کار نبردن آن‌ها برای «انسان»

نمونه‌ی غلط گویا برادرت از مدرسه برگشته بود. من آن را دیدیم.
نمونه‌ی درست گویا برادرت از مدرسه برگشته بود. من او را دیدم.

۳۳- پرهیز از کاربرد «انجام» (به معنی سرانجام، پایان) به جای «اجرا»

نمونه‌ی غلط مسکو مایل به انجام طرح خلع سلاح هسته‌ای است.
نمونه‌ی درست مسکو مایل به اجرای طرح خلع سلاح هسته‌ای است.
نمونه‌ی غلط شدّت وزش باد، انجام عملیّات را غیر ممکن ساخته بود.
نمونه‌ی درست شدّت وزش باد، اجرای عملیّات را غیر ممکن ساخته بود.

۳۴- پرهیزاز کاربرد کلمات «شامل» (در برگیرنده) و «مشمول» (در برگرفته شده) به جای یک‌دیگر

نمونه‌ی غلط هنوز معلوم نشده است چه تعداد از قبول‌شدگان شاملِ این قانون شده‌اند.

نمونه‌ی درست هنوز معلوم نشده است چه تعداد از قبول‌شدگان مشمول این قانون شده‌اند.

نمونه‌ی غلط صحبت‌های معلّم مشمولِ حال شما هم می‌شود.

نمونه‌ی درست صحبت‌های معلّم شامل حال شما هم می‌شود.

۳۵- پرهیز از کاربرد «می‌باشد» به جای «است»

نمونه‌ی غلط این نوشته بخشی از زندگی‌نامه‌ی مولانا می‌باشد.

نمونه‌ی درست این نوشته بخشی از زندگی‌نامه‌ی مولانا است.

۳۶- پرهیز از کاربرد کلمات مترادف که موجب طولانی شدن جمله می‌شود

۳۷- پرهیز از کاربرد قیدهای «نه تنها، بلکه، هم‌چنین، نیز و ...» به طور هم‌زمان در جمله

نمونه‌ی غلط او همچنین به سیاست‌های شهردار نیز معترض است.

نمونه‌ی درست او هم‌چنین به سیاست‌های شهردار معترض است./ او به سیاست‌های شهردار نیز معترض است.

۳۸- پرهیز ازکاربردِ هم‌زمانِ «ه/ـه» و «گ» در واژه‌های مختوم به «ه» مانند «تشنگان، تشنگی، گرسنگی، سادگی، خوانندگان، شرکت‌کنندگان، بازدیدکنندگان، دیدگان و ...»

نمونه‌ی غلط سبک نویسندگی ناصر خسرو ساده و دلپذیر است.

نمونه‌ی درست سبک نویسندگی ناصر خسرو ساده و دلپذیر است.

۳۹- استفاده‌ی درست از کلماتی که به اشتباه به جای هم به کار می‌روند

❖ مهم‌ترین این واژه‌ها← احسن (نیکوتر)، احسنت(آفرین برتو)/ استیفا(گرفتن تمام مال یا حقّ خویش از کسی)، استعفا (درخواست کناره‌گیری از کار)/ استجاره (پناه خواستن)، استیجار (اجاره کردن)/ افراط (زیاده روی درکار)، تفریط (کوتاهی در کار)/ تسویه (مساوی کردن)، تصفیه (پاک کردن)/ سخته (سنجیده و خوب)، سخت (دشوار)/ گریز (فرار)، گزیر (چاره)/ مسّ (لمس کردن)، مسح (کشیدن دستِ‌تر بر سر یا پا در وضو)/ مُعظَم (بزرگ← در مورد انسان) و ...

نمونه ی غلط او در گذشته از سِمت خود استیفا داد.

نمونه‌ی درست او روز گذشته از سِمت خود استعفا داد.

نمونه‌ی غلط او در منزل استجاره‌ای زندگی می‌کند.

نمونه‌درست او در منزل استیجاری زندگی می‌کند.

نمونه‌غلط در حکومت اسلامی، براقامت نماز جماعت تأکید شده‌است.

نمونه‌ی درست در حکومت‌اسلامی، براقامه‌ی نماز جماعت تأکید شده است.

۴۰- پرهیز از تعبیرهای نامناسب قیدی، وصفی، فعلی، اسمی و ...

نمونه‌ی غلط بیداری مسلمان را فراگرفته است.

نمونه‌ی درست مسلمانان در همه‌ی کشورها بیدار شده‌اند.

٤١- رعایت ترتیب اجزای جمله

نمونه غلط مغز سرِ آنان را خورشگر بیرون می‌آورد و... .

نمونه‌درست خورشگر مغز سرِآنان را بیرون می‌آورد و... .

نکته شماره ۷ املاء

اساس	بنیاد،پایه	اغناء	بی نیازکردن	تاثر	اثریافتن	هیوب	وزش باد
اثاث	لوازم خانه	اقناع	قانع کردن	تعسر	دشواری	حذر	پرهیزکردن
اَجل	آینده (حال)	الغاء	ازبین بردن	تادیه	پرداختن	حضر	ضدسفر
عاجل	شتابنده (آینده)	القاء	افکندن چیزی درچیزی،	تعدیه	متعدی کردن	حول	اطراف
آمر	فرمانده		تحریک شدن	تحویل	تغییر	هول	ترس
عامر	آبادکننده	عمارت	آبادانی	تهویل	ترسانیدن	هایل	ترسناک
آذر	آتش، ماه نهم سال	امارت	حکومت	تهلیل	لااله الا الله گفتن،	حایل	مانع
آزر	نام پدر خوانده ابراهیم	اَعمال	کارها	تحلیل	گشودن حل دادن	حرَف	حرفه ها
أثم	گناهکار	اعمال	به عمل آوردن	طبع	خوی، چاپ کردن	حَرف	سخن
عاصم	نگهبان	اَغتراب	مسافرشدن	تَبع	پیروان،جمع تابع	حَرَج	تنگی
اثمار	میوه ها	اقتراب	نزدیک شدن	تالم	دردناک	هَرَج	آشفتگی
اسمار	افسانه – اَمل، آرزو	اَهراب	جمع هرب	تعلم	یادگرفتن	حارث	بزرگتر
عمل	کار	احرام	پوشیدن لباس حج	تاسف	افسوس خوردن	حارس	نگهبان
اثیر	کره آتش	انطفاء	خاموش شدن	تاویل	شرح دادن	حزم	دوراندیشی
اسیر	دربند	انتقاء	نابودشدن	تعویل	اعتمادکردن	هزم	شکست
عسیر	دشوار	انتفاع	نفع بودن	تحدید	محدودکردن	حاسد	بدخواه
عصیر	شیره وعصار	انتساب	نسبت دادن	تهدید	ترساندن	حاصد	دروگر
ابلغ	رساتر	انتصاب	به کارگماشتن	طین	خاک وگل	حَلال	روا، جایز
ابلق	سیاه وسفید	عوان	پیشکار	تین	انجیر	هلال	ماه شب اول
اثم	گناه	آوان	آغاز	تغلّب	غلبه کردن	حازم	دوراندیش
اسم	نام	ابار	ماه رومی	تقلّب	نادرستی	هازم	شکست دهنده
اَصم	کر	عیار	خالص	توفان	توفنده، غرّان	هور	خورشید، آفتاب
احتظاظ	شادی	باس	خشم	طوفان	بادوباران	حور	زنان شیاه چشم
اهتزاز	جنبش	بعث	برانگیختن	طیره	خفت، سبکی	حوزه	انجمن
احسان	نیکی کردن	بحار	دریاها	تیره	سیاه وکبود	حوضه	گودال آب
احصان	زناشویی	بهار	اولین فصل سال	تعذّر	دشواری	حُلّه	نوعی پارچه
اخص	مخصوصا	بحر	دریا	تعرّض	مزاحمت	هَله	زنها (صوت
اخس	فرمایه	بهر	حرف اضافه(برای)	تذهیب	طلاکاری		است)
اذل	خوارتر	برائت	بیزاری	تهذیب	پاکیزه ساختن	حیات	زندگی
ازل	زمان بی آغاز	براعت	استادی	تعویذ	طلسم، دعا	حیاط	خانه
اضل	گمراه تو	بقاء	پایداری	تعویض	عوض کردن	حرص	طمع
ارضاء	خشنودکردن	بقاع	بقای مانده	صُور	شیپورو بوق	حَرث	کشاورزی

ارضاع شیردادن	بها ارزش	سُوَر سوره ها	حرس نگهبانی
ازهر روشن تر	بهاء روشنایی	ثَور گاونر	هَرس بریدن شاخه
اظهر آشکارترسپیدروی	بحل درگذر(فعل امر)	صُوَّر صورتها	های درخت
الیم دردناك	بهل رهاکردن	سَورت شدت	هجر دوری
علیم دانا	بخشیدن دادن	ثری خاك	حَجر سنگ
اَلم درد	بخشودن عفوکردن	سرا خانه	حین هنگام
عَلَم پرچم	تابع پیرو	ثغر مرز	هین آگاه باش
علم دانش	طابع چاق کننده	صقز دوزخ	خورده صفت
أسفار جمه سَفَر		صقر مرغ شکاری	مفهولی(خوردن)
اسفار روشن ترشدن بامداد		صغر کوچکی	
اَمنیت درامان بودن		ثمر میوه	
امنیت آرزو		سمر افسانه	
اجل مرگ		ثَمن قیمت	
اجّل بزرگوار		سَمَن نام گلی است	
اجلّه بزرگان، (جمع جلیل)		ثمین گرانبها	
اناء ظرف		سمین فربه وچاق	
عنا رنج		ثنا ستایش	
اعسار درویش شدن، تنگ دست		سنا روشنایی	
شدن،		ثواب پاداش آخرت	
اَعصار روزگاران،دوره ها		صواب مصلحت، خیر	
اَسرار رازها		ثوب جامه	
اصرار پافشار		صوب طرف	
اسواط تازیانه ها		سوپ سوپ، آش	
اصوات آوازه ها		جحد حاشاکردن	
اشیاء پیروان		جهد کوشش	
اضائه روشن کردن		جذر ریشه ی دوم عددی	
اضاعه تباه کردن		راگرفتن	
اقرب نزدیکتر		جزر پس رفتن آب دریا	
عقرب کژدم		حبوب دانه ها	

خرده ریز	ستر پوشش	قضا سرنوشت	مامول آرزو
خواستن طلب کردن	سطر نوشته	غزا جنگ	معمول عمل شده
خاستن بلند شدن	سَفَط زمبیل	غذا خوراک	محذور پرهیز شده
خوار بی مقدار ذلیل	سفت محکم	غرّه مغرور	محظور منع شده
خار تیغ گناه	سَباع پرندگان جمع سبع	غرّه روز اول ماه	متبوع پیروی شده
خان رئیس طایفه	سَماع آواز	غَضب گرفتن به ناحق	مطبوع مطابق میل
خوان سفره	سماء آسمان	قَصَب نوعی پارچه ونی	مُطاع اطاعت شده
خیش نوعی پارچه	ضَمّا محکم	عزم قصد	مَتاع کالا
خطا لغزش	ستور چهارپا	عظم استخوان	متائر اثر گیرنده
ختا نام شهری	سطور نوشته ها	غدویت گوارائی	متعسر دشوار
رازی اهل ری	سحر جادو	عزوبت مجرد	مرئی دیده شده
راضی خشنود	سَحر صبح زود	غوث فریادرسی	مرعی رعایت شده
رضا خشنودی	سوط تازیانه	قوس کمان	مستور پوشیده
رضاع شیرخوارگی	صوت آواز	غوض فرورفتن	مسطور نوشته شده
رائی بیننده	صهر داماد	قُضبان جمع قضیب (شاخه ها	مغنی آوازخوان
راعی چوپان	سهر بی خوابی	)	مقنی چاه کن
زخم آسیب	سفیر قاصد	غَضبان خشمگین	محجور منع شده
ضخم کلفت، پرحجم	صفیر بانگ	غیاث فریادرس	مهجور دوره افتاده
رثا ماتم (نوعی شعر)	صَخره سنگ بزرگ	قیاس اندازه	مذموم ناپسند
رسا شیوا	سُخره بیگاری	فائز رستگار	مضموم دارای ضمه
رغم کوچک شمردن	سَلب پارچه ولباس	فائض بهره مند	مفروض فرض شده
رقم عدد	صُلب استخوان پشت	قالب چهار چوب کالبد	مفرور مشخص شده
زراعت کشاورزی	سریر تخت	غالب پیروز،چیره	مَحمل کجاوه
زمین کره خاک	صریر صدا صدای بلند	قوی نیرومند	مُهمل بیهوده
ضمین عهده دار	شبه سنگ سیاه	غوی گمراه	معونت یاری
ضم پیوست	شبح ماهی	غدر نیرنگ	موموونت هزینه
ذمیمه زشت	شبه مانند	قدر قیمت	نصر یاری کردن
ضمایم پیوستها	غُربت دوری	قدیر توانا	نسر کرکس
ذرع واحد ا ندازه	قربت نزدیکی	غدیر گودال	نثر سخن غیر منظوم
زرع کاشتن	ضیاع املاک	فطن بهره مند	نقض شکستن
ذلت خواری	ضیاء نور	فت فتنه ها	نغز خوب وخوش
زلت لغزش	ظَلال سایه بان	فراغ آسایش	نذیر ترساننده
ظل سایه	زُلال صاف	فراق دوری وجدایی	نظیر مانند
ذَل خواری	طور نام کوهی	غمزه سخن چین	نواهی نهی شده ها

ذلیل خوار	تور شبکه دام	غمض چشم پوشی	نواحی ناحیه ها
ضلیل گمراه		فاسد تباه	
ذم زشتی، نکوهش		فاصد رگ زن	
زم سرما		فسیح گشاد	
زهره کیسه صفرا		فصیح خوش بیان	
زهر سم		فطرت آفرینش	
ذهر گل شکوفه		فترت شکستگی	
ظَهر پشت		فحم زغال	
ظهر نیمه روز		فهم دریافتن	
زمین کره زمین		منسوب نسب داده شده	
ضمین ضامن		منصوب گماشته شده	
زَغن نوعی پرنده		محسن نیکوکار	
ذَقن چانه		محصن مرد زن دار	
سبا نام مکان نام شهری		محسنه زنیکوکار	
صبا باد شرقی		محصنه زن شوهر دار	
صباحت زیبایی		حیث جهت	
ساحت شناگری		حیص وبیض گیرودار	
ساعد بازو		منثور گفتاری که نثر باشد	
صاعد بالارونده		منصور یاری شده	
سیف شمشیر		مصلوب به دار زده شده	
صیف تابستان		مسلوب سلب شده	
صلاح درست مصلحت		مَبدا زمان یا مکان آغاز	
سلاح ابزار جنگ اسلحه		مُبدع نوآور	
سایق راننده		مائور اثر گذاشته	
صانع زرگر		معسور دشوار	
		مامور امر شده	
		معمور آباد	

کلمات املای سال دوم	کلمات املای سال دوم
گروه کلمات املای شماره یک اَحَد وصمد –مرهم دل مجروح –نور وضیا- مقبره الشّعرا –سحاب رَحمت – ابولعجایب – توتیای چشم – خدای قضاگردان – لسان غیب – آرایه ی تلمیح – ایلیاد واُدیسه ی هومر – حماسه ی مهابهارات – باذل مشهدی – سلیح وجنگ افزار –خنده ومزیح – درخت سندروس – سوفار ودهانه ی تیر – زه واحسنت – قابلیّت ارتجاع – موقوف المعانی- قصرامل- عَمروبن عبدود- اسب اَبرش- امتناع و سرپیچی- غضنفر وشجاع –حماسه ی مصنوع –منزّه ازدغل – غزا وپیکار- مامورومطیع- صنحه ی تئاتر- نصب آگهی- اصرار والتماس – هاج وواج –نصیب وبهره – مسئول برگزاری- ضعیف وبی رمق –رُقبای ورزشی- زمزمه ی مظلومانه – رقابت تنگاتنگ – حمله وهجرم- حسرت بار وغم زده- تلالوآب- ساطع ودرخشان – فقر وغنا- عمروبن لیث –هزیمت وشکست- قوت وغذا – مسالک المحسنین- خضایل نیک- فضیلت های اخلاقی- نثر معاصر –ترفیع رتبه- لوازم عاریه –جوان دیلاق- صله ی اَرحام – لهذا وبنابراین – استیصال وبیچارگی- مخّیله ی شاعر- کج ومعوج –دل بستگی غیر مترقُّبه –استدعای عاجزانه- ابا وامتناع – ازل وابد –خیّاط ودرزی – بذله ولطیفه –مجلس آرای بلامعارض- حرف های قلنبه –محفوظ وبرخوردار – انیس ومالوف- مائده های آسمانی محظور ورودربایستی – شخص شخیص –توطئه ی دشمن- آلوی برغان مضع وجویدن- هضم وگوارش- بَقولات حُبوبات- بحبوحه ی مسابقه زوال وفنا –وقاحت وبی شرمی –صندوقچه ی اسرار- ادا واطوار- غلیان درونی –خنده ی تصنّعی –اداره ی امنیّه –اسباب واثاثیه- هیبت شُکوه خلع سلاح- عجز ولابه- رجز خوانی وخودستایی- مزارع وسرسبز- کشت صیفی- اسیر وغریب – تشییع جنازه – قدغن وممنوع – معذب وگرفتار –جَر وبحث حکم قصاص- عَلَم صلیب مانند- شَعشعه وروشنی وصل ولقا- مشقّت وسختی –مذّلت وخواری.	گروه کلمات املای شماره ی دو مقبولیّت و پذیرش – افراط وتفریط- تجارب السّلف – سلالت وروانی – مُخلّ و فصاحت – مضامین ومفاهیم خندق طرابلُس – گفتار بی شائبه –اعمی وبصیر –طبله ی عطار –بیت ممور ادب – خواتیم وطیّبات – حظّ زیبایی شناختی- سمفونی های بهتوون –الفیّه ی ابن مالک- کتاب نصاب الصّبیان – استنباط فقهی- شیوه ی غیرمرضیّه – رذایل اخلاقی- قلع ونابودی –اغتنام فرصت –واثق ومطمئن – مدح وذّم- تفقّد ودل جویی – صدق واخلاص- مناعت طبع –بیت الغزل معرفت- مظهر اعتدال آلام ورنج ها- مستحّق کرامت- مظالم ودادخواهی- ضیاع وعقارها- معزول وبرکنار- امارت وفرمانروایی- انعکاس مظلومیّت –واقعه ی هیجان انگیز – الفای بردگی- متواضع وفروتن –رافت عطوفت- ضعفا وبیچارگان – حدّ نصاب- خشم وغیظ- مضیقه وتنگنا- عفویت واهریمن هجوم اشغالگران-ماه آذار- طعمه ی عقاب- قهقهه ی فشنگ ها- رطل گران – تجّرد عَنقا- بدنامی حیات- تلطف ومِهر- سفاهت ونادانی – شاعر رمانتیک- لحن تعجّب آمیز- اشباح وسایه ها –جرئت وجسارت نگاه تضّرع آمیز- نقطه ی اتکّا – نقاب حزن انگیز ظلمت – موحش وهراس انگیز- بانگ ناقوس- هدیه ی زیبا وتمام عیار- مکث وتوقُّف مانده های زمینی- عهد عتیق- تعلل ودرنگ
گروه کلمات املای شماره ی سه مشخّصه های جدید- ملجا وپناهگاه- الیم ودردناک- مزد واجرت- لئیم و فرمایه- علم ودرایت- کُره ای اثیر- متبوع و فرمانروا- توشه	گروه کلمات املای شماره ی چهار حقیقتاً وبه درستی – غیر حضوری وغیاباً – تفهیم وتفاهم – معاینه ی دقیق –اذعان واعتراف- ابدی وزوال ناپذیر –آشکارا وبی نقاب-

و آذوقه– اسطبل ستوران. روضه ی رضوان– گنج قارون– بادشُرطه– آرایه ی ایهام–

کتاب حدیقه الحقیقه– حوزه ی ادبیّات– عنان گیرو زمامدار– لطف و ملاحت– نُزل مهمان– نزاروضعیف– متابعت و پیروی– تغزّل و تشبیب– طاووس عارفان– تخصّص و تبحّر– منبع الهام– ترجیح و برتری–تملق و تزویر– صفات مذموم– شکستن طلسم– شمسه ها و مقرنس ها– قاب بندی های محرابی شکل– طُرّه های کنارسَردَر– غرفه ها و رواق ها– حُجب و ظرافت– طبع و غریزه–جزمّیت و اطمینان– تقریروبیان– محکاوره ی عادی– ضربت و صدمَت– حریف مغلوب– مخذول و نالان– استرحام و یاری خواستن– وقارو طُمانینه– عتاب و سرزنش– نشاط و طرب– عادت مالوف– ضمایم و تعلیقات– فیّاض و جوشان– مطربی و مسخرگی– لهوو لعب– معاصی منکر– دیدگان پرفروغ– اسکلتی وحشتناک– قریحه و استعداد– پلاس مندرس– مایع حرف شویی– سخن دان و مصالح گو– دموستنس خطیب– اسب فصاحت– سمند سخن– ملهَم و متاثّر– آکروباسی های خاص– مجذوب و مرعوب– همیشه و ابدالدّهر– چاه ضلالت – کیسه ی صفرا– علل انحراف– اساطیر و افسانه ها – حازم و دوراندیش– صواب و مصلحت– قالب و محتوا– سازارغنون– شولای عریانی– طلیعه ی ظهور– غزوه ی اُحد– پای افزارِ وصله دار– روح لیله القدر– غم گزایی عشق– صولت حیدری– هُرّای شیر– مهمیز اسب– دیرینگیِ غم– خلعت الهی

متملّق وچاپلوس – متکّبر وخودکامه– درنگ وتاخیر–سیمای صامت –عاج فیل – اثاث خانه– اساس وشالوده– استثمار فرهنگی –اطناب ودرازگویی– ملموس وعینی– مقالات تحلیلی– اثبات مدّعا– از حیث حجم– ضرب الاجل– طنز وتمثیل –آماج وضربه– ساخت واژه ی استنشاقی –مرموز واسرار آمیز– ملیح ودل پذیر– غدر ونیرنگ– شبح وسایه –ضمانت ضمین– قریب ونزدیک– غالب وچیره –ظَهر ورقه –انعام وچارپایان–اثنا ومیان– امارت وفرمانروایی– ضریح وآرامگاه– نَماز استیجاری– ماه ذی القعده –عبا وقبا –شیخ الشّریعه– اطفای آتش– کتاب های قطور– شرح وتفضیل– نشریّات ادواری– توهین وتمسخر– ضمایم وپیوست ها – موزه ی توپکاپی– عقیق وزمرّد– بدایع وظرایف –مقدس وبا اُبهّت– طنین وآهنگ– طوقه ی زرّین– عهدنامه ی اَلَست– صاحب منشور لَعمّرک –دارنده ی طغرای لولاک – علی الخصوص قُدّام وجلو –متواضع ومهربان بهار فرح انگیز– ترجمه ی تحت اللّفظی –کلام فوق الذّکر – سیستم ونظام – ذلت وخواری.

صدای آشنا–ذالنّون مصری– زجر وسختی– مصادره ی اموال– سفرنامه ی ابن بطوطه– شهر طنجه– کتاب تحفه النّظار– خادمِ سماط –وعّاظ وفقها –نغمه ی مهیّج –رُقعه ونامه– اقتدا وپیروی –غوّاصان مروارید– بحرین وقطیف– استنشاق هوای تازه– قریه ی محقّر –جزرَ دیوا–ر عظیم وغول آسا–از حیث غرابت وشگفتی– اهرام مصر–الف وهم نشینی– جّاری وسنگ تراشی– قرون واعصار– وهله ی اوّل – شکل اسرارآمیز –موی مجعّد–دنیا ومافیها –ذخایر واندوخته ها – آیینه ی عبرت– وزیر انطباعات الماثر والاثار –خاطرات اعتماد السّلطنه– مطلع الشّمس

خیراتٌ الحسان– حیوان عظیم الجثّه –ذات صفات حرز ودعا– ناظر دارالطباعه– پیکِ اَمین السّلطان –تغیر وتحّول– تنبّه وبیداری– کاخ صاحبقرائیه– زاعه ی گوسفندان – حوالی سرخه حصار – لغت غیر مصطلح– مشعوف وشادمان –اعاظم وبزرگان– ملتزمین رکاب– احتیاط ودوراندیشی– ابوالعلای مَعّری– مرثیه های مذهبی –ترانه وتصنیف سعایت وسخن چینی– قصیده ی حبسیّه –زلّت ولغزش – طالع منحوس نامه وطومار– ثناگر وستاینده –حلاجی وتحلیل– تحت الشّعاع– علما –به رغم علاقه –زلزله ی طبس – تامّل واستنباط – ساکت منزوی –انعطاف خالصانه–تواضع مضاعف –فاجعه ی

	هولناک –طنین قاطع– قانعی وطامعی– اشعار زیب النّسا –اسلوب معادله– نکهت گل– رثای شهیدان.
کلمات املای سال سوم	کلمات املای سال سوم
گروه کلمات شماره ی یک مُمدّ حیات – مفرّح ذات – موسوم ربیع– عصاره ی تاک– شهید فایق نخل باسق –صَفوَت آدمیان –تضرّع وزاری– عَاکفان کعبه – حلیه ی جمال– تحیّر وسرگشتگی– جَیب مراقبت– بحر مکاشفت– طاسک گردن طرّه ی پرچم– تامّل وتفکّر – طاق نُهم – نثرِ مرسل – مصنوعَ ومتکّلف مَغاکِ زمین– دادارِ هور– تجسّم رویاها– تحجّر وغرور–غمین و متاسّف – حمیّت ودلاوری– خنثی کننده ی توطئه– دورو برحذر– طنین مرموز رعشه ی سهمناک– راه قُرُق شده– فرط استیصال –اقلّیّت ممتاز– غریزه ی حبّ ذات – مغرور وستیزه گر– تملّقِ درباریان– حسب الامرِ حاکم– ربّ النّوع وجاهت –فدایی وجان نثار –مُهمل وبیهوده –تمثال نیم رخ –صناعتِ ظرِیف– خبط وخطا– صنایع مستظرفه –امر مُطاع –صیانت ونگهداری– نظم ونَسَق –اجرای پانتومیم –خوی ظلم ستیزی –نثر ظنزواژه همهه ی زیاد– صرافتِ طبع– تفحّص وتحقیق – ابهام لطیف– مقبولیّت عام– ابداع و ابتکار– خلوص و صمیمیّت– نقّاد و تحلیل گر– نقدلُغوی– جزئیّات وقایع– شراع کشتی –قضای آمده– هزاهز وغریو – افکار و مجروح – حادثه ی صعب– موکد وقَطعی– توقیع وامضا –تب سرسام پیراهنِ توزی – محنَقه وگردن بند– نامه ورُقعت– غزوِ هندوستان – حلال بی شُبهت– زمین وضَیَعت– گزاردن نعمت– ضیعتک حلال– جایزه وصِلَت– وِزر وبال– عَلی اَیّ حال– حُطامِ دنیا– شمشعه ی نور– اَنفاسِ سحر خیزان . دوربین وطیف نما –گماشته ومنصوب– سفیر دربار– صفیر گلوله خداوندِ قدیر– نقض پیمان– نغز ودلکش – حال وعاجل– القا وآموزش ابطال والغا– عید غدیر– نقص پیمان–نغز ودلکش – حایل وعاجل –القا وآموزش–ابطال والغا– برائت وبیزاری– کشورپرتغال– تحدید مرزها– ثَمَنِ خانه– گل سمن –اجر وثواب – جزر ومد–جذر اعداد–هایل وترسناک– حایل ومانع– چاق وسمین– حوضه ی آبریز– حوضه ی ادب زاغ وزغن– ذرع وپیمان –کشت وزرع– حیله وغدر– اداره ی متبوع –اوامر ونواهی– نواحی چهارگانه– ثمین وگران بها– وجه شَبَه –شبحِ درخت– تلقی واستنباط –ایلیاد واُدیسه– عزل ونَصب– اصل ونَسَب –طیّب وپاک– طیبِ خوش –شیوه ی	گروه کلمات املای شماره ی دو خصایل وسجایا –تضریب وسخن چینی– سطور کتاب– زعارت وشرارت جُبّه ی حبری رنگ– دُراعه ی پاکیزه –موزه ی میکائیلی – جُبّه ی خَلَق گونه– ستوران لاغر– محاورات اشخاص– ایجازو اطناب– نکته ی عبرت آموز– غدّاروفریفتگار– قابل تامّل– بلیغ وزدوده – طنین خاص– حُسنِ تالیف– اقتضای مقام– مستلزم تاملّ– زیب و پیرایه– ژرف نگری واستغراق– تهذیب وترتیب – عرفانِ محض – توجّه وعُزلت – طاعن وستیزه جو – غایب وفرجام – ماخذِ گونه گون – جَذبه ی روحانی – نکته سنجی بدیع – لذّات معنوی – مثابه ومانند – عُجب وخودبینی – فراغِ مّلک – سَطوتِ سلطنت – تَوقّع وچشم داشت – توصیفِ ایثارگری – نهضت عاشورا – مرثیه ی ناسروده – سکوت ابهام آمیز – رشته ی ناگسستنی – علاقه ی تحسین آمیز – نفاقِ ودرویی – نگاه تاثیر آمیز –اشاعه وترویج– رشته ی نامرئی – تانی وآهستگی –تحلیلِ قُوا –خاروخاره – فرعونیان وقبطیان –طور سینین –ناحیه ی شقیقه – اشتهای زایدالوصف –چهره ی مصمّم – رفتار ترحّم آمیز – رمقِ حیات – شیوه ونَسَق – فُرقت وجدایی – نمایش نامه ی مکیث – تصاویر بدیع – غزلواره های شکسپیر – نعمت وموهبت – غرّه ی جوانی – نظرِ رایزنان –راهبِ فرزانه – اسطوره ی ققنوس – مرغان خوش الحان – قانع ومتقاعد – دلکش وبهجت انگیز – موقّر ومتواضع – توجّهات عامّه –شرح اغراق آمیز–حرکات طعن آلود–جاذبه ی سحر انگیز –تیره و بی فروغ– لمحه ولحظِه –شر اره سیّال – بافت ابهام آمیز –ثُقبه وسوراخ – سفر وحضر –قلیه ی حلوا – اَضغاثِ اَحلام –حبسیّه وبَثّ الشَّکوی – وِصال وفراق –عود وساج –سبز ونغز– حَسّانِ عجم – به رَغم وبرخلاف – پیک زرّین قبا. حماقت وجهالت –استدعا وتمنّا –سیاق مطلب –اصلِ تنازع – حظّ وبهره تامّلاتِ درونی –بقچه های چل تکّه –موزه ی لوور – مردِ موقّر – عزلِ رئیس الوزرا - دقت وصحّت – سیره مغازی – اطلس های تاریخی–قدّیس وپاک –اصولِ ضالمانه –پانسیونِ ارزان قیمت –برهمن های هم میهن – صَدای به عمد – لذّت غریب آرام وبی دغدغه –صدرالمتاّلهینِ شیرازی – اغراق وبزرگ نمایی–تعصّب

بلاغی –اقتضای حال– آسوده ومرفّه انقباض وانبساط –وهله ی اوّل –مرحله ی دوم –کلام مزبور– شعر مذکور لحن وآهنگ– تمسخر وتحقیر– ممیّز معنا– مکث ودرنگ– ماء مَعین – دُر ولالی– منشات قائم مقام –تأنّی ودرنگ– موانسَت وهم نشینی– لئامت وپستی–حرف های مشمئز کننده.

گروه کلمات املای شماره ی سه

مَضیف ومهمان سرا– منطق الطّیر عطّار – محرم حقیقت – حقّه ی زر – غمزه ی غمّازه – غاره وسرخاب – شتر جمّازه – نَفس ناطقه – حلاوتِ سخن – حجاب ظلمانی – خُرد وبزرگ – مقولات ومفاهیم –ترجمه ی ابن مقفّع – خوش ونزه – متصیِّد ومَرغزار – طاعت ومطاوعت –رهایی استخلاص – صواب ومصلحت – خرد ورها – قضای آسمانی – ورطه ومهلکه – معنوت ومظاهرت – وقعیت وبدگویی – اهمال و سستی – سیادت وبزرگی – ثقت واطمینان – سیرت وخصلت – سنّت دیرینه – گسیختن وزایل شدن – لایتغیّر وپایدار– ارابّه ی زمان –شعله ی مَهیب – مصون ومحفوظ خلافت ووصابت – غنا وقداست – صحیفه ی عالم –ودیعه ی مطمئن – تحفه الاحرار – جامی – قالبِ نمادین –عرضه ده نهانی های– روضه ی فیروز فام– خُطُوات متقارب– زیاد دیده و وغرامت زده– مَکاس و چانه زدن– صرّه ی دینار– سستی واهمال– ستایشگرو ثناگو– تذروِ کشته– موضوعات محوری– بُق کرده وغمگین– جدّی و مُصر– برخورد و تلاقی– چادرو مقنعه– صدای محزون– قدت تاریخ – برق وصاعقه– حُسن تعلیل– اتراق و توقّف–استبعاد و دوری– غایت القُصوای مقصود– طیلسان آبی –وصله ی رنگارنگ– متعیّنین و تُجّر– عقرب جرّاره– مارغاشیه– داستان کلئوپاترا– سوءهاضمه– طاق ضربی– خِضرنبی– معبدِ پانتئون .

واژه های مستعمل– کلمه ی مهمل– واقعیّت عینی– تضادّ و تضمّن– اُبهّت و شکوه– فرقه ی ضالّه– عناوین و القاب– اجناس و امتعه– اطعمه و اشربه– صُوَر و سِیَر– غُدد بدن– مضایق و تنگناها– وقا یع وسوانح– ضُعفا و اغنیا– قلاع اسماعیلیّه– تُحفَ و هدایا– نوابغ ریاضی– عواطف واحساسات – تاثیرگذار و تاثیر پذیر– وقار وطُمانینه– بوی مطبوع– مقام متبوع– و هم آلود و سایه وش– راقم سطور– باب الجّنه ی قزوین– اقامت وسُکنا– بالمرّه و یک باره– لامحاله و ناچار– شگِردها و لطایف الحیَل– تضادّو تناقض– هبوط و صعود– ماهیِ قزل آلا – استشهاد محلّی– فرزند صاحب فراست– وغرض –ورزی سوءظن –فراست زیرکی –زُهّاد وعُبّاد–حافظ لسان الغیب – معادل وهم طراز – خلاّقیّت وسازندگی –اعصار وقرون – حّس غریب – تن پوش عزا –عصمت وپاکی –ینبوع وچشمه – متنبّه وبیدار– گل وسنبل – شهر خواف – خوالگیر دربار– بلهوس وغافل مَهیب ووحشتناک .

گروه کلمات املای شماره ی چهار

سلطه ونفوذ– رستاخیز موعود– عبوس وزُمخت – رفیق مصاحب – قیّه وفریاد – غلظت ابر – صعود وسقوط– منبع الهامات – مشاهداتِ رویایی – محیطِ ملکوتی – حدقه ی چشم – اضطراب وتنش– مضطرب وپریشان –تلالو ستارگان – خستگی فوق العاده – سیره ی انبیا – مسئله آموز صد مدرّس – غمزه ی نگار– نثر طنز آمیز – اتاقکِ محصور – حدّ وحصر – فخر ومباهات – ایل وعشیره – کَهَر وکُرَند– مواهب خداداد– بطالت وبیهودگی – حقوق قضایی – جنحه وجنایت – تعقیب وبزهکار– ترقّی وانتصاب – بساطِ تهویه – مخاصمت وستیزه – اعانت وپاوری – کهنه رباط دنیا – خیمه ی اُنس – زهد وریاضت – مذمّت وبدگویی – حوزه ی عرفان – کتاب کشف المحجوب – فرق فرقَدان – مضیق حیات– مرتبه ی عین الیقین – الولوالبصار وروشن بینان – ارباب معرفت – مغ وزُنّار – ترجیح بند هاتف – قالب تمثیل – قرب الهی – چارق وپاتابه– تعجّب وتحیّر – الطاف الوهیّت – حکت رُبوبیّت َ– سر نشر عَشق – خزانه ی غیب – استحقاق خزانگی –تفرّس وجست وجو – ابلیس پر تلبیس – نگاهِ اعورانه –جنیت کشِ – فرمان سُفتّ فلک – غاشیه ی اسب – مونس غمخوارگان.

مراجع تحقیق– حاوی ومشتمل – رسایل اخوان الصّفا – احصاءالعلوم فارابی – دایره المعارف تشیّع – عکس واسلاید – ذخیره سازی نوری – سیستم اطلاّع رسانی – واژه ی لاابالی گری – مرغوبیّت کالا – پرداخت بیعانه – حدیث نفس – مفاهیم انتزاعی – تهیّه ی استشهاد نامه – وجه التزام اظهار نامه ی گمرکی – اصلاح تعرفه – ترخیص کالا گرفتن غرامت موجر ومستاجر – توابع ولواحق – مالیات مستغلاّت – انعقاد قرارداد – استراق سمع – اصل الاهمُّ فالاهم – خدای لایزال –رمزهویّت –نشان بی هویّتی – کلام نسنجیده – تکّلف وپیچیده نویسی – ایجازِ مُخل – تعابیر نامناسب – ابهام وکژتابی – خلع سلاح – منبع ومنشا– جملات معترضه – آب های تحت الَارضی .

قضای نماز- شعوذه وطامات – نرخ تصاعدی- عریضه و نامه- نطق غَرّا- قَسَم مغلّظه- عربی فصیح- غرّه وفریفته – اضطراب و بی حوصلگی- نشریّه ی کثیرالانتشار- ابیات موقوف المعانی- من بابِ مثال – به زودی و عن قریب- شخص مسلوب الاراده – لغایتِ خرداد- نماینده ی مرضی الطَّرَفین.	

بخش چهارم: منابع مطالعاتی پیشنهادی سرفصل زبان و ادبیات فارسی

زبان و ادبیات فارسی شامل موارد زیر می‌گردد:

۱. معنی واژه
۲. غلط املایی
۳. تاریخ ادبیات
۴. قالب شعری
۵. آرایه‌ها
۶. ویرایش و نگارش
۷. مفهوم جمله و تناسب معنایی
۸. ساختار جمله
۹. ساختمان واژه
۱۰. نقش واژه
۱۱. ساختمان فعل

در رابطه با تاریخ ادبیات، قالب شعری، آرایه‌ها، ویرایش و نگارش، ساختار جمله، ساختمان واژه، نقش واژه و ساختمان فعل، از کتاب‌های لقمه مهر و ماه که در اکثر کتاب‌فروشی‌های سطح شهر موجود می‌باشد استفاده شود. در رابطه با معنی واژه و غلط املایی، با وجود اینکه واژه‌های ارائه شده در آزمون‌های استخدامی اغلب از خارج از کتاب‌های دبیرستان قید می‌گردد، برای آشنایی با واژه‌ها می‌توان از گروه املای زبان فارسی دبیرستان و پیش‌دانشگاهی استفاده نمود.

در صورت موجود بودن زمان کافی، می‌توانید از کتاب ادبیات عمومی دانشگاه پیام‌نور نیز استفاده کنید.